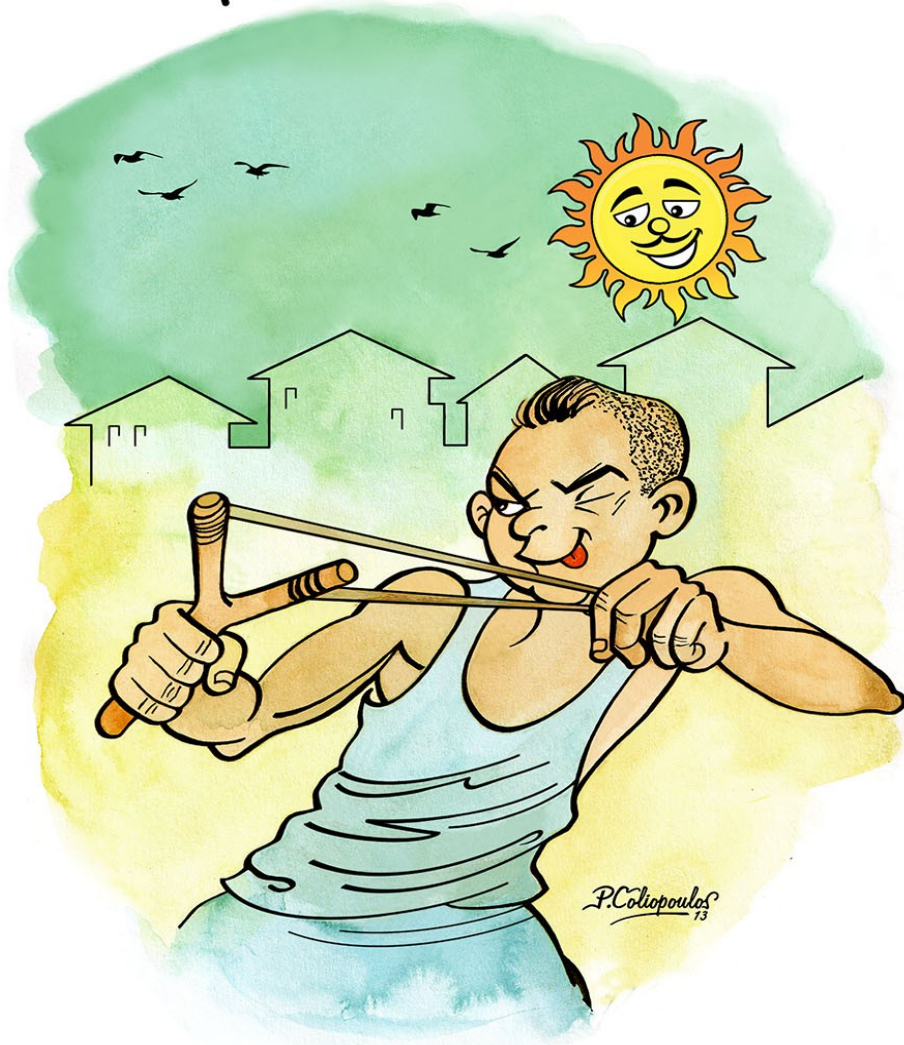

Πάνος Κολιόπουλος

Θρύλοι της Γειτονιάς

Midnight Publishing
Κέρκυρα 2013

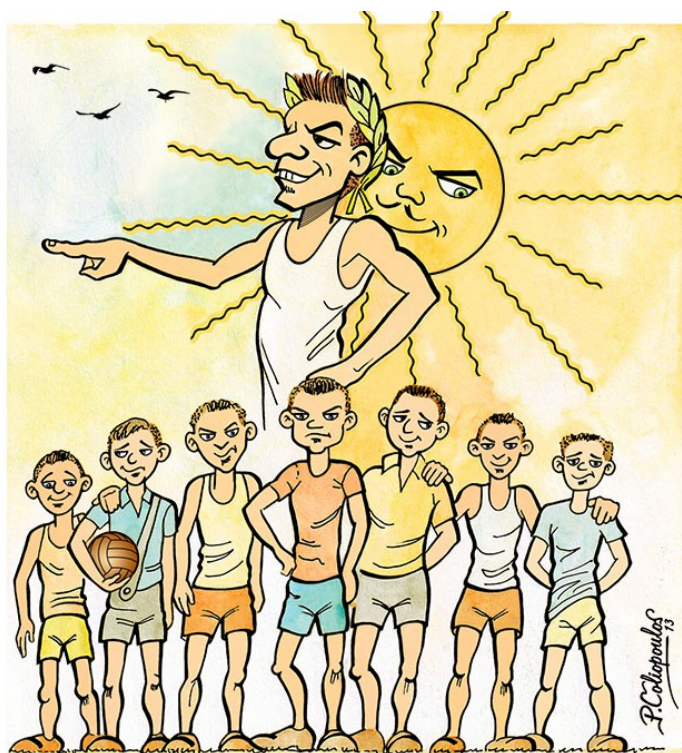

ΘΡΥΛΟΙ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Πάνος Κολιόπουλος

Θρύλοι της Γειτονιάς

Εικονογράφηση: Πάνος Κολιόπουλος

MIDNIGHT PUBLISHING

Κέρκυρα 2013

Copyright © 2013 Panos Coliopoulos
S. Dousmani 44
Corfu 49100
panflynn@otenet.gr

Οι Ιστορίες

Δυο Λόγια.....	9
Ο Ημίθεος Νικολάρας.....	17
Ο Φάντης και το Ρετσινόλαδο.....	29
Πολυκατοικιώτες, Άτιμη Φάρα!.....	37
Τα Φαντάσματα.....	45
Έξω ο Άσχετος.....	65
Θρύλοι και Ξεφτίλες.....	79
Προχώρει κυρά μου στον Διάδρομο.....	89
Ένα χιλιάριχο Καραμέλες.....	101
Στον Λάκκο των Λεόντων.....	115
Απόκληρος της Κοινωνίας.....	125
Καμικάζηδες και Δυναμιτητζήδες.....	143
Οι Μπαρμπάδες από το Αμέρικα.....	157
Τα Θήλεα είναι Άτιμα Θηρία.....	175
Η Συντέλεια του Κόσμου.....	193
Χάρτινοι Ήρωες και Παληκάρια από Σελλυλόϊντ.....	205
Ε, ρε και να 'μασταν Θεός!.....	221
«Αξιοποίηση».....	229

Δυο Λόγια...

Ήταν πριν τα μπετονένια όνειρα «αξιοποίησης» φτάσουν στην ελληνική επαρχία. Πριν από το γκρέμισμα των μαχαλάδων και την γέννηση του τέρατος Πολυκατοιχία –επιτομή της μικροαστικής αντίληψης περί «προόδου»– και του τέρατος Σουπερμάρκετ –το πρώτο στάδιο του απρόσωπου αυτοματισμού. Ήταν πριν εξαφανιστούν οι γιαουρτάδες, οι γυρολόγοι, οι πλανόδιοι μανάβηδες, οι ψαράδες, οι καρεκλάδες και η ζεστή φιλία των ανθρώπων που μένουν στην ίδια γειτονιά. Είπαμε, ήταν πριν χαθεί η γειτονιά.

Κάθε φορά που φέρνω στο μυαλό μου –το στραπατσαρισμένο από τον πολύ «πολιτισμό»– τα παιδικά μου χρόνια σε κείνο το άλλο σύμπαν, η αίσθηση είναι χειμωνιάτικη.

Οι πρωινές ομίχλες που δεν σ' άφηναν να δεις τρία μέτρα πέρα από την μύτη σου, το ψωφόκρυο που σου ξύλιαζε τα χέρια, τα χηνάρια που πέταγαν το βράδυ στον ουρανό κι έκαναν τον πατέρα μου μετεωρολόγο... «Χαμηλά πετάν απόψε. Θα χάλασει πάλι ο καιρός», το φύσημα του αγέρα πάνω στα μπουριά της σόμπας, η μυρωδιά του καμένου ξύλου και η άλλη, η πιο μυστική μυρωδιά, της εποχής.

Η μέρα ξεκινούσε με το γάλα να βράζει στο τσουκάλι και –τις πιο πολλές φορές– να ξεχειλίζει, από απροσεξία της μάνας

μου ή κάποιας από τις κοπέλες που κατά καιρούς στριφογύριζαν στο σπιτικό μας, με ακαθόριστα καθήκοντα κι αποστολές.

Θυμάμαι τα θαμπωμένα τζάμια του παράθυρου που δεν σ' άφηναν να διακρίνεις παρά μια συγκεχυμένη σκιά τοπίου, αυλής και μαντρότοιχων. Η μάνα μου όλο τα σκούπιζε, σαν να φοβόταν μην αποκλειστεί από τον έξω κόσμο, αλλά αυτά τα κερατένια, πεισματικά, ξαναθάμπωναν αμέσως. Όταν αργούσαν να θαμπώσουν τότε έσπευδα να τα θαμπώσω ο ίδιος, χουχουλιάζοντας την ανάσα μου πάνω τους, πράγμα που έφερνε την πρώτη κατραπακιά της μέρας από την πυργοδέσποινα, που ήξερε ότι το 'κανα επίτηδες, για να την πικάρω.

Συνήθως ο πατέρας μου τη σιγοντάριζε τότε, φραστικά όμως και μόνο, γιατί, παρά τον δύστροπο και πολλές φορές δικτατορικό του χαρακτήρα, απεχθανόταν κάθε μορφή φυσικής βίας (δεν του χρειαζόταν άλλωστε αφού ήταν μέγας μάστορας στην τέχνη του «ψυχολογικού πολέμου»).

—Δεν ντρέπεσαι, βρε λούστρο; με απόπαιρνε. Αντί να καθίσεις να κάνεις μια επανάληψη στα μαθήματά σου, κάνεις κουταμάρες;

Μην έχοντας προχωρήσει πολύ μακριά στις σπουδές του ο ίδιος, είχε μια εμμονή με την μάθηση. Τίποτα δεν ήταν πιο σημαντικό γι' αυτόν από έναν καλό βαθμό που θα 'φερνα στο σπίτι. Κι ο μοναδικός καλός βαθμός που καταλάβαινε και παραδεχόταν ήταν βέβαια το Άριστα. Οτιδήποτε άλλο κάτω απ' αυτό ήταν από αποτυχία μέχρι καταστροφή. Δεν με μάλωνε —μακάρι να το 'κανε—, αλλά είχε άλλους τρόπους, πολύ πιο εξεζητημένους για να με διαλύσει.

—Πέρασα έξω από το σχολείο σου, μου 'λεγε (έχοντας πληροφορηθεί από τη μάνα μου τα καθέκαστα). Και να δεις ένα περιέργο πράγμα, βρε παιδί μου!... Τα παιδιά με φώναζαν «Οχταράκιας, οχταράκιας»! Ξέρεις εσύ γιατί με φώναζαν έτσι;

Ή το άλλο.

—Καλά, δεν πειράζει, έλεγε με απρόσμενη μεγαλοθυμία. Θα σου πάρω ένα κασελάκι να βγαίνεις να βάφεις παπούτσια. Γιατί, κακό είναι να 'σαι λουστράκος;

Πίστευε –ένας θεός ξέρει από πού το ‘βγαζε αυτό το συμπέρασμα– ότι ο μοναδικός δρόμος για την επιτυχία πέραγε μέσα από αδιάκοπη και εξαντλητική μελέτη. Κυριολεκτικά, να μη σηκώνεις κεφάλι από τα καταραμένα τα κιτάπια! Έτσι κι ανάσαινες λιγάκι, σε θεωρούσε λιποτάκτη κι αργόσχολο, οραματιζόταν κασελάκια λούστρων κι έβαζε τις φωνές.

–Πιάσε το βιβλίο, βρε γαΐδαρε, να ξεστραβωθείς.

–Ξεστραβώθηκα, μπαμπά. Τελείωσα.

–Τον κακό σου τον καιρό... Που θα μου πεις εμένα... Να κάνεις επανάληψη.

Η επανάληψη ήταν το έσχατο επιχείρημα.

–Έκανα κι επανάληψη.

–Ξανά.

Το είχε καημό και μεράκι να με δει να κάνω επανάληψη το πρωί, πριν φύγω για το σχολείο. Έμεινε με τον καημό, γιατί βλέπεις, από τότε ακόμη, το πρωί είμαι τελείως άχρηστος – φυτό. Το μυαλό μου το πρωί είναι γεμάτο αράχνες και κορέους, πώς το λένε! Σταματημένο τελείως. Κουρκούτι! Αν δεν πάει ο ήλιος καμιά δεκαριά καντάρια ψηλά, όχι να διαβάσω, αλλά ούτε να καταλάβω τι μου λένε δεν είμαι ικανός.

Κάθε πρωί λοιπόν είχαμε τα ίδια. Εγώ χουχούλιαζα τα τζάμια για να τσαντίσω τη μάνα μου, έτρωγα τον φούσκο, με περιλάβαινε ο πατέρας μου με την επανάληψη και με ζοφερές προφητείες για το μέλλον μου («Λούστρος θα καταντήσεις, κακομοίρη μου, στην Πλατεία, με κασελάκι και βούρτσες!»), κατάπινα το γάλα μου μάνι-μάνι, ζαλωνόμουνα την σάκα και... μην τον είδατε.

Η μέρα πέραγε μέσα από διάφορες συνταρακτικές και μη περιπέτειες. Φούσκους από τους δασκάλους («Ατίθασο παιδί» έλεγαν. «Αναίσθητο και πεισματάρικο». «Αναίσθητος» ήμουν γιατί έτρωγα τους φούσκους κι αντί να κλάψω, ως όφειλα, εγώ γέλαγα. Πώς αλλιώς ν’ αμυνθώ;), παιχνίδι στο διάλειμμα, καμιά γρονθοπατινάδα με τους άλλους αγγέλους, πίσω στο σπίτι, όπου ακολουθούσε επίδειξη βαθμών, αναφορά (ξέχναγα πάντα να αναφέρω τους φούσκους) και φαγητό. Μετά –σχεδόν πάντα

στα κλεφτά και μετά φόβου θεού— ξεγλίστρημα έξω, στην γειτονιά, για παιχνιδι με τα άλλα αλάνια. Εκεί πολεμούσα όλο το απόγευμα, μέχρι το σούρουπο, να μάθω, να διακριθώ, να φτιάξω χαρακτήρα, να επιζήσω μέσα σ' αυτή την αδυσώπητη ζούγκλα που είναι ο κλειστός κόσμος των «μικρών». Εκεί δεν παίζει κανένα ρόλο αν ο μπαμπάς σου έχει λεφτά, αν η μαμά σου ξέρει γαλλικά και πιάνο κι αν εσύ είσαι «ο πρώτος μαθητής» στο σχολείο. Εκείνο που μετράει εκεί είναι το πόσο καλή μπάλα παίζεις, πόσο «ξύπνιος» είσαι και πόσους νικάς. Τίμια πράγματα, ξεκάθαρα.

Ο γιαουρτάς, που έκανε κάθε μέρα την εμφάνισή του την ίδια ώρα πάνω στο ποδήλατο, με τους πήλινους κεσέδες γιαούρτι στη σκάρα για τη διανομή, ήταν το πρώτο σύνθημα για το μάζεμα στο σπίτι. Οι μανάδες έβγαιναν με τους άδειους κεσέδες της προηγούμενης μέρας, παραλάβαιναν τους γεμάτους, τράβαγαν κι ένα κουτσομπολιό στα πεταχτά και μετά μας θυμόντουσαν που ήμασταν ακόμα αμολητοί και βάζαν τις φωνές.

—Γιώραοοοο! Γλήγορα, παλιόπαιδο. Τσακίσου να μαζευτείς και νύχτωσε.

—Πάνοοοοο! Έλα μέσα να κάνεις τα μαθήματά σου... Αμέσως.

—Θύμιοοο, Θυμιάαααακη! Μέσα, βρε, που θα 'ρθει ο πατέρας σου και θα σε βρει να παίζεις μέσα στη νύχτα.

Εμείς πάλι, που ξέραμε ότι επρόκειτο για μια απλή προειδοποίηση, πετάγαμε κείνα τα αόριστα «έρχομαι μαμά» και «αμέσως» και συνεχίζαμε βέβαια το παιχνίδι, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα απολύτως, αφήνοντας τις μανάδες να συνεχίσουν κι αυτές το κουτσομπολιό στο πόδι. Ξέραμε από πείρα ότι, καμιά τους δεν θα επέμενε στο μάζεμα μέχρι να κάνει την εμφάνισή του ο εφημεριδοπώλης —το άλλο σημάδι— για τη διανομή της βραδινής εφημερίδας.

Αυτή όμως η —επίσης ποδηλατική— εμφάνιση ήταν και η τηλεσίδικη. Επίσημως, ο Ηλίας, ο εφημεριδοπώλης, με τη μεγάλη μύτη και το φιλικό χαμόγελο, σήμαινε και το τέλος της ασυδοσίας (της ελευθερίας μας), για τη μέρα αυτή τουλάχιστον.

Περιέργως, τώρα οι μανάδες δεν χρειαζόταν να καταβάλουν και μεγάλη προσπάθεια για να μας μαζέψουν. Κι αυτό γιατί

όλο και κάποιο από τα δημοφιλή στον παιδόκοσμο της εποχής φυλλάδια θα είχε προσκομίσει ο Ηλίας. Αν ήταν Τρίτη ήταν ο «Μικρός Ήρωας», την Πέμπτη είχαμε «Υπεράνθρωπο», την Παρασκευή «Γκαούρ-Ταρζάν», το Σάββατο «Κλασσικά Εικονογραφημένα» και πάει λέοντας. Τα καταπληκτικά αυτά εικονογραφημένα λογοτεχνήματα, που γαλούχησαν κόσμο και κοσμάκη στην μεταπολεμική, μετεμφυλιακή Ελλάδα, ήταν όχι μόνο η μοναδική εξωσχολική, πνευματική μας τροφή αλλά –μαζί με τον Χολλυγουντιανό κινηματογράφο– η σχεδόν μοναδική μας πηγή έμπνευσης. Ήταν δε, ευτυχώς, τόσο φτηνά (ένα δίφραγκο κόστιζαν –μόνο τα «Κλασσικά» έκαναν 5 δραχμές– την εποχή όπου οι εφημερίδες είχαν μιάμιση δραχμή) ώστε κανείς πατέρας δεν σκεφτόταν ν' αρνηθεί στα παιδιά του τη μικρή αυτή πολυτέλεια. Είχαμε δε οργανωθεί έτσι ώστε ο ένας να παίρνει τον «Ήρωα», ο άλλος τον «Υπεράνθρωπο», άλλος τον «Γκαούρ-Ταρζάν» και μετά να τ' ανταλλάσσουμε. Τι να γίνει, οι καιροί ήταν δύσκολοι.

Μαζευόμασταν το λοιπόν μέσα, κάναμε γρήγορα-γρήγορα τα μαθήματά μας (πασάλειμμα) και μετά μπαρκάραμε για άλλους κόσμους, άλλες εποχές. Χανόμασταν στις περιπέτειες του Γιώργου Θαλάσση, «του θρυλικού Ελληνόπουλου, που οι εχθροί της πατρίδας του έχουν επονομάσει Παιδί-Φάντασμα», του Σπίθα, της Κατερίνας και του Διαβολάκου ή πάλι, πετάγαμε πάνω από τους ουρανοξύστες της Νέας Υόρκης, συντροφιά με τον Υπεράνθρωπο, τον Κεραυνό, την Αστραπή, τον Ελ Γκρέκο (ουδεμία σχέση με τον ζωγράφο βέβαια) ή ακόμα κρεμιόμασταν από τις κληματσίδες της Αφρικάνικης ζούγκλας, στο πλευρό του Ταρζάν, του Γκαούρ, της Τζαίην και της Ταταμπού (η Ταταμπού ήταν και η πρώτη μου κρυφή αμαρτία –το τέλειο πρότυπο γυναικάς– και πολύ φοβάμαι ότι εξακολουθεί να παραμένει). Μορφωνόμασταν.

Με την επιστροφή του πατέρα το σπίτι έπαιρνε όψη μάχιμης μονάδας σε κατάσταση πλήρους ετοιμότητας. Οι γυναίκες στριφογύριζαν αλαφιασμένες από 'δώ κι από κει, ποια θα φέρει το τσίπουρο, ποια τις παντόφλες, άλλη την εφημερίδα, ενώ εκείνος την άραζε σαν αγάς στην αναπαυτικότερη πολυθρόνα κι άρχιζε την «κατ' αντιπαράσταση» εξέταση.

–Διάβασες, βρε λούστρο, ή τα φόρτωσες πάλι στον κόκορα;

–Πωως δεν διάβασε! πεταγόταν, δημόσιος κατηγορος, η μάνα μου. Διάβασε κλοτσώντας την μπάλα με τους αλάνηδες, όλο τ' απόγευμα. Τρόμαξα να τον μαζέψω.

Αυτό το κάρφωμα της μάνας μου δεν μπόρεσα ποτέ να το καταλάβω. Το θεωρούσα ό,τι πιο βδελυρό και προδοτικό μπορούσε να κάνει κανείς. Στο μυαλό μου την έβλεπα με μαύρη κουκούλα και γκαμπαρντίνα, σαν τους καταδότες στον «Μικρό Ήρωα». Ποτέ δεν της το συγχώρησα αυτό. Ακόμη και τώρα, όταν το σκέφτομαι, μ' ενοχλεί.

Ο πατέρας μου, με κάρφωνε με κείνη την κοφτερή ματιά πάνω από την εφημερίδα του, την πάλαι ποτέ «Αθηναϊκή».

–Δεν ντρέπεσαι, βρε λούστρο; Έτσι θα πας μπροστά, βρε; Γρήγορα, πιάσε τα βιβλία σου, μην πιάσω τη λουρίδα.

Απειλή που δεν θα πραγματοποιούσε ποτέ, το ήξερα και το ήξερε.

–Μα... Διάβασα, μπαμπά.

–Βέεεβαια! Τον «Ήρωα». Αυτό διάβασε. Τον ξεκοκάλισε πέρα ως πέρα, ξαναπεταγόταν η μάνα μου. Αλλά δεν φταίει αυτός, εσύ φταις, που του τα παίρνεις αυτά τα... τρομακτικά.

Για τη μάνα μου, κάθε εξωσχολικό ανάγνωσμα ήταν κατάπτυστο, φθοροποιό και... τρομακτικό.

–Από αύριο κόβονται, δήλωνε ο πατέρας κι έπιανε ξανά την εφημερίδα του.

Άλλη μια απειλή που έπεφτε στον βρόντο.

Τις περισσότερες φορές τρώγαμε το βράδυ με παρέα. Πότε τα ξαδέρφια μου, αν δεν διανυκτέρευαν με δρομολόγιο σε κανένα μακρινό χωριό, πότε ο οδηγός ή ο εισπράκτορας του άλλου λεωφορείου, πότε κάποιος από τους αναρίθμητους φίλους του πατέρα, που πέραγαν «για ένα τσιπουράκι» και ξέχναγαν να φύγουν.

Νταραβέρι να γίνεται. Προερχόμενος από πολυάριθμη οικογένεια, ο πατέρας μου, ήθελε μπούγιο και σαματά γύρω του, αλλιώςτικα το 'φερνε στενόχωρα. Ήταν άνθρωπος της κουβέντας και του γλεντιού, του ποτηριού και του τραγουδιού. Αντιπαθούσε

την ησυχία όπως ο διάολος το λιβάνι. Έκανε λοιπόν ότι του πέραγε από το χέρι για να γεμίζουν οι καρέκλες γύρω από το τραπέζι, προς μεγάλη αγαλλίαση δική μου κι απελπισία της μάνας μου, που δεν έπαυε να γκρινιάζει ότι «είχε καταντήσει πια υπηρέτρια μας» –πράγμα που δεν ήταν εντελώς χωρίς βάση, εδώ που τα λέμε.

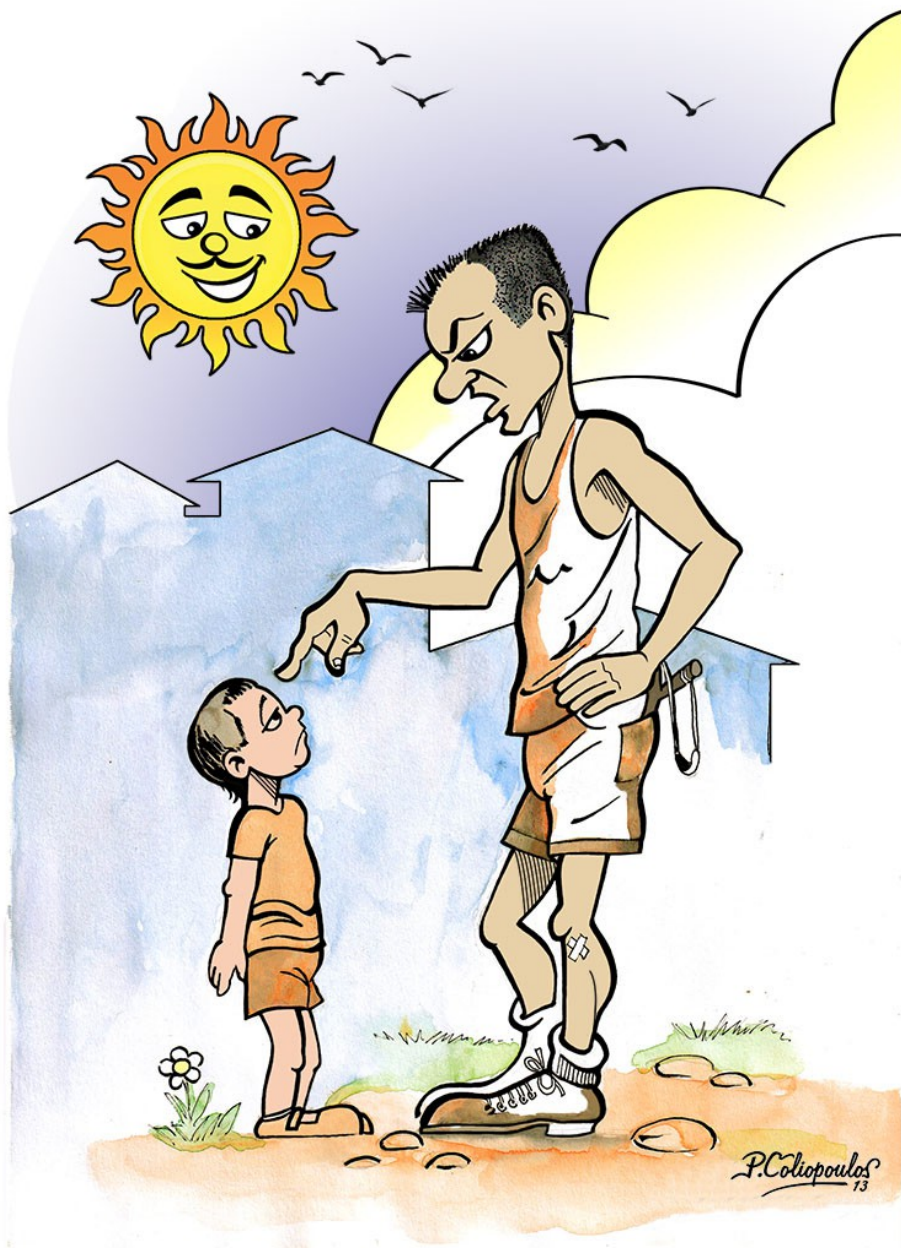
Τι φαινόμενα παρήλασαν κατά καιρούς από το βραδινό μας τραπέζι είναι άλλο πράγμα. Το τι συζητήσεις άναβαν κι έσβηναν, ούτε να το φανταστεί κανείς δεν μπορεί. Αλλά αυτή είναι ολόκληρη ιστορία που θα πρέπει να πει κανείς σιγά-σιγά και με ρέγουλα, αλλιώςτικά υπάρχει κίνδυνος να βαρυστομαχιάσουμε, απ' τα ορεκτικά ακόμη.

Κατά τις εννιά σήμαινε σιωπητήριο για μένα. Προς μεγάλη μου απελπισία, γιατί, από τότε ακόμη, με τράβαγε η νύχτα και τα σκοτάδια. Έπαιρνα λοιπόν τον δρόμο για το δωμάτιό μου, όπου συνέχιζα το διάβασμα των «τρομακτικών» κάτω από την κουβέρτα μου, με τη βοήθεια ενός φακού. Συνήθεια που θα μου στοίχιζε, αφού με φόρτωσε με μια μυωπία που, νωρίς (στα δώδεκά μου χρόνια) μ' ανάγκασε να βάλω γυαλιά. Αλλά τότε βέβαια δεν μπορούσα να ξέρω. Τότε το μόνο που μ' ενδιέφερε ήταν να δω πώς θα τα βγαζέ πέρα ο Γιώργος Θαλάσσης, που του την έπεφταν πια απ' όλες τις μεριές. Κι ακόμα... Παρατείνοντας με τον τρόπο αυτό την ώρα του ύπνου είχα την αίσθηση ότι αντιστεκόμουν. Αντιστεκόμουν στην Εξουσία, που αντιπροσώπευε για μένα ο κόσμος των «μεγάλων». Αυτό μ' έκανε να νιώθω κι ο ίδιος ήρωας, ίσως όχι τόσο μεγάλος σαν το Παιδί-Φάντασμα, αλλά κάπου εκεί κοντά...

Μετά, οι φωνές στο σπίτι έσβηναν σιγά-σιγά, άκουγα τα τελευταία «καληνύχτα», την πόρτα που έκλεινε, το μάζεμα των πιατικών στην κουζίνα... Τα βήματα του πατέρα στον διάδρομο... Μια ματιά στο δωμάτιό μου, όπου βέβαια εγώ κοιμόμουν υποτίθεται σαν άγγελος... Μετά, ησυχία... Οι άνθρωποι έσβηναν και τα πλάσματα της Νύχτας παίρναν τη θέση τους στο άδειο, μεγάλο σπίτι. Οι Ίσκιοι, οι Νεράιδες, οι Δαίμονες... Έκλεινα τα μάτια και ταξίδευα.

Μια χειμωνιάτικη μέρα, ίδια με ατέλειωτες άλλες που έζησα στο ξεκίνημα της ζωής μου.

Ο Ημίθεος Νιολάρας

Ήταν ένα ηλιόλουστο Σαββατιάτικο απόγευμα του Νοέμβρη, χαρά Θεού. Ως συνήθως, έξω οι «αλά-νηδες» έπαιζαν μπάλα στο «οικόπεδο» –την αλάνα που βρισκόταν μπροστά στο σπίτι μας– χαλώντας τον κόσμο με τις φωνές τους κι εγώ, αμπαρωμένος, τους χάζευα πίσω από το παράθυρο, βλαστημώντας την τύχη μου και το ριζικό μου. Ξανά και ξανά είχα κάνει χρυσή τη μάννα μου, να μ’ αφήσει να βγω «έστω για λίγο» και ξανά και ξανά έπαιρνα την ίδια απάντηση.

–Δεν είσαι με τα καλά σου μου φαίνεται!

Προσπάθησα να ξεχάσω κάπως τη δυστυχία μου χαζεύοντας τις ζωγραφιές των βιβλίων μου, μαστόρεψα ανόρεχτα το Mecano που μου είχαν χαρίσει τα Χριστούγεννα, αλλά τι τα θες, δεν μπορούσα να βρω ησυχία.

Γιατί δηλαδή να υπάρχει τόση αδικία στον κόσμο, ρε γαμώτη μου; Γιατί να μην είμαι κι εγώ ελεύθερος να παίξω έξω, όπως όλα τα παιδιά; Γιατί να ’μαι μπουντρομιασμένος σαν τον Κόμη Μοντεχρίστο, χωρίς ελπίδα και χωρίς συντροφιά; Γιατί να μην δικαιούμαι ποτέ να κάνω αυτό που θέλω;

Μέσα από το τζάμι έβλεπα τα παιδιά να τρέχουν, να κλωτσούν τη μπάλα, να πέφτουν, να σηκώνονται, ν’ αρπάζονται και να φιλιώνουν ξανά και η καρδιά μου σφιγγόταν από ζήλια. Αχ, να ’μουν κι εγώ εκεί έξω, μαζί τους!

Σε μια στιγμή κάποιος σούταρε την μπάλα στραβά κι εκείνη, αφού διέγραψε μια θεαματική τροχιά, πέρασε πάνω από τα κάγκελα του φράχτη μας και ήρθε να χτυπήσει στο διπλωμένο παντζούρι του παράθυρου. Την είδα ν’ αναπηδά στο πεζούλι κι

από κει κάτω, στον κήπο, όπου με δυο-τρία γκελ πήγε και σταμάτησε στη ρίζα του ταφλανιού.

Οι πιτσιρικάδες σταμάτησαν το παιχνίδι, φάνηκαν να λογοφέρνουν για λίγο, ρίχνοντας προφανώς τις ευθύνες ο ένας στον άλλο, και μετά από ένα σύντομο συμβούλιο εξέλεξαν έναν αντιπρόσωπο, που όπως συμβαίνει συνήθως σ' αυτές τις περιπτώσεις, ήταν απ' τους μικρότερους σε ηλικία (κι επομένως λιγότερο ζόρικους), και τον έστειλαν στην αποστολή θανάτου της περισυλλογής της παραστρατημένης μπάλας.

Ο μικρός πλησίασε τον φράχτη με προφυλάξεις ερυθρόδερμου Σιου στο μονοπάτι του πολέμου, ρίχνοντας ματιές και πίσω του, για να παίρνει κουράγιο από τους άλλους, έριξε μια μουλωχτή ματιά μέσα στην αυλή, είδε ότι δεν υπήρχε ψυχή και μ' ένα αποφασιστικό σάλτο πέρασε πάνω από τα χαμηλά κάγκελα και βρέθηκε μέσα. Με μια ματιά δεξιά-ζερβά, εντόπισε τη μπάλα, έτρεξε προς τα εκεί σκυφτός, την άρπαξε στα χέρια του κι ετοιμάστηκε να γυρίσει πίσω. Σε μια στιγμή, κάνει έτσι και με βλέπει, αιχμάλωτο, πίσω από το τζάμι. Ξαφνιαστήκε λίγο, αλλά βλέποντας ότι είχε να κάνει με συνομήλικο ησύχασε. Μου 'σκασε ένα πλατύ χαμόγελο.

–Τι κάνεις εκεί μέσα, ρε; μου φώναξε.

Τι να του 'λεγα; Σήκωσα τους ώμους κι έδειξα το... άπειρο πίσω μου, μην τολμώντας να μιλήσω, μήπως μ' ακούσει η μάνα μου κι έχουμε ντράβαλα.

Ο πιτσιρικάς –που οι άλλοι φώναζαν Θύμιο– έσκασε στα γέλια.

–Φυλάκα, ρε; Φυλάκα;

Κούνησα το κεφάλι με συντριβή.

–Έλα έξω, ρε! μου κάνει και παίρνοντας τη μπάλα κάτω από την μασχάλη του, πήδηξε και πάλι τα κάγκελα και πήγε ν' ανταμώσει τους δικούς του.

«Έλα έξω, ρε!»

Έξω; Μήπως ήθελα και τίποτ' άλλο; Έξω... Έξω...

Αλλά πώς; Η μάνα μου αποκλείεται να μ' άφηνε.

«Έλα έξω, ρε!»

Ίσως... Ίσως αν δεν το 'λεγα της μάνας μου... Αν έβγαινα έξω μοναχός μου, χωρίς άδειες και παρακάλια...

Και το καταχέρισμα μετά, όταν ανακάλυπταν την «απόδραση»;

«Έλα έξω, ρε!»

Άρπαξα την μπετούγια με τα δυο χέρια, άνοιξα το παράθυρο, ανέβηκα στο πεζούλι και μ' ένα σάλτο βρέθηκα στον κήπο.

Ήταν η πιο θαρραλέα πράξη της ζωής μου! Η δυσκολότερη απόφαση που πήρα ποτέ.

Κήπος, πεζούλι, κάγκελα... Έξω!

Έξω, στην ελευθερία!... Έξω, στη ζούγκλα!

Ο Γιώργος με είδε κι έτρεξε κοντά μου.

–Ρε συ, το 'σκασες;

–'Ντάξ'...

–Κι αν σε πάρει χαμπάρι η μάνα σου;

Αν με πάρει χαμπάρι... Κούφια η ώρα που τ' ακούει.

–Ας με πάρει, είπα κάνοντας τον χαμπόσο (η καρδούλα μου το ήξερε).

Ο Γιώργος κούνησε το κεφάλι με κατανόηση.

–Έλα να σε πάω στον Νικολάρα.

Ο Νικολάρας ήταν ο μοναδικός, ο αδιαμφισβήτητος αρχηγός της «Συμμορίας του Μαύρου Αετού». Όπως ήταν ο μεγαλύτερος απ' όλα τα παιδιά της γειτονιάς (όταν εμείς ήμασταν «πρωτάκια» και «δευτεράκια», αργότερα, γιατί τώρα ακόμα κανείς δεν πήγαινε σχολείο, ο Νικολάρας τελείωνε το Δημοτικό!) δεν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία ότι ήταν ο καταλληλότερος για την τόσο υπεύθυνη αυτή θέση. Εκτός αυτού, ο Νικολάρας, ήταν ο πρώτος μπαλαδόρος της περιοχής καθώς κι ο πιο απίστευτος παραμυθιάς που γνώρισα ποτέ.

–Τι 'ναι τούτο 'δώ, ρε;

«Τούτο 'δώ» ήμουν εγώ.

–Ο καινούργιος, ρε Νικολάρα... Που 'ρθε στο σπίτι...

Ο Νικολάρας μ' έκοψε πατόκορφα.

–Και τι τον έφερες εδώ;

Ο Γιώργος ξεροκατάπιε.

–Να... Λέω, μήπως... Να τον βάλουμε στη συμμορία;...

Ο Νικολάρας έφερε μια βόλτα γύρω μου, εξετάζοντάς με, με ύφος σοβαρό και περισπούδαστο.

Εγώ, άγαλμα! Ήμουν τεντωμένος μέχρι τ' αυτιά και κράταγα και την αναπνοή μου. Συνειδητοποιούσα ότι εδώ κρινόταν το μέλλον μου. Η καριέρα μου, όχι αστεία! Θα μ' έπαιρνε ο Νικολάρας στη συμμορία ή...

–Ξέρεις μπάλα, ρε;

Κόντεψα να πνιγώ απ' τη λαχτάρα. Ο Νικολάρας μου απηύθυνε το λόγο!

–Ξε... ξέρω.

–Τι ξέρεις, ρε, σκατά ξέρεις! Ιδέα δεν έχεις από μπάλα.

Σάστισα, μπερδεύτηκα... Δεν ήξερα τι να κάνω και τι να πω.

–Πώς δεν ξέρω, ρε Νικολάρα;... Ξέρω.

–Σκατά ξέρεις, ξανάπε ο Νικολάρας με πεποίθηση. Ξέρεις καλύτερη μπάλα, ρε, απ' τον Σταύρο;

Έριξα μια δειλή ματιά κατά τη μεριά του Σταύρου, που με κοίταζε απειλητικά –ήταν κι ένα χρόνο μεγαλύτερος... Έπρεπε να χειριστώ το θέμα με λεπτότητα.

–Ε, όχι και σαν το Σταύρο, είπα μετριόφρονα. Αλλά μια φορά ξέρω...

–Σκατά ξέρεις, ξανάπε ο Νικολάρας.

Δύσκολη υπόθεση να μπεις στη συμμορία του Νικολάρα. Πιο εύκολα μπαίνεις στο Πανεπιστήμιο (άμα έχεις και λίγο «δόντι»).

–Να τον βάλουμε να μπηδήξει τριπλούν, πετάχτηκε ο Σταύρος, που έπαιζε καλή μπάλα.

–Ξέρεις, ρε, από τριπλούν; με ρωτάει ο Νικολάρας.

–Ναι, ναι, φωνάζαν κι οι άλλοι που ψόφαγαν για θέαμα. Να μπηδήξει τριπλούν.

Τι διάλογος ήταν πάλι αυτό το τριπλούν;

–Ξέρεις, ρε;

–Πώς δεν ξέρω! Τριπλούν δεν ξέρω;

Τι να 'λεγα;

Με παίρνουν το λοιπόν συνοδεία και μια και δυο με πάνε γραμμή στο «σκάμμα». Τι σκάμμα δηλαδή, μια λακκούβα τρία επί τρία, μια πιθαμή βάθος, μισογεμάτη αντί για άμμο με χώμα –που με τον καιρό και το πάτημα έφερνε προς το τσιμέντο.

Μετράει οχτώ βήματα από το σκάμμα ο Νικολάρας (πολύ μου φάνηκε, είχε και μακριά πόδια ο μπαγάσας!) και τραβάει μια γραμμή στο χώμα με το παπούτσι.

–Άντε, πάρε φόρα και μπήδα, να δούμε αν θα το βάλεις.

Άρχισε να με κόβει κρύος ιδρώτας. Δηλαδή, εγώ τώρα θα 'πρεπε να δώσω ένα πήδουκλο απ' τη γραμμή και να το «βάλω» στο σκάμμα;!!!

–Άντε, ρε, τι κάθεις;

Κει πάνω κατέβασα μια ιδέα.

–Τι, μόνος μου;

–Γιατί, ρε, φοβάσαι;

–Φοβάται, ρε, φοβάται! επωδός οι μόρτες.

–Φέρτε τη μαμά του, ρε!

–Δεν φοβάμαι, ρε Νικολάρα, αλλά να... Εσύ που είσαι αρχηγός να μπηδήξεις πρώτος, να πάρουμε τα πατήματα.

Κολακεύτηκε ο Νικολάρας, άλλο που δεν ήθελε... να κάνει φιγούρα.

–Καλά λέει, ρε, ο πιτσιρικάς. Θα μπηδήξω εγώ μια φορά, να πάρετε το σχέδιο.

Παίρνει φόρα ο Νικολάρας, γαρίδα το μάτι εγώ να «πάρω το σχέδιο», μπουμ, δίνει ένα πήδουκλο κουτσό, μπουμ δεύτερο (ωραία, δεν είναι με τη μία), με τον τρίτο βρέθηκε σχεδόν έξω από το σκάμμα, απ' την άλλη μεριά.

–Ωραίο άλμα! αυτοθαυμάστηκε ο Νικολάρας. Άντε τώρα, εσύ.

Τι να κάνω, πολύ μου φαινόταν, ακόμα και με τις τρεις, αλλά πάλι καλά να λέω που δεν ήταν με τη μία... Έκανα την καρδιά μου πέτρα.

Παίρνω φούρια, πατάω τη γραμμή, κάνω το κουτσό, λυγίζει το άτιμο το πόδι, κόντεψα να γκρεμιστώ. «Άχυρο», ακούω. Ευκαιρία που γύρευα, σταματάω.

–Γιατί, ρε, άχυρο;

–Πάτησες γραμμή.

Άρα, δεν πρέπει να πατάμε τη γραμμή. Ένα το κρατούμενο.

–Ξανά.

Ξανά, ξανά, τι να γίνει;

Αυτή τη φορά τα πήγα λίγο καλύτερα. Κόντεψα να σκοτωθώ βέβαια και βρόντηξα τον πισινό μου γενναία, αλλά κατάφερα και το 'βαλα. Στο τσαχ (και με γλίστρα), αλλά το 'βαλα.

–Καλά, λέει ο Νικολάρας. Μπηδάει. Να τον πάρουμε.

Πήγα να χαρώ, αλλά δεν πρόλαβα. Σαν να το θυμήθηκε μόλις εκείνη τη στιγμή ο Νικολάρας με ρωτάει.

–Δε μου λες, ρε; Είσαι δυνατός;

–Είμαι, είμαι, βιάστηκα να τον διαβεβαιώσω, ενώ μ' έζωναν τα φίδια.

–Και πού το ξέρω εγώ;

Σωστά. Πού το ξέρει αυτός;

–Να τον βάλουμε να παλέψει, ρε.

–Με ποιον να τον βάλουμε;

–Με μένα, με μένα, προθυμοποιείται ο Γιώργος (φίλος να σου πετύχει!), που πέταγε τη σκούφια του για κάτι τέτοια.

Αλλά ο Νικολάρας είχε αντιρρήσεις.

–Άει στο διάλο, ρε, που θα τον βάλουμε να παλέψει με σένα που 'σαι σαν ντουλάπα! Άει στο διάλο, μη σου ρίξω καρπαζιά.

Εδώ τον παραδέχτηκα τον Νικολάρα. Μπορεί να ήταν «σκληρός», αλλά ήταν και δίκαιος. «Σκληρός, αλλά δίκαιος», σαν τον Αλαλάντ στα καμπούστικα.

(Στη γειτονιά τους παληκαράδες της Έβδομης Τέχνης τους αναφέραμε σαν μια λέξη, π.χ. Ερροφλύν, Μαρλομπράντο, Πωλ-νιούμαν κ.λ.π.).

–Να τον βάλουμε με τον Θυμιάκη.

–Με μένα, ρε; διαμαρτυρήθηκε ο Θυμιάκης. Γιατί με μένα, ρε Νικολάρα;

–Αν δε θες, να φύγεις απ' τη συμμορία.

Αυτή ήταν η χειρότερη απειλή –ο Νικολάρας τη χρησιμοποιούσε αφειδώς κάθε φορά που υπήρχε «κρούσμα πειθαρχίας». Δηλαδή, να φύγεις απ' τη συμμορία του Νικολάρα και να καταντήσεις ένα μηδενικό, ένα σκουπίδι, ένας απόκληρος της κοινωνίας; Πού να πας και πού να κρυφτείς; Και τι μέλλον να 'χεις μετά από τέτοια φοβερή ντισγκράτσια;

Μαζεύτηκε ο Θυμιάκης.

–Καλά, ρε Νικολάρα, δεν είπαμε και τίποτα...

Ο Θυμιάκης –αυτός ο ίδιος που τον έστειλαν να μαζέψει την μπάλα από τον κήπο μας– ήταν στην ηλικία μου, αλλά πιο κοντούλης από μένα. Βέβαια, αυτό ήταν μισή παρηγοριά, γιατί σε μένα, που δεν είχα τσακωθεί ποτέ μέχρι τώρα (με ποιον να τσακωθεί, έτσι κλειδωμένο που με είχαν;), φάνταζε σαν τον δράκο του παραμυθιού.

Φτιάξαν λοιπόν οι συμμορίτες κύκλο και μας βάλαν εμάς, δυο σπιθαμές πρωτοπαλαιστές, στη μέση.

Αφού φέραμε κάμποσες βόλτες γύρω-γύρω, ανταλλάσσοντας άγριες ματιές και γκριμάτσες, ο Θυμιάκης έκανε την πρώτη επίθεση.

Δηλαδή, όταν λέμε «επίθεση» εννοούμε ότι μου 'δωσε μια σπρωξιά στον ώμο.

–Τι έχουμε, ρε; λέω εγώ.

–Ξύλο!

Δεύτερη σπρωξιά (ο Θυμιάκης ξεθάρρεψε), σπρώχνω κι εγώ.

–Κάτω τα χέρια, ρε.

–Κάτω εσύ.

Άλλη σπρωξιά.

–Τι θες, ρε;

–Ξύλο!

Φωνές από τους θεατές-κριτές.

–Δώσ' του, ρε... Μπουνιά...

–Όρμα, ρε, όρμα...

–Πάνω του, ρε.

–Μπουνιά, ρε.

Εμείς, εκεί, το βιολί μας. Σπρώξιμο στο σπρώξιμο.

–Θα σου βαρέσω μπουνιά, ρε...

–Βάρα, ρε, αν σου βαστάει...

Σπρώξιμο.

–Τι, θα σε φοβηθώ;

–Ναι, ρε, θα με φοβηθείς.

Άλλο σπρώξιμο.

–Εσένα;

–Εμένα.

Τσαντίστηκε ο Νικολάρας.

–Άει στο διάλο, ρε τσογλάνια... Ορμάτε, ρε, ορμάτε.

Σπρώχναν οι απέξω, σπρώχναμε κι εμείς, φώναζε ο Νικολάρας, σε μια στιγμή κουτροβαλήσαμε στο χώμα. Έτρεξαν οι «μεγάλοι», δήθεν, να μας χωρίσουν.

–Τον έβαλα πλάτη, τον έβαλα πλάτη! φώναζε ο Θυμιάκης.

Και που μ' έβαλε πλάτη δηλαδή τι έγινε; Ιδέα δεν είχα. Ωστόσο, κάτι μου 'λεγε ότι το να σε βάλει πλάτη ο αντίπαλος δεν είναι καθόλου, μα καθόλου σε όφελός σου.

Αντίδραση.

–Τι λε, ρε; Εγώ σ' έβαλα πλάτη.

Μιλάμε για θράσος!

Ο Θυμιάκης να ωρύεται.

–Τον έβαλα πλάτη, τον έβαλα πλάτη!

Εγώ εκεί, το κοροΐδο.

–Εγώ τον έβαλα πλάτη.

Ήμασταν έτοιμοι να ξαναρπαχτούμε (στ' αλήθεια αυτή τη φορά).

–Θες κι άλλες, ρε;

–Εσύ, ρε, θες κι άλλες;

–Θα σου βουλώσω το μάτι, βουτυρόπαιδο.

–Θα σου σπάσω τα μούτρα, ρεβύθα.

Μας χώρισε ο Νικολάρας.

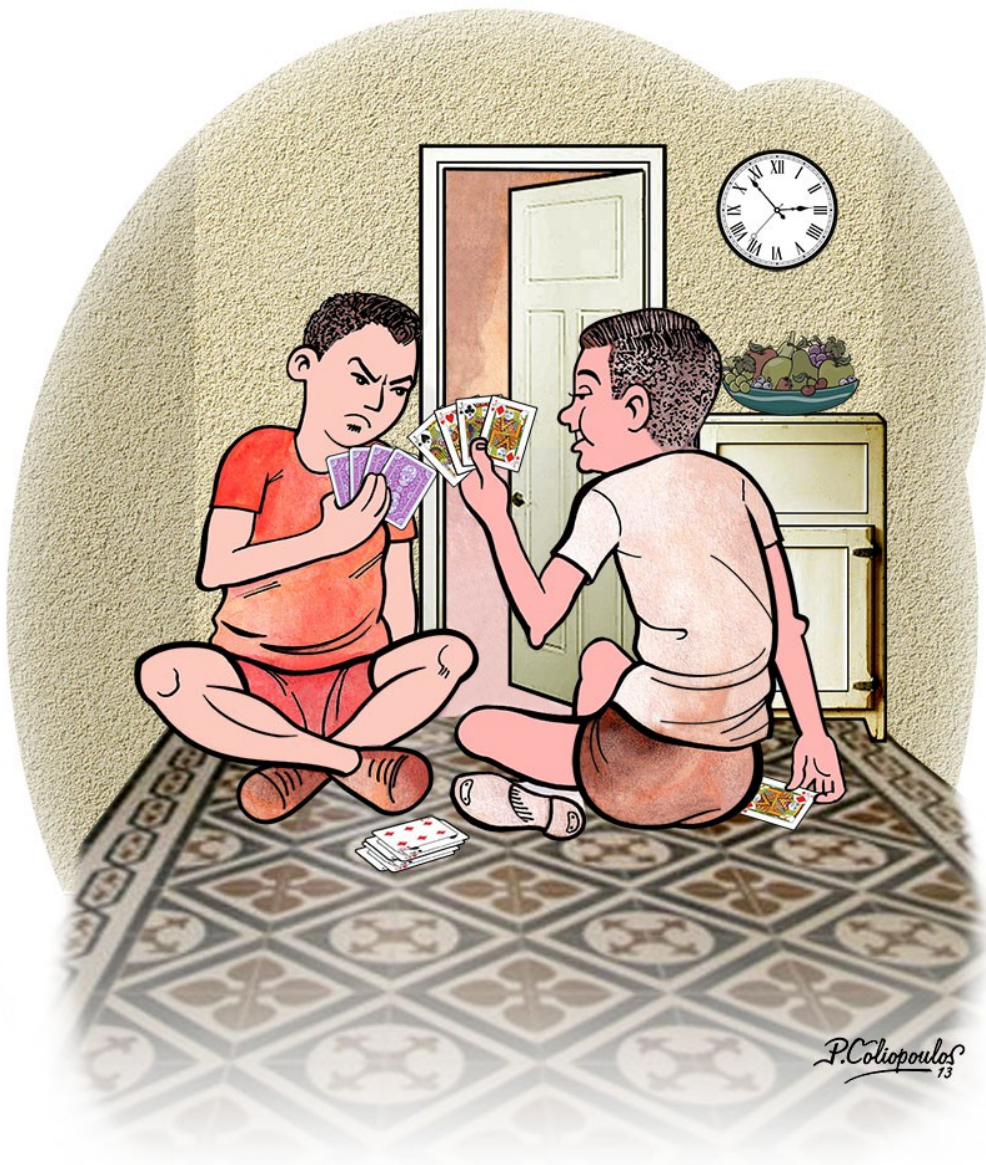
–Άει στο διάλο, σκάστε, ρε. Μάλωμα ήταν αυτό; Σκατά ήταν. Όλο «Τι θες, ρε; – Ξύλο...» Σκατά. Να διαβάστε τον «Μικρό Ήρωα», ρε, να ξεσηκώσετε τις λαβές του Παιδιού-Φάντασμα και μετά να 'ρθείτε να μιλάτε. Τσουτσέκια, ε τσουτσέκια!

Αλλά, όπως και να 'χε το πράγμα, εγώ τον σκοπό μου τον πέτυχα. Μπήκα στη συμμορία του Νικολάρα –έστω και με αμφισβητούμενη πλάτη.

Τη μέρα αυτή δραπέτευσα από την φυλακή του σπιτιού κι έκανα το ντεμπούτο μου στον παραμυθένιο κόσμο της γειτονιάς. Ποτέ πια δεν θα χάζευα πίσω από τα τζάμια τους «αλάνηδες» ν' αλωνίζουν. Το ήξερα κι εγώ το κατάλαβε κι η μάνα μου, που πάντως, μου τις έβρεξε κείνο το βράδυ που γύρισα λερωμένος, γδαρμένος, σχισμένος (και πανευτυχής). Εδώ τελείωνε πια η θη-

τεία του «καλού παιδιού» κι άρχιζε εκείνη του «αλάνη». Το μέλ-
λον ανοιγόταν λαμπρό κι ελπιδοφόρο μπροστά μου. Είχα γίνει,
επιτέλους, κι εγώ σαν τα άλλα παιδιά.

Ο Φάντης και το Ρετσινόλαδο

Tο πρώτο γερό μπερντάχι της ζωής μου το 'φαγα στα πέντε μου χρόνια, από τον φίλο μου τον Γιώργο, τον επιλεγόμενο και «Πατάτα».

Το κοσμοϊστορικό αυτό γεγονός μπορεί να μην έχει να προσθέσει σπουδαία πράγματα στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού, αλλά για μένα αποτελεί ανάμνηση τα μάλα σημαδιακή. Διάολε, η πρώτη φορά που μου τις βρέξανε στ' αλήθεια! (Είναι όπως με κείνους τους αστροναύτες που πήγαν –υποτίθεται– στο Φεγγάρι. Ο πρώτος ήταν ο Άρμστρονγκ, για βρες μου όμως τον δεύτερο και τον τρίτο).

Όταν μετακομίσαμε σ' αυτή τη γειτονιά απ' το παλιό το σπίτι, η μάνα μου –ένας θεός ξέρει από τι ηλίθιες φοβίες παρακινούμενη– μου απαγόρευσε κάθε συγχρωτισμό με τους συνομήλικους «αλάνηδες» που αλώνιζαν τριγύρω και φυσικά επέβαλε και τη σχετική στέρηση εξόδου. Ευτυχώς, αυτή η κατάσταση κράτησε για πολύ λίγο, αλλά κι αυτό το λίγο εμένα μου φάνηκε ολόκληρη ζωή.

Το πρόβλημα ήταν ότι, σαν παιδί, καθόλου διαφορετικό από εκατομμύρια άλλα παιδιά στον κόσμο, είχα ανάγκη από παιχνίδια κι απασχόληση. Αλλά με ποιον να παίξω, κλειδωμένος όπως ήμουν στα μπουντρούμια; Πρόβλημα. Μέχρι κι η μάνα μου το κατάλαβε. Κι αφού το κατάλαβε έπιασε ν' ασχοληθεί η ίδια μαζί μου. Αλλά μια κουβέντα είναι αυτή. Γιατί, η κακομοίρα, ούτε με τα μολυβένια στρατιωτάκια δεν φτούραγε, ούτε στο Mecano τα κατάφερνε, ούτε με τ' αυτοκινητάκια ενθουσιαζόταν να παίζει. Τι έμενε;

Η τράπουλα!

Έπιασε λοιπόν η κυρία Πιπίτσα την τράπουλα και βάλθηκε να με διδάσκει μ' ευσυνειδησία κι αυταπάρνηση (πάντα της άρεσε το χαρτάκι, αλλά τσιγκουνευόταν τις δραχμούλες κι έτσι απέφευγε να παίζει). Έτσι λοιπόν, στα πέντε μου χρόνια έπαιζα τα πενήνταδύο φύλλα, μαζί με τους μπαλαντέρ, στα δάχτυλα, σαν επαγγελματίας τζογαδόρος! Τι θες και δεν ήξερα! Από μουντζούρη και ξερή μέχρι πινάκλ και πόκα «τουμπουχτού». Αετός! Τύφλα να 'χει ο «Τσιντσινάτι Κιντ»! Μιλάμε για ταλέντο!

Οι δικοί μου βέβαια, ηλιθίως, καμάρωναν και κοκορεύονταν.

–Κοίτα εκεί, το παλιόπαιδο!... Μια σταλιά σκατό και κάνει μπλόφα στο χαρακίρι!

–Κοίτα, κοίτα πώς ανακατεύει την τράπουλα!

–Βρε τι 'ναι τούτο 'δω!

Είπαμε, αετός!

Αλλά... Υπήρχε κι ένα «αλλά». Δεν μου άρεσε καθόλου να χάνω. Α, όλα κι όλα! Να παίζω, ναι, να κερδίζω, ναι... έτσι όμως κι έχανα... Ποιος είδε τον Θεό και δεν τον φοβήθηκε! Βούταγα τα τραπουλόχαρτα, τα πέταγα, άλλα τα 'κανα κομματάκια, πάταγα τις στριγκλιές, έσπαζα πράγματα... Χάος! Η καημένη η μάνα μου προσπάθησε να με διδάξει ότι, έτσι είναι η ζωή, μια θα κερδίζεις, μια θα χάνεις... Εγώ τίποτα. Δεν το χωρούσε το μυαλό μου.

Μου το 'πε κι ο Νικόλας στην Ύδρα, είκοσι χρόνια αργότερα.

–Η ζωή, μάστορη, είναι ένα τραίνο. Άμα δεν πιάσεις αυτό το βαγόνι θα πιάσεις το άλλο.

–Κι άμα δεν πιάσεις κανένα; απόρησα εγώ (ο φιλομαθής).

–Ε, τότε πιάσε τον σταθμάρχη, να παρηγορηθείς.

Όπως δεν κατάλαβα τον Νικόλα στα εικοσιπέντε μου, άλλο τόσο και χειρότερα δεν καταλάβαινα τις θεωρίες («μια έτσι, μια αλλιώς») της μάνας μου τότε που ήμουν δεν ήμουν πέντε.

Είδε κι απέειδε αυτή η κακομοίρα, σου λέει «Έτσι που πάει αυτός θα τα ρημάξει όλα εδώ μέσα... Άστον λοιπόν να κερδίζει.»

Και κέρδιζα. Αλλά επειδή δεν μπορούσα να υπολογίζω μια ζωή στην καλή θέληση των άλλων (κι αν τους τη βάραγε ξαφνικά ή «ξέχναγαν» και με κέρδιζαν;) φρόντιζα κι εγώ απ' τη μεριά μου να 'χω τα ατού εξασφαλισμένα. Βούταγα τίποτα χαρτιά στη ζούλα, όταν δεν με πρόσεχαν, έκανα ματσαράγκες στο κόψιμο, έχωνα κάναν άσσο στο μανίκι... Το κατά δύναμη. Κι όλα αυτά χωρίς να μου δείξει κανείς. Αυτοδίδακτος! Η δύναμη της... αυτοσυντήρησης! Στην αρχή βέβαια, όλα γίνονταν άτσαλα κι οι άλλοι έκαναν στραβά μάτια για να γλυτώσουν τα... έπιπλα. Σιγά-σιγά όμως, με τον καιρό και την αδιάκοπη εξάσκηση –το παν η εξάσκηση– έφτασα να τα βολεύω αξιοπρεπώς.

–Κοίτα το σκατό, που έμαθε να παίζει! Θαύμαζαν οι «συμπαίχτες» μου.

–Και «τουμπουχτού»!

–Θαύμαζε, προκομμένη! έλεγε ο πατέρας στη μάνα μου. Δε ντρεπόμαστε λέω εγώ; Α ρε, στειλιάρι που σας χρειάζεται!

Αλλά, όπως όλοι οι πατεράδες, στο βάθος καμάρωνε τα κατωρθώματα του παιδιού-θαύματος.

Στο μεταξύ «ξεπόρτισα», ανακατέυτηκα με τους αλάνηδες, άρχισα να παίζω φυσιολογικά, ξέδωσα... Η τράπουλα ξεχάστηκε. Δεν χρειαζόταν πια.

Μέχρι τη μέρα που ήρθε ο Γιώργος στο σπίτι να παίξουμε. Έξω δεν γινόταν να βγούμε, γιατί έριχνε καλαπόδια κι έτσι στρωθήκαμε κάτω και βαλθήκαμε να τσουλάμε τ' αυτοκινητάκια πάνω-κάτω, να κάνουμε πόλεμο με τα στρατιωτάκια... Στο τέλος βαρεθήκαμε.

Κει πάνω μου 'ρθε η φαινή ιδέα.

–Χαρτιά ξέρεις; λέω του Γιώργου.

–Ξέρω, μου λέει.

Τρέχω, φέρνω την τράπουλα, την ανακατεύω ταχυδακτυλουργικά, τη βάζω κάτω.

–Τι θα παίξουμε; ρωτάει ο Γιώργος.

–Να παίξουμε πινάκλ, προτείνω εγώ.

–Τι 'ναι αυτό;

–Δεν ξέρεις;
–Όχι.
Σκράπας!
–Τότε να παίξουμε Αβησσυνία.
–Δεν ξέρω.
Τούβλο! Πέσαμε σε αμόρφωτο.
–Κοντσίνα;
–Δεν ξέρω.
Καλά, μιλάμε για τον αναλφάβητο!
–Ε, τι ξέρεις;
–Ξερή.
Και παίξαμε ξερή.
Μια ώρα παίζαμε... Πού να με πιάσει ο Πατάτας!
Σε μια στιγμή γυρίζει και μου λείει.
–Για μια στιγμή... Με τι έκοψες τώρα;
–Με βαλέ.
–Πάλι με βαλέ;
–Ε, πάλι...
–Πόσους βαλέδες έχει, ρε, η τράπουλα;
–Ε... Τέσσερις.
–Κι εσύ τότε πώς έκοψες έξι φορές;
Μάλιστα. Μας κάναν τσακωτούς!
–Δεν έκοψα.
–Έκοψες.
–Δεν έκοψα.
Τσαντίζεται ο Γιώργος –το 'χε αυτό το κακό– μου πετάει τα χαρτιά στα μούτρα.

–Άει στο διάλο, παλιοκλεφταρά, φωνάζει.

Μέχρι να προλάβω να θυμώσω, τρώω δυο μπουνιές στα πεταχτά κι αφού θύμωσα τρώω άλλες δυο. Μέχρι να καταλάβω τι έγινε ο Γιώργος είχε γίνει μπουχός.

Δυο πράγματα διδάχθηκα από το πρώτο αυτό μπερντάχι:

α) Είδα πως είναι κακό να μην ξέρει κανείς να χάνει (ειδικά ο αντίπαλος).

β) Είναι κακό να μην ξέρει κανείς να δέρνει (ειδικά όταν έχεις τη φωλιά σου λερωμένη).

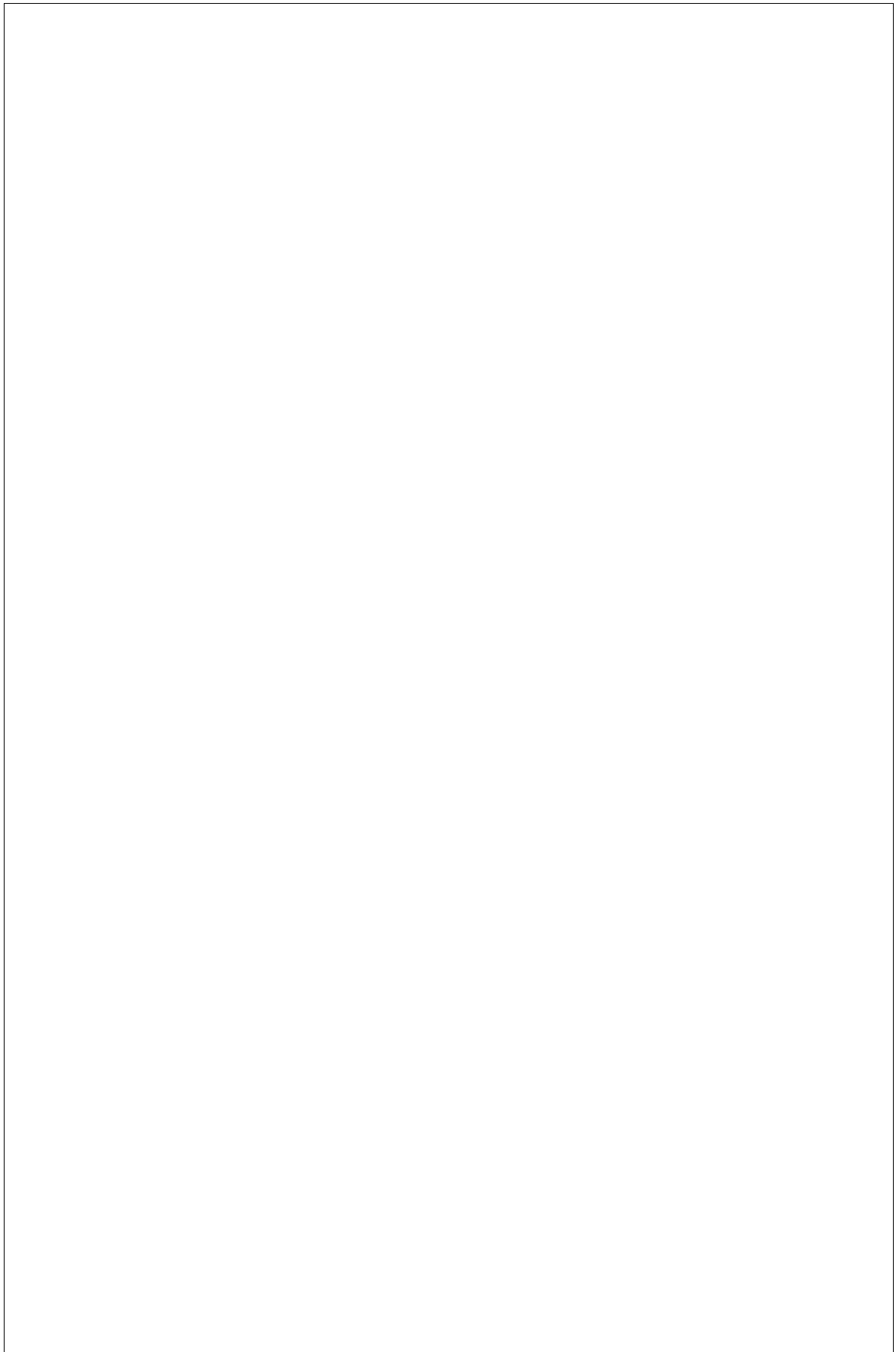
Έχτοτε:

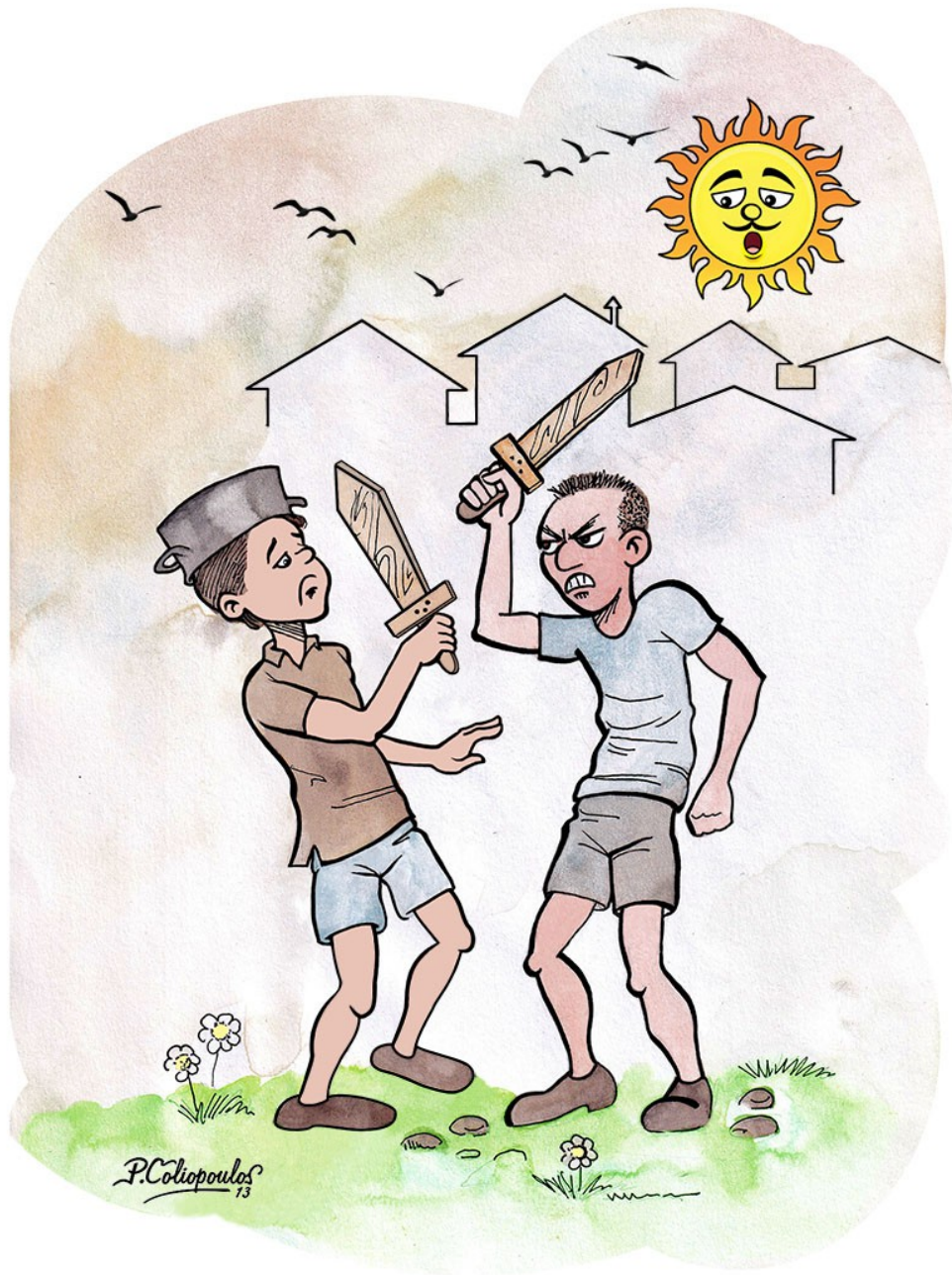
α) Έμαθα να χάνω.

β) Έμαθα να δέρνω.

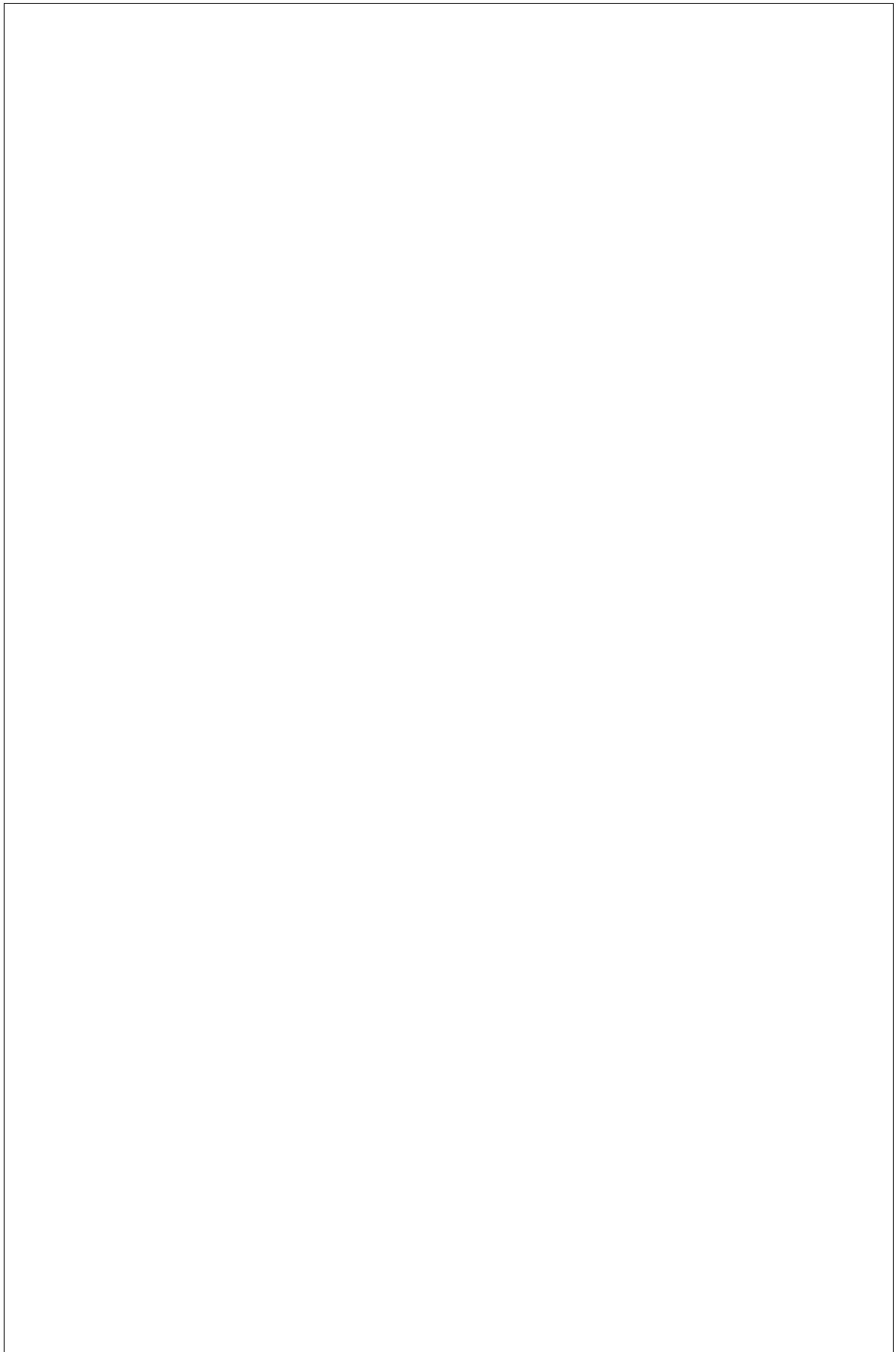
Το κακό είναι ότι, ούτε το ένα, ούτε το άλλο με βοήθησαν.

Πολυματωιιώτες, Άτιμη Φάρα!

Πολυκατοικιώτες! Πάει να πει, τα παιδιά των αξιωματικών της Φρουράς που μέναν στις πολυκατοικίες του Στρατού, μια γειτονιά παρακάτω.

Οι Πολυκατοικιώτες ήταν οι προαιώνιοι εχθροί μας. Μια άβυσσος έχθρας μας χώριζε. Κάτι σαν τους Σαλονικιούς με τους Αθηναίους, τους Βολιώτες με τους Λαρισινούς, τους Ολυμπιακούς με τους Παναθηναϊκούς. Έχθρα και γινάτι.

Άτιμη φάρα οι Πολυκατοικιώτες!

Δεν ξέρω πώς και γιατί, κανείς δεν θυμόταν άλλωστε, από πού ξεκίνησε αυτή η βεντέτα, αλλά βεντέτα υπήρχε και ήταν ανοιχτή. Ανοιχτή από χρόνια και ζαμάνια.

Κάθε τόσο κανονίζονταν «συναντήσεις», για να «λύσουμε τις διαφορές μας», είτε στη γειτονιά τους, είτε στη δική μας. Οι διαφορές βέβαια κανονίζονταν με τον μόνο τρόπο που ξέραμε να τις κανονίζουμε, τις ματσουκιές. Δηλαδή, εδώ που τα λέμε, περισσότερο φοβερίζαμε παρά δερνόμασταν, αλλά όσο και να 'ναι, όλο και κάποιο κεφάλι θ' άνοιγε.

Αυτή τη φορά ήταν η σειρά η δική μας να «παίζουμε στην έδρα μας».

Ετοιμαστήκαμε, ακούσαμε με προσήλωση τις τελευταίες οδηγίες του Νικολάρα και μετά πήραμε τα στειλιάρια-σπαθιά που είχαμε φτιάξει και βγήκαμε να τους περιμένουμε στο οικόπεδο του Πέρπερα, λίγο πιο μακριά από τα σπίτια, από εύλογο φόβο μην μας χαλάσουν τον «πόλεμο» οι μανάδες.

Οι Πολυκατοικιώτες κατέφτασαν στις τρεις ακριβώς το απόγευμα, κατά πως ήταν συμφωνημένο.

Μπροστά ο αρχηγός, ένας Στράτος –ντερέκι ίσαμε και πάνω–, πιο πίσω οι υπαρχηγοί κι ακολουθούσαν οι μπουλουκτζήδες.

Ο αρχηγός είχε το καλύτερο στειλιάρι, αγριελιά με ρόζους και σκαλίσματα. Ο αρχηγός ήταν όλο μεγαλοπρέπεια, οι υπαρχηγοί ήταν όλο μεγαλοπρέπεια, μόνο οι φαντάροι μου φαίνονταν χωρίς μεγαλοπρέπεια (μυστήριο που το 'λυσα αργότερα, όταν πήγα στον κανονικό στρατό).

–Είσαστε έτοιμοι, ρε; λέει ο Πολυκατοικιώτης αρχηγός.

–Είμαστε έτοιμοι να σας πλακώσουμε στο ξύλο! του απαντάει ο Νικολάρας.

Εδώ τον παραδέχτηκα τον Νικολάρα. Είχε λέγειν και πειθώ.

–Σκατά θα μας πλακώσετε! του αντιμιλάει ο άλλος.

–Γιατί, ρε, ζορίστηκες;

–Ναι, ρε, ζορίστηκα.

–Πάρε καθαρτικό, να ξεζοριστείς.

–Είσαι μάγκας;

–Ναι, ρε, είμαι μάγκας.

–Φτου, κολύμπα.

–Δώσ' μου το βρακί σου για σωσίβιο.

–Είναι μεγάλο, θα πνιγείς.

–Πατώνω.

Εδώ άρχισα να 'χω τις πρώτες διστακτικές αμφιβολίες για τους αρχηγούς. Σαν πολύ το συζητούσαν το πράγμα.

–Θα σας πλακώσουμε στο ξύλο! δήλωσε χωρίς καμιά φαντασία ο εχθρός.

–Άντε ντε... Αν σας βαστάει!...

–Τι, θα σας φοβηθούμε;

–Ναι, ρε, θα μας φοβηθείτε.

–Άντε, ρε βουτυρόπαιδα.

Βαριά κουβέντα! Λέω, εδώ τώρα, ο Νικολάρας θα τον κάνει τουλούμι στο ξύλο.

Αλλά...

–Με μαλακισμένα δε μιλάω, του λέει ο Νικολάρας.

–Μαλακισμένη να πεις την αδερφή σου.

Πολύ βαριά κουβέντα (παρ' όλο που αδερφή ο Νικολάρας δεν είχε).

–Άσε την αδερφή μου κάτω, έτσι μάγκα;

–Γιατί, τι θα πάθω;

–Θα σου σπάσω τα μούτρα, ρε.

–Δοκίμασε ντε.

–Δοκίμασε συ.

–Εσύ είπες πρώτος.

–Γιατί, χέζεσαι;

–Άντε ρε βούτυρο!

Εδώ, λέω, πάει, τον χάνουμε τον Νικολάρα! Δεν έπρεπε να πει τέτοια κουβέντα θανατερή.

Όμως...

–Μάζεψε τα λόγια σου, έτσι μάγκα;

–Γιατί, τι θα μου κάνεις;

–Θα δεις.

–Τα τρία δύο, αυτό θα μου κάνεις.

–Τι, θα σε φοβηθώ;

–Ναι, ρε, θα με φοβηθείς.

–Εσένα, ρε;

–Ναι, ρε, εμένα.

–Εσένα, ρε, που δεν ξέρεις να παίζεις μπάλα;

Αυτό πια ήταν από κείνα που δεν λέγονται ούτε για αστείο.

Ο Νικολάρας εθίγη βαρέως. Μπορεί και να μην έβρισκε και τίποτα πρόχειρο να απαντήσει, πάντως σήκωσε το στειλιάρι.

Ο Στράτος τον περίμενε κι αρχίσανε... ξιφομαχία. Είδαμε έτσι κι εμείς, πέσαμε πάνω στους Πολυκατοικιώτες... Γης μαδιάμ!

Στην αρχή ξιφομαχούσαμε όπως βλέπαμε να κάνει ο Ερροφλύν στο σινεμά. Όλα ωραία και κόσμια και μέσα στους κανόνες της ιπποσύνης. Μετά, κάποιος (σίγουρα Πολυκατοικιώτης) σήκωσε μια πέτρα...

Φαντάζομαι ότι κάπως έτσι θα πρέπει να πέρασαν και οι μακρινοί εκείνοι πιθηκάνθρωποι πρόγονοί μας από το ρόπαλο στη σφεντόνα. Η αλήθεια είναι πάντως ότι, με τα πρώτα βλήματα που άρχισαν να πέφτουν, η μάχη σώμα με σώμα διεκόπη και οι ατρόμητοι μαχητές, αμφοτέρων των παρατάξεων, πήραν να τρέχουν εδώ κι εκεί προς αναζήτηση κάλυψης –γιατί άλλοι οι νόμοι της ιπποσύνης κι άλλοι οι νόμοι του πυροβολικού. Σε λίγο το οικόπεδο του Πέρπερα ξαναγύρισε στους γάτους, που το είχαν και το νέμονταν συνήθως, ενώ εμείς –μετά από μια κατάσταση μέτριας αναμπουμπούλας– καταφέραμε ν' ανασυνταχτούμε στα σκαλοπάτια του μπακάλικου του κυρ-Βασίλη του Αούτου (το αρχηγείο μας), ελαφρά στραπατσαρισμένοι και λίγο σαν ντροπιασμένοι. Ο Νικολάρας έφτασε τελευταίος.

Δεν τόλμαγα να τον κοιτάξω στα μάτια. Είχα ακουστά ότι ένας αρχηγός υποφέρει περισσότερο από τους φαντάρους στην ήττα. Το 'χα δει και στο σινεμά με τον Ωντυμώρφου.

Ο Νικολάρας στεκόταν εκεί, μπροστά μας, υπέροχος, ημίθεος, τραγική φυσιογνωμία στρατηγού που προδόθηκε απ' τη δειλία και την κακομοιριά των άχρηστων στρατιωτών του. Ήθελα ν' ανοίξει η γης να με καταπιεί.

Αλλά υπολόγιζα χωρίς τις αρχηγικές αρετές του Νικολάρα.

–Μπράβο, ρε σεις! τον ακούω να λέει. Τους ρίξαμε ένα μπερντάχι που θα το θυμούνται χρόνια! Τους ανοίξαμε τις μύτες στα κωλόπαιδα. Αδερφέ μου, τι μπουνίδι έριξα σ' αυτόν τον Στράτο! Να με φτύσεις εμένα αν δεν τον παν σηκωτό στο Νοσοκομείο!

Σήκωσα το κεφάλι και τον κοίταξα κατάπληκτος.
Γύρω κι οι άλλοι λιποτάχτες πήραν να ζωηρεύουν.
-Ναι, ρε, τους κάναμε σκόνη...
-Εγώ βάρεσα τρεις...
-Κι εγώ βούλωσα το μάτι σ' έναν...
-Κι αν δεν έπιαναν τις πέτρες...
-Θα το θυμούνται χρόνια το βρωμόξυλο!

Μόλις εκείνη την στιγμή συνειδητοποιούσα ότι ο Νικολάρας
ήταν γεννημένος ΑΡΧΗΓΟΣ.

Τα Φαντάσματα

Η γειτονιά ήταν ένας μαγικός κόσμος γεμάτος μυστήρια κι εκπλήξεις. Οι κοινωνικές τάξεις ήταν ανακατεμένες τουρλού-τουρλού, όπως ήταν και τα χωρίς κανέναν πολεοδομικό προγραμματισμό χτισμένα σπίτια. Εύποροι αστοί, μικρομεσαίοι έμποροι και φτωχοί δουλευτάδες δίπλα-δίπλα. Μόνο ο τοίχος της αυλής τους χώριζε –κι αυτός όχι πάντα. Άνοιγε τα παράθυρα το πρωί η «κυρία του κόσμου» φουρνιάρου και καλημέριζε την κυρα-Αριστέα, του φιλικατζή. Ο Βαγγέλης, ο οξυγονοκολλητής, πέρανε με το μηχανάκι μαρσάροντας μπροστά από το σπίτι των κοπελών του Μοίραρχου, συνθηματικό για τη μεγάλη που «ψηνόταν». Στον μπακάλη οι κυράδες πήγαιναν με το τεφτέρι του βερεσέ και μεταξύ φασολιών και φακής τράβαγαν κι από ένα περιποιημένο κουτσομπολιό στα γρήγορα.

Επέστρεφαν απ' τη δουλειά το βράδυ τα καλοκαίρια οι πατεράδες και βγάζαν καρέκλες να καθίσουν μαζί έξω, στο κατώφλι της αυλής, να κουβεντιάσουν, να χωρατέψουν, να πιουν και κάνα τσιπουράκι, να πάνε κάτω τα φαρμάκια. Φαρμάκια είχε ο πατέρας μου με τα λεωφορεία και το βενζινάδικο, φαρμάκια κι ο πατέρας του Γιώργου, με το συνεργείο. Κάθονταν λοιπόν μαζί και λέγαν τα δικά τους, τον πόνο τους και τα βάσανά τους κι αλάφρωναν. Χωρίς ζήλιες και φθόνο, χωρίς ψωροπερηφάνιες και (τεχνητές) αποστάσεις. Μετά, όταν ερχόταν η ώρα να πάνε για ύπνο, εύχονταν ο ένας στον άλλο «καλό ξημέρωμα» –μια ευχή που έβγαινε απ' την καρδιά– και χώριζαν. Στη γειτονιά αυτή οι

διακρίσεις ήταν κάτι, όχι μόνο άγνωστο, αλλά και τελείως αδιανόητο. Άλλωστε, κείνα τα χρόνια, πλούσιοι και φτωχοί στο ίδιο καζάνι έβραζαν. Όλοι δύσκολα τα 'φερναν βόλτα, ο καθένας ανάλογα με τα βάρη που κουβάλαγε. Το Κράτος, ο μπαμπούλας αυτός, ήταν απέναντι για όλους –εχθρικό.

Κι όπως ήταν ανακατεμένοι οι άνθρωποι, έτσι και καλύτερα ήταν και τα σπίτια. Εδώ, τα παράθυρα του κυρ-Βασίλη άνοιγαν ακριβώς απέναντι από τα δικά μας. Εδώ, ένα σπίτι ξεφύτρωνε στην άκρη της αυλής ενός άλλου σπιτιού, παραπέρα τέσσερα σπίτια μοιράζονταν την ίδια αυλή. Χάος, αλλά χάος μαγικό και μυστήριο. Δρομάκια, άχτιστοι χώροι, τα «οικόπεδα» όπου παίζαμε, αυλές, κήποι, ερείπια, χαμηλά σπιτάκια, που έσκυβες για να μπεις, δίπλα σε νεοκλασικά διώροφα, πλινθόκτιστα δίπλα σε τούβλινα, παλιά τούρκικα ετοιμόρροπα και «μοντέρνες βιλίτσες»... Όλα ανάκατα, όλα μπερδεμένα.

Μυστικά δεν ήταν δυνατόν να υπάρχουν σε μια τέτοια γειτονιά –όλοι ξέραν τα πάντα για όλους–, υπήρχαν όμως «μυστήρια» κι αυτό ήταν πολύ πιο ενδιαφέρον. Είχαμε για παράδειγμα τις τρεις γεροντοκόρες μοδίστρες, που δεν βγαίνουν ποτέ από το σπίτι τους. Από «καλή οικογένεια» που ξέπεσε ζούσαν σ' ένα μικρό σπιτάκι σφηνωμένο ανάμεσα στην πίσω αυλή του σπιτιού μας και τον κήπο του σπιτιού του Σταύρου. Αυτές έραβαν μέρα-νύχτα. Τι και για ποιον ποτέ δεν μάθαμε, αλλά έραβαν. Ζούσαν στον κόσμο τους, δεν ανακατεύονταν με κανέναν στη γειτονιά. Μια φορά που πήγα σπίτι τους, για κάποιο θέλημα που μ' έστειλε η μάνα μου, είχα την εντύπωση ότι έμπαινα σε άλλη εποχή. Όλα εκεί μέσα ήταν παλιά. Παλιά και πετρωμένα, σαν τις αδερφές-ράφτρες, λες και είχαν κλείσει τον χρόνο έξω από την πόρτα τους.

Δίπλα στο σπίτι μας, στην ανατολική μεριά, είχαμε άλλο αξιοπερίεργο. Ένα μεγάλο πλίνθινο, ετοιμόρροπο κατασκευάσμα («Να δούμε πότε θα γκρεμιστεί πάνω μας αυτός ο караβασαράς!», μουρμούραγε ο πατέρας μου) που στέγαζε δυο οικογένειες. Τρεις γυναίκες η μια, μάνα και κόρες. Η κυρα-Μαρίκα κι οι θυγατέρες της (στο ράφι κι αυτές), η Μπέμπα, μια υστερική που μας έσχιζε τις μπάλες με το μαχαίρι όταν έπεφταν στην αυλή της, και η Ζίνα, που ήταν και όμορφη και καλοντυμένη και καλοσυνάτη. Η Ζίνα ήταν η μόνη που εργαζόταν και συντηρούσε

τις άλλες, νομίζω κάπου στο Δημόσιο. Η Ζίνα μου άρεσε, γιατί πάντα μου χαμογελούσε όταν μ' έβλεπε και πάντα είχε ένα καλό λόγο να πει. Κανείς δεν είχε πατήσει ποτέ στο σπίτι τους, ούτε και είχε κανείς τέτοια πρεμούρα, γιατί τόσο η κυρα-Μαρίκα όσο και η Μπέμπα τα 'χαν καταφέρει έτσι ώστε να μάλώσουν μ' όλη τη γειτονιά. Η άλλη οικογένεια που μοιραζόταν τον «καραβασαρά» ήταν κι αυτοί νοικάρηδες. Ο κυρ-Γιάννης, ο μπογιατζής, με τη γυναίκα του και τα πέντε παιδιά του, ένα αγόρι και τέσσερα κορίτσια. Ο Θόδωρας, λίγο μικρότερος απ' τον Νικολάρα, πήγαινε σχολείο και δούλευε συγχρόνως, δεν τον βλέπαμε πολύ στο παιχνίδι. Τα κορίτσια τώρα. Οι δυο μεγάλες, η Βάγια και η Ευδοξία ήταν από τις καλλονές της γειτονιάς. Η Βάγια κομμώτρια, η Ευδοξία νομίζω δούλευε σ' εμπορικό. Ψηλές, λεπτές, καλοβαλμένες, τραβούσαν τους γαμπρούς σαν το μέλι. Υπήρχε ολόκληρος κώδικας από συνθηματικά σφυρίγματα, που θα μπορούσε να φτιάξει ειδικό λεξικό «μυστικής συνεννόησης» αν είχε καταγραφεί. Φυσικά, από την πρώτη στιγμή τις ερωτεύτηκα και τις δυο –καλή τους ώρα όπου κι αν βρίσκονται. Η Κούλα ήταν ένα-δυο χρόνια μεγαλύτερή μας κι απ' ότι έδειχνε θα τις έβαζε κάτω τις μεγάλες σε ομορφιά και τσαχπινιά, όταν μεγάλωνε. Η μικρότερη τέλος, η Παρασκευούλα ήταν πολύ μικρή για να 'ναι άξια λόγου. Ένα μυξιάρικο που όλο εκλαιγε όταν της τραβάγαμε τις κοτσίδες.

Ο κυρ-Γιάννης ήταν ο πιο φτωχός της γειτονιάς. Με πολύ μεγάλη δυσκολία τα 'φερνε βόλτα ο φουκαράς. Τέσσερις άνθρωποι να δουλεύουν και να μην βλέπουν προκοπή. Όλοι τον συμπαθούσαν κι όλοι προσπαθούσαν να βοηθήσουν, όπως μπορούσαν, εκτός βέβαια απ' τη σπιτονοικοκυρά, που απειλούσε συνεχώς να τον πετάξει έξω αν δεν της πλήρωνε το (αιωνίως καθυστηρημένο) νοίκι. Ο κυρ-Γιάννης τα 'πινε κιόλας. Τι να κάνει ο άνθρωπος; Αν δεν το 'ριχνε και λίγο έξω, να ξεχάσει το μαύρο του το ριζικό, θα 'πρεπε να πάει να πέσει απ' τη γέφυρα, να ησυχάσει μια για πάντα. Τον ακούγαμε συχνά να γυρίζει το βράδυ σουρωμένος, τραγουδώντας παράφωνα, αλλά με τον ενθουσιασμό που δίνει το κρασί.

Για μας τα παιδιά ο κυρ-Γιάννης ήταν μυθικό πρόσωπο. Δεν ξέρω πώς, αλλά μας κόλλησε στο μυαλό ότι ήταν... μάγος! Ιδέα του Νικολάρα βέβαια.

–Έχει, ρε, μια «Σολομωνική», μας έλεγε. Και κατεβάζει τους διαόλους απ’ τα κεραμίδια.

Οι μόνοι διαόλοι που κούρνιαζαν, λαθραίοι οικότροφοι, στα κεραμίδια του κυρ-Γιάννη ήταν κάτι ξεπεσμένες καλιακούδες, αλλά για να λέει ο Νικολάρας κάτι θα ’ξερε.

–Πώς δηλαδή, ρε Νικολάρα;

‘Ημασταν μαζεμένοι, όλη η συμμορία, στα σκαλιά του μπακάλικου του κυρ-Βασίλη, όπου καταστρώναμε σχέδια εξόντωσης των Πολυκατοικιωτών, διηγούμασταν έργα που βλέπαμε, συζητούσαμε τις τελευταίες εξελίξεις στην ταραχώδη ζωή του Γιώργου Θαλάσση και σπουδάζαμε όσα η αδιαφιλονίκητη σοφία του αρχηγού μας παρείχε.

–Θα σας πω, ρε, αλλά μην το πείτε πουθενά γιατί θα πεθάνετε.

–Πουθενά, Νικολάρα, πουθενά.

–Λοιπόν, εξηγούσε ο Νικολάρας. Παίρνει το βιβλίο, τη Σολομωνική, την ανοίγει πάνω στο τραπέζι, βάνει κι ένα πιάτο με νερό, ανάβει ένα σπαρματσέτο και διαβάζει τους διαόλους. Τότε πιάνει ένας αέρας, τρέμει το σπίτι –γι’ αυτό βάνει σπιουνιές για να τον διώξει η κυρα –Μαρίκα, αλλά δεν κοτάει– και κατεβαίνουν οι διαόλοι απ’ τα κεραμίδια να κάνουν ότι τους προστάξει.

–Και τι κάνουν οι διαόλοι, ρε Νικολάρα;

–Ότι τους πει, ρε, δεν είπαμε; Τους λέει: «Φέρε φακές να φάμε», φέρνουν φακές. Τους λέει: «Φέρε ψωμί», φέρνουν ψωμί.

–Κι αφού φέρνουν φαγιά οι διαόλοι, ρε Νικολάρα, τότε γιατί πάει η Κούλα να ψωνίσει βερεσέ απ’ τον μπακάλη; απόρησα εγώ (το πρακτικό μυαλό).

–Χαζός είσαι, ρε; με αποπήρε ο αρχηγός. Καλά, δεν σου κόβει ντιπ καταντίπ; Ρε, αν δεν πάνε στον μπακάλη δεν καταλαβαίνεις ότι θα μαθευτεί που φέρνουν φαγιά οι διαόλοι και θα ’ρθει ο Δεσπότης να τον καταρασθεί;

Βέβαια, έτσι εξηγείται.

–Και λεφτά, Νικολάρα; Φέρνουν και λεφτά οι διαόλοι;

–Τα πάντα, ρε. «Φέρε λίρες», λέει ο κυρ-Γιάννης και φέρνουν λίρες.

–Και πού τις βάζει; (Πάλι εγώ, ο πρακτικός).

–Κάτω από το στρώμα, ρε. Πού θες να τις βάλει;

Λογικό. Για να μην τον κυνηγήσουν οι παπάδες. Δηλαδή... ο κυρ-Γιάννης απλά *παριστάνει* τον φτωχό, στην πραγματικότητα κολυμπάει στα χρυσάφια και τ' ασήμια.

–Κι αυτό το βιβλίο, η Σολομωνική, πώς είναι, ρε Νικολάρα; ενδιαφέρθηκε ο Σταύρος που είχε έφεση προς μάθηση.

–Το βιβλίο είναι μεγάλο, πιο μεγάλο από το ευαγγέλιο, μαύρο και δεμένο με ανθρώπινο πετσί. Υπάρχουν μόνο δυο στη Λάρισα. Το ένα το 'χει ο κυρ-Γιάννης και το άλλο η κυρα-Χρυσή, στις Τρεις Γέφυρες.

–Και πώς το βρήκαν;

–Δεν το βρήκαν, ρε. Η Σολομωνική δεν αγοράζεται. Πάει από πάππο προς πάππο. Άσε που πρέπει να ξέρεις και μαγικά για να το διαβάσεις...

Μάλιστα. Ο κυρ-Γιάννης μάγος! Μάγος που πάλευε με τα μυστριά, τις βούρτσες και τους ασβέστες για να τα φέρνει βόλτα –κάπως.

Αλλά οι μαγείες του κυρ- Γιάννη δεν ήταν το μοναδικό μεταφυσικό φαινόμενο σ' αυτή τη γειτονιά. Είχαμε κι άλλα μπόλικά. Για παράδειγμα είχαμε το φάντασμα του Πέρπερα! Αυτό έβγαινε στο οικόπεδο του Πέρπερα το βράδυ, ειδικά όταν είχε πανσέληνο, χτυπούσε νταούλια και μούγκριζε. Φυσικά ο Νικολάρας, που έμενε κοντά, το 'χε ακούσει πολλές φορές, όπως το 'χε ακούσει κι ο Γιάννης, ο αδερφός του (άλλος παραμυθιάς!) κι ο Βάσος, το σπίτι του οποίου ήταν σχεδόν κολλητά στο οικόπεδο.

–Ναι, ρε, βαράει τούμπανα, αφού το ακούμε... και μετά βογκάει...

–Να πάμε ένα βράδυ, ρε, να δούμε...

–Ναι, να πάμε...

Αλλά όλο και το αναβάλαμε. Ξέρω 'γώ... Φάντασμα ήταν

αυτό... Πού να τα προβλέψεις τα φαντάσματα; Κι αν μας φάει;
Κι αν μας μουγκάνει, όπως μούγκανε τον Βαγγέλη τον μούτο;¹

–Άντε, ρε χέστηδες! μας πείραζε ο Νικολάρας. Αφού χεζόσα-
στε πάνω σας, ρε!

Διαμαρτυρόμασταν εμείς.

–Εγώ δεν φοβάμαι, ρε Νικολάρα...

–Ούτε 'γώ... Αφού έχω φυλαχτό με Τίμιο Ξύλο.

–Κι εγώ θα φέρω το κοκαλάκι της νυχτερίδας...

–Η γιαγιά μου έχει μια εικόνα απ' τη Μικρά Ασία που λέει
ότι διώχνει τα φαντάσματα...

Αυτή ήταν η κατάσταση που επικρατούσε κείνη την εποχή
στη γειτονιά. Και συνέπεσε όλη αυτή η έξαρση του ενδιαφέρο-
ντος για τα μεταφυσικά φαινόμενα με την αλλαγή του δωματίου
μου. Οι γονείς μου αποφάσισαν ότι, το δωμάτιο όπου κοιμόμουν
μέχρι τώρα μάζευε υγρασία κι έτσι με μετακόμισαν σ' ένα άλλο,
απ' τη μεριά που γειτόνευε με τον «Καραβασαρά» και τους δια-
όλους στα κεραμίδια του κυρ-Γιάννη. Διαμαρτυρήθηκα βέβαια,
αλλά ποιος μ' άκουγε!

Το δωμάτιο αυτό είχε κι ένα άλλο πρόβλημα, εκτός από τη
γεινιάση με το στοιχειωμένο ερείπιο. Εκεί ήταν που είχε τοπο-
θετήσει η μάνα μου το εικονοστάσι, με το καντήλι να καίει άσβε-
στο μπροστά σε μια εικόνα γύφτισσας Παναγίας, με μάτια αυ-
στηρά και σμιχτά φρύδια, που σε κοίταζε όπου και να πήγαινες,
λες και παραμόνευε μην κάνεις καμιά αμαρτία, να σε τιμωρήσει.

Η πρώτη βραδιά ήταν μαρτύριο. Το δωμάτιο ήταν γεμάτο
ίσκιους που σάλευαν στο φως του καντηλιού. Ίσκιои παντού.
Βγαίνουν απ' τη ντουλάπα, ξετρύπωναν απ' τις γωνιές, μπαίνουν
απ' τα παράθυρα, μαζεύονταν όλοι μαζί σε μια μεριά, ώστε να
μπορώ να τους βλέπω, και το 'ριχναν στο χορό. Και δώστου πη-
δήματα και δώστου τσακίσματα κι όλο πλησίαζαν κι όλο μου
'δειχναν τα μυτερά τους σκυλόδοντα –σαν τον Κριστοφερλή στον
«Δράκουλα» (που το 'δαμε στο σινεμά κρυφά, γιατί ο τύπος στο
ταμείο ήταν θείος του Νικολάρα). Και να 'χεις και την «Πανα-

1 Μούτος: ο μουγκός, καταγκουνιστί.

γίτσα» από το εικονοστάσι ν' αγριεύει και να μουρμουρίζει νουθεσίες!

Στη μέση της νύχτας τελείωσε το λάδι στο καντήλι και το φυτίλι άρχισε αυτό το ανατριχιαστικό τσιτσίρισμα... Τότε, είδα μια πελώρια, μαντηλοδεμένη μορφή να κατεβαίνει από το εικονοστάσι και να μπαίνει στη μέση του χορού των Ίσκιων. Εκεί κατάλαβα ότι, πάει, δεν είχα γλυτωμό. Θα με τρώγαν τα στοιχειά. Μ' ότι κουράγιο μου απόμενε τράβηξα την κουβέρτα πάνω από το κεφάλι κι έτσι κουκουλωμένος περίμενα να πέσουν πάνω μου τα φαντάσματα, να με κάνουν χίλια κομμάτια. Αν τη γλύτωσα το χρωστάω στη μέρα που (επιτέλους) ξημέρωσε. Με το πρώτο φως τα στοιχειά έσβησαν και χάθηκαν κι η Παναγία γύρισε πάλι στη θέση της, στο εικονοστάσι. Πάει κι αυτό.

Το απόγευμα, μετά το σχολείο, μαζευτήκαμε πάλι η συμμορία στα σκαλιά του μπακαλικού.

—Εγώ είδα φαντάσματα, χθες βράδυ, ανακοίνωσα με περηφάνια.

Κι άρχισα να διηγούμαι τη νυχτερινή μου Οδύσσεια. Για πρώτη φορά είχα την αδιάσπαστη προσοχή όλων των συμμοριτών. Κρέμονταν κυριολεκτικά από τα χείλη μου. Μέχρι κι ο Νικολάρας με πρόσεχε! Αφού τελείωσα (πρόσθεσα βέβαια και κάμποσα «ειδικά εφέ» εδώ κι εκεί, για να κάνω τη διήγηση πιο ενδιαφέρουσα) άρχισαν οι αναλύσεις του φαινομένου.

—Μπορεί ο κυρ-Γιάννης να καλούσε τους διαόλους, είπε ο Τάκης.

—Μπα, το καντήλι φταίει, απεφάνθη ο Σταύρος, που ήταν δύσπιστος με κάτι τέτοια. Το καντήλι έριχνε σκιές κι αυτός ο μάπας τις πήρε για φαντάσματα.

Διαμαρτυρήθηκα σθεναρά. Μ' έπνιγε το δίκιο.

—Κι η Παναγία που κατέβηκε απ' την εικόνα, ρε; του λέω. Αυτό πώς το εξηγείς;

Αυτό ο Σταύρος δεν μπορούσε να το εξηγήσει.

—Εσύ, Νικολάρα, τι λες;

Κοίταζα τον Νικολάρα με αγωνία. Αυτός θ' αποφάσιζε αν

όντως είδα φαντάσματα ή αν έβγαλα την όλη ιστορία από το μυαλό μου.

Ο Νικολάρας το σκέφτηκε λίγο.

–Δεν ξέρω, είπε μετά. Μπορεί... Μπορεί και να 'δε. Εδώ ο τόπος είναι γεμάτος φαντάσματα, γιατί να μην έχει και το σπίτι του Πάνου, που είναι και παλιό;

Σωστά, γιατί να μην έχει;

–Άσε που εκεί έμενε παλιότερα ένας Ουγγαρέζος...

Ουγγαρέζος;

–Και τι μ' αυτό; έκανε ο Γιώργος –που μιας κι έμενε στο ίδιο σπίτι τον αφορούσε άμεσα η υπόθεση.

Ο Νικολάρας τον κοίταξε υποτιμητικά.

–Τι μ' αυτό; είπε. Ρωτάς τι μ' αυτό; Αφού σου λέω, ρε μάπα, ότι έμενε Ουγγαρέζος. Κι οι Ουγγαρέζοι, όλος ο κόσμος το ξέρει, είναι αυτοί που 'χουν τον Δράκουλα, το είδαμε και στο σινεμά προχθές.

–Ουγγαρέζος είναι ο Δράκουλας; απόρησε ο Γιώργος λίγο ανήσυχος.

–Αμ τι είναι; Απ' τα Καρπάθια. Πού 'ναι, ρε, τα Καρπάθια, στην Ουγγαρία δεν είναι; Πάαινε να δεις στο χάρτη.

–Καλά, υπάρχει Δράκουλας, ρε Νικολάρα; αποτόλμησε ο Θυμιάκης.

Ο Νικολάρας τον αγριοκοίταξε.

–Αμ τι, κάθεται; του κάνει. Εμένα ο παππούς μου τον είδε με τα μάτια του, στην Κοζάνη...

Κι άρχισε να μας διηγείται το περιστατικό με τον Δράκουλα και τον παππού του.

Όπως και να 'χε το πράγμα, εγώ φαντάσματα είδα. Κι αν δεν ξαναφάνηκαν μπορεί να οφείλεται στο φυλαχτό που επέμενα να μου φορέσει η μάνα μου (προς μεγάλη της κατάπληξη) στο φανελάκι και που δεν αποχωριζόμουν από 'δώ και πέρα μακάρι και τι.

Ένα βράδυ, μόλις είχαμε τελειώσει το φαγητό, ακούμε φωνές απ' έξω.

–Ο κυρ-Γιάννης, κάτι έπαθε, λέει ο πατέρας μου.

Και πεταγόμαστε έξω να δούμε τι συμβαίνει.

Ο κυρ-Γιάννης ήταν κωλοκαθισμένος μέσα στις λάσπες και κοίταζε γύρω του σαν αποβλακωμένος. Όλη η γειτονιά στο πόδι.

–Τι 'ναι, βρε γείτονα, τι φωνάζεις; του λέει κάποιος.

–Το φάντασμα! λέει ο κυρ-Γιάννης με κομμένη την ανάσα. Μου 'χε στήσει καρτέρι το φάντασμα και με βάρεσε.

–Ποιο φάντασμα, βρε μπεκρούλιακα, ποιο φάντασμα; έβαλε τις φωνές η κυρα-Κωσταντία, η γυναίκα του, που 'χε τρέξει με την ποδιά απ' την κουζίνα. Ποιο φάντασμα και κουραφέξαλα; Τα καρτούτσα τα κάνεις φάντασμα τώρα, που πας και τ' ακουμπάς στα κρασοπουλιά και τις ταβέρνες κι αφήνεις τα παιδιά σου νηστικά, που τι 'θελα και σε παντρεύτηκα, η δόλια, αντί ν' ακούσω τη μάνα μου, να πάρω τον χωροφύλακα...

Ο Γιώργος είχε τρέξει κι αυτός, με τους δικούς του, να δει τι τρέχει. Ήρθε και στάθηκε δίπλα μου παρακολουθώντας τους πατεράδες μας να σηκώνουν τον κυρ-Γιάννη και να τον βοηθούν να πάει κούτσα-κούτσα στο σπιτάκι του. Ανταλλάξαμε ένα συνεννοημένο βλέμμα. Για μας δεν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία ότι ο κυρ-Γιάννης είχε χτυπηθεί από φάντασμα.

–Πού λες να 'μενε ο Ουγγαρέζος; μου ψιθυρίζει σε μια στιγμή ο φίλος μου. Πάνω, σε μας ή κάτω, σε σας;

–Μάλλον πάνω, του κάνω.

–Γιατί, ρε; Πού το ξέρεις;

–Δεν το 'πε ο Νικολάρας;

–Ο Νικολάρας δεν είπε για πάνω...

–Εμένα μου φαίνεται ότι είπε.

–Εγώ λέω ότι δεν είπε.

Αποφασίσαμε να του ζητήσουμε να μας το ξεδιαλύνει αυτό την επομένη και χωρίσαμε παίρνοντας τον δρόμο για τα κρε-

βάτια μας, με την ψυχή στο στόμα. Ποιος να 'ταν ο τυχερός απόψε άραγε;

Κείνο το βράδυ κουκουλώθηκα ολόκληρος με τις κουβέρτες και δεν κούνησα ούτε το δαχτυλάκι μου το μικρό, μέχρι το πρωί, τεντώνοντας τ' αυτιά και στον παραμικρό ήχο της νύχτας, μήπως κι ακούσω το φάντασμα του Ουγγαρέζου να 'ρχεται, να πω το «Πατερημών» να γλυτώσω. Είμαι σίγουρος ότι και πάνω ο Γιώργος το ίδιο έκανε.

Πλησίαζε καλοκαίρι κι οι μέρες είχαν μεγαλώσει πολύ. Οι μανάδες μας άφηναν να παίζουμε τώρα μέχρι αργά, δεν υπήρχε ο φόβος του κρουολογήματος και τα σχολεία όπου να 'ταν τέλειωναν, δεν είχαμε διάβασμα.

Είχε σουρουπώσει και μιας και δεν βλέπαμε να παίζουμε μπάλα πια μαζευτήκαμε, κατά το συνήθειό μας, στα σκαλιά του μπακάλικου και λέγαμε τα δικά μας.

Σε μια στιγμή πετάγεται ο Σταύρος.

—Ρε σεις, μας λέει. Είσαστε, ρε, να πάμε, έτσι όπως είμαστε, στο οικόπεδο του Πέρπερα να δούμε το φάντασμα;

Ανταριαστήκαμε. Αυτή δεν ήταν πρόταση να την πάρει κα- νείς αφήφιστα. Το φάντασμα!...

—Τι, τώρα;

—Αμ πότε;

—Ξέρω 'γώ...

—Μήπως με φωνάζει η μάνα μου...

—Άντε, ρε χέστηδες, ε χέστηδες!

—Εγώ δεν φοβάμαι.

—Ούτε εγώ φοβάμαι.

Ο Σταύρος χαμογέλασε στραβά, όπως ο Πωλνιούμαν στο σινεμά, πριν πυροβολήσει τον κακό.

—Όποιος χέζεται να μην έρθει, λέει. Εγώ κι ο Νικολάρας θα πάμε.

Κοιτάξαμε τον Νικολάρα μ' ελπίδα. Αν έλεγε «όχι» ο Νικο-

λάρας τη γλυτώναμε. Ο Νικολάρας μου φάνηκε λίγο διστακτικός, αλλά δεν μπορούσε να κάνει και πίσω. Τι αρχηγός θα 'ταν; Δηλαδή τι, θ' άφηνε τον Σταύρο να κοκορεύεται μετά;

–Τι λες, ρε Νικολάρα, θα πάμε;

–Σκασμός, ρε, μας κάνει ο Νικολάρας. Αν δεν πω εγώ δεν πάμε πουθενά.

Μας άφησε για λίγο σε αγωνία και μετά μας ανακοίνωσε την απόφασή του.

–Μάγκες, 'τοιμαστείτε. Θα πάμε, έτσι όπως είμαστε, στο οικόπεδο του Πέρπερα να δούμε το φάντασμα.

Μου κόπηκαν τα πόδια (αλλά κι οι άλλοι δεν πήγαιναν πίσω). Δηλαδή, τώρα πώς τη σκαπουλάρει κανείς; Και δεν έβγαινε και καμιά μάνα, να μας φωνάξει μέσα...

Ο Νικολάρας κατέστρωσε το επιτελικό σχέδιο.

–Τσίλας.

–Παρών.

–Τρέχα να φέρεις κείνη την εικόνα που 'λεγες.

Ο Τσίλας μουνδιασμένος.

–Δεν ξέρω, ρε Νικολάρα... Αν με δει η μάνα μου...

–'Η πας ή φεύγεις απ' τη συμμορία.

Μπουχός ο Τσίλας.

–Τάκης.

–Διαταγές.

–Κείνο το κοκαλάκι της νυχτερίδας...

Άλλος δισταγμός.

–Μα... θα με δει η μάνα μου... Μπορεί να μη μ' αφήσει να ξαναβγώ...

–Τότε φεύγεις απ' τη συμμορία.

Λούης κι ο Τάκης.

–Ποιος είπε, ρε, ότι έχει φυλαχτό με Τίμιο Ξύλο;

Ο Θυμιάκης σήκωσε το χέρι ευπειθώς πλην μουδιασμένα.

–Εγώ.

–Φέρ' το 'δώ, να το κρατάω εγώ.

Ο Θυμιάκης αντιστάθηκε.

–Μα, ρε Νικολάρα, να το βγάλω τώρα;...

–Να το βγάλεις.

Τι να κάνει κι ο άμοιρος ο Θυμιάκης, αποχωρίστηκε το πολύτιμο φυλαχτό του.

Σε λίγο επέστρεψε ο Τσίλας με την εικόνα κάτω από το πουκάμισο κι ο Τάκης με το κοκαλάκι της νυχτερίδας.

–Ωραία, λέει ο Νικολάρας. Είμαστε έτοιμοι. Λοιπόν, μπροστά θα πάει ο Βάσος...

–Γιατί εγώ, ρε Νικολάρα; διαμαρτυρήθηκε ο «ανιχνευτής».

–Γιατί εσύ μένεις κοντά, ρε, και ξέρεις τα κατατόπια, τον αποπήρε ο αρχηγός. Λοιπόν, μπροστά ο Βάσος, πίσω εγώ κι ο Τσίλας με την εικόνα, παραπίσω ο Σταύρος με τον Τάκη και μετά οι άλλοι. Θα πάμε σιγά-σιγά, μη μας ακούσουν και μόλις φτάσουμε στο οικόπεδο θα κρυφτούμε πίσω απ' τα βαρέλια. Δεν θα μιλάει κανένας αν δεν πω εγώ. Φύγαμε;

Φύγαμε.

Με την ψυχή στο στόμα πήραμε το δρόμο για το οικόπεδο με τα φαντάσματα στις μύτες των παπουτσιών κι απαγγέλοντας από μέσα μας ότι «Πατερημά» και προσευχές μπορούσαμε να θυμηθούμε.

Περάσαμε από το στενάκι της κυρα-Ελευθερίας και μετά φόβου θεού ξεμυτίσαμε στον στοιχειωμένο χώρο. Κατά πως μας είχε ορμηγέψει ο αρχηγός τρέξαμε και κρυφτήκαμε πίσω από κάτι άδεια βαρέλια από πετρέλαιο, που κάποιος είχε παρατημένα εκεί εδώ και καιρό. Η ατμόσφαιρα ηλεκτρισμένη κι η αγωνία στο κατακόρυφο. Πέρασε λίγη ώρα, πουθενά το φάντασμα. Ξεθαρρέψαμε. Αρχίσαμε να χασκογελάμε, να λέμε αστεία, να τσιμπιόμαστε, να κάνουμε «μπου» για να φοβίσουμε τον διπλό μας... Ευτυχώς, τα στοιχειά κοιμόντουσαν.

Ξαφνικά, ακούμε ένα «ντουπ, ντουπ». Κόκαλο οι γενναίοι.
Σε λίγο ξανά «ντουπ, ντουπ».

–Τα ταμπούρλα, ψιθυρίζει ο Νικολάρας.

Ντουπ, ντουπ, ντουπ...

–Τσίλα, την εικόνα, διατάζει ο Νικολάρας.

Σηκώνει ψηλά την εικόνα ο Τσίλας...

Και ξαφνικά, απ' την άλλη μεριά του οικοπέδου, όπου ήταν πεταμένοι ένα σωρό γκαζοντενεκέδες, πετάγονται πεντέξι γάτες κι αρχίζουν να κυνηγιούνται.

–Γάτες είναι, ρε, γελάει ο Σταύρος.

–Αμ τι, νομίζατε ότι είναι το φάντασμα; κάνει ο Νικολάρας (αλλά στη φωνή του μου φάνηκε πως διέκρινα ένα τρέμουλο).

–Κατουρήθηκα, ανήγγειλε ο Αλέκος, που ήταν ο μικρότερος απ' όλους.

Γελάσαμε, τον καρπαζώσαμε κι έτσι η ένταση ξεθύμανε.

Αλλά δεν προφτάσαμε να ηρεμήσουμε από τούτο το κάζο και μας βρήκαν άλλα βάσανα. Ένα μουγκρητό τάραξε την ήρεμη, καλοκαιριάτικη βραδιά παγώνοντας μας το αίμα. Αλαφιαστήκαμε.

–Τ' είν' αυτό, ρε; ψιθύρισε ο Τάκης με φωνή που ίσα ακουγόταν απ' το τρέμουλο.

–Το φάντασμα! κλαψούρισε ο Τσίλας.

–Το φάντασμα, το φάντασμα! παπαγαλίσαμε κι εμείς, στα πρόθυρα της υστερίας.

Ο Νικολάρας προσπάθησε να μας καθησυχάσει.

–Εγώ δεν άκουσα τίποτα, είπε.

Αλλά μάλλον τον εαυτό του παρηγορούσε, γιατί το μουγκρητό ξανακούστηκε. Ο μικρός, ο Αλέκος, που κατουρήθηκε με τις γάτες αποφάσισε ότι μέχρι εδώ άντεχε η γενναιότητα του. Σηκώθηκε πάνω και τσιρίζοντας έκοψε τα πόδια στον ώμο. Κάνα-δυο πήγαν να τον μιμηθούν, αλλά η σιδερένια πυγμή του Νικολάρα τους απέτρεψε.

–Δεν θα φύγει κανένας χέστης, είπε. Όποιος φύγει, φεύγει απ’ τη συμμορία.

Είχα στριμωχτεί πάνω στον Γιώργο και παρακαλούσα το θεό μην πάθω κι εγώ καμιά νίλα και κατουρηθώ, γιατί μετά δεν ήμουν να εμφανίζομαι πάλι στη γειτονιά. Προσπαθούσα να πω ένα «Πατερημών», αλλά τα δόντια μου είχαν κλειδώσει με λουκέτο και δεν έβγαινε λέξη προς τα έξω. Αποφάσισα να το πω από μέσα μου, αλλά πάλι κόλλαγα όταν έφτανα στο «αγιασθήτω το όνομά σου». Μετά; Τι έρχεται μετά;... Αδύνατον να θυμηθώ, το μυαλό μου είχε κολλήσει χειρότερα από τα δόντια μου.

–Εγώ δεν άκουσα τίποτα, ξανάπε ο Νικολάρας απτόητος.

Σαν σε απάντηση το μουγκρητό ξανάρθε. Μόνο που αυτή τη φορά δεν ήταν ένα «ουχ», όπως τις άλλες φορές, αλλά μια αλληλουχία από «ουχ». «Ουχ, ουχ, ουχ, ουχ». Και σαν να μην έφτανε αυτό, στα φρικώδη «ουχ» προστέθηκαν και κάτι πιο ψηλά «αχ». Είχαμε δηλαδή, «Ουχ, ουχ, ουχ», «Αχ, αχ, αχ». Δεν τη γλυτώναμε... Μας την πέσαν τα φαντάσματα εν δυνάμει!

Ο Νικολάρας, σε μια τελευταία αναλαμπή γενναιότητας, αρπάζει απ’ τον Τσίλα την εικόνα κι απ’ τον Τάκη το κοκαλάκι της νυχτερίδας και τα σηκώνει ψηλά.

–Υπαγε οπίσω μου Σατανά! φωνάζει με όσο σταθερή φωνή του επέτρεπαν οι περιστάσεις.

Δυστυχώς, το φάντασμα (ή μάλλον τα φαντάσματα) ήταν από πάστα που δεν χαμπαρίζει από ξορκισμούς και μαντζούνια. Αντί να πάψουν τα βογκητά δυνάμωναν. «Ουχ, ουχ, ουχ, Οουουχ... Αχ, αχ, αχ, ααααχ...»

–Στην παράγκα... ψέλλισε ξέψυχα ο Βάσος. Είναι στην παράγκα...

–Θα βγουν και θα μας φάνε, κλαψούρισε ο Τσίλας.

–Πάμε να φύγουμε, ρε Νικολάρα; αποτόλμησε ο Σταύρος.

Ο Νικολάρας δίσταζε. Τώρα τα βογκητά των φαντασμάτων χάλαγαν τον κόσμο. Πανδαιμόνιο!

Από την άλλη μεριά του οικόπεδου, απέναντι ακριβώς από την μισογκρεμισμένη παράγκα, άνοιξε με θόρυβο ένα παράθυρο.

–Ρέεεεεεε! ακούστηκε μια αγριοφωνάρα.

Αυτός ήταν ο «Λοχαγός», ένας απόστρατος καραβανάς, μίζερος και ζοχάδας που όλα τον πείραζαν κι όλα τον ενοχλούσαν. Ένας ακόμη λόγος που δεν πηγαίναμε συχνά να παίξουμε στο οικόπεδο, ακόμα και μέρα, ήταν αυτός. Μόλις μας έπαιρνε είδηση έτρεχε με τις μάνικες, να μας καταβρέξει, μια φορά είχε βγει και με το δίκαννο... Ο «Λοχαγός» λοιπόν βγήκε να βάλει τις φωνές στο φάντασμα.

–Ρεεεε, παλιοαληταράδες! ξαναφώναξε. Τι κάνετε εκεί, ρε;

Αλλά τα φαντάσματα, εκεί, το βιολί τους. «Ουχ, ουχ... Αχ, αχ...».

–Έτσι είσαστε, βρε αποβράσματα της κοινωνίας; Τώρα θα σας δείξω εγώ! φωνάζει ο ζοχάδας και χάνεται απ' το παράθυρο.

–Πάει να φέρει το δίκαννο, πάει να φέρει το δίκαννο..., στρίγκλιξε ο Τσίλας, στα πρόθυρα νευρικού κλονισμού.

–Πάμε να φύγουμε, μάγκες, διατάζει ο Νικολάρας.

Δεν χρειάζοταν να το πει ξανά. Πεταχτήκαμε πάνω σαν ελατήρια και μέχρι να πεις «φάντασμα» είχαμε κιόλας φτάσει στο σοκάκι που έβγαζε απ' το καταραμένο αυτό οικόπεδο. Πίσω μας ακουγόταν μια διπλή ντουφεκιά... Φωνές...

–Ρε σεις, κοιτάτε..., μας λέει ο Σταύρος που ερχόταν τελευταίος.

Γυρίσαμε, χωρίς να σταματήσουμε τη στρατηγική υποχώρηση.

Απ' τα χαλάσματα της παράγκας είχε ξεπεταχτεί ένα ζευγάρι, άντρας και γυναίκα, που προσπαθούσαν να κουμπωθούν και να τρέξουν συγχρόνως –πράγμα μάλλον δύσκολο. Ο άντρας κουτρουβάλησε πατώντας τα μπατζάκια του παντελονιού του, η γυναίκα στραβοπάτησε με τα μισοβαλμένα τακούνια και σωριάστηκε στο σωρό με τους ντενεκέδες, ενώ προσπαθούσε να χώσει όπως-όπως τα βυζιά της μέσα στο στραπατσαρισμένο φόρεμα... Τι γινόταν εδώ;

Κι ο απόστρατος, εκεί, το βιολί του.

–Έκφυλοι! Κτήνη! φώναζε. Εδώ βρήκατε, ρε, να βγάλετε τα

μάτια σας; Ου να μου χαθείτε να χανόσαστε, ζώα, ε ζώα! Δρόμο ρε, κολασμένοι, δρόμο μη σας κάνω κόσκινο και πάω φυλακή.

Και για να υπογραμμίσει τα εμπνευσμένα αυτά λόγια σηκώνει το δίκαννο και μπουμπουνίζει μια στον αέρα.

Δεν είδαμε τι έγινε παρακάτω, γιατί όπως είναι φυσικό, κόψαμε πάλι τις φτέρνες στον ώμο και σταματήσαμε μόνο όταν φτάσαμε στην ασφάλεια των σκαλοπατιών του μπακάλικου. Εντωμεταξύ, απ' τις ντουφεκιές είχε αναστατωθεί η γειτονιά. Οι μανάδες πετάχτηκαν έξω κι άρχισαν να μας ψάχνουν.

-Γιώργοοοο, Γιώργο! Πού 'σαι παλιόπαιδο;

-Πάνοοοοο, έλα μέσα γρήγορα.

-Σταύροοοο...

Σηκωθήκαμε, ξεσκονιστήκαμε κι ετοιμαστήκαμε για αναχώρηση. Ο Νικολάρας γέλαγε.

-Χεστήκατε, ρε, χεστήκατε;

-Ρε, Νικολάρα... Αφού βγήκε ο τρελός με το ντουφέκι...

-Κυνήγησε το φάντασμα με το ντουφέκι; ενδιαφέρθηκε ο Τσίλας, που όπως το 'χε σκάσει απ' τους πρώτους, δεν παραβρέθηκε στις «αποκαλύψεις».

-Τι φάντασμα, ρε μάπα; λέει ο Νικολάρας. Ζευγαράκι ήταν και το έκαναν.

Μάλιστα.

-Δηλαδή, Νικολάρα, τι έκαναν; τόλμησε να ρωτήσει (για λογαριασμό όλων) ο Τάκης.

Ο Νικολάρας βρέθηκε σε δύσκολη θέση. Έξυσε το κεφάλι του, το σκέφτηκε λίγο...

-Όπως στο σινεμά, ρε μαλαχισμένα, μας λέει. Όταν ο πρωταγωνιστής φιλάει την κοπέλα... Τότε «το κάνουν».

-Να πούμε, όπως στο τριπλούν..., σχολίασε ο Θυμιάκης.

Ο Νικολάρας του 'ριξε καρπαζιά.

-Να, ρε μαλαχισμένο, για να μάθεις να μιλάς άμα δεν

ξέρεις. Άλλο το τριπλούν, ρε, κι άλλο «το κάνουμε». Το κάνουμε με μια γχόμενα όταν τη φιλάμε, δεν είπαμε;

–Όπως ο Ροκχάτσον τη Σαντραντή, εξήγησε ο Σταύρος, που στο σινεμά δεν του 'βγαίνει κανείς.

–Στο στόμα δηλαδή; απόρησα εγώ (που έβρισκα την ιδέα ελάχιστα ελκυστική).

–Αμ πού, στο μάγουλο; ειρωνεύτηκε ο Νικολάρας. Αλλά δεν ξέρετε ακόμα, ρε, δεν είσαστε περπατημένοι. Άμα πάτε στην Έκτη, σαν και μένα, θα μάθετε και θα δείτε.

Μάλιστα.

Ἐξω ὁ ἄσχετος

Όπως τα περισσότερα σημαντικά στη ζωή μου, έτσι και τούτο, η λύξα για τα σπορ δηλαδή, ξεκίνησε επί Νικολάρα.

Μπροστά στο σπίτι μας υπήρχε κείνο τον καιρό ένας μεγάλος άχτιστος χώρος, στον οποίο αναφερόμασταν ως «Το Οικόπεδο». Στην απέναντι μεριά του δρόμου, απ' όπου πέρανε το λεωφορείο της Αστικής, πενήντα μέτρα απόσταση απ' το Οικόπεδο, βρισκόταν ένα άλλο οικόπεδο, μικρότερο, που το λέγαμε «του Περικλή» και το χρησιμοποιούσαμε συνήθως για τις συρράξεις με τους Πολυκατοικιώτες (επειδή ήταν κάπως μακριά από το άγρυπνο βλέμμα των μανάδων). Το τρίτο και φαρμακερό ήταν βέβαια το περίφημο στοιχειωμένο οικόπεδο «του Πέρπερα», που μάλλον το αποφεύγαμε (κάτι ο απόστρατος με το δίκαννο, κάτι το φάντασμα...).

Τα τρία αυτά οικόπεδα, μαζί με τα σκαλιά του μπακάλικου του κυρ-Βασίλη –το αρχηγείο μας– και την αυλόπορτα της κυρα-Σταυρούλας της Μαρματζάκαινας, ήταν όλος μας ο κόσμος. Τα πρώτα εφόδια για τη ζωή εκεί, στους άγιους αυτούς χώρους, τ' αποκτήσαμε, μέσα σε σκόνη και λάσπη, με βρισιές που δεν καταλαβαίναμε τι σημαίνουν (και που μαθαίναμε από τους πατεράδες μας), με σπρωξιές και μπουνιές, με παιχνίδι, με δοκιμασίες, με διηγήσεις φουσκωμένες, με παραδόσεις και ιστορίες για φαντάσματα και βρυκόλακες, με χαρές, με λύπες, με κομπίνες...

Τις πρώτες αλήθειες δεν τις διδαχθήκαμε από τους γονείς μας –σάματι τις ήξεραν κι αυτοί;– αλλά μόνοι μας, εμπειρικά.

Τσάτρα-πάτρα και σκοντάφτοντας. Εκεί, παίζοντας και παραβγαίνοντας ο ένας με τον άλλο μάθαμε για τη δύναμη και τη δικαιοσύνη (του πιο κραταιού), για επιβίωση και χαντάκωμα, για την κομπίνα και την τιμιότητα, για την υπομονή και την επιμονή, για την εκδίκηση (πιάτο που τρώγεται και κρύο), για τη σιγουριά και την αβεβαιότητα, για τη φιλία.

Στη γειτονιά ένας μόνο τρόπος υπήρχε να ξεχωρίσεις και ν' ανέβεις στην εκτίμηση των άλλων (και του Νικολάρα βεβαίως). Να 'σαι ο καλύτερος σε κάτι. Άλλη περίπτωση δεν υπήρχε να πας μπροστά. Ούτε «μέσα», ούτε «γνωριμίες», ούτε τον θεό μπάρμπα. Οι νόμοι της συμμορίας ήταν σκληροί και άτεγκτοι. Δεν υπήρχε περίπτωση να σε βοηθούσε κανείς να προκόψεις. Αν έπεφτες έπρεπε να σηκωθείς μοναχός σου. Αν τσακωνόσουν και τις μάζευες, έβαζες την ουρά κάτω από τα σκέλια και περίμενες πότε θα 'ρθει η σειρά σου, να πάρεις το αίμα σου πίσω. Ούτε χατίρια υπήρχαν, ούτε διακρίσεις. Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα.

Σκληρό σχολειό, αλλά εκείνοι που αποφοίτησαν βγήκαν στη ζωή (στον πραγματικό κόσμο των «μεγάλων») με εφόδια. Όσοι κόπηκαν στις εξετάσεις αυτές βγήκαν στο κουρμπέτι λειψοί κι απροετοίμαστοι. Βρήκαν μια θέση στη ΔΕΗ ή στην Τράπεζα, παντρεύτηκαν από προξενιό, τσέπωσαν την προίκα και τώρα μετράνε τις μέρες που τους έμειναν μέχρι τη σύνταξη, να πάρουν και το εφ' άπαξ, να ησυχάσουν και να περιμένουν πότε θα τους θυμηθεί ο Χάρος.

Όπως είναι φυσικό, εκεί που μέτραγε πιο πολύ να διακριθείς, ήταν στον τομέα τον αθλητικό και κυρίως στη μπάλα.

Ήξερες μπάλα; Ήσουν θεός. Δεν ήξερες;... Κακό του κεφαλιού σου.

Μπάλα παίζαμε σχεδόν κάθε μέρα. Συνήθως μαζευόμασταν στο Οικόπεδο, επειδή ήταν το μεγαλύτερο από τις τρεις αλάνες και το πιο στρωτό.

Ξεμυτίζαμε από τα σπίτια μας μετά το μεσημεριανό φαγητό, σαν από συνεννόηση, και μετρίομασταν. Αν ο αριθμός ήταν ζυγός, πάει καλά. Μοιραζόμασταν στα δυο και ριχνόμασταν στον αγώνα. Αν όμως βγαίναμε μονοί, τότε έπεφτε άγρια σφαγή.

- Δεκατρείς. Ο Πάνος έξω.
- Γιατί, ρε Νικολάρα; αντιστεκόμουν εγώ.
- Γιατί έτσι γουστάρω, ρε. Αφού δεν ξέρεις μπάλα.
- Άσε να παίζω, ρε Νικολάρα, και θα δεις...
- Σπάσε είπα, μη σε πλακώσω στις μάπες.

Έτσι, τραβιόμουν στην άκρη, καθόμουν σε μια πέτρα κι έκλαιγα τη μοίρα μου (από μέσα μου), κοιτάζοντας ζηλόφθονα όλους αυτούς τους φοβερούς μπαλαδόρους, ν' αλωνίζουν το γήπεδο και να αλληλοσκοτώνονται χειρότερα από ντέρμπυ Λαρισαϊκού-Ηρακλή.

Αλλά υπήρχαν και χειρότερα.

- Δεκατρείς. Έξι-έξι και να πάρτε και τον Πάνο.
- Τι να τον κάνουμε, ρε, να μας μπερδεύει; Πάρτε τον εσείς.
- Δε σφάξανε!... Εμείς το 'παμε πρώτοι.
- Κορώνα-γράμματα.
- Εντάξει. Εμείς κορώνα. Στρίψ' το.
- Γαμώ το κέρατό του! Γράμματα!... Τι να τον κάνουμε, ρε Νικολάρα;
- Τι με νοιάζει εμένα; Βάλτε τον τέρμα.

Και με βάζαν τέρμα –η χειρότερη, η πιο υποτιμητική θέση στους αγώνες της γειτονιάς. Και φυσικά μου ρίχναν την ευθύνη για κάθε γκολ που έτρωγα και σπάνια δεν με πέταγαν έξω στη μέση του παιχνιδιού.

Τις ελάχιστες πάλι φορές που έπαιζα σε άλλη θέση, ήταν σαν να μην έπαιζα καθόλου, γιατί καμιά κουφάλα δεν σκεφτόταν να μου δώσει και μένα τη μπάλα. Άλλωστε η πάσα ήταν περιττή πολυτέλεια στη γειτονιά. Μαγιά ήταν να πάρεις τη μπάλα, να ντριμπλάρεις όλους τους αντίπαλους –και τον τερματοφύλακα, για μεγαλύτερη ξεφτίλα– και να «ξεσχίσεις τα (φανταστικά) δίχτυα». (Ακριβώς όπως γίνεται και στα γήπεδα των «μεγάλων», ακόμη και σήμερα).

Αν ποτέ τύχαινε και 'ρχόταν η μπάλα στα πόδια μου, από

καθαρή τύχη ή από αδέσποτη στραβοκλωτσιά, ή που μπερ-
δεύομαι και μου την παίρνουν –κλαδεύοντάς με κιόλας για
ακόμα μεγαλύτερη σιγουριά– ή που σουτάριζα στο γάμο του
Καραγκιόζη.

—Βγες έξω, τσόγλανε. Μας έκαψες.

—Μα...

—Έξω, ρε άσχετε.

Κι έβγαινα ο φουκαράς, με το δίκιο να με πνίγει, αλλά ανί-
κανος να κάνω οτιδήποτε (τι να 'κανα δηλαδή, να τα 'βαζα με
τον Νικολάρα, με τον Σταύρο ή με τον Γιώργο;).

Όταν βρισκόμουν μόνος μου έκανα όνειρα. Να 'μπαινα,
λέει, μια μέρα στον αγώνα, να μαρκάριζα τον Νικολάρα, να του
'παιρνα τη μπάλα (και χωρίς κλάδεμα), να κατέβαινα σαν τον
Υφαντή και τον Παπάζογλου², να ντρίμπλαρα τον Σταύρο, να
ντρίμπλαρα τον Τάκη, να ντρίμπλαρα τον Γιώργο και τον Τσί-
λα μαζί, όπως έκανε ο Κάσας του Ηρακλή³, να ξεφτίλιζα τον
Θόδωρα, να πέρναγα τον Λευτέρη, μετά τον Κούλη κι αφού
άφηνα πίσω και τον τερματοφύλακα, να τράβαγα ένα σουτ αλλά
Λουκανίδη και να τους άλλαζα τα πετρέλαια!

Έβλεπα κιόλας με τη φαντασία μου (από φαντασία άλλο
καλό!) τους άλλους να σκοτώνονται ποιος θα με πρωτοπάρει
στην ομάδα του.

—Ο Πάνος σε μας.

—Γιατί, σφάξανε;

—Η παίρνουμε τον Πάνο ή δεν παίζουμε. Κι αναστέναζα.

Αλλά δεν καθόμουν και με σταυρωμένα χέρια, να περιμένω
να γίνει το θαύμα. Τα όνειρα καλά ήταν, αλλά δεν φτάναν. Εγώ
είχα βάλει σκοπό της ζωής μου να παίξω μπάλα σαν τον Σταύ-
ρο, τον Τσίλα, τον Γιώργο, τον Τάκη, τον Θόδωρα και τον Νι-
κολάρα (μιλάμε για την φιλοδοξία!) και ή που θα τα κατάφερα
ή που θα με μάζευαν με το κουταλάκι. Άλλη περίπτωση δεν
υπήρχε.

2 *Ηρωες των γηπέδων της μυθικής ενδεκάδας του «Θρύλου» (που νίκησε μέχρι και τη «Σάντος», την ομάδα του Πελέ!).*

3 *Άλλος θρύλος των γηπέδων. Σέντερ-φορ του Ηρακλή Λαρίσης αυτός.*

Άρχισα να διαβάζω ότι έβρισκα μπροστά μου, στις εφημερίδες και τα περιοδικά, που είχε σχέση με την ευγενή τέχνη της μπαλαδορικής και τους διάσημους επιστήμονες που εντρυφούσαν στα γήπεδα της οικουμένης. Την Κυριακή, που είχε αναμετάδοση απ' το ραδιόφωνο, δεν με ξεκόλλαγες μακάρι και τι! Ο σπήκερ χτυπιόταν περιγράφοντας την κατεβασιά του Παπαεμανουήλ που κοβόταν την τελευταία στιγμή από τον γίγαντα Κοτρίδη, που πάσαρε στον Μπέμπη κι αυτός, με προσποίηση, πέραγε τη μπάλα στον Υφαντή που ντρίμπλαρε τον Λινοξυλάκη, αλλά... την τελευταία στιγμή έχανε την μπάλα απ' τον Αγγελόπουλο, που με υπερένταση πέραγε τη μπάλα στον Πανάκη που κάλπαζε κατά της αντίπαλης εστίας (έμπαινε, Πανάκη, έμπαινε!), πέραγε τον Λαιμό, τον Σούλη... σουτ!... και την τελευταία στιγμή (ευτυχώς), με μια θαυμάσια εκτίναξη, ο αίλουρος Θεοδωρίδης απέκρουε σε κόρνερ...

Έβλεπα με τη φαντασία μου το γήπεδο, τα ενθουσιώδη πλήθη, τους ποδοσφαιριστές ν' αλωνίζουν... Κι εγώ έτσι θα 'πρεπε να γίνω. Σαν τον Παπάζογλου, τον Καμάρα, τον Γρηγοριάδη, τον Μανταλόζη, τον Δαρίβα...

Όποτε ήταν βολετό την κοπανούσα κι έτρεχα στο γήπεδο να παρακολουθήσω την προπόνηση του Ηρακλή, που ήταν η ομάδα μου, να πάρω τα σχέδια του Κάσα, του Αγορογιάννη, του Αγοραστού... Ίσως μια μέρα... Ίσως να μ' αξίωνε ο θεός να παίξω και στα τσικό, πού ξέρεις; Σέντερ-φορ βέβαια, το πολύ έξω-δεξιά...

Στο σπίτι είχα μια μικρή λαστιχένια μπάλα με την οποία αλώνιζα τον διάδρομο –ευτυχώς ήταν τεράστιος– πάνω, κάτω, πάνω, κάτω... Κοντρόλ, κατεβασιά, σουτ...

Έπεφτα, σηκωνόμουν και δώστου απ' την αρχή. Όρες αυτό το βιολί. Μέχρι που με βαριόταν η μάνα μου και με παρότρυνε να... βγω έξω(!) να παίξω, να την αφήσω λίγο ήσυχη. Αυτό το βιολί κάθε μέρα.

Πλάκα-πλάκα, σιγά-σιγά έμαθα να χρησιμοποιώ και τα δυο μου πόδια, έμαθα να μην μπερδεύομαι με τη μπάλα, έμαθα να στοπάρω (!) και –προ πάντων– έμαθα να ντρίμπλάρω (καρέκλες). Απ' την άλλη μεριά απέκτησα μεγάλη παρατηρητικότητα. Όπως ήμουν πιο συχνά έξω παρά μέσα στους αγώνες

της γειτονιάς άρχισα να επισημαίνω τα ευαίσθητα σημεία και τις ατέλειες στο παιχνίδι όλων αυτών των παιχταράδων. Έτσι, διαπίστωσα για παράδειγμα ότι, ο Σταύρος είχε τάση να το παρακάνει στις ντρίμπλες. Άμα έπιανε τη μπάλα ή που θα 'βαζε γκολ ή που θα του την παίρναν. Ο Γιώργος ο Πατάτας πάλι, όταν κατέβαινε ήταν σαν να κατέβαινε μπουλντόζα, ευελιξία μηδέν. Ο Θόδωρας ήταν ικανός να βαρέσει σουτ απ' τη σέντρα (που λέει ο λόγος) στον γάμο του Καραγκιόζη. Ο Τσίλας ήταν σβέλτος ντριμπλαδόρος, αλλά αργός στις κατεβασιές. Ο Νικολάρας τέλος ήταν «όποιον πάρει ο Χάρος».

Τα έβλεπα όλα αυτά και τα σημείωνα, βάζοντάς τα στην πάντα, να τα χρησιμοποιήσω όποτε μου δινόταν η ευκαιρία. Και τα χρησιμοποίησα.

Τώρα, μην φανταστεί κανείς ότι η κατάσταση άλλαξε απ' τη μια στιγμή στην άλλη, ούτε ότι μεταμορφώθηκα σαν από θαύμα σε ήρωα των γηπέδων. Αντίθετα. Και τα «έξω, δεν παίζεις» είχαμε και τα «πάρτε τον εσείς» και τα «κόπανε, μας έκαψες» κι όλα τα γνωστά. Όμως σιγά-σιγά, σχεδόν ανεπαίσθητα, άρχισαν ν' αραιώνουν οι αντιρρήσεις και να σπανίζουν μέχρι που –αυτό έγινε εκεί, στην Πέμπτη Δημοτικού– ξεχάστηκαν εντελώς. Μεγαλώνουμε κιόλας, γινόμαστε λιγότερο σκληροί, αλλά κυρίως οφειλόταν στο ότι δεν μπερδεύομαι πια τόσο με τη μπάλα, ούτε και σουτάρίζα στα περιστέρια. Να δεις που καμιά φορά –σπάνια και πού βέβαια– έβαζα και κανένα γκολ!!!

Με τον καιρό, άρχισα να παίρνω και πάσες –όταν καταλάβαιναν ότι δεν γινόταν να ντριπλάρουν όλους τους αντίπαλους (και τον τερματοφύλακα) και να βάλουν το γκολ μονάχοι τους. Κι εκεί πάνω έκανα μια σημαντική ανακάλυψη που κυριολεκτικά άλλαξε τη ζωή μου.

Ανακάλυψα ότι ήμουν... γρήγορος!

Μάλιστα, κύριοι! Ήμουν γρήγορος. Σαίτα! Έτσι και περιλάβαινα τη μπάλα και ξαμολιόμουν δεν μ' έφταναν μακάρι να βάζαν μηχανάκι. Μεγάλη υπόθεση! Και να σκεφτεί κανείς ότι η ανακάλυψη έγινε (όπως όλες οι κοσμοϊστορικές ανακαλύψεις σχεδόν) τελείως τυχαία.

Η ώρα της δόξας έφτασε για μένα ξαφνικά κι αναπάντεχα. Ήταν μετά που πήραν τον Νικολάρα για... φαντάρο. (Πήγαινε

τότε στη Δευτέρα Γυμνασίου ο αφιλότιμος! Λίγο ακόμα και θα του κόβαν σύνταξη!). Η αρχηγία είχε περάσει «σιωπηρά συναινέσει» στον Σταύρο.

Ένα απόγευμα ο καινούργιος αρχηγός μας έκανε μια ανακοίνωση.

—Μάγκες, έκλεισα αγώνα την Κυριακή το πρωί με τους Πολυκατοικιώτες. Θα τους σκίσουμε!

Βλέπεις, είχαμε μεγαλώσει πια για να πλακωνόμαστε με τις μαγκούρες. Τώρα τις διαφορές μας τις λύνουμε στο γήπεδο. Πολιτισμένα κι ευπρεπή πράγματα —άσχετο αν κατά κανόνα οι φίλαθλες αυτές συναντήσεις κατέληγαν σε γροθοπατινάδα.

Ο αγώνας με τους Πολυκατοικιώτες —περιττό να το υπογραμμίζω— ήταν πολύ σημαντικός. Αφενός μεν επειδή οι Πολυκατοικιώτες (άτιμη φάρα) ήταν οι ορκισμένοι εχθροί μας, αφετέρου δε γιατί στο τελευταίο ματς —που έγινε στην έδρα τους— τη φάγαμε 9-2. Ξεφτίλα! Λίγο ακόμα και θα μας παίρναν τα σώβρακα. Θυμάμαι που παρακολουθούσα τον αγώνα απ' τον... πάγκο, κατά τα καθιερωμένα, με την ψυχή στο στόμα, όλος πίκρα κι ανήμπορη λύσσα.

Όλη τη βδομάδα που προηγήθηκε του ντέρμπυ δεν κάναμε τίποτ' άλλο από το να προπονούμαστε και να σχεδιάζουμε στρατηγικές και κόλπα, για να πάρουμε το αίμα μας πίσω. Και πρώτα απ' όλα είχαμε τον παράγοντα «έδρα» με το μέρος μας. Θα παίζαμε στο Οικόπεδο, μέσα στη γειτονιά μας, αν και δεν περιμέναμε να δούμε τις μανάδες μας να ζητωκραυγάζουν ενθουσιωδώς —είχαν πικρή πείρα από κάτι τέτοια «αθλητικά». Πάντως, όσο να 'ναι, θα παίζαμε σε «οικείο περιβάλλον».

Είχε συμφωνηθεί από τους αρχηγούς να παίζουμε με οχτώ η κάθε ομάδα και διαιτητή τον Θόδωρα —που αποκλείστηκε απ' την ομάδα λόγω ορίου ηλικίας.

Ο Σταύρος ανέλαβε να μας κάνει ξεφτέρια μέσα σε πέντε μέρες. Σουτ φαλτσαριστά, κατεβασιές, κοντρόλ, μονότερμα και δίτερμα και διάολος την ψυχή του. Πιάναμε πουλιά στον αέρα! Τέλος ήρθε κάποτε και το Σάββατο το βράδυ, η στιγμή που έτρεμα περισσότερο, γιατί εδώ θ' αποφασιζόταν η σύνθεση της ομάδας που θα κατέβαινε να δοξαστεί την άλλη μέρα το πρωί.

Είχε σκοτεινιάσει, Απρίλης μήνας, κι αφού δεν γινόταν πια να ξεχωρίσουμε τη μπάλα από τη μύτη μας, τα μαζέψαμε και πήγαμε να καθίσουμε στα σκαλιά του μπακάλικου, ν' ακούσουμε τα πολλά και σπουδαία που θα μας έλεγε ο αρχηγός για αύριο.

Ο αρχηγός μας είπε πολλά και σπουδαία, αλλά ούτε που τον άκουγα, γιατί εμένα άλλα μου τριβέλιζαν το μυαλό. Παίζω ή δεν παίζω;

—Μάγκες, είπε κάποτε ο Σταύρος, η σύνθεση της ομάδας έχει ως εξής...

Θεέ μου, βάλε το χέρι σου κι εγώ, ότι θέλεις... Μέχρι που θα σταματήσω να τρώω τα νύχια μου...

—Τέρμα ο Θυμιάκης.

Τουλάχιστον αυτό το γλύττωσα.

—Αριστερό μπακ ο Γιώργος ο Πατάτας, σέντερ-μπακ ο Τσίλας, δεξί μπακ ο Τάκης, χαφ ο Γιώργος της Κασσιανής, έξω αριστερά ο Βάσος, σέντερ-φορ εγώ κι έξω δεξιά ο Λευτέρης.

Ήμουν πάλι έξω!

Τι να πω; Είναι αδύνατο να περιγράψω την απογοήτευση που ένιωσα τη στιγμή εκείνη. Όλες μου οι ελπίδες, όλα μου τα όνειρα έγιναν σκόνη μέσα σε δυο λεφτά, εκεί, στα σκαλοπάτια του μπακάλικου.

Κείνο το βράδυ ούτε έφαγα, ούτε μίλησα σε κανέναν. Πήγα μόνο και κλείστηκα στο δωμάτιό μου κι έκλαψα. Έκλαψα κι έκλαψα και τα δάκρυα δεν είχαν τελειωμό. Πριν αποκοιμηθώ αποκαμωμένος πήρα μια μεγάλη απόφαση. Μπάλα εγώ δεν ξαναπαίζω. Τέλος και τελεία.

Αλλά το κισμέτ τα 'χε γράψει αλλιώς.

Ο Λευτέρης που ήταν να παίξει έξω δεξιά, κουτροβάλησε σε κάτι σκάλες κι έσπασε το χέρι του. Από θεού!

Ο Σταύρος βρισκόταν σε απόγνωση.

—Ρε, γαμώ το κέρατό μου, γαμώ! Ποιον να βάλουμε τώρα;

—Να βάλουμε τον Κούλη, ρε.

—Δεν είναι εδώ, πήγε στο Μεζούρλο με τον πατέρα του.

—Τώρα;

—Ξέρω 'γώ; Να βάλουμε τον Πάνο;

—Τρελός είσαι, ρε; Αυτός θα βάλει γκολ σε μας!

—Να τον βάλουμε τέρμα και να παίξει ο Θυμιάκης μπροστά.

—Τι λες, ρε; Θα του βάλουν δώδεκα και θα μας πάρουν τα σώβρακα.

—Τότε τι; Θα παίξουμε εφτά;

Η συζήτηση τράβαγε σε μάκρος κι εγώ ξανάρχισα να ελπίζω.

—Ρε Σταύρο, του κάνω δειλά-δειλά. Άσε με να παίξω και θα δεις... Να, μα το Χριστό, άμα δεν παίξω καλά.

Πρώτη φορά παρακαλούσα.

—Και πού να σε βάλω, ρε; Άμα σε βάλω τέρμα θα μας πάρουν τα σώβρακα.

—Βάλ' τον μπακ, πετάγεται ο Τσίλας (γεια σου Τσίλα!). Και να παίξω εγώ εξτρέμ.

Έτσι τακτοποιήθηκε κι αυτό το ζήτημα. Και στρατηγό να με είχαν κάνει δεν θα το 'χα πάρει έτσι απάνω μου. Α ρε, μεγάληα!

—Και πού 'σαι..., μου κάνει ο Σταύρος. Έτσι και πιάσεις μπαλιά, αμέσως πάσα σε μένα, μη σε πλακώσω στις μπουνιές, έτσι;

Οι Πολυκατοικιώτες ήρθαν στις έντεκα ακριβώς. Θερία μου φάνηκαν, πού να φτουρήσουμε εμείς! Φόραγαν και φανέλες του «Τοξότη», με κόκκινες ρίγες και νούμερα στην πλάτη. Εμείς θα παίζαμε με τα φανελάκια, σαν φτωχομπινέδες.

Κάποτε ήρθε κι ο Θόδωρας, αγουροζυπνημένος (Κυριακή-αργία), με τη σφυρίχτρα του, μας έδωσε οδηγίες να μην κλαδεύουμε, ρίξαμε κορώνα-γράμματα, οι Πολυκατοικιώτες πήραν τη σέντρα και πριν το καταλάβουμε... τρώμε το πρώτο γκολ κι ο Θυμιάκης τις πρώτες σφαλιάρες.

—Κοιμόσουνα, ρε κόπανε;

—Μα...

—Σχάσε ρε, γιατί θα σε καρυδώσω.

Πήραμε τη μπάλα, κάναμε μια κατεβασιά –περισσότερες φωνές παρά ουσία.

—Πάσα, ρε...

—Μόνος μου, ρε, μόνος μου...

— Πάσα, ρε τσόγλανε...

Σε πέντε λεφτά τρώγαμε και το δεύτερο.

—Μπενάλτυ, ρε, μπενάλτυ! ωρυόταν ο Θυμιάκης, αλλά ο Θόδωρας τα 'βλεπε αλλιώς.

Σε μισή ώρα είχαμε φάει τέσσερα γκολ κι είχαμε βάλει ένα, με τον Τσίλα. Τη μπάλα ούτε που την ακούμπησα. Ίσα που έτρεχα και φώναζα «Πάσα, ρε, μόνος μου...».

Και ξαφνικά, εκεί που δεν το περίμενα, βλέπω το τόπι στα τέσσερα μέτρα και τον Τσίλα μ' έναν Πολυκατοικιώτη να τρέχουν να το φτάσουν. Τραβάω κι εγώ μια πιλάλα, το φτάνω πρώτος, κοντρόλ όπως-όπως (κόντεψα να γκρεμοτσακιστώ) και μην τον είδατε. Μέχρι να με πιάσουν οι αντίπαλοι, που είχαν όλοι κατεβεί στην περιοχή μας, είχα βάλει γκολ! Αυτό ήταν! Στην επόμενη δόση που 'πιασε ο Σταύρος μπαλιά, κάνει μια έτσι και –ω, του θαύματος!– μου την πασάρει! Τη βουτάω εγώ ξανά και τσακ-τσακ... κι άλλο γκολ.

Δυστυχώς οι Πολυκατοικιώτες δεν τρώγαν κουτόχορτο. Μια, δυο, την πήραν είδηση τη μηχανή κι έπεσαν να με μαρκάρουν, όλοι μαζί, έτσι και πλησίαζα στα πέντε μέτρα από τη μπάλα. Κι όταν λέμε «μαρκάρουν», εννοούμε σκοτώνουν κανονικά. Μέχρι να τελειώσει το ημίχρονο είχαμε φάει άλλα δυο γκολ. 6-3. Επικίνδυνα πλησιάζαμε στο φοβερό όριο των 12, όπου σύμφωνα με τους νόμους της μαρίδας, τέλειωνε το ματς και οι χαμένοι έχαναν και τα... σώβρακα, που τα παίρναν σαν τρόπαιο οι νικητές.

Είδε τα σκούρα ο Σταύρος, μας μάζεψε γύρω και μας ανακοίνωσε την καινούργια στρατηγική.

—Μάγκες, λέει. Δώστε βάση. Όποιος πιάνει τη μπάλα θα δίνει πάσα στον Πάνο. Αυτός θα προσποιείται μπάσιμο, θα του την πέφτουν οι σκοτώστρες, αλλά θα μου κάνει πάσα εμένα που θα ξεπετάγομαι μπροστά σαν σίφουνας και θα ξεσκίζω τα δίχτυα.

Όπως κι έγινε. Πάσα σε μένα, πάνω μου οι Πολυκατοικιώτες, πάσα εγώ στον Σταύρο, πριν με σκοτώσουν, αμολιόταν αυτός... Γκολ!

Δούλεψε η μηχανή μια φορά, δούλεψε δύο... Την ξαναψυλλιάστηκαν οι Πολυκατοικιώτες. Τώρα την πέφταν και σε μένα και στον Σταύρο. Σε δέκα λεπτά μέσα είχαμε αχρηστευθεί. Όχι να τρέξουμε, ούτε να σουρθούμε δεν είχαμε κουράγιο πια.

Ο αγώνας τελείωσε 10-5. Τη γλυτώσαμε στο τσακ. Ούτε να τσακωθούμε δεν είχαμε όρεξη.

Αλλά...

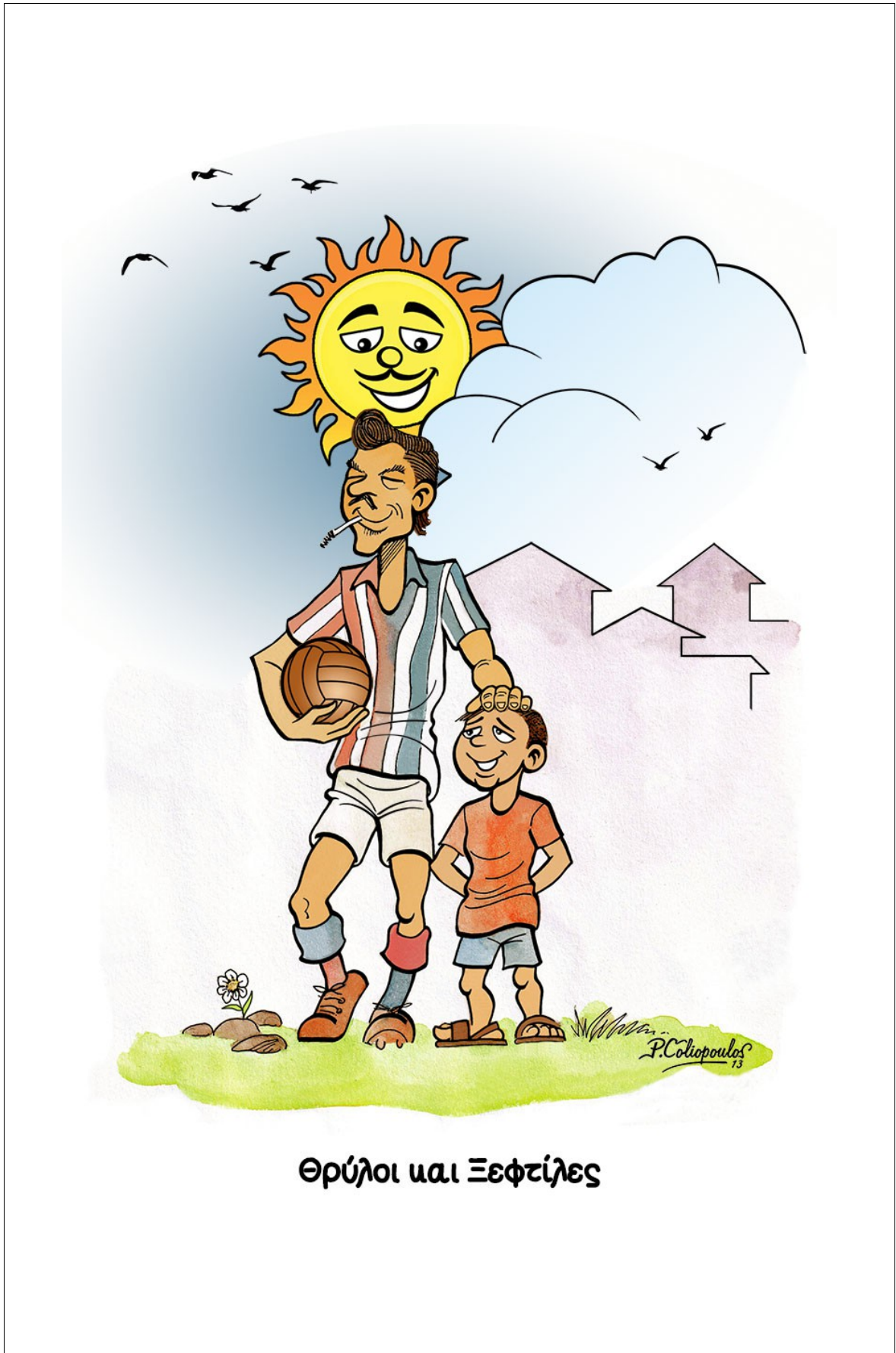
Αλλά τι σημασία είχε που χάσαμε; Εγώ έπαιξα! Κι όχι απλά έπαιξα, αλλά και διακρίθηκα, άλλο αν τα πόδια μου ήταν καταματωμένα και το φανελάκι κουρέλι, άλλο αν μετά τις μάζεψα κανονικά απ' τη μάνα μου. ΕΠΑΙΞΑ! Κι αυτό ήταν που μέτραγε. Το μεγάλο μου όνειρο είχε πραγματοποιηθεί! Κρίμα μόνο που δεν ήταν εδώ ο Νικολάρας να με δει. Θα 'βλεπε τότε πόσο άδικο είχε όταν μ' έβγαζε απ' το παιχνίδι με κείνο το φοβερό: «Έξω ο άσχετος».

Κείνο το βράδυ κοιμήθηκα ευτυχισμένος, για πρώτη φορά εδώ και πολύ-πολύ καιρό.

Χωρίς όνειρα.

Θρύλοι και Ξεφτίλες

Αν δεν ήταν κείνη τη χρονιά οι ευλογημένες εξετάσεις για το Γυμνάσιο θα έχανα τη μεγαλύτερη εποποιία όλων των εποχών. Κάτι σαν να έρθει στο σπίτι σου η Βουγιουκλάκη για καφέ κι εσύ να παίζεις σφούρλες στο οικόπεδο του Πέρπερα και να μην πάρεις χαμπάρι –μόνο που το έπος για το οποίο μιλάμε ήταν ακόμα πιο σοβαρό.

Συνήθως μόλις τελειώναμε τα μαθήματα και παίρναμε το ενδεικτικό (με άριστα, έτσι; οτιδήποτε άλλο ήταν αποτυχία), ο πατέρας μου μας μάζευε και μας κουβαλούσε σε όποια απίθανη εξορία του σκαρφιζόταν «προς παραθερισμόν». Δηλαδή, τι μεγαλύτερη τιμωρία θα μπορούσε να επινοήσει το διεστραμμένο ανθρώπινο μυαλό; Τη στιγμή που, απελευθερωμένοι από τα δεσμά της σχολικής σκλαβιάς, ως άλλοι Γιώργηδες Θαλάσσηδες, θα μπορούσαμε επιτέλους να επιδοθούμε απερίσπαστοι σ' όλα αυτά που έχουν αληθινή αξία και σημασία, τη μπάλα, τον κρυφτοντενεκέ, την τσιλίκα, τις μπίλιες, τα πατίνια, το στακαμάν, τις σφούρλες και τις ατέλειωτες κουβέντες τα βράδια στα σκαλοπάτια του Αούτου, έπρεπε –εγώ ειδικά– να ξενιτευτώ σε βουνά και θάλασσες, να σκυλοβαριέμαι όλη μέρα σαν κάνας απόκληρος της κοινωνίας! Ούτε ο διαβολικός Σείτάν Αλαμάν δεν θα μπορούσε να επινοήσει χειρότερο μαρτύριο για το ηρωικό Ελληνόπουλο (που, φυσικά, βρίσκεται σε δύσκολη θέση).

Κάθε χρονιά προσπαθούσα με ακλόνητα επιχειρήματα να μεταπείσω τον πατέρα μου να αναβάλει την τιμωρία, τουλάχιστον μέχρι να αρχίσουν να φεύγουν και τ' άλλα παιδιά της γειτονιάς –που κι αυτών οι πατεράδες φρόντιζαν για τον παραθερι-

σμό τους– πλην ο ελέω θεού μονάρχης του σπιτιού παρέμενε ανένδοτος.

–Δεν ξέραμε να σ’ αφήσουμε να γκιζερνάς όλη μέρα στο δρόμο και τους μαχαλάδες με τα αλάνια, έλεγε.

Αυτή τη χρονιά όμως του την έφερα! Οι εξετάσεις για το Γυμνάσιο άρχιζαν τον Ιούλιο κι έτσι, θέλοντας και μη, αναγκάστηκε να αναβάλει για μερικές ημέρες το ένταλμα εκτοπισμού – όπως ονομάζαμε τότε ευγενικά την εξορία.

Βραδάκι μ’ ένα λίβα να φυσάει απαλά από τον κάμπο κι εμείς μαζεμένοι στα σκαλιά του Αούτου να λέμε τα δικά μας όταν καταφθάνει φουριόζος ο Σταύρος.

–Ρε μαλάκηδες, εσείς δεν πήρατε είδηση, ρε, ότι η Ολυμπιακάρα κερδάει τη Σάντος, την ομάδα του Πελέ; μας πρόγkηξε.

Τώρα, οι πιτσιρικάδες –ανάλογα με το πώς ξυπνούν το πρωί– είναι ή πολύ εύπιστοι ή πολύ δύσπιστοι. Εμείς, στη συντριπτική μας πλειοψηφία οπαδοί εκ γενετής του ακατανίκητου Θρύλου του Πειραιά, θέλαμε μεν να είμαστε από την πρώτη κατηγορία στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά από την άλλη μας φαινόταν και πολύ χοντρό για να το πιστέψουμε, ρε παιδί μου! Πιο εύκολα θα καθόταν αν ξύπναγε ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς κι έπαιρνε πίσω την Πόλη (που κι αυτό ζήτημα χρόνου ήταν, μη νομίζεις...).

Αλλά τη... Σάντος! Την ομάδα του Πελέ;!!!

–Άντε, ρε... πλάκα μας κάνεις, είπε ο Τάκης (που ανήκε παρεμπιπτόντως στην απειροελάχιστη μη ολυμπιακή μειοψηφία, οπότε δικαιολογημένα επιφυλακτικός).

–Ένα-μηδέν, ρε αγαθιάρηδες, επέμεινε αυστηρά ο Σταύρος, που δεν του άρεσε να αμφισβητείται η αξιοπιστία του. Μόλις το ‘πε στο ράδιο!

Σούσουρο και πανικός στην ομήγυρη! Αφού το ‘πε το ράδιο δεν μπορεί παρά να είναι έτσι.

–Αλήθεια, ρε; Αλήθεια;

–Ένα-μηδέν! Πωπώ! Η Ολυμπιακάρα!

–Τους σκίσαμε!

-Τους πήραμε τα σώβρακα!

-Σιγά, ρε... Ακόμα είναι στο πρώτο ημιχρόνιο, λέει ο Σταύρος. Αλλά και να χάσουμε, που λέει ο λόγος, πάλι θα 'χουμε βάλει μια γκολάρα.

-Ποιος το 'βαλε, ρε; ο Υφαντής; Ο Σιδέρης;...

-Ο Ποσειδών.

-Πωωωωωωωπώ! Ο Ποσειδών! Η τεράστια παιχτούρα!

-Και το 'χει αναμετάδοση το ράδιο, ρε;

-Ναι, ρε, τι λέμε;... Εγώ πήγα στο φούρνο για ψωμί κι ακούγανε τον αγώνα.

-Πάμε, ρε, τι καθόμαστε; φωνάζει ο Θυμιάκης. Πάμε να προλάβουμε ν' ακούσουμε κι εμείς...

-Σιγά μην μας αφήσουν, όλο το τσούρμο, στον φούρνο! σχολιάζει ο πάντα απαισιόδοξος Γιώργος.

-Έχει ο θεός μου, ρε, ραδιόφωνο, στο τσαγκάρικο, δίνει τη λύση ο Σταύρος.

-Και θα μας αφήσει;

-Αν δεν κάνουμε φασαρία...

Μια και δυο το λοιπόν ξαμοληθήκαμε για το τσαγκάρικο του κυρ-Γιώργη όπου, μετά από σύντομες διαπραγματεύσεις, ο καλόκαρδος άνθρωπος μας επέτρεψε να γίνουμε αυτήχοι μάρτυρες αυτού του κοσμοϊστορικού γεγονότος.

Για κακή μας τύχη πέσαμε πάνω σε μια διαφήμιση του «Καλμόλ», μετά του «Κολυνού», μετά του Παπαστράτου... Και δεν μπορούσαμε να βλαστημήσουμε, ένεκα ο κυρ-Γιώργης! Καμιά φορά ο εκφωνητής επανεμφανίστηκε.

«Απίστευτος θρίαμβος διαφαίνεται απόψε δια τον Ολυμπιακόν, ο οποίος, εις το γήπεδον της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, προηγείται της θρυλικής Σάντος με τέρματα δύο έναντι μηδενός.»

-Δύο, ρε!... ΔΥΟ!

-Τους πήραμε τα σώβρακα!

-Ο-λυ-μπι-α-κός! Ο-λυ-μπι-α-κός!

–Τους ξεσχίσαμε!

Σε λίγο όμως...

«Ο Πελέ κατέρχεται δρομαίος, ντριπλάρει έναν, δύο, τρεις παίκτης του Ολυμπιακού, μεταβιβάζει εντέχνως εις τον Ζίκον..Αυτός ετοιμάζεται να σουτάρει..Η μπάλα προσκρούει εις το πόδι του Στεφανάκου..και..δυστυχώς, αγαπητοί μου ακροαταί, το τέρμα των Βραζιλιάνων είναι γεγονός.»

–Φτου σου, ξεφτίλα Στεφανάκο!...

–Σ’ έφαγαν οι γκόμενες...

–Α, ρε ατυχία!

–Φτου!...

–Κι αυτή η κουφάλα ο διαιτητής γιατί δεν έδωσε οφσάϊτ;

–Κι πού ξέρεις, ρε μάπα, ότι ήταν οφσάϊτ;

–Και τι θα ήταν, ρε μάπα; Αν δεν ήταν οφσάϊτ δεν θα τον έκοβε ο Πολυχρονίου.

–Καθαρό οφσάϊτ.

–Άσε που μπορεί να ήταν και φάουλ...

–Τον πουλημένο!... Τον ξεφτίλα!...

–Οουουου, ρε!... Οουουουουου!...

Μέχρι να τελειώσει ο αγώνας στεκόμασταν με την ψυχή στο στόμα. Τελικά ξεχυθήκαμε με ιαχές στους δρόμους της γειτονιάς ενώ οι μανάδες μας προγκούσαν ευσυνείδητα απ’ όπου περνούσαμε. Είχαμε γράψει ιστορία! Κερδίσαμε τη Σάντος, την ομάδα του Πελέ! Τι λέω κερδίσαμε... Τη συντρίψαμε!... Τη διασύραμε!

–Φτηνά τη σκαπουλάραμε, μουρμουρίζει ο Γιώργος σκουπίζοντας τον ιδρώτα του (που μπορεί να ήταν και παγωμένος).

–Ε, όχι και τη σκαπουλάραμε... Άλλες δυο γκολάρες θα μπορούσαμε να βάλουμε, άνετα.

–Μη αυτή η κουφάλα ο διαιτητής...

–Μη λέτε βλακειές, ρε, μας αποπαίρνει ο Σταύρος, που ήταν πάντα άριστα πληροφορημένος. Δεν θα μας αφήναν να κερδίσου-

με με μεγάλη διαφορά για να μην ξεφτιλιστεί η Σάντος, που είναι μεγάλη ομαδάρα.

–Πάντως, αυτός ο Πελέ, πολύ τεράστια παιχτούρα! Είδατε, ρε, πώς τους πέρασε όλους;

–Εγώ πάντως προς το τέλος φοβήθηκε το μάτι μου...

–'Ντάξ', είπαμε, καλή ομάδα, αλλά όχι και Ρεάλ Μαδρίτης, με Ζαμόρα, Πούσκας, Τζέντο, Κοπά, Ντι Στέφανο..., παρατηρεί ο Σταύρος.

–Είναι δηλαδή ο Πούσκας καλύτερος από τον Πελέ, ρε;

–Σιγά μην είναι!

–Εγώ λέω ότι είναι.

–Να σου σβουρίξω μια μπουνιά να σου πω ποιος είναι.

–Τρεις είναι οι μεγαλύτερες ομάδες, μάγκες, και πάρτε το απόφαση, λέει διδακτικά ο Σταύρος. Η Ρεάλ Μαδρίτης, η Σάντος κι ο Ολυμπιακός.

–Κι ο Ηρακλής, ρε; αποτολμά δειλά ο Θυμιάκης.

–Κι ο Ηρακλής τέσσερις, συμφωνεί ο Σταύρος.

Μιλάμε βέβαια για την άλλη τεράστια ομαδάρα μας, τον τρισθεώρατο Ηρακλή Λαρίσης, τον ζωντανό θρύλο του Κάμπου!

–Άντε, ρε, διαφωνεί ο Τάκης (από τους ελάχιστους μη Ηρακληδείς στο τσούρμιο). Είναι ο Κάσας ίσαμε τον Πούσκα;

–Ο Κάσας, ρε μαλακισμένο, σε πληροφορώ ότι άμα έχει κέφια θέλει ίσαμε τρεις Πούσκας για να τον κάνουν καλά.

–Σιγά!...

–Αυτό π' ακούς. Άντε, μη σ' αρχίσω στις φάπες.

–Ναι, αλλά τα τρία γκολάκια που φάγατε από τον Τοξότη;

–Ποια τρία, ρε βλήμα; Ποια τρία;... Με πληρωμένο διαιτητή; Που δεν μας έδωσε δυο καθαρά μπενάλτυ;

–Άσε που είχε βρέξει και το γήπεδο ήταν βαρύ...

–Και που κλάδεψαν τον Σαλταπίδα κι έπαιζε ένα ημιχρόνιο κουτσός...

-Και φύσαγε και προς το τέρμα μας...

-Άντε, ρε, να μάθεις μπάλα.

-Εγώ, ρε, να μάθω μπάλα;

-Εσύ, ρε...

Σύρραξη.

Τελικά ο Σταύρος, ως συνήθως, δίνει τη λύση.

-Είσαστε, ρε, να πάμε ένα διπλό Ολυμπιακός-Σάντος;

-Τέτοια ώρα, ρε; Θα φωνάζουν οι μανάδες μας...

-Σιγά, μωρέ... Πάντα φωνάζουν...

-Εγώ όμως, ξηγημένοι... θα 'μαι Ολυμπιακός.

-Κι εγώ...

-Κι εγώ...

Μ' έστειλαν να φέρω τη μπάλα, κάτι που πέτυχα με χίλια ζόρια, γιατί η μάνα μου ευκαιρία ζήτηγε να με μαντρώσει.

Ο Σταύρος έκανε τη διανομή.

-Εγώ, ο Κούλης, ο Τσίλας κι ο Νίκος θα 'μαστε Ολυμπιακός.

Ουρανομήχεις διαμαρτυρίες, μια και κανείς δεν ήθελε να 'ναι με τον χαμένο (μακάρι να 'ταν κι η Σάντος). Τελικά αποφασίστηκε οι Ολυμπιακοί στο δεύτερο ημίχρονο να γίνουν Σάντος και οι Σάντος Ολυμπιακοί.

Μοιραία βρέθηκα με τη Σάντος κι ακόμα πιο μοιραία τέρμα.

Στα τσάκα-τσάκα εισπράξαμε τα τρία πρώτα (αμφισβητούμενα βέβαια) γκολ, που χρεώθηκαν, φυσικά, χωρίς δεύτερη σκέψη, στην παροιμιώδη ασχετοσύνη μου.

-Δεν κάνεις για τέρμα. Θ' αναλάβει ο Θυμιάκης κι εσύ θα παίξεις μπακ, ανακοίνωσε μετά το τρίτο ο Γιώργος (άλλος θα με είχε βγάλει τελείως κι ας είχα φέρει τη μπάλα).

Αλλά κι ο Θυμιάκης τρία μάζεψε, χωρίς να βάλουμε ούτε ένα.

–Αλλάζουμε, φωνάζει ο Γιώργος έξαλλος. Εμείς Ολυμπιακός τώρα.

Υπήρξαν διαφωνίες και κουτουλήματα, αλλά, για να μη χαλάσει το παιχνίδι, ο Σταύρος το δέχτηκε. Όμως... τι τα θες... Δεν μας ήθελε η μπάλα. απόψε. Σε δέκα λεπτά τρώγαμε τέσσερα κι ο Γιώργος άλλαξε επτά φορές τερματοφύλακα –μέχρι που έπαιξε τέρμα κι ο ίδιος! Αλλά οι νυν Βραζιλιάνοι και τέως Ολυμπιακοί ήταν ασυγκράτητοι και μέχρι να βγει ο έξαλλος Αούτος να μας διακόψει το επικό ματς βιαίως μας έβαλαν άλλα δύο.

–Σας πήραμε τα σώβρακα! θριαμβολόγησε ο Σταύρος.

–Δεν νομίζω, απάντησε ο Γιώργος ατάραχος.

–Ε;... Αφού βαρεθήκατε να μαζεύετε μπάλες από τα δίχτυα, ρε ξεφτίλες.

–Και πόσα-πόσα ήρθαμε;

–Τι πόσα ήρθαμε; Δώδεκα-μηδέν... φέρτε τα σώβρακα.

–Ολυμπιακός-Σάντος δεν παίζαμε;

–Ε, και;

–Έξι-έξι δεν ήρθαμε;

Οι Βραζιλιάνοι, τέως Ολυμπιακοί, αλληλοκοιτάχτηκαν αποσβολωμένοι.

–Αφού εμείς τα βάλαμε όλα, είπε ο Τσίλας.

–Ναι, αλλά ήρθαμε ισοπαλία.

–Ναι, αλλά χάσατε...

–Έξι-έξι. Κανείς δεν έχασε, κανείς δεν κέρδισε.

Έπεσε μια αμήχανη σιωπή.

–Είσαστε κωλόπαιδα, είπε τέλος αηδιασμένος ο Σταύρος. Δεν ξέρετε να χάνετε, ρε.

–Μπορεί... Αλλά ξέρουμε να φέρνουμε ισοπαλίες.

–Με δικά μας γκολ, γαμώ την καταδίκη μου;!!!

–Και ποιανού ιδέα ήταν παρακαλώ να παίζουμε Ολυμπιακός-Σάντος;

Επιχείρημα το οποίο ούτε ο Σταύρος δεν μπόρεσε να αντι-
χρούσει.

Έτσι, εκείνη τη μαγική καλοκαιρινή βραδιά, ενώ τα παλη-
καράκια με τις ερυθρόλευκες φανέλες γιόρταζαν τη νίκη τους
στον Πειραιά, στην άλλη άκρη του κόσμου, σε μια σκονισμένη
γειτονιά της Λάρισας, κάμποσοι μπόμπιρες έκαναν το ίδιο για
τον ίδιο ακριβώς αγώνα, που όμως, στην περίπτωσή τους, τελεί-
ωσε με μια μεγαλόπρεπη ισοπαλία.

–Είσαστε όλοι τσογλάνια, ήταν οι τελευταίες αηδιασμένες
κουβέντες του Σταύρου πριν πάρουμε τον δρόμο για τα σπίτια
μας. Κι άπαξες και είναι κανείς τσογλάνι, πάει, τελείωσε, είναι
τσογλάνι.

Προχώρει υπρά μου στον Διάδρομο

Όλοι στη γειτονιά είχαμε τα κολλήματα μας. Και όταν αυτό είχε να κάνει με την (πολύ μακρινή, είναι η αλήθεια) επαγγελματική μας αποκατάσταση, το κόλλημα συχνά έπαιρνε τη μορφή μονομανίας. Εκείνο που (τώρα) βρίσκω αξιοσημείωτο είναι πως όλοι μας –μα όλοι, χωρίς εξαίρεση– ξέραμε από τότε τι θέλαμε να κάνουμε με τη ζωή μας.

Εντάξει, όλοι ιδανικά ονειρευόμασταν να γίνουμε εξερευνητές, κυνηγοί αγρίων θηρίων, αεροπόροι, αστροναύτες, Ζορρό και Ρομπέν των Δασών, αλλά είχαμε συγχρόνως έτοιμες και τις εναλλακτικές λύσεις, σε περίπτωση που το Σχέδιο Α δεν μας καθόταν.

Εννέα στους δέκα σκέφτονταν ν' ακολουθήσουν τα χνάρια των πατεράδων τους. Ο Σταύρος, για παράδειγμα, πίστευε πως το καλύτερο επάγγελμα ήταν μηχανοδηγός στα τραίνα του ΣΕΚ, μέχρι που αποφάσισε να κάνει αγγλικά και στράφηκε προς μια ακαδημαϊκή κατεύθυνση. Ο Γιώργος πάλι ονειρευόταν συνεργεία αυτοκινήτων. Ο Τάκης ήθελε να γίνει χωροφύλακας, ο Θυμιάκης παγωτατζής και ούτω καθεξής. Εγώ –πάλι– βρέθηκα στην εξαίρεση. Ούτε που μου πέρασε ποτέ από το μυαλό να γίνω οδηγός, σαν τον πατέρα μου. Ήθελα, πάση θυσία, να γίνω εισπράκτορας!

Πώς μου κόλλησε αυτό; Δεν ξέρω πώς ξεκίνησε. Ίσως είχα παρατηρήσει πως οι οδηγοί έδειχναν πιο σκουντούφληδες, πιο σοβαροί και συγκεντρωμένοι. Χωρίς πολλά λόγια κι αστεία. Αγέλαστοι –με εξαίρεση τον κυρ-Βασίλη– μονόχρωτοι και υπηρεσιακοί. Δεν φαινόταν να το διασκεδάζουν. Αντίθετα, οι ει-

σπράκτορες ήταν αλέγροι τύποι, σβέλτοι, πρόσχαροι, καλαμπουρτζήδες και με φιλοσοφία όσα παν κι όσα έρθουν. Ο Τάκης για παράδειγμα, εισπράκτορας σ' ένα λεωφορείο του πατέρα μου... Ένα παιδί μέσ' στην καλή χαρά. Όταν πήγε φαντάρος τον πήραν στα ΛΟΚ! Μεγαλεία! Αν ο Τάκης δεν ήταν καρατσίφτης θα γινόταν λοκατζής; Αποκλείεται.

Ο Οδυσσέας πάλι, πάντα με το χαμόγελο, έκανε πλάκα ακόμα και εις βάρος του, που κουβάλαγε τα «τέσσερα γραμμάρια», τις αδερφές που έπρεπε να παντρέψει στη Σαμαρίνα. Άσε που μας εξοικονομούσε και παλιά ρουλεμάν για τα πατίνια. Εισπράκτορας.

Ο Νικόλας πάλι, ο ξάδερφος, άλλο θαύμα της φύσης! Είχαν να το λένε για τότε που έφαγε μόνος του ένα ντενεκέ τυρί και για την άλλη φορά που πλάκωσε ένα ολόκληρο χωριό γιατί σπρώχονταν να μπουν στο λεωφορείο. Εισπράκτορας κι αυτός!

Το μόνο πρόβλημα με τον Νικόλα –για ν' ανοίξουμε μια μικρή παρένθεση– είναι που σκόνταφτε στο μέτρημα των εισιτηρίων. Φαίνεται πως τα ανώτερα μαθηματικά που χρειάζονταν για τη λειτουργία αυτή ήταν πέρα από τις δυνατότητές του. Κάτι που έκανε τον πατέρα μου, γνωστό υπέρμαχο της προπαίδειας, έξαλλο.

–Αφού δεν ξέρεις να κλέβεις, βρε βλάκα, γιατί το κάνεις; του φώναζε. Τον Πιτσαρή, μωρέ! Γιατί δεν μπορείτε να μοιάσετε στον Πιτσαρή;

Ο Πιτσαρής ήταν μια θρυλική φυσιογνωμία εισπράκτορα στο ΚΤΕΛ. Όλοι ξέραν ότι ο Πιτσαρής έκλεβε. Κανείς δεν μπορούσε να τον πιάσει! Μα τι ελεγκτές ξαμολούσαν στα πιο απίθανα σημεία του δρομολόγιου, μα τι κόλπα και κομπίνες σκαρφίζονταν για να τον συλλάβουν στα πράσα... Τίποτα! Ο Πιτσαρής παρέμενε ασύλληπτος και με πρόσωπο πεντακάθαρο στην κοινωνία. Ο πατέρας μου –που απεχθανόταν τους απατεώνες, αλλά σεβόταν την ευφυΐα– τον Πιτσαρή τον είχε σε ιδιαίτερη εκτίμηση καθόσον «αυτό που έκανε το έκανε καλά». Ήταν ένας άριστος κλέφτης κι αυτό ήταν πολύ σημαντικό.

Εννοείται πως, με το σύνδρομο του Ρομπέν των Δασών που με διακατείχε, ο Πιτσαρής έγινε ο ήρωάς μου. Κι ας μην τον

είχα δει ποτέ. Σίγουρα θα ήταν φτυστός ο Ερροφλύν κι ακόμα πιο σίγουρα το μεγαλύτερο μέρος απ' αυτά που βούταγε θα τα μοίραζε στους φτωχούς κι αδικημένους. Αυτό θα έκανα κι εγώ όταν με το καλό μεγάλωνα κι έπαιρνα τη θέση του.

Το μόνο που δεν καταλάβαινα ακόμη ήταν πώς γίνεται το κλέψιμο στα εισιτήρια. Δηλαδή τι, κλέβεις εισιτήρια και μετά τα χρησιμοποιείς ξανά; Ή τα δίνεις στους φτωχούς να ταξιδεύουν τζάμπα; Δεν μου βγαινε αυτό το πρόβλημα, όπως τα περισσότερα της κοινωνίας των μεγάλων, κι έτσι αποφάσισα να καταφύγω στα φώτα του πατέρα μου.

–Μπαμπά, πώς γίνεται η διαδικασία των εισιτηρίων με τον εισπράκτορα; τον ρώτησα αθώα-αθώα μια μέρα που τον πέτυχα στις καλές του.

–Απλό. Μπαίνεις στο λεωφορείο για να πας, ας πούμε, στην Αγιά. Ο εισπράκτορας σου κόβει εισιτήριο, απ' αυτά που έχει χρεωθεί, παίρνει το αντίτιμο, σου δίνει τα ρέστα και καταχωρεί τη συναλλαγή στην κατάσταση. Έτσι, όταν μπαίνει ο ελεγκτής μέσα κοιτάζει πόσα εισιτήρια κόπηκαν από το μπλοκ, κοιτάζει να δει αν πέρασαν στην κατάσταση κι έτσι όλοι ξέρουμε πόσα εισιτήρια κόπηκαν για την Αγιά και τι εισπράξεις έχουμε.

–Δηλαδή αποκλείεται να κλέψει ο εισπράκτορας και να μην τον πιάσουμε...

Ο πατέρας μου συνοφρυώθηκε.

–Αποκλείεται, είπε.

–Και τότε τον Πιτσαρή πώς δεν τον πιάνουν;

Ο πατέρας μου σάστισε.

–Πού τον ξέρεις εσύ τον Πιτσαρή; λέει έτοιμος ν' αρπαχτεί.

–Άκουσα εσένα που τον φέρνεις σαν παράδειγμα στον Νικόλα.

Ο πατέρας μου ξερόβηξε.

–Χμ... χμ... Εσύ καλύτερα να κοιτάς τα μαθήματά σου κι άσε τι κάνουν οι μεγάλοι, είπε αυστηρά.

–Ναι, αλλά εγώ έχω την απορία, επέμεινα. Αφού ό,τι εισι-

τήρια κόβουμε τα περνάμε στην κατάσταση τότε πώς ο ελεγκτής δεν μπορεί να πιάσει τον Πιτσαρή;

Ο πατέρας μου άνοιξε τα χέρια του διάπλατα και σήκωσε τα μάτια τον ουρανό.

–Μακάρι να ‘ξερα, είπε. Μυστήριο... Δαιμόνιος άνθρωπος!

–Και τι τα κάνει τόσα εισιτήρια; ρώτησα. Τα παίρνει σπίτι του;

–Τα εισιτήρια;... Όχι, δεν παίρνει τα εισιτήρια, τα λεφτά παίρνει. Τα εισιτήρια βγαίνουν πάντα σωστά.

Έκανε μια παύση.

–Και τα λεφτά βγαίνουν σωστά, συμπλήρωσε με απόγνωση. Πλην όμως ξέρουμε ότι κλέβει. Μεγάλος μάστορας! Πολύ μεγάλος! Και δεν μπορείς να του πεις κουβέντα. Κύριος!

–Εγώ θα γίνω εισπράκτορας όταν μεγαλώσω, δήλωσα. Σαν τον Πιτσαρή.

Ο πατέρας μου άλλαξε σαράντα χρώματα.

–Να σου αστράψω μια ανάποδη να σου πω εγώ! φώναξε έξαλλος. Σαν τον Πιτσαρή... Αυτό μας έλειπε! Θα γίνεις Ηλεκτρολόγος-Μηχανολόγος και μάλιστα αριστούχος. Άκουσες; Και τα μαθήματά σου για αύριο τα ‘κανες, βρε λούστρο; Άντε, τσακίσου... Γρήγορα. Και θα ελέγξω την αριθμητική σου, να δω εκεί πόσο έξυπνος είσαι. Που θα μου πεις εσύ, μια σταλιά σκατό, «σαν τον Πιτσαρή»!...

Ότι κάνουν οι ελεγκτές δηλαδή στον μεγάλο Πιτσαρή.

Αργότερα έμαθα πώς έλυσαν το πρόβλημα Πιτσαρή στο ΚΤΕΛ. Μια και δεν μπορούσαν να τον πιάσουν στα πράσα κι επομένως να τον απολύσουν τον... προβίβασαν σε ελεγκτή! Και φυσικά ο Πιτσαρής έγινε ο φόβος και ο τρόμος των παραπτωματιών εισπρακτόρων μιας και ήξερε όλα τους τα κόλπα και μερικά άλλα που δεν ήξεραν αυτοί.

* * *

Ο άσχετος κόσμος έχει την εντύπωση πως καπετάνιος και απόλυτος αφέντης του λεωφορείου είναι ο οδηγός κι ο εισπράκτο-

ρας είναι εκεί σαν βοηθός, για όποτε χρειαστεί, για να κόβει εισιτήρια, να φορτώνει και να ξεφορτώνει βαλίτσες και να τσακώνεται με τους επιβάτες. Λάθος τεράστιο.

Καθόσον, από τη στιγμή που ο σωφέρης γυρίζει το κλειδί στη μίζα το πρωί, μέχρι που θα σβήσει τη μηχανή το βράδυ, το όχημα, είτε ΚΤΕΛ είναι αυτό, είτε Αστική, βρίσκεται καθ' ολοκληρίαν στα χέρια του εισπράκτορα. Αυτός θα ελέγξει λάστιχα και λάδια, αυτός θα παραλάβει το δρομολόγιο και τα εισιτήρια από τον σταθμάρχη, αυτός θα φορτώσει τα πράγματα των επιβατών (προκειμένου για ΚΤΕΛ) κάνοντας φοβερές ταρζανιές στη σκεπή, αυτός τελικά θα δώσει το σύνθημα της εκκίνησης μ' εκείνο το αρειμάνιο κέλευσμα:

–Φύγαμε, Μητσάρα.

Κι ενώ ο Μητσάρας κάνει το κομμάτι του στο τιμόνι, αραχτός και ωραίος, ο εισπράκτορας πίσω του τρέχει και δεν φτάνει. Να κόβει εισιτήρια στους ανεπίδεκτους επιβάτες:

–Όχι τάλαρο, μανδάμ. Για ποιόνε με περνάτε, για τον Ωνάση, να κουβαλάω τόσο χρήμα πάνω μου;

–Μία είκοσι κάνει το ρημάδι, ρε μπάρμπα. Ναι, το ξέρω ότι επί Μεταξά ήτουνε φτηνότερο, πλην πάει αυτός τώρα, συχωρέθηκε. Τι να κάνουμε δηλαδή, να τον αναστήσουμε;

Έπεται η ταχτοποίηση των επιβατών –πάντα με λεπτότητα και διπλωματία:

–Περικαλώ, κάποιος μια θέση για τη γκαστρωμένη μανδαμίτσα...

–Ο χοντρός κύριος που έχει φρακάρει το διάδρομο περικαλείται ένα βήμα εμπροσθεν...

Στον κοτσονάτο πορνοβοσκό που συνοδεύει την κομμωτριούλα όλος καμάρι:

–Μια θέση περικαλώ για τον παππούλη με την εγγονή του...

Το ίδιο διπλωμάτης και με τα άτομα χρήζοντα βοήθειας:

–Καλά, κανένα γαιδούρι δεν θα σηκωθεί να κάτσει ο κουτσός;

Αλλά κι ο εφαψίας δεν περνάει απαρατήρητος:

–Ο κύριος εκεί μπροστά... Ναι, εσύ με το πινέλο... Για πιο σεμνά... Κοντεύει να γκαστρωθεί πια η δεσποινίς...

Κι έχει ν' αντιμετωπίσει και τους πάσης φύσεως τζαμπατζίδες:

–Συγγνώμη, μανδάμ, αλλά το «μωρό σας» κοντεύει να πάει φαντάρος κι εσύ μου λες μισό εισιτήριο;

ή

–Και τι να κάνουμε τώρα, ρε μπάρμπα, που η πατρίς δεν σου αναγνώρισε που πήρες μονάχος σου την Κορυτσά; Να σου πλερώσουμε το ναύλο από τα λάφυρα;

Άσε πια τις παραξενιές των επιβατών:

–Με το μπαρδόν, μανδάμ, που σας ξηλώθηκε ο πόντος από την κάλτσα. Την άλλη φορά να μας ειδοποιήσετε να στείλουμε κούρσα να σας πάρει.

ή

–Και που σε στενεύουν τα σκαρπίνια τι να σου κάνω, ο έρμος, ρε μάστορη; Να σε πάρω στα γόνατα;

ή

–Όχι κύριος, δεν μπορείς να βάλεις την παγωνιέρα στο αμάξι. Εδώ είναι λεωφορείο, δεν είναι εκτελούνται μεταφοραί «Η Εχεμύθεια».

Ένα από τα προνόμια του εισπράκτορα είναι να σταματάει όποτε θέλει το όχημα.

–Κάνε μια στάση, ρε Μητσάρα, να κατεβάσουμε το πλάσμα.

(Το οποίο πλάσμα είναι βέβαια η μοιραία της διαδρομής).

Ή να το ξαναξεκινάει.

–Ελεύθερος, Μητσάρα. Κλείσε και φύγαμε.

Το λεωφορείο χωρίς τον εισπράκτορα είναι αδύνατον να λειτουργήσει. Αυτός είναι ο απόλυτος άρχων και μονάρχης εκεί μέσα. Ο οδηγός είναι απλώς ο υπάλληλός του που εκτελεί πειθήνια εντολές.

Τελικά, αν είχα –που δεν είχα– αμφιβολίες για την επιλογή του μελλοντικού μου επαγγέλματος, αυτές εξανεμίστηκαν χάρη σ' ένα περιστατικό απ' αυτά που σου φτιάχνουν τη διάθεση για χρόνια και σου ομορφαίνουν τη ζωή όταν τα αναπολείς.

Απόγευμα και μ' έσουρνε η μάνα μου σε μια επίσκεψη –από τα πράγματα που μισούσα θανάσιμα (και τότε όπως και τώρα). Ανεβαίνουμε στο λεωφορείο της Αστικής, πολυκοσμία... Τίγκα στους όρθιους. Κόβουμε εισιτήριο, ο εισπράκτορας σένιος, σκέτο φιγουρίνι, με το μουστακάκι, το πατικωμένο πηλήκιο ριγμένο πίσω και στραβά κι ένα τσιγάρο στο αυτί για αργότερα... Κάνουμε ένα-δυο βήματα...

Τώρα, η μάνα μου, που δεν φημιζόταν για την ισορροπία της, με τα ταχούνια που τη στένευαν και σε όχημα εν κινήσει δεν μπορείς να πεις πως βρισκόταν ακριβώς στο στοιχείο της. Τρίκλιζε από 'δώ, σκουντουφλούσε από 'κει, πιανόταν από καθίσματα και χειρολαβές, της φεύγανε, μια αγωνία σκέτη! Και σαν να μην έφταναν αυτά, να δίνει και διαταγές σε μένα.

–Πρόσεχε μην πέσεις... Μην ακουμπάς εκεί, θα λερωθείς... Μην βήχεις... (μην αναπνέεις... μην υπάρχεις...).

Άστον, κυρά μου, τον άνθρωπο!

Ξαφνικά, μέσα στον πανικό, ακούγεται χαμπανιστή η φωνή του συνάδελφου από πίσω.

–Προχώρει, κυρά μου, στο διάδρομο...

Της μάνας μου ούτε που της πέρασε από το μυαλό πως απευθυνόταν άνθρωπος σε κείνη σ' αυτόν τον τόνο.

Ο εισπράκτορας κάνει μια ακόμη κόσμια προσπάθεια.

–Άντε, μανδάμ... Προχώρει λέμε στο διάδρομο...

Η μάνα μου, να παλεύει να σταθεί όρθια και να με ελέγχει συγχρόνως, πάλι δεν κατάλαβε. Εγώ, που κάτι τέτοια δεν μου ξέφευγαν με τίποτα, είχα τώρα γιορτή.

Είδε και απόειδε ο συνάδελφος, πατάει μια στεντόρια γκαριξιά που τους έκανε όλους να στραφούν –συμπεριλαμβανομένης της τρικλίζουσας μάνας μου.

–Ναι, εσένα λέω, κυρά μου, που κάθεται μέσα στη μέση σαν Παναγία... Άντε, προχώρει στο διάδρομο, να τελειώνουμε...

Η μάνα μου άλλαξε πεντακόσια χρώματα. Κάτι πήγε να πει, μπερδεύτηκε, κάτι μουρμούρισε, κι από χειρολαβή σε χειρολαβή κι από στραβοπάτημα σε στραβοπάτημα προσπάθησε να συμμορφωθεί όπως μπορούσε στα κελεύσματα του άρχοντα με το μουστακάκι.

Είχα μείνει εκστατικός! Αυτό δεν το 'χα ξαναματαζήσει στον αιώνα τον άπαντα, ούτε και φαντάστηκα ποτέ πως θ' αξιωνόμουν μια μέρα ν' ακούσω άνθρωπο να μιλάει στη μάνα μου μ' αυτό τον απαξιωτικό τρόπο κι εκείνη να κάνει την πάπια! Αν αναζητούσα απόδειξη για την ύπαρξη του θεού, ιδού, είχα μια χειροπιαστή!

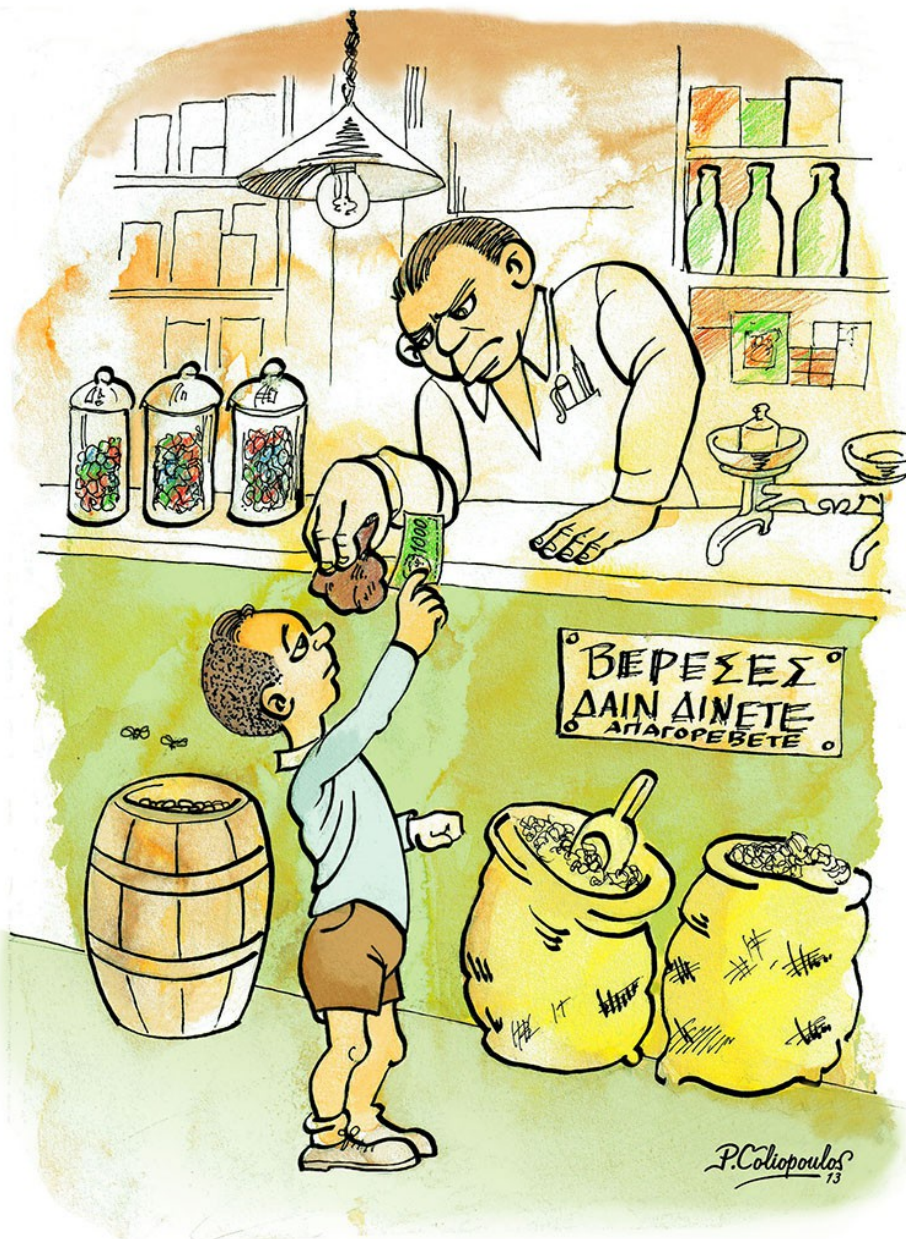
Εκεί συνειδητοποίησα τι τεράστια εξουσία κατέχει ο άνθρωπος που κόβει εισιτήρια. Να διατάζει μανάδες και κείνες... κιχ. Γιατί γνωρίζουν πολύ καλά πως έτσι κι αντιμιλήσουν θ' ακούσουν κι άλλα... Και δεν τις παίρνει. Ειδικά μπροστά σε κόσμο που κάνει χάζι.

Από τη μέρα εκείνη δεν έπαψα να οραματίζομαι τον εαυτό μου με μουστακάκι στη θέση του εισπράκτορα και τη μάνα μου να μπαίνει τρικλίζοντας στο λεωφορείο. Και να της φωνάζω, λέει:

—Για προχώρα, κυρά μου, στο διάδρομο. Έλα... πιο σβέλτα... πιο σβέλτα...

Μ' αυτόν τον καημό θα πάω, ρε παιδιά. Μ' αυτόν τον καημό!

Ένα Χιλιάριο Καραμέλες

Το μπακάλικο του κυρ-Βασίλη του Αούτου βρισκόταν τοποθετημένο σε στρατηγική θέση. Πάνω ακριβώς στο σταυροδρόμι Μιχαήλ Αγγέλου και Κίρκης. Απέναντι από το σπίτι όπου μέναν τα Κασσιανάκια κι ο Θυμιάκης κι απέναντι από το νεόχτιστο του ζοχάδα του Μοίραρχου. Φεύγοντας προς τα κάτω πέραγες από τα σπίτια του Φώτη, του Αλέκου και του Σταύρου πριν φτάσεις στον φούρνο του Τσουγένη που οριοθετούσε τα νότια σύνορα της γειτονιάς. Αν πήγαινες ανατολικά πάλι περνούσες τον Μοίραρχο, μετά το σπίτι του Τάκη, απέναντι ακριβώς της κυρα-Σοφίας της φουρνιαρούς και κατέληγες στο δικό μας.

Το μπακάλικο του Αούτου ήταν μια σκοτεινή τρύπα γεμάτη σακιά με όσπρια, κιβώτια και βαρέλια. Κυρίαρχη μυρωδιά αυτή της ρέγκας και του μπακαλιάρου ανακατεμένη μ' εκείνη του πράσινου σαπουνιού Μασσαλίας που χρησιμοποιούσαν οι μανάδες για τα πάντα, από μπουγάδα και πλύσιμο των πιάτων μέχρι λούσιμο.

Ο κυρ-Βασίλης ήταν ένας σκουντούφλης αγέλαστος από τη Νέχαλη, εξ' ου και το Αούτος που του κολλήσαμε και με το οποίο τον ήξεραν όλοι στη γειτονιά. Η γυναίκα του, η κυρα-Μαρίνα η Αούταινα, ήταν ακόμα πιο σκουντούφλω και καχότροπη από τον άντρα της κι ο γιος τους, ο Νικάκης το Αουτάκι, ήταν κι αυτός το μήλο που είχε πέσει κάτω από τη μηλιά.

Οι Αούτοι, σαν οικογένεια και σαν άτομα, δεν μας χώνευαν καθόλου εμάς τα παιδιά, όπως δεν χώνευαν και κανέναν στη γειτονιά και μάλλον τα αισθήματα ήταν αμοιβαία, γιατί οι περισ-

σότεροι προτιμούσαν να κάνουν τα ψώνια τους στου Γιαννάκου, που ήταν απέναντι από τον φούρνο, παρά να έχουν ν' αντιμετωπίσουν τη σκουντουφλιά και τον κακό τρόπο των Αούτων –που επιπλέον, έτσι και καθυστερούσες μια μέρα να πληρώσεις το βερσέ, σου κάνουν τη ζωή μαύρη, σαν τη δική τους.

Το μεγάλο προσόν του μπακάλικου του Αούτου ήταν η πόρτα που έβλεπε φάτσα στο σπίτι του Τσίλα και του Θυμιάκη. Αυτή ήταν πάντα κλειστή και στα σκαλιά της μαζευόμασταν κάθε που είχαμε να κουβεντιάσουμε σοβαρά θέματα και να διηγηθούμε ιστορίες από τους Μικρούς Ήρωες ή ν' αναπαραστήσουμε τα έργα που είχαμε δει στο σινεμά. Ήταν κατά κάποιον τρόπο το ανεπίσημο αρχηγείο μας.

Του Αούτου φυσικά αυτό δεν του άρεσε και κάθε τόσο έβγαινε να μας προγκήξει, σαν τον Βεληγκέκα στον Καραγκιόζη, αλλά εμείς κάναμε πως φεύγουμε, μέχρι να ξαναχωθεί στην τρύπα του ο μίζερος άνθρωπος και μετά πάλι πίσω. Δέκα μέτρα πιο πέρα ήταν κι άλλες πόρτες κι άλλα σκαλιά, τα ίδια και καλύτερα, αλλά εμείς, για κάποιο μυστήριο λόγο, είχαμε κολλήσει σ' αυτά του Αούτου.

Οι σχέσεις μας με τον Αούτο λοιπόν δεν ήταν καλές, αλλά αυτό δεν οφειλόταν μόνο στον τρόπο που μας αντιμετώπιζε. Βλέπεις, όσο μπουνταλάς μας φαινόταν εμάς ο σκουντούφλης μπακάλης, τόσο ατσίδας έβγαινε να 'ναι στις δουλειές του. Μας έστελναν ας πούμε οι μανάδες ν' αγοράσουμε μισή οκά φέτα ή μια οκά φασόλια κι όταν γυρίζαμε σπίτι με τα ψώνια βρίσκαμε τον διάολό μας.

–Μισή οκά είναι αυτό, κακοχρονιάχεις παλιόπαιδο;... Την έφαγες, βρε άτιμο, τη φέτα στο δρόμο;... Και καλά τη φέτα, αλλά τα φασόλια που μου τα 'φερεις λειψά; Τι τα 'κανες, βρε, τα σκόρπισες;

Προβλήματα που δεν υπήρχαν όταν ψωνίζαμε στου Γιαννάκου. Φαίνεται τα ζύγια του Αούτου ήταν σαν τα μούτρα του. Και καλά στα ψώνια για τις μανάδες, αλλά, ο αθεόφοβος, μας έκλεβε –ή προσπαθούσε να μας κλέψει– και στις... καραμέλες!

Ξέραμε, ας πούμε, ότι μ' ένα χιλιάριχο (α, ρε λεφτά μεγά-λεία τότε!) αγοράζαμε δέκα καραμέλες γάλακτος ή δεκαπέντε

«ραντεβού», τις ζαχαρωμένες κόκκινες σε σχήμα μισοφέγγαρου. Ο Αούτος εισέπραττε το χιλιάριχο –πάντα προκαταβολικά– και μας παρέδινε τις καραμέλες σ’ ένα χωνί που έφτιαχνε από εφημερίδα. Συνήθως δεν τις μετρούσαμε, αλλά όταν το κάναμε οι αγελαδίτσες έβγαιναν πάντα λειψές.

–Αυτές δεν είναι δέκα, διαμαρτυρόμαστε.

–Και πόσες είναι για; γρύλιζε ο μπακάλης με κείνη την απαίσιια προφορά.

Δεν ήμασταν και πολύ σίγουροι, αλλά τις ξαναμετρούσαμε δια της μεθόδου της καραμέλας και δάχτυλο. Δυο δάχτυλα βγαί-
ναν ορφανά.

–Είναι παρά δύο, λέγαμε.

–Δεν ξέρω τι με λες εμένα παρά δύο, γάβγιζε ο Αούτος. Ένα χιλιάριχο μ’ έδωκες, ένα χιλιάριχο σ’ έδωκα. Άντε, όξω από ‘δώ τώρα... Ουστ!

Αντίθετα ο Γιαννάκος, άρχοντας αυτός, συχνά μας έβαζε και μια-δυο παραπάνω. «Για το δρόμο», έλεγε γελώντας. Επιπλέον ο Γιαννάκος είχε και καραμέλες τσίπουρου, όπως λέγαμε τις σκληρές γλυκόριζες, που δεν είχε ο Αούτος, οπότε είχαμε ένα λόγο παραπάνω να τον προτιμούμε.

Και για τον λόγο αυτό, για ότι ψώνια μας έστελναν, προτι-
μούσαμε να κάνουμε τον παραπάνω δρόμο ως τον Γιαννάκο –
όπου το χιλιάριχο μας έπιανε τόπο– παρά στον σκοτεινό κι αντι-
παθέστατο Αούτο.

Κι εκεί που ήμασταν άρχοντες κι αγοράζαμε καραμέλες με χιλιάριχα μια ωραία μέρα ξυπνάμε κι ανακαλύπτουμε πως είχε έρθει η Δευτέρα Παρουσία κι ο κόσμος τούμπα. Τα ωραία μας χιλιάριχα πήγαν περίπατο και τη θέση τους πήραν, λείι, οι δραχμές. Χθες ανεμιζαμε το χαρτονόμισμα σαν μεγιστάνες του πλούτου και σήμερα βρεθήκαμε με κάτι μπακίρια και ντενεκέδες με μια τρύπα στη μέση! Τέρμα τα χιλιάριχα. Τώρα δραχμές. Το τετραψήφιο έγινε αστραπιαία μονοψήφιο και οι γονείς μας πιο σφιχτοί παρά ποτέ.

–Πάρε πέντε δεκάρες και πολλές σου είναι, λέγαν οι μανάδες πετσοκόβοντας αλύπητα την αγοραστική μας αξία.

Τώρα έπρεπε να μάθουμε να πορευόμαστε με τρύπιες πεντάρες, δεκάρες και εικοσάρες. Να τις μαζεύουμε μία-μία από τα ρέστα στα ψώνια και να τις κάνουμε μασούρι με σκοινί ή σύρμα μέχρι να συμπληρώσουμε δραχμή. Κι άντε να βρεις τόσα δάχτυλα να μετράς!

–Το ίδιο πράγμα είναι, ρε, μας εξήγησε ο Σταύρος που είχε πιάσει σωστά το οικονομικό. Μ' ένα χιλιάριο παίρναμε δέκα καραμέλες, ε, τώρα δέκα καραμέλες κάνουν μια δραχμή –μια δεκάρα η μία.

–Κι αν έχουμε εικοσάρες; απορούσε ο Τσίλας.

–Παίρνεις δύο.

–Κι αν έχουμε πεντάρες;

Ο Σταύρος έξυσε το σοφό οικονομολογικό του κεφάλι.

–Με πεντάρα δεν παίρνεις τίποτα...

–Μπορεί να παίρνεις μια «ραντεβού», που είναι φθηνότερες, πιθανολόγησε ο Γιώργος.

–Ή μια τσίπουρου...

–Πάμε να ρωτήσουμε τον Αούτο;

–Αφού αυτός, ρε, κλέβει κανονικά...

–Μετά ρωτάμε και τον Γιαννάκο.

Έρευνα αγοράς λέγεται αυτό, κύριοι.

–Τι θέλτε σεις εδώ; μας πρόγkηξε ο ευγενέστατος Αούτος βλέποντας τη συμμορία να μπουκάρει άγτανδρη.

–Καραμέλες γάλακτος, του δηλώνει ο Σταύρος.

–Τον παρά.

–Μ' ένα πενηνταράκι πόσες παίρνουμε;

–Πόσες να παίρνετε;... Τέσσερες παίρνετε.

–Γιατί;

–Γιατί έτσι.

–Πόσο πάει η μία;

–Δεν ξέρω πόσο πάει η μία, αλλά ακρίβηναν, αυτό ξέρω ‘γώ. Άϊντε, θ’ αγοράστε ή δρόμο...

Στον Γιαννάκο οι πληροφορίες που μας δόθηκαν ήταν σαφώς πιο διαφωτιστικές.

–Μια δεκάρα η μία, δέκα στη δραχμή, μας εξήγησε ο μπακάλης με το συνηθισμένο του χαμόγελο. Το νόμισμα μπορεί να αλλάξει, αλλά οι τιμές παραμένουν οι ίδιες. Να υπολογίζετε ότι ένα παλιό χιλιάριο είναι όσο μια δραχμή τωρινή.

–Και οι δεκάρες;

–Οι δεκάρες είναι μπέρδεμα, αλλά θα τις συνηθίσουμε κι αυτές, πού θα πάει;

Οι νοικοκυρές είχαν πάθει πια πανικό. Ένωσαν ότι τους είχαν πάρει λεφτά μέσα από το πορτοφόλι τους –και να πεις ότι περίσσευαν!

Όμως το μεγάλο τaráκουλο το έπαθαν όταν περάσαμε από τις οκάδες στα κιλά. Αυτό ήταν πια η χαριστική βολή! Αδύνατον να συνηθίσουν στα καινούργια μέτρα και σταθμά. Γιατί... μια οκά ήταν μια οκά, έπιανε τόπο, γέμιζες την κατσαρόλα, έμενε και για την επόμενη, ενώ το κιλό τι ήταν; Ένα ψεύτικο πράγμα!... Τσουρούτικο... Μια κοροϊδία, αυτό ήταν. Για χρόνια μετά τη μετατροπή οι νοικοκυρές εξακολουθούσαν να ζητάνε μια οκά φασόλια στον μπακάλη κι αυτός έπρεπε να κάνει ακροβατικά για να βρει πόσο ήταν αυτό σε κιλά και γραμμάρια. Εκτός απ’ τον Αούτο φυσικά, που πουλούσε ένα κατά τι ενισχυμένο κιλό για οκά κι έβγαζε μαύρο παρά με τη σέσουλα.

Αυτά όλα βέβαια εμάς –αν εξαιρέσουμε το μπέρδεμα με τις δεκάρες– δεν μας αφορούσαν. ήταν σκοτούρες των μεγάλων, που τους ακούγαμε να μουρμουράνε με κατεβασμένα μούτρα για τον «Τιμάριθμο» και την ακρίβεια της ζωής και τους «σκατόψυχους, τους κλεφταράδες που κάνουν κουμάντο κει πάνω στην Αθήνα» και δεν καταλαβαίναμε γιατί δεν έκαναν κάτι για ν’ αλλάξουν τα πράγματα, όπως το ηρωικό Ελληνόπουλο, ο Γιώργος Θαλάσσης, που οι εχθροί της πατρίδας του έχουν επονομάσει Παιδί-Φάντασμα, γιατί σαν αληθινό φάντασμα ξεγλιστρά μέσα από τα χέρια των τυράννων.

Ο Σταύρος που ήταν πάντα μυστηριωδώς καλύτερα πληροφορημένος απ' όλους μας το εξήγησε.

–Δεν μπορούν να κάνουν τίποτα, μάγες, μας είπε. Γιατί όποιος κάνει τον μάγκα και κουνιέται τον βουτάνε και τον στέλνουν σ' ένα νησί να σπάει πέτρες. Άντε να κουνηθείς μετά!

–Δηλαδή όπως οι Γερμανοί, ρε συ;

–Έτσι και χειρότερα.

–Και κάθονται να τους πιάσουνε, ρε; απορεί ο Θυμιάκης.

–Και τι να κάνουν, ρε αγαθέ; Αφού τους μαζεύει η Ασφάλεια; Ξέρεις τι πα να πει Ασφάλεια;

–Σαν τον Μοίραρχο ένα πράμα δηλαδή;

–Και χειρότερα. Κιχ να κάνεις σε πιάκανε.

–Α, ρε και να ζούσε το Παιδί-Φάντασμα τώρα! αναστενάζει ο Τσίλας.

–Γιατί, δεν ζει, ρε άσχετε; τον αποστομώνει ο Σταύρος (που έχουμε πει πως ήταν αυθεντία στα του «Μικρού Ήρωα»).

–Ξέρω 'γώ; Μπορεί να τον σκότωσαν οι Γερμανοί σ' ένα από τα τεύχη «προσεχώς»... Όπως τον Διαβολάχο...

–Έτσι εύκολα σκοτώνεται, ρε μάπα, το Παιδί-Φάντασμα; Εδώ δεν μπόρεσε ολόκληρος Σεϊτάν Αλαμάν! Τι μου λες τώρα;

–Δηλαδή... μπορεί και να ζει τώρα που μιλάμε;

–Ναι, ρε... Και να κυκλοφορεί μεταμφιεσμένο, για να μην το καταλάβουν οι Ασφαλίτες...

–Μπορεί. Πώς δεν μπορεί...

–Εγώ πάντως αν τον δω θα τον καταλάβω, δήλωσα με αυτοπεποίθηση.

Γύρισαν και με κοίταξαν έκπληκτοι. Θα καταλάβαινα εγώ, το βουτυρόπαιδο, ολόκληρο Γιώργο Θαλάσση μεταμφιεσμένο!!!... Α, καλά!...

–Από πού θα τον καταλάβαινες, ρε ξύπνιε; με προγκάει ο Σταύρος. Εδώ δεν τον καταλαβαίνουν οι πιο ανώτεροι πράκτορες του εχθρού και θα τον καταλάβεις εσύ, ο άσχετος;

–Θα τον καταλάβω από τον Σπίθα που θα ‘χει μαζί του, απαντώ θιγμένος.

–Ναι, καλά... Σιγά μην έχει τον Σπίθα μαζί!...

–Κι από την Κατερίνα..., συμπληρώνω δειλά.

–Μπορεί να την έχει μεταμφιέσει κι αυτή όμως...

–Τότε θα ‘ναι δύσκολο, αναγκάζομαι να παραδεχτώ.

–Ε, αυτό λέμε! θριαμβολογεί ο Σταύρος. Ο Γιώργος Θαλάσσης μπορεί να κυκλοφορεί ανάμεσά μας και να μην τον έχουμε πάρει χαμπάρι.

–Και τότε γιατί δεν κάνει ένα σαμποτάζ; Να τινάξει την Εφορία, να πούμε, που λένε οι πατεράδες πως τους πίνει το αίμα; αναρωτιέται ο Γιώργος.

–Μπορεί να ‘ναι στην Κύπρο, λέει ο Σταύρος σκεφτικός.

–Στην Κύπρο! Τι κάνει στην Κύπρο; απορήσαμε εμείς, οι άσχετοι.

–Να διώξει τους Εγγλέζους, ρε... Όπως έδιωξε τους Γερμανούς.

–Έχω μια απορία, αποτόλμησα δειλά-δειλά. Οι Εγγλέζοι δεν ήταν με μας στον «Μικρό Ήρωα»;

–Ε, και;

–Τώρα γιατί είναι εχθροί;

–Γιατί δεν μας δίνουν την Κύπρο που είναι Ελληνική, ρε άσχετε. Γι’ αυτό.

–Κι ο X-1;

Ο X-1 ήταν, ως γνωστόν, ο αρχιστράτηγος των συμμαχικών δυνάμεων της Μέσης Ανατολής κι εκείνος που ανέθετε τις αποστολές στο Παιδί-Φάντασμα.

Ο Σταύρος κομπιάζει.

–Καλά, μπορεί ο X-1 να πήρε σύνταξη, βρήκε τη λύση μετά από σύντομη σκέψη.

–Και λες, αλήθεια το Παιδί-Φάντασμα να πολεμάει τους Εγγλέζους στην Κύπρο;

–Να μη σου πω εκατό τα εκατό σίγουρος, πάντως ενενήντα τα εκατό μέσα στο νερό.

–Με τον Διγενή και την ΕΟΚΑ;

–Εγώ πιστεύω πως θα 'ναι υπαρχηγός του Διγενή, αλλά δεν μας το λένε.

Κάτι με μπέρδευε σ' αυτή την ιστορία.

–Και οι Γερμανοί τώρα τι είναι, εχθροί μας; ρώτησα.

–Όλοι είναι εχθροί μας, μου εξήγησε υπομονετικά ο Σταύρος. Γιατί μας χέζονται και ξέρουν πως αν μας αφήσουν η Ελλάδα θα μεγαλουργήσει πάλι.

–Οι εχθροί δηλαδή μας έστειλαν τον Τιμάρημο;

–Αμ ποιος τον έστειλε, εγώ;

–Γιατί όμως;

–Για να μην μπορούμε ν' αγοράσουμε «Μικρό Ήρωα», να μαθαίνουμε για τα κατορθώματά μας.

Ήταν τόσο απλό κι απορώ πώς δεν το 'χα σκεφτεί πιο πριν!

Ένα βράδυ αποφάσισα να αναζητήσω τα φώτα των μεγάλων για να λύσω απορίες που από καιρό με τυραγνούσαν. Φρόντισα να πετύχω τον πατέρα μου στις καλές του κι άρχισα τις ερωτήσεις.

–Μπαμπά, εσύ τους Γερμανούς τους πρόλαβες;

Ο πατέρας μου έβαλε τα γέλια.

–Αν τους πρόλαβα λέει; Τους πολέμησα κιόλας... Δηλαδή, όχι ακριβώς τους Γερμανούς... τα τσιράκια τους, τους κοκοτόφτερους τους Ιταλούς... στην Αλβανία. Που μη οι Γερμανοί θα τους είχαμε πετάξει στη θάλασσα.

Καλά, οι Ιταλοί δεν μας ενδιέφεραν και τόσο γιατί σπάνια εμφανίζονταν στον «Μικρό Ήρωα».

–Και ήταν κακοί οι Γερμανοί;

–Κακοί; Κανονικοί αγριάνθρωποι! «Φερμπότεν» σου φώναζαν. «Ράους»! Κι εσύ στεχόσουν κλαρίνο. Πειθαρχία!... Σιδηρά πειθαρχία!... Δεν είδα ποτέ Γερμανό να γελάει... Εκτός φυσικά από τον Χανς.

–Ποιον Χανς;

–Α, ο Χανς ήταν άλλος άνθρωπος! Ένα θηρίο μέχρι ‘κει πάνω. Της Σκοτζαρνταμερί. Αυτοί με τα πέταλα... Οι άλλοι στέκονταν σούζα μπροστά τους. Αλλά ο Χανς ήταν σαν εμάς. Του άρεσε το τσίπουρο κι ερχόταν να τα πιει καμιά φορά μαζί μας. Ήξερε κι Ελληνικά φαρσί, αλλά δεν τον καταλαβαίναμε γιατί τα ‘λεγε αρχαία. Όλοι οι Γερμαναράδες, λέει, μαθαίνουν αρχαία στο σχολείο. Όταν ερχόταν στο κέφι ο Χανς σηκωνόταν κι έλεγε ποιήματα για τον Οδυσσέα και τον Πάτροκλο, σε βαριά αρχαία. Γρυ δεν καταλαβαίναμε, αλλά τον αφήναμε γιατί είχε πολύ πλάκα.

–Πίνατε τσίπουρο με τον εχθρό; αναφώνησα φρικαρισμένος.

–Εχθρός ο Χανς! γέλασε ο πατέρας μου. Αμ, αν ήταν έτσι οι εχθροί!... Ο Χανς ήταν κύριος. Δεν ήταν ούτε για πολέμους, ούτε για τίποτα. Κι όταν ήταν να στήσουν κανένα μπλόκο οι δικοί του να πούμε... μας το έλεγε με τρόπο από τα πριν, για να ειδοποιήσουμε...

–Να ειδοποιήσετε ποιον;

–Μα τι κάθεται τώρα και του λες του παιδιού γι’ αυτά τα τρομακτικά; πετάχτηκε η μάνα μου κάνοντάς του νοήματα.

–Το παιδί πρέπει να μαθαίνει, ήρθε η ξερή απάντηση του πατέρα μου.

Και σε μένα...

–Ειδοποιούσαμε τις οργανώσεις, εξήγησε.

Όπως ακριβώς στον «Μικρό Ήρωα»!

–Την Αντίσταση; ρώτησα διστακτικά.

Η μάνα μου απεγνωσμένα νοήματα –που ο πατέρας μου αγνοούσε πάντα μεγαλοπρεπώς.

–Ε, ναι... Υπήρχαν βλέπεις τότε και άνθρωποι που έβαλαν την πατρίδα πάνω από το προσωπικό συμφέρον.

–Κι αυτοί στο τέλος έδιωξαν τους Γερμανούς, ε μπαμπά; Ο πατέρας μου κούνησε το κεφάλι του συννεφιασμένος.

–Δεν βαριέσαι..., είπε. Και που τους έδιωξαν τι; Για το ευχαριστώ τους μάζεψαν και τους στείλαν στα ξερονήσια. Και

ποιοι βρέθηκαν ξανά στα πράγματα να κάνουν κουμάντο; Οι μαυραγορίτες και οι δωσίλογοι, αυτοί με τις κουκούλες...

–Να μου κάνεις τη χάρη, φώναξε η μάνα μου πανικόβλητη. Να μας ακούσει κανείς, να ‘χουμε ντράβαλα!

–Εσύ να κοιτάς την κουζίνα σου και το νοικοκυριό σου, την αποπύρε αυστηρά ο πατέρας μου. Αυτές είναι αντρικές κουβέντες και το παιδί πρέπει σιγά-σιγά να μαθαίνει και να ψήνεται.

Φηνόμουν λοιπόν, αλλά εξακολουθούσα να έχω απορίες.

–Τώρα εμείς με τους Γερμανούς, μπαμπά, είμαστε εχθροί; ρώτησα.

Ο πατέρας μου ξεροκατάπτε.

–Όχι.

–Είμαστε φίλοι δηλαδή;

–Φίλοι, γαμώ το κέρατό μου! Φίλοι...

–Και με τους Εγγλέζους είμαστε φίλοι;

–Όχι.

–Γιατί δεν είμαστε;

–Γιατί είναι καθάρματα. Γι’ αυτό.

Θυμήθηκα τη θεωρία συνωμοσίας του Σταύρου.

–Αυτοί μας στείλαν τον Τιμάρημο; ρώτησα.

Ο πατέρας μου με κοίταξε έκπληκτος.

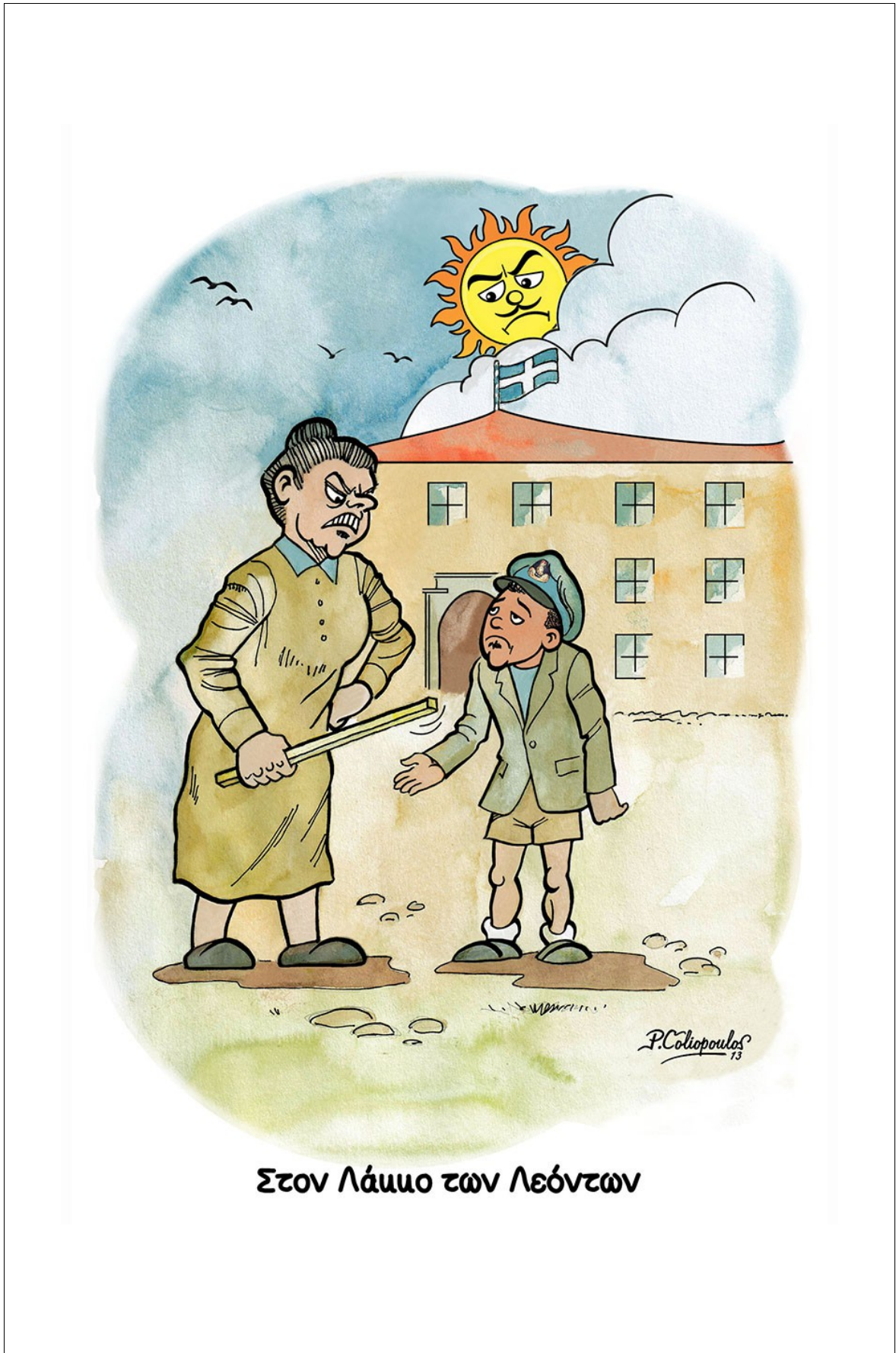
–Πώς σου ήρθε αυτό πάλι;

–Να, σκέφτηκα μήπως μας φοβούνται μην και μεγαλουργήσουμε και πάλι, όπως με τους αρχαίους, και είπαν να μας στείλουν τον Τιμάρημο για να μας σταματήσουν...

Ο πατέρας μου το σκέφτηκε.

–Δεν είναι και κακή ιδέα, είπε τέλος χαμογελώντας. Τώρα που το σκέφτομαι...

Στον Λάιμο των Λεόντων

Στα έξι μου χρόνια –κατά τον Νόμο– έκανα το ντεμπούτο μου στην Ελληνική Εκπαίδευση.

Στο σπίτι είχαμε χαρές και πανηγύρια. Είχα πια μεγαλώσει! Η Πολιτεία ερχόταν να δώσει «χείραν βοήθειας» στους καταπονημένους γονείς και να συνεισφέρει στη σφυρηλάτηση ενός ακόμη Έλληνα, γνήσιου απόγονου των Μαραθωνομάχων, των Σαλαμινομάχων, των Τουρκομάχων και πλείστων άλλων εις –μάχων προγόνων. Ακόμη ένας νεοελληνικός χαρακτήρας θα εσμιλεύετο εις τους Εθνικούς Παρθενώνας των θρανίων και του μαυροπίνακος, όπου θα του εμφυσούντο(!) –ακόμη και δια της βίας, εάν παρίστατο ανάγκη– τα ελληνοχριστιανικά ιδεώδη που οριοθετούνται από το τρίπτυχον των αθανάτων αξιών Πατρίσ-Θρησκεία-Οικογένεια. Ότι στράβωμα δεν κατάφερε να επιτελέσει η οικογένεια θα το επιτελούσε το σχολείο, ούτως ώστε, μετά πάροδον ικανού αριθμού ενιαυτών, να καταστεί δυνατόν όπως εις ακόμη, αδαμαντίνου χαρακτήρος και εκπαιδεύσεως, Έλλην πολίτης παραδοθεί εις την Κοινωνίαν δια τα περαιτέρω. (Κι αν έμενε τίποτα όρθιο, ουδείς λόγος ανησυχίας συνέτρεχε, θα το τακτοποιούσε μετά ο Στρατός –το δεύτερο αυτό σχολείο).

Ο μπαμπάς μου, φανερά συγκινημένος, με πήρε απ' το χεράκι και με πήγε στο βιβλιοπωλείο του φίλου του, του κυρίου Παντελή, όπου αγοράσαμε σάκα, κασετίνα, μολύβια, γομολάστιχες, ξύστρες, τετράδια και βέβαια τ' απαραίτητα βιβλία (τότε το Κράτος δεν ήταν τόσο γενναιόδωρο ώστε να παρέχει «δωρεάν παιδεία»). Ο κύριος Παντελής, που με λάτρευε (κάθε Χριστούγεννα, Πάσχα και στη γιορτή μου, μου χάριζε κατα-

πληκτικά εικονογραφημένα βιβλία), σκούπισε τα βουρκωμένα μάτια του και μου χάρειψε τα μαλλιά.

–Βρε τον Παναγιωτάκη! είπε. Βρε τον Παναγιωτάκη, για πότε μεγάλωσε!

Ο μπαμπάς κούνησε κι αυτός το κεφάλι.

–Σήμερα τα παιδιά μεγαλώνουν γρήγορα, Παντελή, είπε. Μέχρι να το καταλάβεις, έχουν πάει φαντάροι.

–Πού εμείς, κείνα τα χρόνια!...

–Πού εμείς!

–Περπατάγαμε ξυπόλυτοι πέντε χιλιόμετρα για να πάμε σχολείο.

–Και τρώγαμε ένα κομμάτι ψωμί που το βρέχαμε για να μαλακώσει.

–Αλλά μάθαμε γράμματα, Γιάννη.

–Μάθαμε γράμματα, Παντελή.

–Και οι δασκάλοι... Κέρβεροι!

–Αυστηροί, αλλά δίκαιοι.

–Ενώ τώρα...

–Τώρα τα έχουν όλα. Σάκα... Άκου σάκα! Είχαμε δει εμείς σάκα;

–Μια τριχιά, για να δένουμε τα βιβλία, μην μας φύγουν.

–Πάλι καλά να λες.

–Πάλι καλά.

–Δόξα τω Θεώ.

Στον δρόμο για το σπίτι, ο μπαμπάς μου, μου 'δωσε μερικές χρήσιμες συμβουλές.

–Να είσαι φρόνιμος και μελετηρός.

–Ναι, μπαμπά.

–Ν' ακούς τους δασκάλους σου. Ότι σου λένε θα κάνεις.

- Ναι, μπαμπά.
- Μην μάθω ότι κάνεις αταξίες...
- Όχι, μπαμπά.
- Στο λέω γιατί ξέρω τι διάλογος είσαι.
- Μπα, θα είμαι καλός.
- Α, μπράβο. Και που 'σαι... Θα είσαι βεβαίως ο πρώτος μαθητής. Αριστούχος.
- Τι είναι «αριστούχος», μπαμπά;
- Αριστούχος είναι αυτός που παίρνει όλο δεκάρια. Όταν είναι κανείς αριστούχος μπαίνει πρώτος στο Πανεπιστήμιο και γίνεται επιστήμων και άνθρωπος και η κοινωνία τον παραδέχεται και τον εκτιμά.
- Τι είναι «εκτιμά», μπαμπά;
- Εκτιμά είναι όταν σε χαιρετούν στο δρόμο και σου λένε: «Πώς είστε, κύριε Κολιόπουλε;»
- Δηλαδή, εσύ ήσουν αριστούχος, μπαμπά;
- Ο πατέρας μου κόμπιασε.
- Άσε με εμένα, ήταν άλλες οι εποχές τότε. Πηγαίναμε πέντε χιλιόμετρα δρόμο για να ξεστραβωθούμε, δεν άκουσες τι λέγαμε με τον κύριο Παντελή; Εσύ να κοιτάξεις να προοδεύσεις, να γίνεις άνθρωπος χρήσιμος στην κοινωνία.
- Τώρα δεν είμαι, μπαμπά;
- Ο μπαμπάς μου ξαφνιάστηκε.
- Τι δεν είσαι; ρώτησε.
- Δεν είμαι χρήσιμος;
- Ο πατέρας μου προβληματίστηκε.
- Χμμ, έκανε. Τώρα είσαι χρήσιμος σε μας, τον μπαμπά σου και τη μαμά σου, που σ' αγαπάμε. Αλλά όταν θα μορφωθείς τότε θα σ' αγαπάνε όλοι.
- Τώρα δεν μ' αγαπάνε όλοι;

–Και τώρα σ’ αγαπάνε. Τα παιδάκια όλοι τα αγαπάνε.

–Τότε γιατί να μορφωθώ, αφού και τώρα μ’ αγαπάνε όλοι;
Σωστός!

Ο μπαμπάς μου έσκασε στα γέλια.

–Βρε κουτούλη, μου λέει. Πόσο ακόμη νομίζεις ότι θα ’σαι παιδί; Κάθε μέρα που περνάει μεγαλώνεις. Σε λίγο θα είσαι άντρας, θα πας φαντάρος.

–Θα γίνω κι εγώ σαν και σένα, μπαμπά;

Ο πατέρας μου με κοίταξε χαμογελώντας.

–Καλύτερος από μένα, είπε. Καλύτερος.

Όταν έφτασε η μεγάλη μέρα η μάνα μου μ’ έντυσε με τα καλά μου, λες και θα πήγαινα στην εκκλησία, με χτένισε, με ίσιωσε και μ’ ένα από τα σπάνια φιλιά της με ξεπροβόδισε στο άγνωστο.

–Καλή αρχή, μου είπε. Με το καλό!

Ξεκίνησα για το σχολείο παρέα με τον Γιώργο και τον Σταύρο, που ήταν κιόλας παλιοσειρές, πηγαίνουν στη Δευτέρα. Περιττό να πω ότι κορδωνόμουν σαν διάνος από περηφάνια. Πάει, αυτό ήταν, μεγάλωσα! Φεύγω από το σπίτι πια και τα φουστάνια των γυναικών.

–Ποιο δάσκαλο λες να ’χουμε φέτος, ρε; ρωτάει τον Γιώργο ο Σταύρος.

–Τον Βλαχάκη πρέπει να ’χουμε, η κυρα-Άννα πήγε στην Τρίτη.

–Ωχ, έκανε ο Σταύρος. Θα μας σαπίσει στο ξύλο!

–Θα μας τρελάνει στη φάπα, συμφώνησε ο Γιώργος.

Άκουγα τη στιχομυθία, όχι χωρίς κάποια ανησυχία. Τι γίνεται εδώ;

–Τόσο κακός είναι; ρώτησα δειλά.

–Κακός; γέλασε ο Σταύρος. Τι λέει αυτός εδώ, ρε; Ποιος, ο Βλαχάκης; Κέρβερος, ρε! Ξέρεις τι θα πει κέρβερος;

–Άμα τσαντιστεί σε πλακώνει και στις κλωτσιές, μονολόγησε ο Γιώργος.

–Χειρότερος κι από τον Σεϊτάν Αλαμάν, είπε ο Σταύρος.

–Χειρότερος, συμφώνησε ο Γιώργος.

–Ωχ, τι έχουμε να τραβήξουμε!

Είχαν αρχίσει να με ζώνουν τα φίδια.

–Όλοι οι δασκάλοι έτσι είναι, ρε; ρώτησα δήθεν αδιάφορα.

Οι βετεράνοι γέλασαν.

–Έτσι και χειρότεροι. Να δεις τι τραβάν στην Πέμπτη και στην Έκτη...

–Οι δασκάλες όμως είναι καλύτερες, είπε ο Γιώργος.

–Η κυρα-Άννα, που μας είχε πέρσι, βάραγε.

–Μπορεί να βάραγε, αλλά όχι και τόσο πολύ.

–Ε, καλά... Δεν έχουν την ίδια δύναμη οι γυναίκες.

–Μια φορά, βαράνε.

–Ότι βαράνε, βαράνε.

Μάλιστα.

–Εσείς θα 'χετε μάλλον την κυρα-Μαρίνα, μου κάνει ο Σταύρος.

–Καλή αυτή; ρώτησα με αγωνία.

–Εντάξει, καλή είναι, μη φοβάσαι.

–Δεν φοβάμαι.

–Καλά ντε, δεν σε είπαμε και καμπούρη!

Η ψυχή μου το 'ξερε όμως.

Έξω απ' το σχολείο με υποδέχτηκε ο Τσίλας. Ο Τσίλας ήταν στην ίδια τάξη με μένα, αλλά όχι για πρώτη φορά. Βλέπεις, τα 'χε καταφέρει, ο αφιλότιμος, να σκάσει κανόνι στην... Πρώτη!!!

–Ρε Πάνο, μου κάνει. Τι θα γίνει, ρε, θα το σκάσουμε το κανόνι φέτος;

Καλή αρχή.

Το σχολείο ήταν, όπως όλα τα σχολεία, ένα ελεεινό, άσχημο στρατωνοειδές οίκημα με μεγάλο προαύλιο και κάγκελα γύρω-γύρω, σαν στρατόπεδο συγκεντρώσεως. Το σχολείο στέγαζε δυο Δημοτικά. Το πρωί πήγαινε το 5^ο που ήταν το δικό μας και τ' απόγευμα το 10^ο, όπου πήγαιναν οι Παραγκιώτες, τα παιδιά απ' τον προσφυγικό συνοικισμό που βρισκόταν κοντά στα σίδηρα του τραίνου. Οι Παραγκιώτες ήταν κι αυτοί εχθροί μας, σαν τους Πολυκατοικιώτες, αλλά αποφεύγαμε να τα πολυβάζουμε μαζί τους, γιατί αυτά τα παιδάκια παραήταν σκληροτράχηλα και δεν πολυκαταλάβαιναν από κανονισμούς και τσαλίμια του τύπου «Μαρκήσιος του Κουίνσμπερυ», έτσι η αντιδία μας παρέμενε κυρίως σε φραστικούς διαξιφισμούς ή (σπάνια) σε καμιά κλωτσοσκουφική συνάντηση –που πάντα κατέληγε σε πανωλεθρία για μας, εννοείται.

Τέλος πάντων, τα πράγματα δεν φαίνονταν και τόσο τραγικά. Εδώ θα γνώριζα κι άλλα παιδιά, θα παίζαμε, θα σκοτωνόμασταν, θα φιλιώναμε... Άλλωστε, όλη η συμμορία της γειτονιάς ήταν εδώ, δεν θα 'μουν έρμαιο.

Αλλά...

Ήρθε η ώρα να μπούμε στις τάξεις. Ο Τσίλας κι εγώ πιάσαμε το τελευταίο θρανίο.

–Εδώ είναι τέλεια, μου εξήγησε ο Τσίλας, σαν βετεράνος που ήταν. Η δασκάλα δεν σε προσέχει, κάνεις την πλάκα σου και δεν τρέχει τίποτα. Η καλύτερη λούφα, να πούμε.

Η δασκάλα ήταν μια ζαρωμένη, κοντή γεροντοκόρη που δεν γελούσε ποτέ. Μας είπε ότι την έλεγαν κυρία Μαρίνα κι αν ήμασταν καλά παιδιά θα περνούσαμε ωραία, αλλιώς... Ανέμισε στον αέρα έναν τεράστιο χάρακα με σημασία.

–Εντάξει, μου ψιθυρίζει ο Τσίλας. Μια χαρά θα τη βγάλουμε. Η κυρα-Μαρίνα είναι η καλύτερη εδώ μέσα.

Κείνη τη στιγμή η κυρα-Μαρίνα έμπηξε τις φωνές σε κάτι παιδάκια που μίλαγαν στα πρώτα θρανία.

–Σκασμός! ούρλιαξε. Εδώ μέσα δεν μιλάει κανείς αν δεν πω εγώ.

Και για να υπογραμμίσει τη δήλωσή της αυτή κοπάνησε τον χάρακα με τόση δύναμη στην έδρα που έγινε κομμάτια.

Κι αυτή ήταν η... καλή!

Δεν ξέρω γιατί ο Τσίλας έβαλε τα γέλια ξαφνικά. Μετά μου εξομολογήθηκε ότι κάθε που βλέπει ανθρώπους να τσαντίζονται τον πιάνουν τα γέλια. Το γεγονός είναι ότι τον άκουσε η μέγαιρα και ήρθε τρέχοντας καταπάνω μας. Δυστυχώς ήρθε απ' τη δικιά μου μεριά.

–Γιατί γελάς εσύ; μου φωνάζει κατακόκκινη.

Εγώ πια χέστηκα.

–Δεν γέλασα..., κατάφερα να ψελλίσω.

Αλλά η δράκαινα δεν έπαιρνε από λόγια. Σηκώνει το χέρι και μου αστράφτει μια που μου 'ρθε ο ουρανός σφοντύλι.

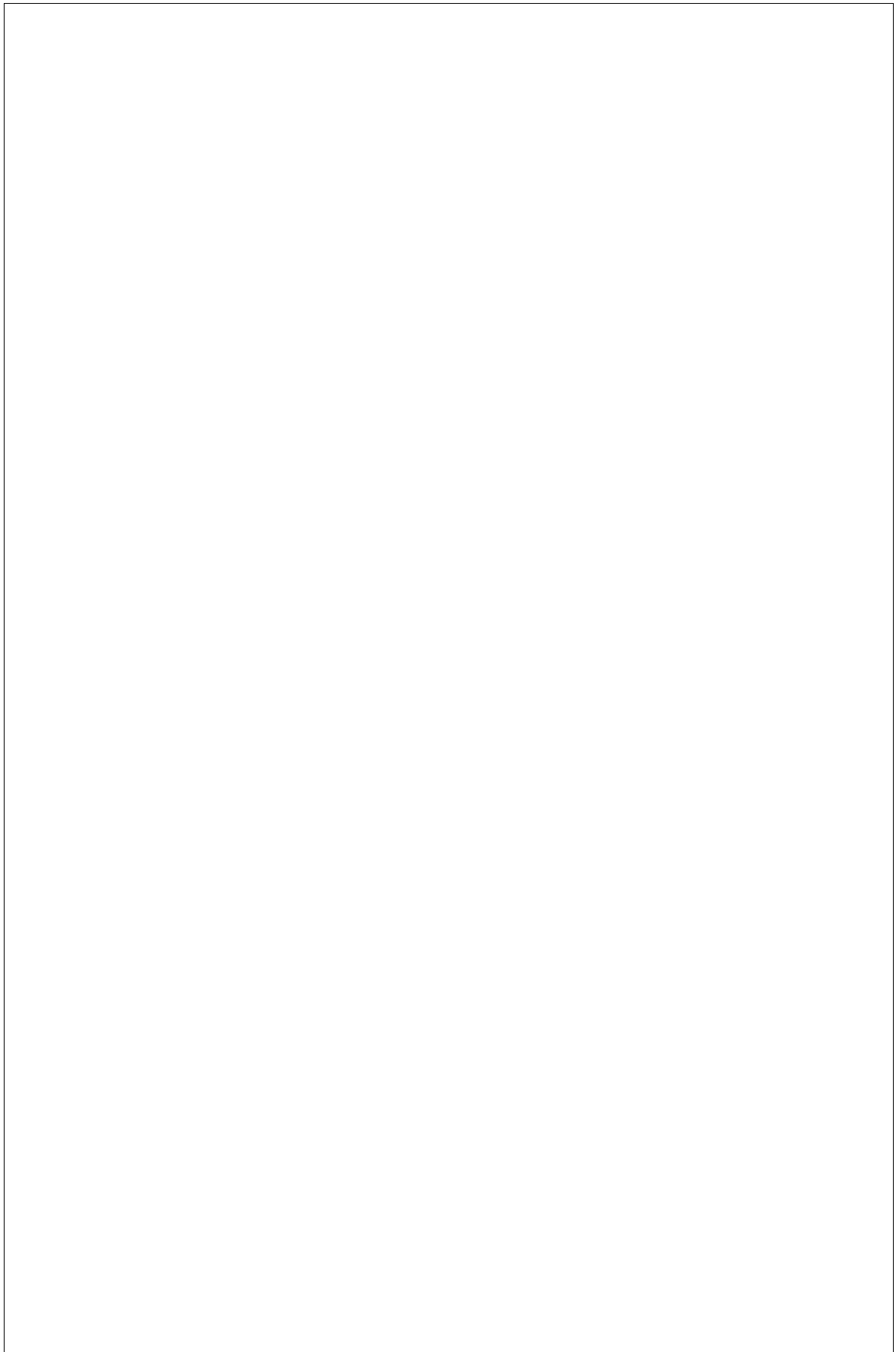
Ακόμα και σήμερα μπορώ να νιώσω το κάψιμο στο μάγουλο και το βούισμα στ' αυτιά. Είμαι σίγουρος ότι, η άθλια αυτή παντόφλα, με χτύπησε με μίσος. Ότι απωθημένα είχα, σ' αυτό το χαστούκι τα 'βγαλε. Η άθλια γεροντοκόρη βρήκε το καημένο το πρωτάκι να ξεσπάσει.

Με πήρε το παράπονο κι άρχισα να κλαίω. Μ' έπνιγε το άδικο και η ανήμπορη λύσσα. Εκείνη τη στιγμή συνειδητοποιούσα τι σημαίνει να 'σαι μικρός σ' έναν κόσμο που κάνουν κουμάντο οι μεγάλοι. Δώδεκα χρόνια στα σχολεία του Ελληνικού Κράτους στάθηκαν αρκετά για να επιβεβαιώσουν αυτή την πρώτη εντύπωση.

Πρώτη μέρα σχολείου. Πρώτη μέρα έκτισης μιας μακράς ποινής καταναγκαστικών.

Και το χειρότερο, η απόφαση είχε βγει ερήμην μου.

Απόλυτος της Κοινωνίας

Ένα από τα κατορθώματα που όφειλε κάποιος να επιτελέσει στη γειτονιά –κι όσο πιο νωρίς τόσο πιο καλά– ήταν να μάθει ποδήλατο. Όπως και με τη μπάλα, που αν «δεν ήξερες» η ζωή σου γινόταν άκρως προβληματική (ρωτήστε με να σας πω), έτσι και με το ποδήλατο «να μην ξέρεις» σε καταβαράθρωνε στις συνειδήσεις της μικρής, κλειστής και άτεγκτης κοινωνίας μας και σε καθιστούσε στόχο καθημερινών χλευασμών και παρία.

Αν ήθελες να πας μπροστά στη ζωή, να σε υπολογίζουν σαν φυσική οντότητα κι όχι σαν σκουπίδι, έπρεπε το ταχύτερο δυνατόν να περάσεις από τα διάφορα στάδια εκμάθησης, ισορροπία, μισοπενταλιά, σκελετό, σέλα, ώστε να προωθηθείς με τη σειρά σου στη ζηλευτή κάστα αυτών «που ήξεραν».

Η ισορροπία ήταν η πρώτη σου επαφή με το αντικείμενο. Πάταγες με το ένα πόδι στο πεντάλι κι έσπρωχνες το έδαφος με το άλλο, για να κινηθεί το όχημα, πασχίζοντας συγχρόνως να μην γκρεμιστείς –που δεν υπήρχε περίπτωση να τη γλυτώσεις μέχρι να μάθεις να κουμαντάρεις κάπως το σιδερένιο τέρας. Το γκρέμισμα εδώ ήταν επώδυνο, γιατί ή θα σωριαζόσουν πάνω στο ποδήλατο ή θα σωριαζόταν αυτό πάνω σου. Και στις δυο περιπτώσεις τραυματίας θα βγαίνες.

Αυτό όμως δεν ήταν τίποτα μπροστά στον όλεθρο που καρδοκούσε όταν με το καλό περνούσες στο στάδιο της μισοπενταλιάς. Εκεί βλέπεις το ένα πόδι ήταν περασμένο μέσα από τον σκελετό, για να δουλέψει το δεξί πεντάλι, ενώ το άλλο έμενε απέξω. Για να κάνεις μισοπενταλιά ήταν απαραίτητο να χεις αποφοιτήσει αριστούχος από το στάδιο της ισορροπίας, αλλιώς

γκρεμιζόσουν πριν καλά-καλά ξεκινήσεις. Και με το δίπλωμα της ισορροπίας δηλαδή γκρεμιζόσουν, αλλά πολύ αργότερα –κι όσο πιο αργότερα τόσο μικρότερη η καζούρα που σου επεφύλασσε το φιλοθεάμον κοινό. Εδώ όμως χρειαζόταν να είσαι και λίγο σαλτιμπάγκος, να σαλτάρεις εγκαίρως όταν καταλάβαινες πως σου ‘φευγε η κατάσταση, μη βρεθείς μπλεγμένος στα σίδερα και μετά ζήτω που καήκαμε. Έτσι ήταν που ο Λευτέρης έσπασε το χέρι του κι ο Τσίλας το πόδι.

Τώρα, αφού ξεμπερδεύεις και με τη μισοπενταλιά, ερχόταν η σειρά του σκελετού. Καβαλούσες το οποίον κανονικά το ποδήλατο, αλλά στο σίδερο, για να φτάνεις καλύτερα τα πεντάλια. Κάπως λιγότερο επικίνδυνο από τη μισοπενταλιά, αλλά το πρόβλημα ήταν πως γκρεμιζόσουν από πιο ψηλά και σε καπάκωνε το ποδήλατο, αν ήσουν άτυχος, οπότε κι εδώ τα τραύματα ήταν αρκετά σοβαρά.

Αν επιβιώνεις των τριών προκαταρκτικών αυτών φάσεων της εκμάθησης –που δεν είχες κι άλλη επιλογή εδώ που τα λέμε– έφτανες και στη σέλα, οπότε επισήμως «είχες μάθει». Πάλι γκρεμιζόσουν δηλαδή, αλλά αυτό γινόταν με την πάροδο του χρόνου όλο και πιο σπάνια.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής βέβαια γυρίζαμε στα σπίτια μας σε κακά χάλια κι εκεί, οι μανάδες-νοσοκόμες, πρώτα μας καταχέριζαν και μετά μας περιέθαλπαν με οξυζενέ και ιώδιο (θεραπεία το ίδιο, αν όχι περισσότερο επώδυνη, με τον τραυματισμό).

–Αν μου ξανάρθεις σ’ αυτά τα χάλια, παλιόπαιδο, να το ξέρεις, θα σε σαπίσω στο ξύλο! Και θα το πω και του πατέρα σου.

Με η τελευταία απειλή να είναι, μακράν, η πιο επίφοβη, γιατί οι πατεράδες δεν έπαιζαν και σαρκρίζονταν κάτι τιμωρίες άκρως εξοντωτικές.

–Δεν έχει σινεμά την Κυριακή. Θα πας εκκλησία με τη μάνα σου.

ή

–Κομμένο το χαρτζιλίκι αυτή τη βδομάδα. Και δεν θα ξαναβγείς έξω μέχρι να τελειώσεις όσοολα σου τα μαθήματα –και να τα ελέγξω.

Αλλά, τι τα θες, θα 'πρεπε να την περάσουμε κι αυτή τη φουρτούνα με το κεφάλι ψηλά, όπως το Παιδί-Φάντασμα, που όταν το συλλαμβάνουν οι εχθροί της πατρίδος του υπομένει τα φοβερά βασανιστήρια χωρίς ποτέ να υποκύπτει.

Στη γειτονιά οι πρώτοι που έμαθαν ποδήλατο ήταν ο Σταύρος, ο Γιώργος και ο Βάσος. Και βέβαια αυτή η πρωτιά τους έδινε ξεχωριστή αίγλη τη στιγμή που εμείς οι υπόλοιποι βολοδέρναμε μεταξύ φθοράς κι αφθαρσίας. Είπαμε, δεν ήταν εύκολο. Πρώτα απ' όλα δεν ήταν εύκολο να βρεθεί το όχημα. Βέβαια όλο και κάποιοι πατεράδες, θείοι, ξαδέρφια, κουμπάροι και μπατζανάκηδες είχαν ποδήλατο, όμως κανείς δεν στο 'δινε χωρίς παρακάλια και πάλι για πολύ λίγο. Η άλλη περίπτωση ήταν ο ποδηλατάς, αλλά αυτός δεν μας νοίκιαζε γιατί ήμασταν, λέει, μικροί, οπότε θα 'πρεπε να επιστρατεύσουμε τον Θόδωρα ή τον Γιάννη, τον αδερφό του Νικολάρα, και να κάνουμε ρεφενέ για να μαζέψουμε τα δυόμισα φράγκα που κόστιζε η μισή ώρα. Άντε όμως να βρεις τον Θόδωρα και τον Γιάννη, που δούλευαν σε συνεργεία, κι άντε να βρεις δυόμισα φράγκα κάθε λίγο και λιγάκι.

Εγώ αυτό το πρόβλημα δεν το είχα, γιατί ο πατέρας μου διέθετε ένα παλιό Goticke, που το χρησιμοποιούσε σπάνια, οπότε καθόταν και μάζευε σκόνη στην αποθήκη. Το πρόβλημα το δικό μου ήταν άλλο. Έβλεπα να μεγαλώνει καθημερινά η λίστα αυτών που μάθαιναν ή που ήξεραν κι εγώ ακόμα ούτε ισοροπία δεν είχα αξιωθεί να δοκιμάσω. Φοβόμουν, είναι η αλήθεια, όχι μη χτυπήσω, αλλά για τις συνέπειες που θα είχα έτσι και γύριζα σπίτι γδαρμένος, σκισμένος και ματωμένος. Ήξερα πολύ καλά πως η μάνα μου ευκαιρία έψαχνε να με μαντρώσει για τα καλά, αποσπώντας με έτσι από την «κακή επιρροή αυτών των αλανιών που λένε όλο βρωμόλογα» και ήξερα επίσης πως η προδοτική της φύση δεν θα δίσταζε να φέρει το ζήτημα στον πατέρα μου, οπότε... αντίο ζωή! Εκεί θα κόβονταν με μιας χαρτζηλίκι, παιχνίδι, σινεμά, μπάλα και ίσως -φριχτό και να το σκέφτεται κανείς- οι «μικροί ήρωες».

Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα δηλαδή.

Ο Γιώργος από την άλλη προσπαθούσε να με πείσει να το αποφασίσω, με το σκεπτικό πως έτσι θα μπορούσαμε να βουτάμε το «δικό μας» ποδήλατο χωρίς να 'χουμε ανάγκη κανέναν.

–Ρε συ, να ‘χουμε εδώ ολόκληρο ποδήλατο να κάθεται δεν είναι αμαρτία; μου ‘λεγε.

–Μου φαίνεται δύσκολο, ρε συ... Θα πέσω...

–Ε και;... Όλοι πέφτουμε. Άντε, μη γίνεσαι βουτυρόπαιδο.

–Δεν φοβάμαι μη χτυπήσω, ρε μάπα, διαμαρτυρόμουν εγώ με αγανάκτηση. Τη μάνα μου φοβάμαι, μην το πει του πατέρα μου...

–Ε και;... Το πολύ-πολύ να φας εκεί ένα μπερντάχι και τελείωσε.

–Αμ, δε που τελείωσε! Θα με μαντρώσουν μέσα.

–Ε και;... Το σκας απ’ το παράθυρο.

–Δεν θα μ’ αφήνουν σινεμά.

–Θα πηγαίνουμε κρυφά.

–Θα μου κόψουν τους «μικρούς ήρωες».

Ο Γιώργος έξυσε το κεφάλι του σκεφτικός.

–Αυτό είναι πρόβλημα, παραδέχτηκε.

–Εμ, τι λέμε!...

Ο Γιώργος το σκέφτηκε από ‘δώ, το σκέφτηκε από κει... βρήκε τη λύση.

–Το όλο κόλπο είναι να μάθεις χωρίς να πέσεις, είπε. Ωραία! Πάμε να πάρουμε το ποδήλατο.

–Μα...

–Πάμε που σου λέω...

Πήραμε λοιπόν το ποδήλατο, χωρίς να μας δει η μάνα μου, και το φέραμε στην πίσω αυλή, με το γκαράζ, που είχαμε πολύ χώρο.

–Ανέβα πάνω, διατάζει ο Γιώργος.

–Μα δεν θα κάνω ισορροπία πρώτα; απόρησα.

–Ρε ανέβα που σου λέω... Ούτε ισορροπία, ούτε μισοπενταλιά, ούτε τίποτα. Θα μάθεις κατευθείαν από τη σέλα.

–Από τη σέλα!!! ανέκραξα φρικαρισμένος.

–Από τη σέλα, επανέλαβε ο δάσκαλός μου. Ανέβα. Και μη φοβάσαι... σε κρατάω.

Τι να κάνω, ανέβηκα. τα πεντάλια τα ‘φτανα δεν τα ‘φτανα, αλλά ο Γιώργος έκανε κάτι ρυθμίσεις στη σέλα –σ’ αυτά ήταν μάστορας– και ήρθα και βολεύτηκα. Ο Γιώργος, θηρίο από δύναμη, κρατούσε το ποδήλατο όρθιο με μένα καβάλα.

–Εσύ να στέκεσαι ίσια και να κάνεις πεντάλι όταν σου λέω, με ορμήνευσε. Και πρόσεχε μη στραβώνει το τιμόνι. Φύγαμε...

Φύγαμε, τι να κάνουμε... Με την ψυχή στο στόμα εκτελούσα πιστά τις εντολές του δασκάλου. «Πεντάλι» έλεγε, πεντάλι έκανα. «Στρίψε» έλεγε, έστριβα. «Φρένο» έλεγε, φρενάριζα. «Κατέβα», κατέβαινα. «Ανέβα», ανέβαινα. Καμιά ώρα τράβηξε αυτό το βιολί κι όλα πήγαιναν μια χαρά. Βγήκε και η κυρία Μαρίκα στο παράθυρο, μας είδε ήσυχους και μονιασμένους, ευχαριστήθηκε.

–Α, κάνετε ποδήλατο; Μπράβο τα καλά παιδιά. Προσέξτε μόνο μη χτυπήσετε.

Κ έτσι, με την ευχή της μάνας, το μάθημα συνεχίστηκε.

Κάποια στιγμή μ’ αφήνει ο Γιώργος... εγώ, αντί να γκρεμιστώ συνεχίζω να πηγαίνω.

–Στρίψε, μου φωνάζει ο δάσκαλος.

Στρίβω εγώ απότομα, μπαμ, πάνω στον τοίχο, πάρτον κάτω. Τρέχει ο Γιώργος, με σηκώνει... δεν είχα τίποτα, ένα γδάρσιμο στο γόνατο.

–Έπρεπε να στρίψεις πιο πολύ, ρε βλάκα, μου λέει. Όταν λέμε «στρίψε» στρίβουμε.

–Μα δεν είδα τον τοίχο! διαμαρτυρήθηκα.

–Ολόκληρο τοίχο και δεν το είδες;!!! Στραβομάρα;... Πού κοιτάζεις;

–Τα πεντάλια.

–Δεν κοιτάζουμε τα πεντάλια, φώναξε ο δάσκαλος έξαλλος. Μπροστά κοιτάζουμε.

Σε άλλη μια ώρα έπιανα πουλιά στον αέρα. Είχα μάθει ποδήλατο! Και μάλιστα κατευθείαν από τη σέλα! Ο Γιώργος είχε μεγαλύτερη χαρά από μένα. Ήταν βλέπεις ο προπονητής που έβλεπε το πουλαίν του να διαπρέπει.

–Πάμε να το πούμε στους άλλους, είπε.

–Δεν θα το πιστέψουν...

–Μωρέ θα το πιστέψουν και θα πουν κι ένα τραγούδι.

Τους πετύχαμε στα σκαλιά του Αούτου με τον Σταύρο να διηγείται το τελευταίο επεισόδιο του «Μικρού Ήρωα».

–Ο Πάνος έμαθε ποδήλατο, δήλωσε ο Γιώργος φουσκωμένος σαν διάνος.

Οι φιλάρες μας κοίταζαν δύσπιστα. Ο Τάκης κι ο Τσίλας χασκογέλαγαν ειρωνικά. Σιγά μην έμαθε ποδήλατο το βουτυρόπαιδο!

–Τι, μισοπενταλιά; ρώτησε ο Σταύρος.

–Όχι, κατευθείαν από τη σέλα.

Γέλια στην ομήγυρη.

–Άει πάαινε, ρε... Μας δουλεύεις;

–Είπαμε, έμαθε από τη σέλα, επανέλαβε ο Γιώργος.

–Ναι, καλά... Σιγά...

–Και η γιαγιά μου αν είχε καρούλια...

–Ρώτα και τον θεió μου τον ψεύτη...

Γυρίζει ο Γιώργος σε μένα.

–Πάαινε να φέρεις το ποδήλατο, ρε, με διατάζει.

Ξεροκαταπίνω... Αυτό δεν το 'χα υπολογίσει.

–Τι, τώρα;

–Τώρα.

Τι να κάνω, είχα εκτεθεί. Γυρίζω στο σπίτι, παίρνω το ποδήλατο... Με την ψυχή στο στόμα. Κι αν στο μεταξύ το 'χα ξεχάσει; Κι αν γκρεμιζόμουν μπροστά σε όλους που ευκαιρία ψάχναν να με προγκήξουν; Ωχ, μάνα μου!

Το ‘φερα τσουλώντας στα σκαλιά του Αούτου ενώ κρύος ιδρώτας με περιέλουζε.

–Ανέβα πάνω, διατάζει ο Γιώργος.

Τι να κάνω, ανέβηκα, υπό τα σκωπτικά βλέμματα της παρέας.

–Δείξ’ τους, ξαναδιέταξε ο Γιώργος.

Πήρα μια βαθιά ανάσα, έκανα μια γρήγορη προσευχή μέσα μου κι αμολήθηκα. Ο θεός φαίνεται τη μέρα εκείνη δεν είχε δουλειά αλλού κι έτσι αποφάσισε να παίξει λίγο με τους πιτσιρικάδες μιας γειτονιάς της Λάρισας. Έτσι, στάθηκα ντούρος στο όχημα, το πήγα κούτσα-κούτσα ως τα μισά του φούρνου του Τσουγένη, έστριψα κανονικά, χωρίς να γκρεμιστώ, και το ‘φερα πίσω από κει που ξεκίνησα.

Οι μάγκες είχαν μείνει με το στόμα ανοιχτό.

–Αυτό πια!... ανέκραξε ο Θυμιάκης.

–Κατευθείαν από τη σέλα, ρε!...

Ήταν η πρώτη φορά στη γειτονιά που κατάφερα κάτι που δεν είχε καταφέρει άλλος – χάρη στον κώουτς Γιώργο φυσικά– και η πρώτη φορά που τύγχανα της γενικής αποδοχής.

Ακόμα κι ο Σταύρος, που είχε τον έπαινο δύσκολο, μου απένειμε τα εύσημα.

–Αυτό είναι, είπε στους άλλους διδακτικά. Να, ο Πάνος το ‘βαλε πείσμα να μάθει ποδήλατο κι έμαθε. Όπως ο Γιώργος Θαλάσσης, που μπορεί να μην τον πιάνει το μάτι σου, αλλά κατατροπώνει τους πράκτορες των Γερμανών, των Ιταλών και των Βουλγάρων.

–Και των Γιαπωνέζων, πετάχτηκε ο Θυμιάκης. Μην ξεχνάμε τους ύπουλους Γιαπωνέζους.

–Και των Γιαπωνέζων, παραδέχτηκε ο Σταύρος. Κι αυτό μου θυμίζει την περιπέτεια με τη σατανική πράκτορα Χρυσάνθεμο, όπου...

Από την ευλογημένη εκείνη μέρα το ποδήλατο κι εγώ γίναμε αχώριστοι. Πού μ’ έχανες πού μ’ έβρισκες... πάνω στη σέλα.

Μέχρι που το πήραν είδηση οι γονείς βέβαια, οπότε το γλέντι πήρε τέλος κι άρχισαν οι περιορισμοί και οι κανόνες.

–Το ποδήλατο κλειδώνεται, ανάγγειλε ο πατέρας μου.

–Μα...

–Κλειδώνεται. Θα το παίρνεις μόνο δέκα λεφτά όταν θα έχεις τελειώσει όσοολα σου τα μαθήματα.

–Μα...

–Και μόνο εδώ μπροστά, στο σπίτι. Από τη μια γωνία στην άλλη.

–Εσύ τον χαλάς, πετάχτηκε δίκην εισαγγελέα η μάνα μου – που δεν θα άφηγε την ευκαιρία να πάει χαμένη. Δεν φτάνει που τον αφήνεις να γυρνάει από ‘δώ κι από ‘κει με τα αλάνια, θέλουμε και ποδήλατο τώρα! Να μας βρει καμιά συμφορά και να τρέχουμε...

Προσπαθώ να σκεφτώ μια τουλάχιστον φορά που να ‘χε σταθεί η μάνα μου δίπλα μου, να με υποστηρίξει –και δεν βρίσκω. Τι να πω...

Όταν ο πατέρας μου ήταν στο σπίτι οι κανονισμοί τηρούντο με θρησκευτική ευλάβεια.

–Τα ‘κανες τα μαθήματά σου, βρε λούστρο;

–Μάλιστα, μπαμπά.

–Όλα;

–Όλα, μπαμπά.

–Πρόσεξε καλά γιατί θα το ελέγξω.

–Μάλιστα, μπαμπά.

Μου ‘δινε το κλειδί του ποδηλάτου λες και μου εμπιστευόταν το Άγιο Δισκοπότηρο.

–Δέκα λεφτά.

–Μάλιστα...

–Με το που θ’ ακούσεις το σφύριγμα θα το φέρεις πίσω.

–Μάλιστα.

–Κι όπως είπαμε... Εδώ μπροστά, ε;

–Μάλιστα.

Σε δέκα λεφτά –ούτε ένα παραπάνω, ποτέ!– ακουγόταν το τρισκατάρατο σφύριγμα και η παράσταση έπαιρνε τέλος. Γιατί το ‘κανε αυτό; Δεν κατάλαβα ποτέ (όπως ένα σωρό άλλα).

Ευτυχώς, ο πατέρας μου είχε και δουλειές κι έτσι το παραπάνω σκηνικό δεν λάβαινε χώρα κάθε μέρα. Εν τη απουσία του λοιπόν, ο Γιώργος κι εγώ, τρυπώναμε σαν κομάντος του «Μικρού Ήρωα» στην αποθήκη, ξεκλειδώναμε την κλειδαριά με μια φουρκέτα και βγάζαμε το όχημα έξω λαθραία.

Αυτό κι αν ήταν πανηγύρι! Γιατί, όπως δεν υπήρχαν χρονικοί περιορισμοί και εφιαλτικά σφυρίγματα, μπορούσαμε να αλωνίζουμε όσο θέλουμε. Κάναμε βόλτες, δίναμε και στους άλλους, όταν εξοικονομούσε κανείς και δεύτερο όχημα βάζαμε αγώνες και γενικά όλα ήταν φίνα και ωραία, όπως θα ‘πρεπε να ‘ναι φυσιολογικά η κάθε μας μέρα –σε όλες τις ηλικίες.

Μετά, λίγο πριν επιστρέψει ο μπαμπούλας, άλλη επιχείρηση κομάντο, να ξαναβάλουμε το ποδήλατο στη θέση του, χωρίς να μας πάρει είδηση ο Καταδότης, η μάνα μου, γιατί σίγουρα θα μας έδινε στις Δυνάμεις Κατοχής, κι ούτε γάτα, ούτε ζημιά.

Ήταν σε μια απ’ αυτές τις λαθραίες επιχειρήσεις που έγινε το κακό.

Κείνη τη μέρα είχαμε εξοικονομήσει και δεύτερο ποδήλατο, οπότε το ‘χαμε ρίξει στους αγώνες, ποιος θα περάσει τον άλλο. Το ποδηλατοδρόμιο ήταν ο δρόμος που πέραγα από το σπίτι του Σταύρου, όπου είχαμε πιο άπλα. Αφετηρία το σπίτι του και τερματισμός εκεί που η Κίρκης συναντούσε τη Νικηταρά. Ήταν λοιπόν η σειρά μου να τρέξω με τον Γιώργο –ο δάσκαλος με τον μαθητή– και είχα αγωνία να τα καταφέρω καλά, γιατί, όπως πάντα, έπρεπε να αποδείξω στην άκρως κριτική και σκληρή ομήγυρη πως δεν ήμουν βουτυρόπαιδο.

Ξεκινάμε το λοιπόν φουλαριστοί και πηγαίνουμε τιμόνι με τιμόνι... Στη διασταύρωση με τη Μιχαήλ Αγγέλου αρχίζω να πιστεύω πως μπορώ ακόμα και να κερδίσω. Βάζω λοιπόν τα δυνατά μου και δώστου και βάρτου... μια εγώ, μια εκείνος μπρο-

στά... τώρα τον έχω... τώρα μ' έχει... τώρα θα ξεφουσκώσει, ο Πατάτας... τώρα θα τα παρατήσει... Ξαφνικά βρίσκομαι μονάχος και πάω σφαίρα!

–Πρόσεχε,ρέεεεε..., ακούω τον Γιώργο να μου φωνάζει από πίσω.

Σηκώνω το κεφάλι και τι να δω!... Δυο ποδηλάτες μπροστά να πηγαίνουν δίπλα-δίπλα στο τσούκου-τσούκου, λες κι ο δρόμος ήταν όλος δικός τους! Γι' αυτό είχε κόψει ταχύτητα ο Γιώργος – τους είχε δει εγκαίρως. Τώρα τι κάνουμε; Να φρενάρω, αδύνατον – με τη φόρα που είχα θα σκοτωνόμουν. Να περάσω από δεξιά ή από αριστερά δεν υπήρχε ούτε χώρος, ούτε χρόνος... Οπότε... Σφίγγω τα δόντια κι ορμάω ανάμεσα στους δύο. Ξυστά πέρασα και το καταχάρηκα που κατάφερα τέτοια ταρζανιά και κέρδισα και τον αγώνα. Συνεχίζω λοιπόν θριαμβευτικά μέχρι το τέρμα κι εκεί σταματάω για να πανηγυρίσω τον θρίαμβό μου.

Στο δεύτερο «ζήτω» σταματάνε από δίπλα και οι δυο μυστήριοι ποδηλάτες που με τόσο αριστοτεχνικό τρόπο είχα προσπεράσει. Δυο μεγάλοι, με μουστακάκια και φάτσες που κάπως δεν μου άρεσαν.

–Γιατί το 'κανες αυτό, ρε τσόγλανε, και κόντεψες να μας σκοτώσεις; μου πετάει ο ένας τους με αυστηρότητα.

Τώρα, θες γιατί ήμουν σε έξαλλη κατάσταση, θες γιατί είχα φοβηθεί που τη γλύτωσα από του Χάρου τα δόντια, απάντησα με τρόπο που συνήθως δεν με χαρακτήριζε.

–Γιατί έτσι γουστάρω, λέω.

–Έτσι γουστάρεις, ε; Πώς λέγεσαι; Τα στοιχεία σου..., μου λέει ο άλλος, ο πιο μαυριδερός.

–Κι εσένα τι σε κόφτει, ρε μπάρμπα; συνεχίζω εγώ το βιολί μου.

Ο τύπος κουνάει το κεφάλι, βγάζει μια ταυτότητα από την κωλότσεπη και μου τη μοστράρει κάτω από τη μύτη.

–Ασφάλεια, μου αναγγέλλει.

Μονομιιάς γκρεμίστηκε το σύμπαν κάτω από τα πόδια μου.

Ασφάλεια! Δηλαδή... τώρα τι γίνεται;... Πήγα να πουλήσω μα-
γκιά στην... Ασφάλεια;!!!...

–Λοιπόν; γρυλίζει ο άλλος βγάζοντας ένα μπλοκάκι κι ένα
μολύβι. Λέγεσαι;...

Με φωνή που μόλις ακουγόταν κατάφερα να ψελλίσω κάτι.
Στο μεταξύ κατέφτασαν τρέχοντας και οι φιλάρες, που μυρίστη-
καν ψοφίμι, κι έκαναν χάζι το όλο σκηνικό.

–Το ονοματάκι σου; επανέλαβε σαδιστικά ο μπλοκάκιος.

Τι να ‘κανα; Του το ‘πα.

–Άδεια ποδηλάτου;...

Α, μάλιστα! Τώρα τα πιάσαμε τα λεφτά μας!

–Δεν έχω..., κατάφερα να μουρμουρίσω.

–Δεν έχεις! Πολύ ωραία!... Κλεμμένο το ‘χουμε δηλαδή, ε;

–Νοικιασμένο είναι, πετάχτηκε ο Γιώργος –που του ‘κοβε-
να με βοηθήσει.

–Από πού;

–Από τον πατέρα μου, είπα εγώ βλακωδώς.

Ο Γιώργος, πίσω από την πλάτη των πολισμάτων, με φα-
σκέλωνε με τα δυο χέρια.

–Μάλιστα, είπε πάλι ο μπλοκάκιος σημειώνοντας το νούμε-
ρο. Και δε μου λες;... Έτσι σου ‘χει μάθει ο πατέρας σου εσένα
να μιλάς στους μεγάλους;

Ωχ!...

–Συγγνώμη... δεν ήξερα...

–Αν ήξερες θα μιλάγες καλύτερα δηλαδή;

–Μάλιστα...

–Ε, την άλλη φορά θα ξέρεις...

Ξανακαβάλησαν τα ποδήλατα.

–Να πεις του πατέρα σου αύριο, πρωί-πρωί, να περάσει από
το Τμήμα, είπε ο μαυριδερός ξεκινώντας.

Τώρα;

–Ρε βλάκα, γιατί είπες ότι το ποδήλατο είναι του πατέρα σου; με πρόγkηξε ο Γιώργος. Γι’ αυτό είπα νοικιασμένο, για να μη σε γράψει.

–Τώρα, άπαξ και σ’ έγραψε, πάει, δεν ξεγράφει, είπε ο Σταύρος με ύφος διδακτικού φαταλισμού.

–Και να πάει, λέει, ο πατέρας σου στο Γμήμα! αναφώνησε ο Θυμιάκης. Πωπώω, μάγκα μου, την έβαψες!...

Την έβαψα ήταν επιεικής πρόβλεψη. Δεν τολμούσα καν να σκεφτώ τι με περίμενε! Άσε που δεν θα ξανάβλεπα ποδήλατο στον αιώνα τον άπαντα!

Μουδιασμένος, ένα ψυχικό ράκος, τσούλησα το ποδήλατο μέχρι το σπίτι με τον Γιώργο να προσπαθεί να με παρηγορήσει –πλην εις μάτην.

Έξω από το σπίτι να σου και η κυρία Μαρίκα με τον Τάσο, που είχε έρθει από το συνεργείο του μπαμπά του με ψώνια. Ο Τάσος μας έκοψε αμέσως ότι κάτι δεν πήγαινε καλά –η πείρα του μεγαλύτερου.

–Τι έγινε, ρε σεις; Τι κάνατε; μας ρώτησε.

Του είπαμε. Η κυρία Μαρίκα έφριξε.

–Πωπώ! έκανε. Και τώρα;

Τώρα, ζωή σε λόγου μας...

–Μα κι εσύ, πήγες να κάνεις τον μάγκα στους μπασκίνες! με μάλωσε ο Τάσος.

–Μα ήξερα; Δεν ήξερα...

–Και τώρα;...

Όλο στο «τώρα» καταλήγαμε.

–Κι έκοψαν κλήση;

–Σημείωσαν νούμερο κι όνομα στο μπλοκάκι, εξήγησε ο Γιώργος.

–Καλά, μπορεί και να μην κόψουν κλήση, πήγε να με παρηγορήσει ο Τάσος. Μπορεί να το κάναν έτσι, για φοβέρα.

–Και «ο πατέρας σου στο Τμήμα»; του υπενθύμισε ο Γιώργος. Αυτό πού το βάζεις;

–Είναι κι αυτό..., παραδέχτηκε ο Τάσος αναστενάζοντας.

–Αχ, βρε αγόρι μου, δεν προσέχετε..., αναφώνησε η κυρία Μαρίκα.

–Τώρα;...

Τώρα, κλάφτε με μάνες κλάφτε με!

–Για μισό λεφτό, λέει ξαφνικά ο Τάσος. Μπορεί κάτι να γίνει...

–Τι; αναφωνήσαμε μ' ένα στόμα ο Γιώργος κι εγώ. Ο Τάσος το σκέφτηκε.

–Ο μπαμπάς δεν είναι φίλος με τον Αλέκο τον Τροχονόμο;

Ο Αλέκος ο Τροχονόμος ήταν μια από τις θρυλικές μορφές της πόλης. Ο φόβος και ο τρόμος των παραβατών! Ανώτερος κι από τον Διοικητή της Ασφάλειας μπορώ να σου πω.

–Βρε καλά λες! είπε η κυρία Μαρίκα. Πώς δεν το σκεφτήκαμε πιο πριν;

–Αν τον έπιανε ο μπαμπάς σίγουρα ο Αλέκος δεν θα του χαλούσε το χατήρι...

–Και τι κάθεται; φώναξε η κυρία Μαρίκα. Τρέξε γρήγορα να το πεις του πατέρα σου.

Μα δεν θα μπορούσε να μου 'δινε και μένα ο θεός αυτή για μάνα;!

Ο Τάσος έφυγε αφήνοντας πίσω του ερείπια, αλλά και μια αμυδρή ελπίδα.

Η κυρία Μαρίκα μας ανέβασε στην κουζίνα της και μας τράταρισε γλυκό νεραντζάκι, «να πάνε κάτω τα φαρμάκια». Αλλά ούτε κι αυτό κατέβαινε από τον κόμπο που είχα στο λαιμό. Γιατί, όπως και να το κάναμε, το μέλλον μου –και δη το άμεσο– κάθε άλλο παρά ρόδινο προδιαγραφόταν.

–Μα να πεις στα μπασκίνια «έτσι γουστάρω»! με τσίγκλιζε ο Γιώργος. Πώς σου 'ρθε;

–Αμ τι να ‘λεγα;

–Να ‘λεγες... Με το μπαρδόν, δεν το ‘θελα... Μου ‘φυγε το τιμόνι... Μπέρδεψα τα πεντάλια... Δεν πιάσαν τα φρένα... Ξέρω ‘γω... κάτι... Με το σεις και με το σας...

–Βλακεία μου!

–Εμ, τι λέμε!...

–Έτσι και το μάθει ο πατέρας μου, πάει...

–Δηλαδή έχει να πέσει το ξύλο της αρκούδας, ε; με παρηγόρησε ο Γιώργος συμπονετικά.

–Μόνο ξύλο;... Αμ το ποδήλατο; Πάει, δεν πρόκειται να το ξαναδούμε...

–Και η μάνα σου, ε; βοήθησε ο Γιώργος.

–Ποιος την ακούει μετά!...

–Πωπώ, κούνησε το κεφάλι του ο Γιώργος με άπειρη κατανόηση. Έτσι και δεν γίνεται τίποτα με τον Αλέκο, πάει, την έβαψες!

Αν δεν ντρεπόμεν θα ‘βαζα τα κλάματα.
Σε μια ώρα ο Τάσος ήταν πίσω.

–Καλά νέα, μας λέει λαχανιασμένος. Του το ‘πα του μπαμπά και είπε εντάξει, θα κοιτάξει να πιάσει τον Αλέκο.

Άντε πάλι η αβεβαιότητα!

Ο Τάσος ξανάφυγε. Όπου να ‘ταν θα γύριζε κι ο πατέρας μου και τότε... ζώστε Τούρκοι τ’ άρματα!...

Μέχρι να ξαναγυρίσει ο Τάσος, να μας αναγγείλει θριαμβευτικά πως ο κύριος Νίκος τα κανόνισε όλα και να μη φοβάμαι, είχα πεθάνει καμιά δεκαριά φορές.

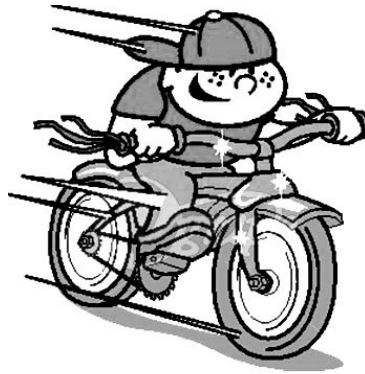
–Τυχεράκια! γέλασε ο Γιώργος ανακουφισμένος δίνοντάς μου μια μπουνιά στον ώμο. Πάλι τη βόλεψες!

Αν ήταν βόλεμα αυτή η αίσθηση πως είχα περάσει οριστικά κι αμετάκλητα στην παρανομία.

Από τη μέρα εκείνη οι αγώνες κόπηκαν. Κι όποτε είχα να κάνω με μεγάλους που δεν τους ήξερα πάντα με το σεις και με το σας. Υπόδειγμα!

* * *

Πάντως κάτι μου έμεινε από κείνη την εμπειρία. Έμαθα πως όταν βρίσκεσαι στην παρανομία –που είναι σχεδόν πάντα με μας τα παιδιά– δεν υπολογίζεις ποτέ στους εξ' αίματος δικούς σου. Μόνο στους ξένους δικούς σου, που θα σκιστούν να σε ξελασπώσουν. Επίσης, όταν αντικρίζουμε πολισμένο –ειδικά αυτούς με τα μουστακάκια, πολιτικά ρούχα και ποδήλατα– την κάνουμε διακριτικά, με ελαφρά πηδηματάκια.

Καμιιάζηδες και Δυναμιτζήδες

Τα παιχνίδια στη γειτονιά ήταν εποχιακά κι άλλαζαν ξαφνικά, ακολουθώντας μια μόδα που κανείς δεν ήταν σε θέση να πει ποιος την πρωτολανσάρησε. Επί βδομάδες για παράδειγμα δεν παίζαμε τίποτ' άλλο από μπίλιες – εκτός από τη μπάλα βέβαια που παρέμενε διεποχική ενασχόληση και δεν υπάκουε σε μόδες και τάσεις. Μπίλιες λοιπόν από το πρωί ως το βράδυ. Και ξαφνικά, χωρίς καμιά προειδοποίηση, βγαίνουν από ντουλάπια και συρτάρια οι σβούρες –ή σφούρλες, όπως τις λέγαμε εμείς. Κανείς τώρα δεν έπαιζε μπίλιες, μόνο σφούρλες. Κι αν έκανε κάποιος το τραγικό λάθος να προτείνει μπίλιες σε περίοδο σφούρλας έπεφταν οι άλλοι πάνω του να τον φάνε.

–Άει πάαινε στη μαμάκα σου, ρε άσχετε... Που θα παίξουμε μπίλιες!...

–Άντε, ρε, να πιεις το γαλατάκι σου που θα κρώσει...

Μετά, μια μέρα οι σφούρλες εξαφανίζονταν και τη θέση τους έπαιρναν τα χαρτάκια. Τα χαρτάκια τα βρίσκαμε μέσα στις τσίχλες και είχαν να κάνουν με τις περιπέτειες του Ταρζάν ή με τους «άσσους του ποδοσφαίρου». Αν μάζευες όλη τη σειρά, από το 1 ως το 100, ας πούμε, κέρδιζες μια μπάλα. Δύσκολο να το πετύχεις, γιατί, ενώ μερικά νούμερα κυκλοφορούσαν εν αφθονία, άλλα ήταν σπανιότατα. Συχνά τα ανταλλάσσαμε μεταξύ μας. «Να σου δώσω το 36 που δεν το 'χεις, να μου δώσεις το 85». Ωστόσο, παρά τις φιλότιμες προσπάθειές μας, ολόκληρη σειρά δεν κατάφερνε να συμπληρώσει ποτέ κανείς. Φαίνεται πως οι μεγάλοι κάποια κομπίνα είχαν στήσει κι εδώ, για να μας τρώνε το χαρτζηλίκι χωρίς να μας δίνουν τίποτα σε αντάλλαγμα.

Φτιάχναμε λοιπόν πάκα με τα χαρτάκια και τα κρατούσαμε με το πίσω μέρος προς τα πάνω. Άνοιγε χαρτάκι ο ένας, άνοιγε κι ο άλλος. Όποιος είχε μεγαλύτερο νούμερο τα 'παιρνε και τα δυο. Χαμός γινόταν κι εδώ βέβαια γιατί, όσο κι αν φαίνεται παράξενο, υπήρχαν αμφισβητήσεις κι ενστάσεις.

–Φέρτα εδώ, ρε, που πας να τα μαζέψεις...

–Αφού τα κέρδισα, ρε...

–Με τι, ρε; Τι είχες;

–38, ρε... κι εσύ 25.

–Και το κερδάει το 38 το 25, ρε;

–Αμ τι, κάθεσαι; Άει πάαινε σχολείο, να μάθεις...

–Τι λε, ρε! Αφού εγώ είχα Ταρζάν κι εσύ Τσίτα.

–Ε, και;

–Νικάει, ρε, η Τσίτα τον Ταρζάν;

–Αφού, ρε άσχετε, παίζουμε με νούμερα και η Τσίτα είναι το 38.

–Είσαι κλέφτης, ρε!

–Εσύ είσαι κλέφτης και φαίνεσαι... Τσόγλανε!

Και πλακωνόμασταν.

Μετά, τα χαρτάκια εξαφανίζονταν και πέφταμε να φτιάξουμε αετούς. Χαρτί μπλε, απ' αυτό που ντύναμε τα τετράδια, καλάμια, εφημερίδες για την ουρά, αλευρόκολλα, σπάγκο και πολλή τέχνη, για να πετύχουμε το τέλειο, που θα σηκωθεί πιο ψηλά από των άλλων και που με τους κατάλληλους χειρισμούς θα γκρεμίσει τον ανταγωνισμό στον αέρα, παραμένοντας μόνος κύριος και άρχοντας εκεί πάνω. Αυτή ήταν η μεγαλύτερη μαχηιά. Να τους βγάλεις όλους από τη μέση και να μείνεις μόνος σου.

Οι αετοί ήταν δύο ειδών. Το «αστέρι» κι ο «σκούφος». Το αστέρι ήταν, ας πούμε, το τελικό προϊόν, αυτό με το οποίο θα διαγωνιζόμασταν στους αιθέρους, ενώ ο σκούφος ήταν κάτι πρόχειρο, φτιαγμένο με εφημερίδες, χωρίς καλάμια, χωρίς τίποτα και μας χρησίμευε κυρίως για δοκιμές στα ζύγια ή για να

πάρουμε μια στιγμιαία ευχαρίστηση, μια πρόγευση της κανονικής παράστασης, μιας κι ο σκούφος δεν γινόταν να σηκωθεί πολύ ψηλά.

Με τον Γιώργο συνεταιριζόμασταν στην κατασκευή αετών γιατί είχαμε και τη βοήθεια του Τάσου, που, σαν βετεράνος που ήταν, μας καθοδηγούσε πώς να ταιριάξουμε τα ζύγια και την ουρά. Όταν ερχόταν η ώρα της πτήσης όμως ο συνεταιρισμός πέραγε κρίση.

–Εγώ θα τον πετάξω πρώτος κι εσύ θα κρατάς την καλούμπα, ανακοίνωνε ο Γιώργος.

–Γιατί εσύ; Είσαι πιο μάγκας;

–Γιατί εγώ ξέρω, ενώ εσύ είσαι άσχετος.

–Δεν είμαι άσχετος. Ξέρω.

–Δεν ξέρεις.

–Ξέρω.

–Εγώ έφτιαξα τα καλάμια.

–Κι εγώ κόλλησα το χαρτί.

–Όμως εγώ έφτιαξα την αλευρόκολλα.

–Να το παίζουμε κορώννα-γράμματα.

–Να σου δώσω μια μπουνιά καλύτερα;

–Εντάξει, εσύ πρώτος.

Ετοιμάζαμε λοιπόν τους αετούς και με το πρώτο αεράκι ξαμολιόμασταν στο οικόπεδο και του δίναμε να καταλάβει.

Υπήρχαν φυσικά οι αναπόφευκτες τριβές και παρεξηγήσεις.

–Γιατί μ' έριξες, ρε τσόγλανε; Ε; Γιατί;

–Εγώ σ' έριξα, ρε; Μόνος σου έπεσες.

–Αφού μου μπέρδεψες τον σπάγκο, ρε κωλόπαιδο.

–Αφού δεν ξέρεις να φτιάξεις αστέρι, ρε άσχετε.

Πλακωνόμασταν.

Σιγά-σιγά οι κόποι μας κατέληγαν στα καλώδια της ΔΕΗ και η εποχή των αετών έληγε άδοξα, αφήνοντας χρωματιστά κουρέλια να αιωρούνται μέχρις ότου διαλυθούν εντελώς από τους αέρηδες.

Άλλα εποχιακά ήταν η τσιλίκα (το ξυλίκι των Αθηναίων, ντε!), το στα-καμάν, τα σέγκια κλπ. Όμως, η καλύτερή μας ήταν όταν καλοκαιρίαζε και μπαίναμε στην εποχή του κρυφτοντενεκέ και των πατινιών.

Ο κρυφτοντενεκές ήταν ένα απλό παιχνίδι που είχαμε φροντίσει να βελτιώσουμε. Υπήρχε ένα στρογγυλό ντενεκεδάκι, από ντοματοπελτέ, ας πούμε, που στήναμε με το ανοιχτό μέρος προς τα κάτω. Οριζόταν ένας, από τους μικρούς συνήθως, «να τα φυλάει», κλωτσούσε τον ντενεκέ ένας που είχε καλό σουτ και τρέχαμε να κρυφτούμε, ενώ το θύμα, ο φύλακας, έπρεπε να μαζέψει τον ντενεκέ, να τον φέρει στη θέση του και μετά ν' αρχίσει το ψάξιμο. Όμως, ενδιαμέσως, επιτρεπόταν να πεταχτεί κάποιος από την κρυψώνα του και να ξανακλωτσήσει τον ντενεκέ. Όπου ο ταλαίπωρος φυλαρούχας, άντε να τον ξαναμαζέψει κι άντε από την αρχή. Δεν ξεμπέρδευε ποτέ.

Τώρα, για να γίνει η έναρξη του παιχνιδιού πιο ενδιαφέρουσα, τι κάναμε; Αγοράζαμε κομμάτια ασετιλίνης από το μπακάλικο, τα βάζαμε κάτω από τον ντενεκέ κι από μια τρύπα που είχαμε ανοίξει στην κορυφή του περνούσαμε ένα σύρμα με αναμμένο βαμβάκι στην άκρη. Έπαιρνε φωτιά η ασετιλίνη... μπαμ! Η έκρηξη!... Πύραυλος ο ντενεκές!

Αυτό μας άρεσε τόσο που το εφαρμόζαμε κι εκτός κρυφτοντενεκέ. Μόνο που εδώ αντί για σύρμα με βαμβάκι χρησιμοποιούσαμε φυτίλι. Βάζαμε τον ντενεκέ στην αυλή μιας ανύποπτης γειτόνισσας, ανάβαμε το φυτίλι και κρυβόμασταν. Μπαμ, ο ντενεκές... πεταγόταν αλαφιασμένη η γειτόνισσα έξω... «Τι έγινε, καλέ;... Τι έγινε; Σεισμός;...» Χτυπιόμασταν εμείς κάτω από τα γέλια.

—Είμαστε κανονικοί δυναμιτητζήδες σαμποταριστές, όπως στον «Μικρό Ήρωα», καμάρωνε ο Σταύρος μετά από κάθε παρόμοια αποστολή.

Μέχρι που ξέφυγε μια φορά ο ντενεκές κι έσπασε το παράθυρο της κυρα-Μαριγούλας, οπότε αναγκαστήκαμε να αναστείλου-

με για λίγο καιρό τις επαναστατικές μας δραστηριότητες καθόσον οι Δυνάμεις Καταστολής, τουτέστιν οι γείτονες, άρχισαν να το διερευνούν το πράγμα.

—Θα μας ανατινάξουν οι κομμουνιστάι, φώναζε ο κύριος Μοίραρχος, ο συνταξιούχος χωροφύλακας που δεν είχε πολλές φιλίες στη γειτονιά. Αυτό το βδελυρό μίσημα του Έθνους χτύπησε δια μίαν ακόμη φοράν.

—Τι είναι οι κομμουνιστάι; ρώτησε ψιθυριστά ο Τσίλας από τα σκαλιά του Αούτου όπου είχαμε λουφάξει σαν Παναγίες.

Κανείς δεν ήξερε ακριβώς να του πει μιας κι ο όρος δεν αναφερόταν στον «Μικρό Έρωα».

—Μήπως κάτι αραπάδες που τους έβαζαν οι Τούρκοι να κλέβουν παιδιά; αποτόλμησε ο Θυμιάκης, με τα μαθήματα Ιστορίας νωπά ακόμη στο μυαλό του.

—Μπα... Αυτοί ήταν οι Γενίτσαροι...

Με την απορία μείναμε, αλλά ντενεκέ δεν ξαναπυροδοτήσαμε για πολύ καιρό και πάλι μετά όχι σε αυλές.

Όμως το αγαπημένο μας —μακράν— παιχνίδι ήταν σίγουρα τα πατίνια. Καλοκαιρινό κι αυτό, δεν ξέρω γιατί.

Τα πατίνια ήταν κι αυτά, όπως οι αετοί, δυο ειδών. Τα «όρθια» και τα «αεροπλανάκια». Στο όρθιο πατίνι έχεις την οριζόντια σανίδα όπου πατάς και στην οποία βρίσκεται μονταρισμένη η πίσω ρόδα και την όρθια σανίδα, με την μπροστινή ρόδα στο κάτω μέρος και τις χειρολαβές στο πάνω, που χρησίμευε σαν στήριγμα του αναβάτη και τιμόνι του οχήματος.

Στο αεροπλανάκι πάλι έχουμε την πίσω σανίδα με τη σέλα (που είναι προαιρετική) και την πίσω ρόδα και την μπροστινή σανίδα με ρόδες στα δύο της άκρα που δένει με την πίσω σανίδα σε σχήμα ταυ με μια μεγάλη βίδα, ώστε να της επιτρέπει την κίνηση δίκην τιμονιού. Το αεροπλανάκι χρειαζόταν δυο άτομα για να κινηθεί, τον οδηγό και τον σπρώχτη. Ο σπρώχτης ήταν φυσικά αυτός που έκανε χρέη μηχανής, σπρώχνοντας το όχημα μέχρι την πλησιέστερη κατηφόρα, οπότε οι υπηρεσίες του δεν χρειαζόνταν πλέον.

Ο Τάσος ήταν ειδικός στην κατασκευή αεροπλανακίων και

μας βοήθησε, τον Γιώργο και μένα, να φτιάξουμε το δικό μας. Δεν ήταν απλή δουλειά.

Πρώτα έπρεπε να βρεθούν οι κατάλληλες σανίδες και να κοπούν. Μετά ν' ανοιχτούν οι τρύπες για τη βίδα, να φτιαχτούν οι βάσεις για τα ρουλεμάν που έκαναν χρέη ρόδας, τα φρένα, να βρεθεί σύρμα γερό, καρφιά, μια μεγάλη βίδα με παξιμάδι και φυσικά, το σπουδαιότερο: τα ρουλεμάν –με τα οποία ήμασταν τυχεροί γιατί είχαμε δυο σετ σε διαφορετικά μεγέθη, ένα από το συνεργείο του μπαμπά των παιδιών κι ένα που μας εξοικονόμησε ο Τάκης, ο εισπράκτορας του λεωφορείου του πατέρα μου.

Το όλο έργο μας έβγαλε την πίστη κι αν δεν ήταν ο Τάσος δεν θα το τελειώναμε ποτέ. Πρώτα απ' όλα είχαμε πρόβλημα με τα ρουλεμάν. Εμείς θέλαμε να βάλουμε τα μεγάλα, αλλά το ρημάδι αντιδρούσε και πήγαινε σαν κλώσα. Με τα μικρότερα ήρθε στα ίσα του. Μετά μας έφευγε η βίδα. Τη βάλουμε ανάποδα και το λύσαμε κι αυτό. Αμ τα φρένα; Άλλοτε έπιαναν κι άλλοτε δεν έπιαναν. Κι εδώ ο Τάσος σκάρωσε μια πατέντα με κομμάτια από παλιά λάστιχα αυτοκινήτου και συμμαζεύτηκε το πράγμα.

Και να 'χουμε και τη Βαγγελίτσα, τη μικρή, να τρέχει ξωπίσω μας και να παρακαλάει να την κάνουμε μια βόλτα! Ο Γιώργος, ως αδερφός, ήταν βέβαια ανένδοτος.

–Ποτέ των ποτών, της το ξέκοψε.

–Γιατί; κλαψουρίζει το κοριτσάκι. Εγώ δεν βοήθησα;

–Τι έκανες δηλαδή;

–Να, δεν σας κουβαλούσα πράγματα;

Η αλήθεια είναι πως την είχαμε καταντήσει αχθοφόρο μας, την καημενούλα.

–Δεν γίνεται, θα μας το γρουσουζέψεις, λέει ο Γιώργος.

–Γιατί;

–Γιατί είσαι κορίτσι και τα κορίτσια γρουσουζεύουν.

Με τα πολλά κάποτε το τελειώσαμε κι έμενε να το βγάλουμε στον δρόμο για δοκιμή.

–Εγώ πρώτος, δηλώνει ο Γιώργος.

- Γιατί, είσαι μάγκας;
- Τα ρουλεμάν ποιος τα 'φερε, ε;
- Κι εγώ έφερα ρουλεμάν.
- Αλλά τα δικά σου ήταν σκάρτα.
- Έφερα τα ξύλα.
- Κι εγώ έβαλα τη βίδα.
- Εγώ άνοιξα την τρύπα.
- Κι εγώ έφτιαξα τα φρένα.
- Ο Τάσος έφτιαξε τα φρένα.
- Κι ο Τάσος ποιανού αδερφός είναι, ε;
- Να το ρίξουμε κορώνα-γράμματα.
- Να σου ρίξω εγώ τώρα μια μπουνιά;
- Καλά, εσύ πρώτος.

Το αεροπλανάκι πέρασε το τεστ με άριστα. Μαζεύτηκαν κι οι μάγκες της γειτονιάς και το θαύμαζαν. Εμείς καμαρώναμε, παραλείποντας ν' απονείμουμε τα εύσημα στον Τάσο, που είχε στην πραγματικότητα κάνει όλη τη δουλειά. (Έλειπε κιόλας, οπότε δεν πείραζε που τον ξεχάσαμε).

Οι μέρες που ακολούθησαν ήταν παραδεισένιες. Η γειτονιά τρανταζόταν από τον θόρυβο των ρουλεμάν στην άσφαλτο και οι μανάδες βρίσκονταν συνεχώς μ' ένα σκουπόξυλο στο χέρι να μας κυνηγούν όπου μας πετύχαιναν.

Βάζαμε κι αγώνες. Και να δεις ένα παράξενο πράγμα!... Όταν έσπρωχνα εγώ, επειδή έτρεχα σαν διάολος που του 'χαν βάλει νέφτι, κερδίζαμε πάντα. Όταν έσπρωχνε ο Γιώργος, που ήταν πιο βαρύς και σαφώς αργότερος, ερχόμασταν πάτοι.

-Είσαι άσχετος! μου φώναζε ο Γιώργος-σπρώχτης. Τελείως άσχετος!

- Εγώ φταίω, ρε; Αφού δεν συμπρώχνεις.
- Εγώ δεν συμπρώχνω, ρε, ή εσύ δεν ξέρεις να οδηγάς;
- Τρέξε εσύ και σου λέω εγώ αν ξέρω να οδηγάω.

–Και τότε... αφού είσαι μάγκας, πώς γίνεται όταν οδηγάω εγώ να κερδάμε κι όταν οδηγάς εσύ να χάνουμε;

–Εμ, αυτό λέμε! ωρυόμουν εγώ με τόση ξεροκεφαλιά. Εγώ τρέχω, ενώ εσύ πας σαν κυρία.

–Να σου δώσω μια μπουνιά να σου πω ποιος πάει σαν κυρία!

–Κι εγώ τι, με τα χέρια σταυρωμένα θα κάθομαι;

–Μπα;... Είσαι μάγκας;

–Ναι, ρε, είμαι μάγκας.

–Φτου, κολύμπα.

–Δως μου το βρακί σου για σωσίβιο...

Η ιεροτελεστία του τσακωμού! Με όλους τους κανόνες της γειτονιάς, που τύφλα να 'χει ο μαρκήσιος του Κουίνσμπερου!

–Θα πάρω τα ρουλεμάν και θα φύγω, απειλεί ο Γιώργος.

–Κι εγώ τα σανίδια.

–Κι εγώ τη βίδα.

Και κάναμε το αεροπλανάκι φύλλο και φτερό, μέχρι να μας λυπηθεί ο Τάσος, να μας το ξαναφτιάξει –για ν' αρχίσουμε από την αρχή.

–Στους αγώνες θα οδηγάω εγώ κι εσύ θα συμπρώχνεις, έκανε την εξήγηση ο Γιώργος.

–Άμα παραδεχτείς ότι τρέχω πιο γρήγορα από σένα...

–Κι εσύ να παραδεχτείς ότι οδηγάω καλύτερα από σένα...

–Πρώτα εσύ...

–'Ντάξ'... μπορεί να συμπρώχνεις λίγο καλύτερα.

–Όχι λίγο. Πολύ.

–Εσύ δεν είπες ότι οδηγάω καλύτερα.

–Εντάξει... λίγο καλύτερα...

–Τι λίγο, ρε, τι λίγο... Αφού είσαι τελείως άσχετος!

-Κι εσύ είσαι άσχετος στην τρεχάλα.
-Εγώ, ρε; Βάζουμε αγώνες να σου ρίξω στ' αυτιά;
-Όποτε θες.
Όπου τον κέρδιζα με τα χέρια κάτω.
-Α, δεν πάει! Έφυγες πρώτου πούμε ένα-δύο-τρία μαρς.
-Εντάξει... πες το εσύ...
Το 'λεγε και ξανάχανε.
-Αφού με πόναγε το πόδι, ρε...
-Ξανατρέχουμε αν θες...
-Με το πόδι να με πονάει;... Άει στο διάλο, ρε!

Τελικά ήρθε η στιγμή που βαρεθήκαμε και τους αγώνες. Όλο οι ίδιοι κέρδιζαν, όλο οι ίδιοι έχαναν. Και τότε κάποιος - δεν θυμάμαι ποιος- κατέβασε τη σατανική ιδέα.

Στ' αριστερά του Οικόπεδου περνούσε ένας στενός δρόμος, πρόσφατα ασφαλτοστρωμένος, ελαφρά κατηφορικός, που συναντούσε τη Βασιλέως Γεωργίου Β' απ' όπου περνούσε η Αστική. Η στάση του λεωφορείου ήταν καμιά εικοσαριά μέτρα μέσα από τη γωνία. Βάζαμε λοιπόν έναν τσιλιαδόρο να μας ειδοποιεί μ' ένα σφύριγμα πότε ξεκινούσε το λεωφορείο και ξαμολιόμασταν στην κατηφόρα. Λίγο πριν τελειώσει ο δρόμος -είχαμε βάλει σημαδί- φρενάραμε απότομα και στρίβαμε, αποφεύγοντας στο παρατσάκ το όχημα. Τώρα ο ταλαίπωρος ο οδηγός μας έβλεπε να 'ρχόμαστε καταπάνω του με χίλια και φρενάριζε του σκοτωμού τσουβαλιάζοντας τους επιβάτες, που δεν είχαν προλάβει να καθίσουν, τον ένα πάνω στον άλλο. Έξαλλος πεταγόταν έξω ο άνθρωπος, μαζί με τον εισπράκτορα, να μας στρώσουν στο κυνηγητό, αλλά εμείς, τέλεια εκπαιδευμένα κομάντο, είχαμε γίνει καπνός.

Το κάναμε μια φορά, το κάναμε δύο, το κάναμε πέντε... Καταντήσαμε ο φόβος και ο τρόμος των σωφραίων που ξεκινούσαν τώρα από τη στάση σε ρυθμό χελώνας, με το πόδι έτοιμο στο φρένο. Μετά, μια μέρα έχαναν την εμφάνισή τους στη γειτονιά κάτι κουστουμαρισμένοι ψαλλιδομουστάκες, με σκαρπίνι μυτερό και σκονισμένο, κι άρχισαν να ρωτάνε από 'δώ κι από 'κει τις κυράτσες ποιος έχει πατίνι.

Ο Σταύρος τους φυλλιάστηκε αμέσως.

–Της Ασφάλειας, μας λέει ανήσυχος. Μας ψάχνουν, γιατί φαίνεται πως έγινε καρφωτή από τους σωφεραίους της Αστικής.

Χεστήκαμε.

–Τώρα τι γίνεται, ρε; Θα μας πάνε φυλακή; κλαψούρισε ο Τάκης.

–Αν δεν μας καρφώσουν οι γειτόνισσες δεν τρέχει τίποτα, λέει ο Σταύρος. Αλλά πρέπει να εξαφανίσουμε τα πατίνια.

–Και πού να τα κρύψουμε; Αν ψάξουν στα σπίτια μας θα τα βρουν.

Το σκεφτήκαμε από ‘δώ, το σκεφτήκαμε από κει... βρήκαμε την τέλεια λύση. Στο οικόπεδο του Πέρπερα υπήρχαν κάτι παρατημένα παλιά βαρέλια. Η τέλεια κρυψώνα, μιας και –λόγω των φαντασμάτων– κανείς δεν πάταγε εκεί πέρα. Τα μαζέψαμε λοιπόν κι αφού τα λύσαμε για να χωράνε τα χώσαμε στα βαρέλια και ήμασταν κύριοι.

Οι φαλλιδομουστάκες βολτάρισαν στη γειτονιά για μερικές μέρες ακόμα, αλλά όπως δεν έβγαζαν άκρη στο τέλος τα παράτησαν και ησυχάσαμε.

Πάντως τα λεωφορεία εξακολούθησαν να ξεκινούν από τη στάση μας με βήμα σημειωτόν.

Οι Μπαρμπάδες από το Αμέρνια

Ο πατέρας μου είχε τρία αδέρφια, και τα τρία μεγαλύτερά του, και τα τρία στην Αμερική, και τα τρία είχαν ρίξει μαύρη πέτρα πίσω τους. Αυτοί ήταν, ο Ντίνος ή Γκας επί το Αμερικανικότερο, ο Φώτης ή Φράνκ κι ο Μήτσος ή Τζιμ. Τούτους εδώ τους είχε πάει στην Αμερική –να τους ξεφορτωθεί, όπως έλεγε χαριτολογώντας ο πατέρας μου– ο παππούς ο Παναής κι έκτοτε η επαφή μαζί τους ήταν δεν ήταν ένα γράμμα στη χάρση και στη φέξη, πάντα με το ίδιο στερεότυπο περιεχόμενο... «Αδερφέ Γιάννη, υγιαίνουμε, το αυτό επιθυμούμε και δι' εσάς...» και κάνα-δυο δολάρια μέσα, που αποτελούσαν τη γενναιόδωρη «Αμερικανική βοήθεια» στην αναξιοπαθούσα, δοκιμαζόμενη και (βεβαίως, για κείνους) υποανάπτυκτη Ελλάδα.

Ο πατέρας μου, που ήταν λαλίστατος σε ότι αφορούσε την ηρωική του οικογένεια, για τ' αδέρφια του μιλούσε ελάχιστα έως καθόλου. Όταν τους γνωρίσαμε από κοντά καταλάβαμε το γιατί.

Κείνη την εποχή δύσκολο να βρεις στην Ελλάδα σπίτι που να μην έχει κάποιον κοντινό ή μακρινό συγγενή «στα ξένα». Αυστραλία, Αμερική, Αφρική ήταν οι κυριότερες χώρες που φιλοξενούσαν τους ξενιτεμένους μας. Αργότερα προστέθηκε και η Γερμανία –οπότε την κάναμε πια τελείως από κούπες. Όλοι αυτοί οι μετανάστες συγγενείς ήταν βέβαια φαντάσματα. Κανείς δεν τους θυμόταν και πολύ καλά, η αλληλογραφία ήταν αραιή και στερεότυπη, όσο για την προσωπική επαφή ανύπαρκτη μιας και τα ταξίδια τότε σπάνιζαν και το τηλέφωνο, όπου υπήρχε, ήταν απαγορευτικά ακριβό. Άλλωστε και οι ξενιτεμένοι, που είχαν

κουτσοβολευτεί εκεί στα ξένα, δεν έδειχναν και καμιά ιδιαίτερη πρεμούρα να ζαλωθούν μια μισοξεχασμένη, φτωχή (κι επομένως απαιτητική) οικογένεια από την οποία, έτη και έτη φωτός πριν, είχαν δραπετεύσει με χίλια ζόρια. Άντε, κανένα δέμα με φορεμένα ρούχα στη χάση και στη φέξη, ένα δολάριο στον φάκελο («να πάρετε παπούτσια για τα παιδιά»...!!!) κι όξω από την πόρτα. Οι ελάχιστοι που, κινούμενοι από νοσταλγία και ωραιοποιημένες αναμνήσεις, έκαναν την παληκαριά να διασχίσουν αντιστρόφως τον Ατλαντικό (ή τον Ειρηνικό ή ότι τέλος πάντων), μετά από λίγο καιρό το βάζαν και πάλι στα πόδια πανικόβλητοι, αφού πρόφταναν ενδιαμέσως να διαλαλήσουν την ανωτερότητα του πολιτισμού της καινούργιας πατρίδας έναντι αυτού, του κατ' εκείνους ανύπαρκτου, της παλιάς.

Πάντως, όλοι όσοι ξαναπερνούσαν από 'δώ –τουλάχιστον αυτοί της Αμερικής, που ήταν το συχνότερο είδος– έμοιαζαν να 'χουν βγει από το ίδιο καλούπι. Όλοι τους, μα όλοι, είχαν στρογγυλές μύτες, τετράγωνα σκαρπίνια, φορούσαν πουκάμισα με μεγάλα καρώ και παρδαλές γραβάτες, κουβαλούσαν ένα σωρό στυλό διαρκείας στο τσεπάκι του σακακιού κι όλοι, μα όλοι, χαζόφερναν. Επίσης, όλοι ήταν άκρως επικριτικοί για την παλιά πατρίδα, όπου τίποτα δεν γινόταν σωστά, ενώ το στόμα τους έσταζε μέλι για την καινούργια, όπου όλα ήταν τέλεια. Α, ναι... είχαν ξεχάσει και τα Ελληνικά. Στις δέκα λέξεις οι έξι τουλάχιστον ήταν αμερικάνικες (της κακιάς ώρας βέβαια, αλλά σάματι ξέραμε κι εμείς;).

–Εμένα που με βλέπεις, ξεκίνησα χωρίς σουζ να φορέσω... πως το λέτε εσείς εδώ;... παπούτσες... και δούλευα μέρα-νύχτα γουώσιν ντίσες... πλένοντας πιάτες... νταίη εντ νάϊτ... Και ότι ντόλαρς έβγαζα τα έβανα σ' ένα μπόξι και τα οικονομούσα. Ούτε κόφη, ούτε σίνεμα, ούτε σίγκαρετς, ούτε έξω, ούτε τίποτις. Δουλειά-σπίτι, που μοιραζόμουν με άλλους φάϊβ γκάϊς... πέντε νομάτους... σπίτι-δουλειά. Μόνο έτσι προκόβεις στο Αμέρικα γιου νόου. Και τώρα, δόξα το θεό, κατάφερα να 'χω πέντε ρέστωραντ στο Αστόρια και μου βγάζουν το καπέλο... χελλόου μίστερ Πάπας!

Ότανμίλαγαν για κάποιον γνωστό τους συνήθως τον αποτιμούσαν σε ντόλαρς.

–Ω, ο Τζων Λέρας, γιου νόου, πρόκοψε. Τον υπολογίζω ίσα-
με εκατό χιλιάδες ντόλαρς.

Όσο για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις... άστα να πάνε.

–Εκείνο που χρειαζόσαστε εσείς στο Ελλάντα είναι ένας κα-
λός μπόσης. Όπως Μετάξας, γιου νόου. Να σας στρώσει στη
δουλειά με το ζόρι, να προκόψετε. Νταίη εντ νάϊτ... Να πάει
στα κόφης, που είναι γεμάτα τεμπέληδοι, και να τους μαζώξει
όλους... έβρουμπόντου... «Για κομ χήαρ, εσύ... Πας να δουλέψεις
ή πας στραίητ στο τζαίηλι...», πώς το λέτε εσείς... φυλακή...
Τότε μόνο θα κάνετε προκοπή. Όπως στο Αμερική.

Τώρα, οι δικοί μας εδώ, άκουγαν αυτές (κι άλλες παρόμοιες)
παπαριές και κάναν χάζι. Κι έστυβαν το μυαλό τους να βρουν
ένα τρόπο να τυλίξουν τους «κουτοαμερικάνους» και να τους τα
φάνε –μιας κι αυτωνών, που ήταν προκομμένοι, τους περισ-
σευαν, ενώ εμείς, φτωχοδιάολοι και λεχρίτες του κερατά, υπο-
φέραμε. Αλλά όταν ήταν για ντόλαρς το μυαλό των κούταρων
έπαιρνε ξαφνικά στροφές με χίλια.

–Τι μπίζνα μου λες, αδερφέ Κώστας; Φάμπρικα να φτιά-
νουμε στραγάλια; Α, βέρυ γκουντ αϊντία... πολύ καλό ιδέα...
Και τι κεφάλαιο υπολογίζεις να βάλεις εσύ, μπράδερ Κώστας;

–Μα εγώ θα βάλω την προσωπική μου εργασία, εξηγούσε ο
μπράδερ Κώστας. Και τις γνωριμίες μου, για να βγάλουμε τα
χαρτιά και τις άδειες γρήγορα. Το κεφάλαιο θα το βάλεις εσύ
και μετά θα κάααθεσαι και θα εισπράττεις.

–Δατς φάϊν, μπράδερ Κώστας, δατς φάϊν. Πλην όμως, στο
Αμερική, όταν κάνουμε μπίζνες βάζουμε λεφτά έβρουμπόντου...
όλοι μας. Κι ο καθένας παίρνει μερίδιο, που λένε... Εσύ, μίστερ,
έβαλες τόσα... εσύ τόσα... Γιατί, όπως λέει και η δική σας η πα-
ροιμία «οι καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φρέντς»...
τους καλοί φίλοι.

–Μα, εγώ δεν έχω μία! διαμαρτυρόταν ο Κώστας.

–Τού μπαντ, μπράδερ Κώστας, τού μπαντ. Ωστόσο κάτι
μπορεί να γίνει... Μπορεί να σου δανείσω εγώ αυτά τα καπι-
τάλια που σου χρειάζονται...

Ανάσαινε με ανακούφιση ο Κώστας.

–Μπράβο, γειάσου! Τώρα μιλάς σωστά. Βάζεις το παραδάκι και προχωράμε.

–Τζαστ ε μόμεντ πληζ, μπράδερ Κώστας. Εγώ να βάλω το παραδάκι ωλράϊτ, πλην όμως ποιος θα βάλει το δικό σου;

–Εσύ πάλι. Τώρα δεν το ‘παμε;

–Ω γιες, εγώ. πλην όμως αν το βάλω εγώ τότε σε δανείζω. Εμ αϊ ράϊτ?

–Ράϊτ, μουρμούριζε ο Κώστας που κόντευε να μάθει φαρσί τ’ αμερικάνικα.

–Οπότε θα πρέπει να κάνουμε ένα χαρτί που να λέει πως σου ‘δωκα τα τάδε ντόλαρς, την τάδε ημερομηνία και κάνει να μου τα επιστρέψεις όταν ευκολυνθείς... Ράϊτ?

–Ράϊτ, ο Κώστας (κάπως λιγότερο σίγουρος τώρα).

–Τουέντυ περσέντ είναι καλά;

–Τουέντυ περσέντ τι; απορούσε ο Κώστας.

–Είκοσι τα εκατό τόκο όταν με το καλό ευκολυνθείς, εξηγούσε υπομονετικά ο χαζοαμερικάνος. Επειδή είμαστε οικογένεια, γιου νόου. Αν ήταν ξένος θα ζητούσα θέρτυ.

Κι εδώ έπαιρνε τέλος η φιλότιμη προσπάθεια του μπράδερ Κώστας, που για λίγη ώρα οραματίστηκε τον εαυτό του βιομήχανο στραγαλιών (που αν έβλεπε εργοστάσιο ο αγαθιάρης ο Μπρούκλιν να με φτύσεις εμένα).

* * *

Οι μπαρμπάδες, Γκας, Φρανκ και Τζιμ, όταν τους γνωρίσαμε από κοντά, δεν αποτελούσαν εξαίρεση στο παραπάνω στερεότυπο. Είχαν και οι τρεις στρογγυλές μύτες (του Φρανκ κόκκινη, γιατί το ‘τσουζε κιόλας), τετράγωνα σκαρπίνια και χαζόφερναν. Α, ναι... και οι τρεις φοβεροί τσιγκούνηδες. Όταν ήταν να πληρώσουν, στο καφενείο για παράδειγμα, όλο έψαχναν το πορτοφόλι τους και το ‘βρισκαν όταν κάποιος άλλος είχε ήδη πληρώσει το λογαριασμό. «Νεξτ τάϊμ δικά μου», δήλωναν χουβαρντάδικα.

Μας ήρθαν σε δόσεις. Πρώτος ο Γκας με τη γυναίκα του, μια καλοκάγαθη, στρογγυλή, θεόκουτη Αμερικάνα, τη θεία

Αϊρήν, που φοβόταν μην κι ο Γκας, στο γυρισμό, τη φουντάρει στη θάλασσα από το παπόρο, λέει, για να εισπράξει το ινσούρανς... πώς το λέτε εσείς εδώ;... την ασφάλεια.

Ο θείος Γκας ήρθε φορτωμένος δώρα.

Μια βαλίτσα γεμάτη πορτοφόλια! Ότι πορτοφόλι μπορείς να φανταστείς! Όλων των ειδών, των μεγεθών και των διαμετρημάτων. Ο πατέρας μου έμεινε με το στόμα ανοιχτό.

—Ρε συ, πορτοφολάς ήσουν εκεί, στο Αμέρικα; λέει του θείου Γκας.

—Ω νόου, απαντάει εκείνος (που, σημειωτέον, δεν είχε ίχνος αίσθησης χιούμορ). Βρήκα ένα σόπι... μαγαζί που λέτε εσείς... που τα είχε φτηνά και τα πήρα. Να δώσετε σε συγγενείς και φίλους.

—Και τι να βάλουν μέσα, ρε Ντίνο, μαρουλόφυλλα; τον πείραξε ο πατέρας μου.

—Νόου, Γιάννη. Ντόλαρς... λεφτά.

—Και πού να τα βρουν τα λεφτά στην Ελλάδα αυτή την εποχή, ρε αδερφέ;

—Δεν έχετε;

—Αμ, δεν έχουμε...

—Στο Αμερική εμείς έχουμε πολλά. Αλλά εκεί δουλεύουμε.

—Κι εμείς εδώ τι κάνουμε, ρε; αγρίεψε ο πατέρας μου. Παίζουμε τις πιτσικουλιές;

Τέλος πάντων, εφοδιάσαμε κόσμο και κοσμάκη με πορτοφόλια. Και φυσικά όλη τη γειτονιά, με πρώτους και καλύτερους τους φιλαράκους.

—Ρε συ, μου λέει μια μέρα εμπιστευτικά ο Σταύρος. Κάτι δεν πάει καλά με τον μπάρμπα σου.

—Γιατί, ρε; απορώ εγώ.

—Στο πορτοφόλι που μου 'δωκες...

—Ε, τι;

–Βρήκα μια αμερικάνικη ταυτότητα.

Έβγαλε και μου έδειξε μια άδεια οδήγησης ενός John Lagunza (ή κάπως έτσι) με φωτογραφία, διεύθυνση, απ’ όλα μέσα.

–Ε, θα την ξέχασε όταν πούλησε το πορτοφόλι, λέω.

–Γιατί να πουλήσει το πορτοφόλι; θέτει το λογικό ερώτημα ο Σταύρος, που είχε ξυπνήσει μέσα του το αστυνομικό δαιμόνιο.

–Γιατί μπορεί να το βαρέθηκε και να ‘θελε ν’ αγοράσει άλλο.

–Ναι, αλλά κι ο Τσίλας βρήκε μέσα ένα επισκεπτήριο...

–Εεεε...

–Κι η μάνα μου ένα εισιτήριο τραίνου.

–Καλά, μπορεί να έτυχε...

Ο Σταύρος με κοίταξε σκεπτικός.

–Ρε συ... Μήπως ο μπάρμπα σου είναι πορτοφολάς;

Μια άλλη βαλίτσα που κουβάλησε ο θείος Γκας ήταν γεμάτη τσίχλες. Ότι τσίχλα μπορείς να φανταστείς ήταν εκεί μέσα. Στη γειτονιά μαςάγαμε μήνες.

–Κι αυτές φτηνές; ρώτησε τον αδερφό του ο πατέρας μου δύσπιστα.

–Τζάμπα! απάντησε εκείνος. Τις δίνουν για διαφήμιση.

Άλλη βαλίτσα τίγκα στα στυλό διαρκείας. Κανείς στη γειτονιά δεν ξαναγόρασε στυλό για χρόνια. Τέλος δυο τεράστιες βαλίτσες γεμάτες ρούχα φορεμένα.

–Αυτά τι είναι, ρε Ντίνο; ρώτησε ο πατέρας μου. Από το φιλόπτωχο;

–Τα φορέσαμε για να παλιώσουν και να μη μας ζητήσουν τέξες στο τελωνείο, εξήγησε ο χουβαρδάς θείος.

Η μάνα μου τα μάζεψε και τα καταχώνιασε όλα σ’ ένα παλιό μπαούλο.

–Ποιος ξέρει τι αρρώστιες μπορεί να είχαν αυτοί που τα φόραγαν, είπε. Άσε να φύγουν οι μουσαφिरαίοι κι έννοια σου...

Τους βάζω εγώ μπουρλότο αμέσως. Που πήγαν και μου κουβάλησαν τις παλιατζούρες τους!

Μόνο ένα κολεγιακό μπουφάν κατάφερα με χίλια ζόρια να περισώσω, μ' ένα μεγάλο «B» ραμμένο στο αριστερό στήθος, αλλά μια φορά μόνο το φόρεσα στη γειτονιά γιατί όταν το είδαν οι μάγκες είχαμε σχόλια.

–Αυτό το «B» παναπεί «βουτυρόπαιδο», ρε; μου πέταξε ο Τάκης, που δεν χρώσταγε να πει καλό για άνθρωπο.

Οπότε πλακωθήκαμε –φυσικά.

Όπως και να 'χε το πράγμα όμως ο ερχομός του θείου Γκας ήταν το γεγονός της χρονιάς στη γειτονιά και για ένα διάστημα μ' έβαλε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της παρέας.

–Αυτός ο θειός σου τον έχει δει τον Τζωννυβαϊσμούλλερ εκεί στην Αμερική, ρε;

–Μα, ήταν το πρώτο που τον ρώτησα, αναγκάστηκα να παραδεχτώ περίλυπος. Αλλά ούτε που τον ξέρει.

–Δεν ξέρει τον Τζωννυβαϊσμούλλερ και μένει στην Αμερική, ρε;!!!...

–Ούτε που έχει πάει σινεμά λέει...

–Δεν έχει πάει σινεμά;!!! Στην Αμερική που μπορείς να δεις ότι έργο θες; Μα τι σκατά έκανε εκεί τόσα χρόνια;

–Δούλευε λέει, εξήγησα. Δεν ευκαιρούσε για σινεμά.

–Για ρώτα τον αν έχει αμάξι...

Τον ρώτησα.

–Γιες, σιουρ!... Έχω τρία κάρα, απάντησε περήφανα ο θείος. Δύο Σεβρολέτες και ένα Φόρντι.

Έλπιζα για Κάντιλακ, αλλά...

–Τρία αμάξια! θαύμασε ο πατέρας μου. Και τι τα κάνεις, ρε Ντίνο, τα τρία αμάξια;

–Ε, πώς... Όταν χαλάει το ένα παίρνω το άλλο.

–Και δεν μας έφερνες κι εμάς ένα;...

Ο μπάρμπας κόμπιασε. Η ανοιχτοχεριά βλέπεις...

–Ω νόου, ήταν ιμπόσιμπολ, εξήγησε. Πρώτον γιατί το ένα το πούλησα και ύστερα το τελωνείο θα ζητούσε τέξες... φόρους... πώς το λέτε;

–Πλάκα κάνω, ρε, του είπε χαμογελώντας ο πατέρας μου (που τον είχε φυλλιαστεί τι σπύρτο ήταν).

–Δατς ωλράϊτ, απλά σου το λέω για να μη νομίσεις πως λυπήθηκα τα λεφτά...

–Εσύ τέτοιο πράγμα! σταυροκοπήθηκε ο πατέρας μου. Ο Χριστός κι η Παναγία!

Αυτό που μου ‘κανε τεράστια εντύπωση δεν ήταν το πόσο διαφορετικά ήταν τα δυο αδέρφια –αυτό εξηγείται εύκολα– αλλά το πόσο αποξενωμένοι ήταν. Εντάξει, υπήρχε η χρονική απόσταση και η διαφορετική ζωή που έκανε ο καθένας τους, αλλά τόσο μακριά ο ένας από τον άλλο ήταν μυστήριο.

Για παράδειγμα, ενώ ο πατέρας μου μίλαγε συχνά για τους γονείς του και τα παιδικά του χρόνια, ο Ντίνο έδειχνε να μη θυμάται τίποτα. Λες και η ζωή του ξεκίνησε από τη στιγμή που πάτησε το πόδι του στη ρημάδα την Αμερική. Μέχρι που το πρόσεξε κι ο πατέρας μου.

–Βρε συ, Ντίνο, τον ρωτάει ένα βράδυ μετά το φαγητό που πίνουν τον καφέ τους. Τον πατέρα τον θυμάσαι καθόλου;

–Ω γιες, βέρυ γουέλ, απάντησε ο μπάρμπας.

–Τι θυμάσαι δηλαδή;

–Πως ήταν ένας θηρίος μέχρι κει πάνω... σιξ φητ φορ... σιξ φάϊβ... Όταν βάδιζε στο δρόμο όλοι έκαναν στην πάντα... Ε γκρέητ γκάϊ!... Μιλούσε τα αμερικάνικα φαρσί, γιου νόου...

–Κι άλλες εφτά γλώσσες, συμπλήρωσε ο πατέρας μου.

–Ρήλυ; ξαφνιάστηκε ο μπάρμπας. Δεν το ήξερα...

–Εσύ το ‘ξερες πως είχε κάνει στην Κριμαία; ρώτησε ο πατέρας μου.

–Γιου μην λάϊκ ε χόλινταϊ?... διακοπές;...

–Χμμ... όχι ακριβώς... Ήταν στον Εγγλέζικο Στρατό.

–Στον Εγγλέζικο Στρατό! Ο πατέρας; Πρώτη φορά το ακούω... Πώς βρέθηκε στο Εγγλέζικο Άρμου;

–Έλα ντε!... Βρήκα τα χαρτιά του, τη στολή του, το ξίφος... Τα ‘χω φυλαμένα... Ήταν λοχαγός.

–Πρώτη φορά το ακούω!... Γουέλ... γουέλ... γουέλ... Ξέρεις, πήγε και ο Μήτσος, ο αδερφός μας, στο Άρμου... Του δίνουν καλή σύνταξη κι από κει.

Να και κάτι ενδιαφέρον!

–Στους πεζοναύτες; ρώτησα. Σαν τον Τζωνγουαίην;

–Τον ποιον;... Ω νόου... Αϊ ντοντ θινκ σο... Στους σταύλους τον είχαν να φροντίζει τα αλόγατα...

Ο πατέρας μου ξερόβηξε.

–Τότε στο Αλβανικό..., είπε. δεν είδαμε και πολλούς από σας να τρέχουν να βοηθήσουν την πατρίδα...

–Ήταν πολύ γρήγορα..., απολογήθηκε ο μπάρμπας. Δεν προκάναμε... και να θέλαμε... Αλλά γιου ντιντ βέρυ γουέλ... τα καταφέρατε θαυμάσια...

–Ναι, ήρθαν μετά κι οι Γερμανοί και την κάναμε από κούπες.

–Σόρρυ. Εμείς δεν μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα. Αλλά σας σώσαμε μετά, με τα ντόλαρς και την Αμερικανική βοήθεια.

–Όσο γι’ αυτό... Αυτοί που τα τσέπωσαν έχουν να το λένε! χαμογέλασε ο πατέρας μου.

Ούτε αυτό το έπιασε ο Γκας.

–Ενυγουαίη... αυτό που σας χρειάζεται σε σας είναι ένας μπόσης με πυγμή, όπως, για παράδειγμα, δε πρέσιντεντ οφ δε Γιουνάιτεντ Στρίκτς...

–Έχουμε. Τη «Φρίκη».

–Σόρρυ?...

–Άσε... άλλη φορά...

Ο θείος Γκας έφυγε πάλι και δεν έλειψε σε κανένα. Μόνο τα

πορτοφόλια, τα στυλό και οι τσίχλες που άφησε πίσω του τον θύμιζαν.

* * *

Ο δεύτερος θείος που μας προέκυψε ήταν ο θείος Τζιμ, ο πάλαι ποτέ Μήτσος. Κι αυτός ίδια κοψιά με τον Γκας, στο πιο τσιγκούνικο του χαρακτήρα.

Τούτος εδώ δεν κουβάλησε βαλίτσες να μας σώσει από την ανέχεια. Μόνο έναν τσελεμεντέ για τη μάνα μου –με τη σφραγίδα της Αρχιεπισκοπής Βορείου Αμερικής– κι ένα ρολόϊ, που δεν δούλευε, για τον πατέρα μου. Εμένα μου έφερε ένα πλαστικό ντουφέκι με καψούλια, που διαλύθηκε μέσα σε μια βδομάδα.

Τον ρώτησα κι αυτόν για τον Τζωννυβαϊσμύλλερ, τον Ερροφλύν και τον Τζωνγουαίην, αλλά ούτε κι αυτός τους ήξερε. Πόσο μάλλον να τους έχει δει από κοντά!

–Το σίνεμα είναι ακριβό στο Αμέρικα, μου εξήγησε. Και τα ντόλαρς δεν είναι να τα ξοδεύεις σε αηδίες.

Τον ρώτησα και για τον στρατό, ελπίζοντας σε ηρωικά κατορθώματα που αγνοούσε ο Γκας, αλλά κι εκεί απογοήτευση.

–Μπα, στη δασοφυλακή πήγα για μερικούς μήνους, γιατί τα ντόλαρς ήταν καλά, είπε. Στο στρατό ο μισθός είναι μικρός.

Ούτε αυτός ήξερε για την ηρωική δράση του παππού στην Κριμαία, ούτε και θυμόταν τίποτ' άλλο. Κι αυτός δύσκολα σε έπειθε πως ήταν αδερφός του πατέρα μου.

–Αυτός ο Αμερικάνος μας βγήκε τελείως πατάτα, σχολίασε ένα απόγευμα ο Γιώργος. Ούτε πορτοφόλια, ούτε στυλά, ούτε τσίχλες, ούτε τίποτα. Μόνο ένα ψευτοντουφέκι εκεί, που μας χάλασε αμέσως. Δεν τον κόβω για πλούσιο.

–Μια φορά όλο για λεφτά μιλάει.

–Επειδή δεν έχει, γι' αυτό.

–Μπα... Όλοι οι Αμερικάνοι έχουν λεφτά. Ο θείος Ντίνος είχε τρία αυτοκίνητα.

–Αυτός εδώ πόσα έχει;

–Δεν θα 'χει κι αυτός κάνα-δυο;

–Πάμε να τον ρωτήσουμε;

Πήγαμε.

–Κάρο; Τι να το κάνω το κάρο; γέλασε ο μπάρμπας. Για έξοδα περιττά; Και δεν πάω με το μπάσι τζάμπα;

–Τζάμπα; Πώς; ενδιαφέρθηκε ο Γιώργος.

–Έχω βγάλει χαρτί ανάπηρος πολέμου, εξήγησε ο μπάρμπας. Στην Αμέρিকা οι ανάπηροι πολέμου δεν πληρώνουν στο μπάσι.

–Και πως έγινες ανάπηρος πολέμου, θείε; ρώτησα εγώ με ενδιαφέρον.

–Να, στον πόλεμο δούλευα σε μια φάμπρικα που έφτιαχνε σώβρακα για το στρατό. Μια μέρα λοιπόν δεν πρόσεξα και πιάστηκε το χέρι μου σε μια ραπτομηχανή... Ευτυχώς δεν έπαθα τίποτα, εκτός από ένα σκίσιμο... Αλλά εγώ, έξυπνος, πάω και πιάνω τον μπόση και του λέω.. «το και το, εγώ τραυματίστηκα και δεν ξέρω τι θα κάνετε, αλλά θα μου δώσετε χαρτί που να το λέει...». Με τα πολλά αυτός μου λέει... «Ωλ ράϊτ, Τζιμ, θα σου το δώκω...» κι έτσι πήρα το χαρτί κι από τότε δεν πληρώνω ούτε σέντσι στο μπάσι.

Με τον Γιώργο ανταλλάξαμε ένα βλέμμα, αλλά δεν είπαμε κουβέντα.

Όστοςο και ο Τζιμ είχε πολιτική άποψη (μαντέψτε... ναι, παρόμοια με του Γκας) και δεν δίσταζε να ορμηνεύει τον πατέρα μου.

–Το πρόβλημα εδώ σε σας είναι οι κόμμεις, του λέει μια μέρα. Όσο υπάρχουν κόμμεις θα ‘χετε πρόμπλεμς. Εμείς στο Αμέρিকা τους απαγορεύουμε τους κόμμεις κι έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο. γι’ αυτό μας λένε «δε λαντ οφ δε φρη»... η χώρα της ελευθερίας!

–Αυτό πια να λέγεται! απάντησε ο πατέρας μου. Μα δεν σας βλέπω τι φρη ντερμπεντέρηδες είσαστε!

–Μετά είναι το άλλο..., συνέχισε απτόητος ο Τζιμ-Μήτσος. Παρατήρησα πως έχετε πολλούς γύφτους.

Ο πατέρας μου, που είχε κουμπαριές με τους γύφτους, συνοφρώθηκε.

–Κακό αυτό, ε;

–Πολύ κακό. Γιατί οι γύφτοι κλέβουν και βρωμίζουν τον τόπο. Θες τώρα εσύ να μένει ο γύφτος στο διπλανό σπίτι;

–Γιατί να μη θέλω;

Ο Αμερικάνος τον αγνόησε.

–Είναι όπως εμείς με τους μαύρους. Οι νίγκερς είναι τεμπέληδες, κλέφτες και μυρίζουν. Τι κάνει λοιπόν το σταίητ; Τους μαζεύει και τους βάνει σε γκέτο... όλους μαζί. «Έλα εδώ, κύριε νίγκερ... άντε με το σινάφι σου, μη σου δώκω μια στο κεφάλι και στο ανοίξω...». Και στα μπάσια... Άλλα για τους μαύρους, άλλα για τους άσπρους... Και στα κόφης... και στα ρέστωραντ... και στα χοτέλ... και παντού. Έτσι έχουμε το κεφάλι μας ήσυχο.

–The land of the free..., σχολίασε ο πατέρας μου.

–And the home of the brave..., συμπλήρωσε ο Μήτσος. Να το μάθεις απέξω ολόκληρο, αξίζει τον κόπο.

Ο πατέρας μου κούνησε το κεφάλι του.

–Ρε Μήτσο, του λέει. Θέλω να μου πεις ειλικρινά... Τα πιστεύεις αυτά που λες ή τα λες έτσι;

–Εμείς στο Αμέρικα δεν λέμε τίποτα «έτσι». Γι' αυτό είμαστε ε γκρέητ ναίησιον κι εσείς ένα φτωχό και μικρό χωριό.

–Τώρα να σου πω για τη μάνα σου θα βρίσω και τη δικιά μου, μουρμούρισε ο πατέρας μου.

Αλλά, φυσικά, ο Τζιμ δεν το 'πιασε.

Κάποια στιγμή ο Τζιμ-Μήτσος μας αποχαιρέτησε και πήρε των ομματιών του για να μην τον ξαναδεί ή ξανακούσει ποτέ κανείς μας πια. Κι αυτός, όπως ο Γκας, αμφιβάλω αν έλειψε σε κανέναν.

* * *

Και τώρα ήταν η σειρά του τρίτου και καλύτερου, του θείου Φώτη ή Φρανκ, που όπως θ' αντιλαμβανόμασταν όλοι σύντομα, ήταν –μακράν– ο πιο τσάκαλος απ' όλους. Το δέκα το καλό!

Ο θείος Φρανκ δεν ήρθε μ' άδεια χέρια. Έφερε μαζί του ένα

μεγάλο μπαούλο και μια βαλίτσα. Το μεν μπαούλο ήταν τίγκα στο παπούτσι. Όλων των ειδών, των μεγεθών και των χρωμάτων –φορεμένα φυσικά– παπούτσια, συχνά αζευγάρωτα, μερικά και χωρίς κορδόνια.

–Εγώ, γιου νόου, είχα στιλβωτήριο στο Σαν Φρανσίσκο χρόνια, μας εξήγησε ο θείος. Όταν λοιπόν οι πελάτες αγόραζαν καινούργια παπούτσια άφηναν τα παλιά τους σε μένα.

–Και τι τα ‘χανες; απόρησε ο πατέρας μου. Τα μάζευες για να μας τα φέρεις;

–Ω νόου... Τα πουλούσα στους Οβραίους, είπε ο θείος Φρανκ. Κι έβγαζα καλά ντόλαρς. Αυτά είναι τα τελευταία που μάζωξα και δεν πρόκανα να πουλήσω. Μπορούμε να τα πουλήσουμε εδώ στους Οβραίους και να οικονομήσουμε καλά ντόλαρς...

Τελικά τα παπούτσια πήγαν κι αυτά στη γειτονιά κι έτσι σε λίγο όλοι κυκλοφορούσαμε υπερηφάνως με αμερικάνικο, φορεμένο, σκαρπίνι.

Η βαλίτσα ήταν κατά το ήμισυ γεμάτη με τα ρούχα και τα προσωπικά είδη του μπάρμπα και κατά το άλλο ήμισυ με μπουκάλες Bourbon!

–Αυτά για να κερνάμε όταν έρχεται κανείς επίσκεψη, εξήγησε ο θείος Φρανκ, αραδιάζοντας τα μπουκάλια κάτω από το εικονοστάσι, στο δωμάτιό του.

–Τι ‘ναι πάλι αυτό, ρε Φώτη; ρώτησε ο πατέρας μου.

–Μπέρμπον, τον πληροφόρησε εκείνος. Το καλύτερο φάρμακο! Θεραπεύει από γρίπη μέχρι λουμπάγκο, μέχρι αρθριτικά... μέχρι όλα.

–Και θα τρατάρουμε τους ανθρώπους φάρμακο, ρε συ Φώτη;

–Μπορεί να χρειαστεί καμιά φορά, δεν ξέρεις..., απάντησε ο μπάρμπας.

Ευτυχώς δεν χρειάστηκε, αλλά παρατηρήσαμε ότι κάθε μέρα πήγαινε κι από μια άδεια μπουκάλια στα σκουπίδια. Μερικές φορές και δύο...

–Μπορεί να ‘χει αρθριτικά ο άνθρωπος, τον δικαιολόγησε η άσχετη μάνα μου. Δεν τον είδες πόσο πολύ κοιμάται;

Γιατί, ο θείος Φρανκ, μετά το μεσημεριανό φαγητό κλεινόταν στο δωμάτιό του και τον ξαναβλέπαμε την επομένη το πρωί πάλι. Καμιά φορά, ενδιαμέσως, τον ακούγαμε να πιάνει και κανένα αμερικάνικο άσμα, που, φυσικά, δεν καταλαβαίναμε.

Πάντως η θεραπεία πρέπει να πήγε καλά, γιατί μόλις τελείωσαν τα μπουκάλια τον θείο τον βλέπαμε πολύ πιο συχνά.

Για λίγο όμως, γιατί σύντομα πήρε να εξερευνά τα πέριξ και χανόταν για ώρες ολόκληρες. Όταν επέστρεφε η μύτη του ήταν πιο κόκκινη από το συνηθισμένο και η διάθεσή του περίφημη. Όλο τραγούδι και χαρά.

Κι όσο η διάθεση του μπάρμπα έφτιαχνε τόσο του πατέρα μου χάλαγε.

—Θα έχουμε ντράβαλα με δαύτον, να μου το θυμηθείς, τον άκουσα ένα βράδυ να λέει του κυρ-Νίκου, όπως έπιναν τα τσιπουράκια τους στην αυλή.

—Μπα, μετά από τόσα χρόνια στο κάτεργο της Αμερικής είπε ο άνθρωπος να το ρίξει λίγο έξω, τον εμφύχωνε ο κυρ-Νίκος.

Αλλά ο Φρανκ το 'χε παραρίξει έξω. Ήταν φορές που έφευγε απόγευμα και γύριζε την άλλη μέρα το μεσημέρι... Μια-δυο φορές τον φέραν μάλιστα συνοδεία οι χωροφύλακες, που τον είχαν βρει, λέει, τέζα σ' ένα πεζοδρόμιο.

Τώρα, κάθε βράδυ, ο πατέρας μου κι ο κυρ-Νίκος βγαίνουν περιπολία, να ψάξουν για τον Φώτη σε όλα τα ταβερνεία και τα τσιπουράδικα της πόλης, να τον μαζέψουν πριν γίνει τελείως λιώμα.

Άρχισε η επείγουσα αλληλογραφία με τους άλλους μπάρμπάδες στο Αμέρικα. «Τι τρέχει με τον Φώτη;» ρωτούσε ο πατέρας μου. «Α, δεν το ξέρεις; Έχει ένα μικρό drinking problem...» ερχόταν η απάντηση. «Και γιατί δεν μου το είπατε, ρε;»... «Μα, δεν μας ρώτηξες...».

Είδε κι απόειδε ο πατέρας μου, τον προειδοποίησαν και οι γιατροί πως το συκώτι του Φρανκ ήταν σμπαράλια και τα κρασιά του πλέον μετρημένα, τον πακετάρισε, τον πήρε από το αυτί και τον ξαπόστειλε από κει που ήρθε.

★ ★ ★

Τον άκουσα ένα βράδυ να λέει του κυρ-Νίκου:

–Δεν μπορώ να καταλάβω, βρε Νίκο... Αυτοί οι ανεπρόκοποι πήγαν στην Αμέρικα για καλύτερα και βγήκαν όλοι τους σκατάδες. Τι διάολο παθαίνουν όλοι εκεί πέρα;

–Μπορεί να φταίει αυτή η κοκακόλα που τους ποτίζουν να τους αποβλακώσουν, απάντησε ο κυρ-Νίκος. Ενώ εμείς εδώ, με το τσιπουράκι μας και το καφεδάκι μας, είμαστε σένιοι. Κι ας μην έχουμε μία.

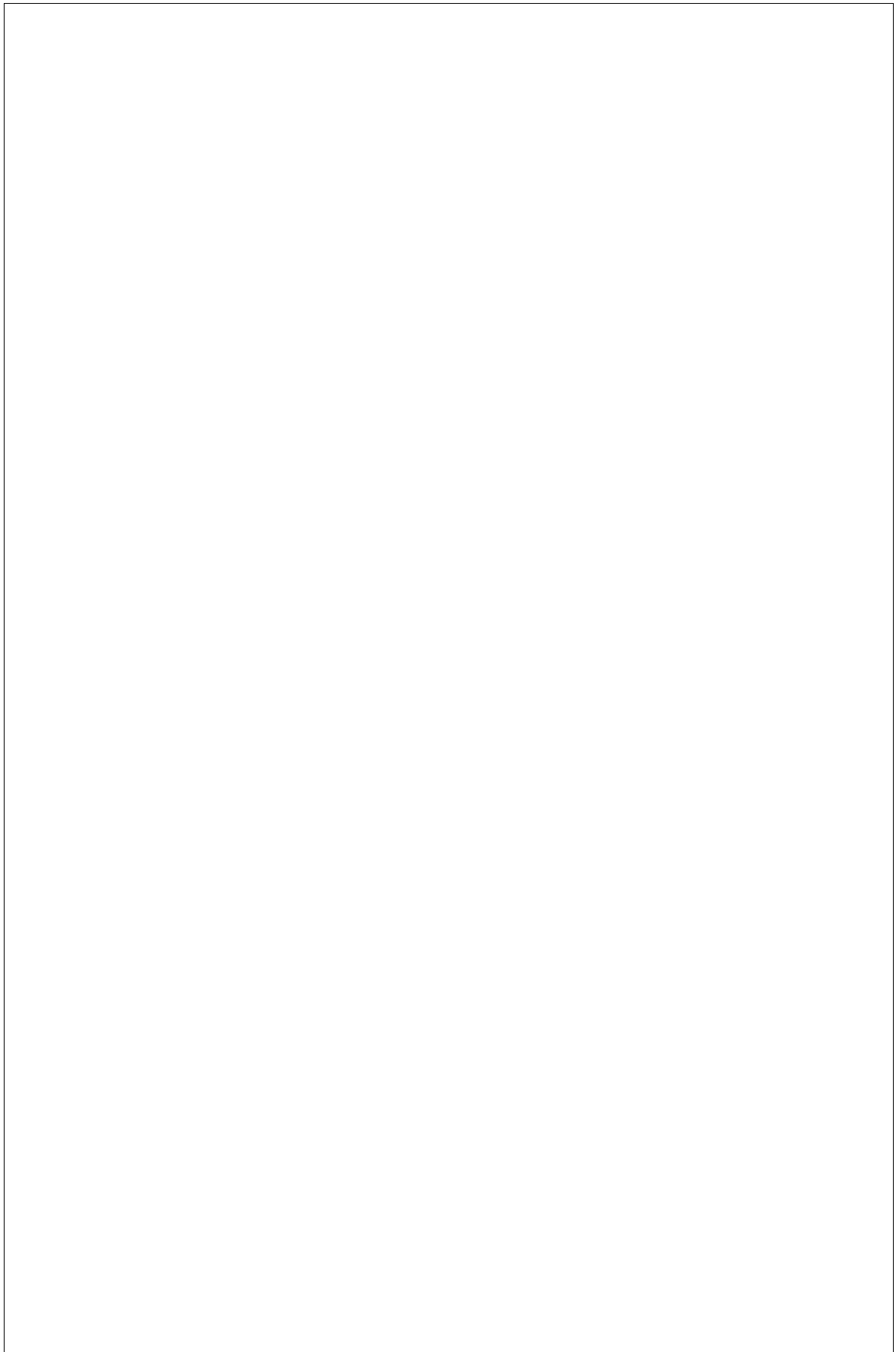
–Καλύτερα εδώ εμείς λες;

–Δεν το συζητάω... Χιλιάδες φορές καλύτερα!

–Κι εγώ που ένιωθα ριγμένος που έμεινα πίσω αμανάτι!... μουρμούρισε ο πατέρας μου.

–Ούτε να το συζητάς. Άντε, πιάσε ένα τελευταίο και πάμε για ύπνο, γιατί αύριο πρωί-πρωί φτου κι απ' την αρχή.

Τα Θήλεα είναι Άτσιμα Θηρία

εν μπορώ να πω με σιγουριά πότε ακριβώς αρχίσαμε να κοιτάζουμε τα κορίτσια με διαφορετικό μάτι, αλλά μου φαίνεται πως έγινε ξαφνικά κι αναπάντεχα. Από τη μια μέρα στην άλλη. Μυστήριο πράγμα για πότε η περιφρόνηση μεταλλάχτηκε σ' ενδιαφέρον! Εκεί που πριν ούτε να τις φτύσουμε δεν καταδεχόμασταν, τώρα όλο και πιο συχνά τρύπωναν στις ατελείωτες φιλοσοφικές μας συζητήσεις.

Νομίζω πως η αρχή έγινε με τους «μικρούς ήρωες». Η Τζαίην, η Ταταμπού, η Μαλόα (του Τάργκα), η Ρεγγίνα, η Σατούρνα, η Κατερίνα και –ειδικά αυτές– οι αδίσταχτες Γερμανίδες κατάσκοποι, φρόντισαν, με ύπουλο και αθόρυβο τρόπο, να μας μπάσουν στον χαώδη κόσμο των θηλέων.

Η Ταταμπού, του «Γκαούρ-Ταρζάν», είχε τη μεγαλύτερη επιτυχία στις προτιμήσεις των αλάνηδων, αλλά εμένα –που μ' έκοφτε να ξεχωρίζω– μου γυάλιζε περισσότερο η Τζαίην.

–Άντε πάαινε από χει, ρε, με πρόγκαγε ο Σταύρος. Η Τζαίην είναι γριά.

–Μπορεί να είναι γριά, αλλά με κάτι βύζους νάααα! υπερασπιζόμουν εγώ το ίνδαλμά μου.

–Γιατί, ρε άσχετε, η Ταταμπού δεν έχει βύζους;

–Ναι, αλλά η Τζαίην είναι ξανθιά, πέταγα εγώ το ακλόνητο επιχείρημα.

Μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για την εποχή πριν οι Ελληνίδες μετατραπούν ομαδικώς σε Σκανδιναβές, τότε που το μαυροτσού-

καλο ήταν ο κανόνας και μόνο οι προχωρημένες κομμωτριούλες και οι ηθοποιές τολμούσαν να πειραματιστούν χρωματικά στην κουρούπα τους. Ξανθιά μόνο στο σινεμά και στα μπουζούκια έβλεπες.

–Εμένα πάντως μ’ αρέσει πιο πολύ η Κατερίνα από τον «Μικρό Ήρωα», δήλωνε ο Θυμιάκης.

–Άντε, ρε, από κει πέρα, τον απόπαιρνα. Η Κατερίνα!... Όλο κλάψα και προσευχή. Σιγά τον κόμματο!...

Ο Θυμιάκης τσαντιζόταν που του έθιγαν τη γυναίκα.

–Η Κατερίνα, ρε μάπα, αν θες να ξέρεις, είναι για να την παντρευτείς, να κάνεις οικογένεια, όχι να την πιάσεις γκόμενα.

–Εντάξει, καλό γχομενάκι και η Κατερίνα, κοίταζε να τα συμβιβάσει ο Σταύρος, σαν αυθεντία που ήταν στα του «Μικρού Ήρωα». Έχει όμως εκεί μέσα και κάτι θεογχομενάρες πρακτόρισσες... μπουκιά και συχώριο!

–Ναι, ναι, ρε, αλήθεια. Εμένα μ’ αρέσει η Φρουλάϊν Χ.

–Εμένα η Κόμπρα.

–Και η Σφήκα, ρε. Πολύ γχομενάκι!

–Καλά, ρε σεις, το Παιδί-Φάντασμα πώς δεν έπιασε καμιά απ’ αυτές γκόμενα; έθεσε μια μέρα το φιλοσοφικό ερώτημα ο Τσίλας.

–Τι βλακεία είπες πάλι; τον πρόγκηξε ο Σταύρος. Αφού αυτές, ρε, έχουν βάλει σκοπό της ζωής τους τον αφανισμό της πατρίδας μας, ρε ψώνιο. Θα έπεφτε σ’ αυτό το κατάντημα το Παιδί-Φάντασμα να τις βγάλει γκόμενες επειδή μόνο και μόνο έχουν ωραίο κώλο;

Αυτό μ’ έβαλε σε σκέψεις. Γιατί, αν ήταν να βγάλω ραντεβού τη Φρουλάϊν Χ, για παράδειγμα, αμφιβάλλω αν θα είχα στο μυαλό μου το μέλλον της πατρίδας. Η διαπίστωση αυτή δεν μ’ άρεσε καθόλου, γιατί τι σόϊ ήρωας θα ήμουν εγώ που θα ‘βαζα μια γκόμενα πάνω από έναν ιερό σκοπό; Αλλά... κι αν μετά από χρόνια άλλαζαν τα πράγματα κι από εχθροί γινόμασταν φίλοι με τους Γερμανούς, όπως έγινε τώρα καλή ώρα, εγώ θα είχα μείνει μπουκάλα και θα είχα χάσει την ευκαιρία με τη γυναι-

κάρα, τη Φρουϊλάϊν Χ, για το τίποτα; Και θα μου 'μενε το απω-
θμημένο, που μπορούσα, αλλά δεν το έκανα;

Δειλά-δειλά κατέθεσα αυτή την προχωρημένη σκέψη στην
ομήγυρη, πλην αυτοί οι άξεστοι με γιουχάρισαν παμφηφί.

–Αυτό μην το ξαναπείς, είπε σοβαρά ο Σταύρος. Έτσι μιλούν
οι προδότες. Το Παιδί-Φάντασμα έχει βάλει σκοπό της ζωής
του την απελευθέρωση της πατρίδος από τον βάρβαρο κατακτη-
τή. Δεν θ' αφήσει τώρα τον ιερό σκοπό να τρέχει με τις γκόμενες
–και μάλιστα πράκτορες του εχθρού!

–Θα μπορούσε ίσως να τις βγάλει ραντεβού και μετά να τις
σκοτώσει, πρότεινε ο Γιώργος.

–Κι αυτές, ρε μάπα, τόσο βλαμμένες θα ήταν να πάνε; τον
αντέχρυσε με σαρκασμό ο Σταύρος.

–Μπορεί και να 'ταν, επέμεινε ο Γιώργος. Γυναίκες είναι,
σιγά το μυαλό!

–Ναι, αλλά αυτές δεν είναι κανονικές γυναίκες, του υπενθύ-
μισε ο Σταύρος. Είναι εκπαιδευμένες στην κατασκοπία. Άρα
κόβει το μυαλό τους.

–Πιο πολύ κι από του Γιώργου Θαλάσση;

–Όχι βέβαια, αλλά πάντως δεν είναι και τελείως βλίτα.

–Εγώ πάντως με τις κατάσκοπες δεν θα 'βγαινα ραντεβού,
δήλωσε ο Τάκης. Μπορεί να μου 'βαζαν κανένα δύσκολο αίνιγ-
μα, να τσαντιζόμουν, να τις βάραγα και μετά θα με πιάναν τα
Ες-Ες και θα με χώναν φυλακή.

Δεν έβγαινε άκρη μ' αυτό το σοβαρό ηθικό δίλημμα και
προτίμησα να το αφήσω έτσι, γιατί, παρ' όλα τα πατριωτικά
και άλλα επιχειρήματα, πολύ φοβάμαι πως εγώ θα 'βγαινα ρα-
ντεβού με τις Γερμανίδες πρακτόρισες –και βλέποντας και
κάνοντας.

Δεν μας ενδιέφεραν όμως μόνο οι χάρτινες καλλονές. Και οι
αληθινές, αυτές της καθημερινότητάς μας, δεν μας άφηναν πλέον
παγερά αδιάφορους. Βέβαια, οι μικρές –συμμαθήτριες και συνο-
μήλικες– αποκλείονταν αυτομάτως. Όπως και οι αδερφές των
φίλων. Οπότε τι έμενε; Οι «μεγάλες» και οι άγνωστες περαστι-
κές.

Προσωπικά τις μεγάλες τις προτιμούσα. Ακόμα κι αν ήταν φίλες της μάνας μου –αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία. Πάντως, παραδόξως, η πρώτη που τράβηξε την προσοχή μου εμένα ήταν μια από τις λιγότερο μεγάλες. Ήταν συμμαθήτρια του Τάσου και περνούσε συχνά από τη γειτονιά, γιατί μάλλον κάπου εκεί κοντά έμενε. Την έλεγαν Έφη και ήταν ένα ανοιχτόξανθο ψηλόλιγνο κορίτσι με πρόσωπο αγγέλου. Την έβλεπα να περνάει και μελαγχολούσα. Το πιο όμορφο κορίτσι του κόσμου! Δεν το ‘χα πει φυσικά σε κανέναν ότι μ’ άρεσε –ούτε στον Γιώργο– γιατί φοβόμουν την καζούρα. Ήξερα βέβαια ότι, όσο δύσκολο θα ήταν να βγάλω την Ταταμπού ραντεβού, άλλο τόσο και δυσκολότερο θα ήταν να πω έστω ένα «γεια» στην Έφη.

Ίσως αργότερα... όταν μεγάλωνα...

Τα όνειρα, ευτυχώς, δεν απαγορεύονται.

Θα ήμουν, λέει, εισπράκτορας στην Αστική και θα έμπαινε η Έφη στο λεωφορείο στη στάση της Πλατείας. Θα ερχόταν να βγάλει εισιτήριο κι εγώ...

–Το εισιτήριο το κερνάει το κατάστημα, δεσποινίς.

–Μα σας παρακαλώ, δεν είναι σωστό..., θα επέμενε εκείνη.

–Περικαλώ... Επιμένω...

Θα μου χαμογελούσε τότε...

–Αφού είναι έτσι...

Οπότε εγώ θα σχιζόμουν να της βρω θέση.

–Μια θέση για τη δεσποινίς, περικαλώ, θα φώναζα στα γαϊδούρια που θρονιασμένα στα καθίσματα δεν χαμπάριζαν.

–Μα δεν είναι ανάγκη...

–Μα τι λέτε;... Είναι.

Θα της έβρισκα λοιπόν θέση... Άλλο χαμόγελο... Όμως... τι βλέπω; Δίπλα της αυτός ο χοντρός, γλιτσερός τύπος δείχνει διάθεση να της κολλήσει! Μια και δυο τον αδράχνω από το αυτί.

–Δεν ντρέπεσαι, ρε λέχρο, να κολλάς στα ξένα κορίτσια; του φωνάζω.

Αυτός διαμαρτύρεται, φωνάζει «αθώς» και τέτοια σάπια,

πλην εγώ σταματάω το λεωφορείο και σούρνοντάς τον από το αυτί τον πετάω έξω. Η Έφη με κοιτάζει τώρα με θαυμασμό, με κείνα τα πανέμορφα γκριζογάλαζα μάτια της.

–Ευχαριστώ πολύ, μου λέει. Είστε πολύ ευγενικός.

–Μα τι λέτε τώρα, δεσποινίς! Το καθήκον μου!...

–Με σώσατε όμως από έναν αχρείο.

–Κι όποιος άλλος τολμήσει να σας πειράξει θα ‘χει να κάνει μαζί μου.

Κι άλλο χαμόγελο... Αλλά εδώ είναι που έχω δυσκολίες να τελειώσω τη σκηνή. Γιατί, τι κάνουμε τώρα; Της λέμε ότι την αγαπάμε; Κι αν θυμώσει και φάμε χυλόπιτα μ’ ένα από κείνα τα θανατηφόρα «άντε να χαθείς, βλάκα»; Ή μήπως το φέρνουμε με τρόπο να της προσφέρουμε, λέει, πάστα σ’ ένα ζαχαροπλαστέιο; Κι αν πει όχι; Πρόβλημα... Μεγάλο πρόβλημα το τελείωμα της σκηνής κι όσο κι αν έσπαγα το κεφάλι μου δεν μπορούσα να βρω μια ασφαλή (κι ευτυχή) κατάληξη –που να αποκλείει τα «όχι» και τα «άντε να χαθείς, βλάκα».

Υπήρχε και το άλλο σενάριο, που διαδραματιζόταν στο παρόν –και γι’ αυτό απείρως πιο δύσκολο.

Είμαι, λέει, πάνω στο ποδήλατο και να η Έφη που περνάει από τη γειτονιά. Σταματάω δίπλα της και...

–Να σε πετάξω σπίτι σου με το ποδήλατο;

–Μα δεν είναι μακριά...

–Δεν πειράζει... Ανέβα.

Χαμόγελο. Ανεβαίνει στη σκάρα και μ’ αγκαλιάζει από τη μέση για να μην πέσει... Παράδεισος!

Φεύγουμε με τον αέρα να μας χτυπάει στο πρόσωπο και τα μαλλιά ν’ ανεμίζουν, ακριβώς όπως στα έργα... Κι όλα σ’ ένα ονειρικό slow motion που δεν τελειώνει ποτέ.

Αλλά κι αυτή η σκηνή είναι χωρίς κατάληξη, αλλά και με ρίσκο. Γιατί, στην πρόταση να την πάω με το ποδήλατο θα μπορούσα να εισπράξω ένα μεγαλοπρεπέστατο «άντε, βρε βλάκα» ή ακόμα χειρότερα ένα «ποιος είσαι εσύ;» ή τρισχειρότε-

ρα αυτό το «άντε στη μαμάκα σου, νιάνιαρο». Οπότε μετά τι γίνεται; Ανοίγει η γη να σε καταπιεί; Σε ερωτώ.

Το περίεργο είναι ότι όση δυσκολία είχα να χειριστώ τα δικά μου προβλήματα τόση ευχέρεια είχα στο να λύνω αυτά των άλλων.

Του Γιώργου του άρεσε η Δώρα. Η Δώρα, λίγο μεγαλύτερη από μας, ήταν η ανιψιά μιας γειτόνισσας κι ερχόταν συχνά να δει τη θεία της. Όμορφο κορίτσι, λίγο στρουμπουλό ίσως και άκρως ακατάδεχτο –δυστυχώς. Ούτε καλημέρα δεν μας έλεγε.

Κείνο το απόγευμα λοιπόν η Δώρα στεκόταν έξω από την πόρτα της θείας της και παιδευε ένα γλειφιτζούρι κοκοράκι. Ο Γιώργος κι εγώ από απέναντι, θαυμαστές και σχολιαστές.

–Γχομενάκι πρώτης, δεν μπορείς να πεις!... μου λέει ο Γιώργος.

–‘Ντάξ’... καλή είναι...

–Τι, ρε... Μόνο καλή; Ξέρεις εσύ κανένα άλλο γχομενάκι ανώτερο;

‘Ήξερα, αλλά δεν ήταν αυτή ώρα για εκμυστηρεύσεις.

–‘Ντάξ’...

Η μανταμίτσα, που είχε σπουδάσει βέβαια από βρέφος την τέχνη που θα αποφύγω να κατονομάσω –ώστε να παραμείνει η διήγηση εντός πλαισίων κοσμιότητας– μας είχε πάρει είδηση που είχαμε επικεντρώσει όλη μας την προσοχή πάνω της, πλην έκανε πως δεν ήξερε τίποτα για τον φόνο και συνέχισε να κατασπαράζει το γλειφιτζούρι χωρίς να καταδεχτεί να μας ρίξει ούτε ένα βλέμμα.

Κι εμείς στο δήθεν αδιάφορο το παίζαμε, αλλά τελείως ερασιτεχνικά κι ατζαμίδικα. Δεν φτουράγαμε –κι ευτυχώς που για καλή μας τύχη δεν το ξέραμε ακόμα τότε.

–Εγώ θα της μιλήσω, δηλώνει κάποια στιγμή ο Γιώργος.

–Και τι θα της πεις; ρωτάω εγώ φρικαρισμένος από το ρίσκο που ετοιμαζόταν να πάρει ο φίλος μου.

Ο Γιώργος έξυσε την κεφαλα του αμήχανος.

–Ξέρω ‘γώ;... Τι λένε;... Να της πω... «ζαχαροπλάστης ήταν ο μπαμπάς σας και σας έκανε λουκουμάκι»;

–Θα σε φτύσει σίγουρα, λέω εγώ. Άσε που αν την πεις λουκουμάκι θα νομίσει ότι τη λες χοντρή.

–Τότε να της πω... «αχ και να ‘μωνα το γλειφιτζούρι σας να με δαγκώνετε»;

–Τότε σίγουρα θα βάλει τις φωνές.

–Μήπως... «φωτιά στα κόκκινα κι εγώ πυροσβέστης»;

–Χειρότερα. Θα φωνάζει τη θειά της και τότε δεν μας σώζει τίποτα.

–Ε, και τι να της πω, ρε μάπα; εξανέστη ο Γιώργος.

Σάματι ήξερα; Μόνο ότι είχα αρπάξει από το σινεμά, αλλά κι εδώ οι σκηνές δεν ταίριαζαν, γιατί στο τέλος το παληκαράκι φιλάει το κορίτσι κι αν έκανε κάτι τέτοιο ο Γιώργος τότε ήταν που θα μας πήγαιναν δεμένους.

–Ξέρω κι εγώ, ρε... Κάτι ευγενικό...

–Τι ευγενικό; Να μας περάσουν και για κουνιστούς τώρα;

–Όχι, ρε... Κάτι που ν’ αρέσει στα κορίτσια. Πες της «τι ωραίο φόρεμα».

Ο Γιώργος θύμωσε.

–Να σου πω... Δεν είμαι καμιά μοδίστρα να λέω για φορέματα κι αηδίες.

–Πες της για τα μαλλιά της...

–Από μοδίστρα, κομμώτρια;... Άσε, ρε άσχετε, ξέρω εγώ...

–Ευγενικά...

–Κάργα...

Οπότε, σε μια αναλαμπή ρομαντικής έμπνευσης, ο Γιώργος κόβει ένα γαρύφαλλο από τη γλάστρα μιας γειτόνισσας και μ’ ένα τελευταίο βλέμμα συνεννόησης ξεκινάει να διασχίσει το δρόμο που μας χώριζε από την ακατάδεχτη Δουλτσινέα.

«Εντάξει» σκέφτομαι εγώ. «Επιτέλους το ‘πιασε και πάει να της προσφέρει το γαρύφαλλο, οπότε μια χαρά...»

Καθόσον ποια γυναίκα μπορεί ν' αντισταθεί στα άνθη;

Όμως, τον βλέπω να πλησιάζει σιγά-σιγά, αφού έκανε ολόκληρο κύκλο, κι όταν φτάνει μπροστά της, χωρίς να σταματήσει, κάνει ότι μυρίζει το λουλούδι και χωρίς να την κοιτάζει της πετάει με σημασία ένα:

-Γαρύφαλλο!...

Αμέσως απομακρύνεται βιαστικός, ενώ η Δώρα, είτε κουνούπι πέταξε, είτε ο Γιώργος μίλησε ένα και το αυτό.

-Τι έκανε; τι έκανε; ενδιαφέρθηκε ο Καζανόβας όταν, μετά από άλλη μια μεγάλη κυκλωτική κίνηση παραπλάνησης, επέστρεψε στη βάση μας.

-Τίποτα, λέω. Μηδέν αντίδραση.

-Δεν μπορεί! διαμαρτύρεται ο Γιώργος. Δεν κοιτάξε;

-Όχι.

-Καθόλου; Ούτε στα κλεφτά;

-Τίποτα.

-Κοίταγες καλά, ρε; Είσαι σίγουρος;

-Εκατό τα εκατό.

Ο Γιώργος έξυσε και πάλι το κεφάλι του απορημένος.

-Δεν μπορεί, ρε γαμώτη μου, λέει. Αφού της το 'ριξα πολύ στο ευγενικό.

-Ναι, σε άκουσα, λέω.

-Θα ξαναδοκιμάσω με άλλο κόλπο, αναγγέλλει αποφασιστικά ο Γιώργος. Εσύ τα μάτια σου δεκατέσσερα, να μου πεις τι έκανε.

Ξαναφεύγει το λοιπόν ο ταλαίπωρος, ξανά η κυκλωτική κίνηση, ξανά το άνθος και...

-Τριαντάφυλλο..., τον ακούω εμβρόντητος να λέει. Ήταν αυτό το «άλλο κόλπο»!

Η Δώρα τώρα ασυγκίνητη. Είτε πέρασε ο Γιώργος, είτε το σκουπιδιαρικό του Δήμου ένα και το αυτό.

–Λοιπόν... λοιπόν; Τι έκανε;
 –Τα ίδια, λέω.
 –Τίποτα;
 –Τίποτα.
 –Σίγουρα;
 –Σίγουρα.
 –Γιατί όμως;
 –Και τι θέλεις να κάνει, ρε μάπα, η κοπέλα που της αρα-
 διάζεις όλα τα ονόματα των λουλουδιών;
 –Ευγενικά δεν είπαμε;
 –Αυτό είναι το ευγενικό σου εσένα;
 –Αμ τι;
 –Βρες κάτι άλλο να της πεις...
 –Σαν τι;
 –Ξέρω ‘γώ;... Όπως το παληκαράκι στο σινεμά...
 –Τι λέει το παληκαράκι στο σινεμά;
 Είχα να κάνω και με αστοιχείωτο!
 –Ξέρω ‘γώ... Να... πλησιάζει το κορίτσι... χαμογελάει...
 «Καλησπέρα» της λέει... «σ’ αγαπώ».
 Ο Γιώργος έγινε Τούρκος.
 –Εγώ!... Θα πω αυτές τις αηδίες!... φωνάζει. Να το πάρει
 και πάνω της... Αμ, δεν σφάζαν!
 –Αυτά αρέσουν στα κορίτσια, λέω ξερά.
 –Κι εσύ πού το ξέρεις, ρε;
 –Το ‘δα στο σινεμά...
 –Άλλο το σινεμά, άλλη η πραγματικότητα, με αποστομώνει
 ο Γιώργος. Έχεις ακούσει εσύ ποτέ τον πατέρα σου να λέει της
 μάνας σου «Καλησπέρα –μπλιάχ– σ’ αγαπώ»;
 Αυτό να μου πεις!

–Ο πατέρας μου και η μάνα μου είναι παντρεμένοι, ρε μάπα, του κάνω. Δεν χρειάζεται να τη ρίξει.

Μπροστά σ' αυτό το ακλόνητο επιχείρημα ο Γιώργος φάνηκε να ταλαντεύεται.

–Εντάξει... μπορεί..., λέει τέλος. Όμως εγώ τέτοιες βλακείες δεν θα πω.

–Τότε δεν έχει Δώρα, απαντάω ατάραχος.

Ο Γιώργος έριξε μια κρυφή ματιά κατά τη γλειφιτζούρω κι άφησε έναν αναστεναγμό.

–Δεν πας να της το πεις εσύ; προτείνει.

–Εσύ κόφτεσαι για τη Δώρα, δεν κόφτομαι εγώ, απαντώ έντρομος.

–Για μένα θα το πεις, βρε βλάκα, εξηγεί ο Γιώργος. Απ' το παιδί απέναντι θα πεις...

–Δεν είμαστε καλά!

–Γιατί, ρε, ντρέπεσαι;

–Εγώ;!!!

–Τότε σκιάζεσαι... Σκιάζεσαι, ρε;...

–Εγώ να σκιαχτώ;!!!

–Αν δεν σκιάζεσαι άντε πάγαινε, να σε δούμε...

–Και τι να της πω;

–Αυτά που με δασκαλεύεις εμένα... από το σινεμά.

–Απ' το παιδί απέναντι;...

–Α, μπράβο!

–Δεν πάω.

–Αν δεν πας, κόβουμε φιλία.

Εδώ τα πράγματα ζορίζαν. Κόβουμε φιλία είναι σοβαρή υπόθεση, δεν είναι παίξε-γέλασε.

–Να πάω μια άλλη φορά, προσπαθώ.

–Τώρα, επιμένει ο Γιώργος. Ή τώρα ή ποτέ.

Τι να κάνω; Μπορούσα να κάνω κι αλλιώς;

Ξεκινάω... Στα πέντε βήματα κοντοστέκομαι. Ο Γιώργος μου κάνει ενθαρρυντικά νοήματα. Σφίγγω τα δόντια... άλλα τρία βήματα.. Στο κάτω-κάτω εγώ χρέη ταχυδρόμου έκανα, μήπως για τον εαυτό μου πήγαινα;... Δυο βηματάκια ακόμη... τελειώνει ο δρόμος. Είχα ξεχάσει να κάνω την κυκλωτική κίνηση, το δήθεν περνάω τυχαία...

Ξαφνικά βρίσκομαι μπροστά στη δεσποσύνη... χωρίς περιθώρια διαφυγής... Αυτή σηκώνει τα μάτια από το γλειφιτζούρι και με καρφώνει μ' ένα βλέμμα λεπίδι. Ούτε η κωλόγρια, η δασκάλα, δεν κοίταζε έτσι πριν σου αστράψει φούσκο! Τώρα;...

Ξεροκαταπίνω...

–Καλησπέρα, ακούω τον εαυτό μου να λέει με μια τελείως αφύσικη φωνή.

–Άντε να χαθείς, βλάκα, έρχεται ακαριαία η απάντηση και κάνοντας μεταβολή η γλειφιτζουρατζού χάνεται στην αυλή του σπιτιού της θειάς της.

Να κι ο Γιώργος που καταφθάνει φουριόζος.

–Σ' έβρισε, ρε; Σ' έβρισε;

–Ε, δεν άκουσες;

–Θάλασσα τα 'κανες, θάλασσα. Δεν σου 'πα, ρε, να πεις «απ' το παιδί απέναντι»;

–Σάματι πρόλαβα;

–Αμ, γι' αυτό! Νόμιζε πως πήγες για πάρτη σου.

–Ενώ αν έλεγα για σένα, όλα καλά..., ειρωνεύομαι εγώ που το 'φερνα βαρέως το σιχτήρι.

–Τότε θα 'ξερε ότι είναι από μένα και δεν θα σ' έβριζε, μου εξηγεί ο Γιώργος. Αλλά εσύ, εκεί, να κάνεις του κεφαλιού σου. Άρπα την τώρα! Εσύ έγινες ρεζίλι, εγώ έγινα;

–Ναι, αλλά προς χάρη σου...

–Και τα 'κανες θάλασσα, οπότε δεν πιάνει...

Δυο μέρες αργότερα μ' έστειλε η μάνα μου για ψωμί. Στο δρόμο πέτυχα τον Ηλία, τον εφημεριδοπώλη, που μου 'δωσε το τελευταίο τεύχος των «Κλασικών» –μεγάλη χαρά που είχα διάβασμα για το βράδυ. Και μια και μου περίσσειψε ένα πενηνταράκι από το ψωμί πετάγομαι και στον Γιαννάκο να πάρω καραμέλες τσίπουρου. Βγαίνοντας από το μπακάλικο σε ποιον πάνω πέφτω; Στο ρεζιλίκι το προχθεσινό. Τη Δώρα, του... «αγοριού απέναντι».

Κατατρομαγμένος κάνω ότι δεν τη βλέπω, πάω να προσπεράσω με το κεφάλι κάτω, αλλά νιώθω να με αρπάζουν από το μανίκι. «Ωχ!» σκέφτομαι «Θα φάμε και φάπες τώρα».

–Έλα 'δώ εσύ. Τι βλακειές ήταν αυτές προχθές, ε;

–Μα...

–Τι «μα» και ξεμά;...

–Ο φίλος μου μ' έστειλε, καταφέρνω να ψελλίσω, ελπίζοντας η αναφορά στο «παιδί απέναντι» να με σώσει, έστω την ύστατη στιγμή.

–Κι άμα σου πει ο φίλος σου να πας να πνιγείς, θα πας;

Τι να της έλεγα τώρα για κόψιμο φιλίας και τέτοια; Σάματι καταλαβαίνουν τα κορίτσια απ' αυτά;

–Εεεε...

–Τι «ε»;... Α, για να δω... ποιο είναι αυτό το «Κλασικό»;

–«Η Νήσος των Θησαυρών», λέω διστακτικά.

–Το καινούργιο; Α, δεν το διάβασα...

–Διαβάζεις «Κλασικά»; απόρησα (γιατί σπάνια κορίτσι να διαβάζει άλλο από το «Ρομάτζο» και τον «Θησαυρό» της μάνας του).

–Διαβάζω. Να σου πω... Θα μου το δώσεις άμα το διαβάσεις; Θα σου δώσω κι εγώ... Το «Υπό Δύο Σημείας» το έχεις;

–Όχι...

–Ωραία, θ' ανταλλάξουμε λοιπόν... Έτσι;

–Έτσι, μουρμούρισα παραζαλισμένος.

–Α, και καραμέλες!... Να πάρω μία;

–Ορίστε...

Εδώ το πράγμα πια έτρεχε με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Αν ήταν ο Γιώργος από καμιά μεριά να μας δει να μιλάμε με τέτοια άνεση (λέμε τώρα...) θα πάθαινε ταρακούλο!

–Θα το ‘χεις διαβάσει μέχρι μεθαύριο;

–Ποιο;

–Το «Κλασσικό»... τι ποιο; Δεν είπαμε;

–Ου, θα το διαβάσω απόψε... Αύριο σου το δίνω.

–Α, αύριο δεν θα ‘ρθω... Μεθαύριο. Και θα σου φέρω το «Υπό Δύο Σημαίως». Σύμφωνοι;

–Σύμφωνοι...

Πάει να φύγει... Ξαφνικά μισογυρίζει και βάζει τα γέλια.

–Άκου εκεί... «Καλησπέρα», λέει μιμούμενη τη φωνή μου. Πού πήγες και το βρήκες αυτό;... «Καλησπέρα»!...

Και πού να μ’ άφηνε να πω και το υπόλοιπο!...

Τη μεθεπόμενη η Δώρα περίμενε στην πόρτα της θείας της με το «Υπό Δύο Σημαίως» υπό μάλης. Της έδωσα τη «Νήσο των Θησαυρών» κι αυτή ήταν η απαρχή ανταλλαγής «Κλασσικών Εικονογραφημένων» σε σταθερή βάση. Η συνεννόηση γινόταν με σημειώματα εντός των τευχών. «Αύριο μπορείς;»... «Μετά το σχολείο»... Κανονικά ραβασάκια δηλαδή. Κάνα-δυο φορές μου πέρασε από το μυαλό να της γράψω κι άλλα τινά, αλλά δεν το τόλμησα. Εκείνο το «άντε να χαθείς, βλάκα» ήταν ακόμα νωπό στη μνήμη μου βλέπεις. Αλλά της έβαλα μια ζωγραφιά που είχα κάνει του Ερροφλύν σαν Ρομπέν των Δασών και της άρεσε πολύ.

–Ζωγραφίζεις πολύ ωραία, μου είπε. Ξεπατιχοτούρα το ‘κα-
νες;

–Όχι. Το ‘βλεπα και το ‘κανα.

–Μπράβο. Να μου κάνεις κι άλλα.

Κι έτσι η σχέση μας συνεχίστηκε, κρυφή και παράνομη, με ανταλλαγές «Κλασικών Εικονογραφημένων» και δώρα ζωγραφιές χάρτινων ηρώων.

Στον Γιώργο δεν είπα, από λεπτότητα, ποτέ τίποτα, γιατί μπορεί να θύμωνε και να κόβαμε φιλία. Αλλά πάντα το 'χα βάρος στη συνείδησή μου πως του πήρα το κορίτσι. Αυτό μέχρι που η Δώρα πήγε στο Γυμνάσιο...

Μια μέρα που, τοίχο-τοίχο, της πήγαινα ένα πάκο «Κλασσικά» με περίμενε μια έκπληξη πρώτου μεγέθους.

–Πού πας εσύ; μου κάνει.

–Σε σένα έρχομαι, λέω. Έφερα «Κλασσικά».

Ρίχνει μια λοξή ματιά στο πάκο...

–«Κλασσικά», κάνει σουφρώνοντας τη μύτη της. Α, δεν διαβάζω πια... Αυτά είναι για τα πιτσιρίκια.

Και βλέποντάς με να 'χω μείνει κάγκελο...

–Τι με κοιτάς σαν χάνος; με πρόγkηξε. Άντε, ουστ, δρόμο.

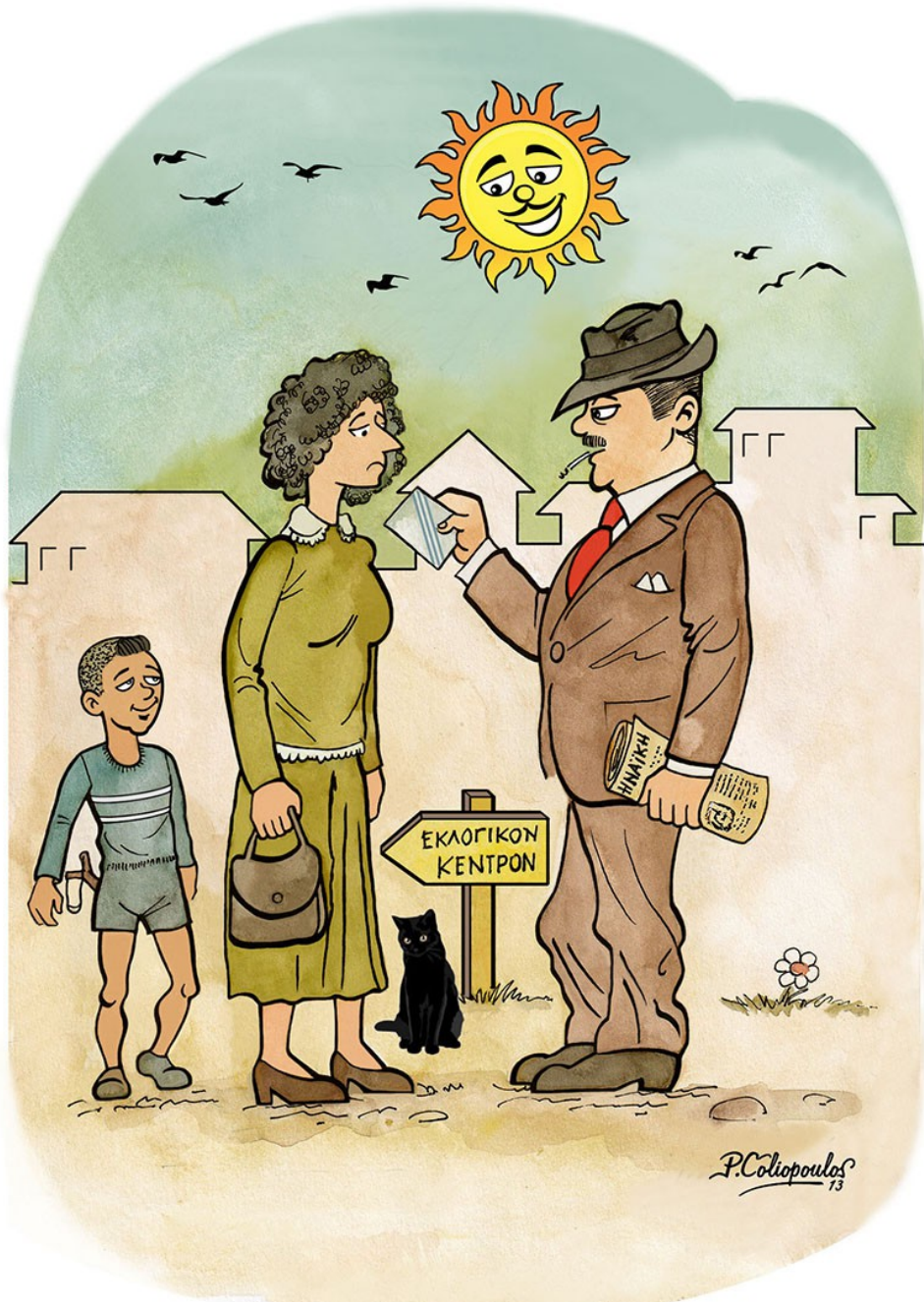
–Μα...

–Βρε ξου...

Έφυγα με κατεβασμένα αυτιά απορώντας και θαυμάζοντας συγχρόνως τι φοβερά θηρία είναι τα άτιμα τα θήλεα!

Ο Γιώργος έπαιρνε –εν αγνοία του– περηφανή, αν και όψιμη, εκδίκηση. Ευτυχώς που μου έμενε πάντα η αγγελική Έφη να ονειρεύομαι –αν και σ' αυτή δεν θα ρισκάριζα να μιλήσω ποτέ, είχα μάθει βλέπεις το μάθημά μου.

Η Συντέλεια του Κόσμου

Την πολιτική τοποθέτηση του πατέρα μου δεν μπόρεσα να την καταλάβω ποτέ. Όχι ότι δεν κουβέντιαζε πολιτικά, όταν μαζεύονταν οι φίλοι του στο σπίτι να πιούν ένα τσιπουράκι... Κουβέντιαζε και παρακουβέντιαζε. Αλλά δεν έβγαζες άκρη.

Ο Παπάγος ήταν «υπάλληλος των Εγγλέζων», ο «Σερραίος» ήταν ο καράβλαχος που ξήλωσε το τραμ, ο «Μαρκεζίνας», ο κοντοστούπης που έκοψε τη δραχμή στα δύο, ο «Παπατζής», είπας-ξείπας... Ακολουθούσαν «ο σκατόψυχος» ο Σοφούλης, «ο δωσίλογος» ο Τσολάκογλου, ο «πίσσα στα κόκαλά του» Μπενιζέλος, που εξ' αιτίας του χάσαμε τη Μικρά Ασία –κάτι που ο πατέρας μου θεωρούσε προσωπική προσβολή– όσο για το Παλάτι... τους έφτυνε κι αυτούς, κρυφίως όμως, γιατί «οι μέρες ήταν πονηρές», με πρώτη και καλύτερη τη βασίλισσα, που ήταν ο πρώτος που άκουσα να αποκαλεί «Φρίκη» –ακολουθούμενο από άλλα, λιγότερο κόσμια επίθετα. Τους αριστερούς πάλι τους είχε για χαρτοπόντικες που έθαβαν από μόνοι τους όποιον δικό τους άξιζε δυο πεντάρες. Μόνο για τον Πλαστήρα είχε να πει δυο καλά λόγια, αλλά κι αυτός δεν ξέφευγε της κριτικής.

–Μη ο Μαύρος Καβαλάρης να σώσει τον στρατό στην υποχώρηση, στη Μικρά Ασία, που ας όψεται ο σκατόψυχος ο Μπενιζέλος που μας έμπλεξε, θα κλαίγαν ακόμα περισσότερες μανάδες τα παιδιά τους, έλεγε. Τώρα, τι ανάγκη είχε αυτός ο άνθρωπος να πάει να χωθεί στα σκατά της πολιτικής και να μπλέξει με τους χαρτογιακάδες, δεν μπορώ να καταλάβω.

Τώρα που το ξανασκέφτομαι μου γεννιέται η υποψία πως, στο βάθος, ο πατέρας μου ήταν αλλεργικός στην Εξουσία κι επο-

μένως όποιος βρισκόταν στο κουμάντο το ίδιο «σκατάς» με τους άλλους θα ήταν. Είχε ίσως ανεπτυγμένο πολιτικό ένστικτο.

Και βέβαια, απ' όλους σε όσους αναφερόταν –πάντα με συνθηματικά ή υποτιμητικά παρατσούκλια– δεν ήξερα κανέναν, εκτός από τη «Φρίκη», που είχα δει μια φορά από κοντά και δεν μου άρεσε γιατί είχε χοντρά πόδια. Κι όσο δεν τους ήξερα εγώ άλλο τόσο μεσάνυχτα είχαν και τα άλλα παληκαράκια της συμμορίας στη γειτονιά. Γιατί δεν είναι εύκολο, όπως και να το κάνουμε, τη στιγμή που έχεις για ίνδαλμα τον Ερροφλύν και τον Τζωννυβαϊσμύλλερ, να συμβιβάζεσαι με τους διάφορους «Κλικλήδες», «Παπατζήδες» και τα τοιαύτα, που ήρθαν, λέει, να σώσουν την Ελλάδα. Εδώ δεν την έσωσε το Παιδί-Φάντασμα, που ξέρει και ιαπωνική πάλη, θα τη σώσουν οι κουστουμαρισμένοι;

Αυτό δεν σημαίνει βέβαια πως δεν είχαμε πολιτική άποψη. Μωρέ είχαμε και παραείχαμε, μόνο που αυτή ξέφευγε από τα στενά όρια της πραγματικότητας και πλανιόταν ελεύθερη κι ανάλαφρη σε άλλες σφαίρες, ανώτερες και πολύ πιο ενδιαφέρουσες.

–Την Πόλη, μάγκες, είναι ζήτημα χρόνου να την ξαναπάρουμε πίσω, μας έλεγε ο Σταύρος, ως ο πλέον πληροφορημένος για τα ζητήματα αυτά μιας κι ο αδερφός του, ο Κώστας, υπηρετούσε στην Ανακτορική Φρουρά. Το λέει και η προφητεία: «Κωνσταντίνος την έχτισε, Κωνσταντίνος την έχασε, Κωνσταντίνος και θα τηνε πάρει».

–Ποιος, ρε... ο διάδοχος;

–Ναι, ρε, μόλις γίνει βασιλιάς. Άσε που είναι και εξαδάχτυλος...

–Αλήθεια, ρε; Αλήθεια;

–Να, μα το θεό... Αφού όλοι οι Εύζωνοι το ξέρουν και τους ετοιμάζουν για κάθε ενδεχόμενο.

–Αφού θα πάρουμε την Πόλη, δεν παίρνουμε και την Κύπρο; προτείνει κάποιος.

–Και την Κύπρο θα την πάρουμε, τον διαβεβαιώνει ο Σταύρος. Εκεί θ' αναλάβει ο Διγενής με την ΕΟΚΑ, που έχουν σταταλιάσει τους Εγγλέζους.

–Και να τους κυνηγήσουμε μέχρι την Κόκκινη Μηλιά, εισηγείται ένας άλλος.

–Μωρέ, θα τους δώσουμε ένα φαϊρόκ που θα το θυμούνται...

–Κι πού είναι η Κόκκινη Μηλιά, ρε Σταύρο;

–Κανείς δεν ξέρει ακριβώς, ρε αγαθέ. Κάπου στα βάθη της Μικράς Ασίας. Λένε πως στις ρίζες της έχουν θάψει τον Μεγαλέξαντρο, που θα ζωντανέψει κι αυτός μόλις χτυπήσει η καμπάνα στην Αγιά Σοφιά.

–Κι εμείς θα ‘μαστε φαντάροι τότε, ρε; ρωτάει κομματι ανήσυχος ο Τσίλας.

–Όλοι στα ΛΟΚ, δηλώνει ο Σταύρος υπερηφάνως. Εγώ προσωπικά αναλαμβάνω να ανεβάσω τη σημαία στο παλάτι του Μαρμαρωμένου Βασιλιά.

–Γιατί εσύ, είσαι πιο μάγκας δηλαδή; αγριεύει ο Γιώργος.

–Γιατί εγώ θα ‘μαι στην πρώτη γραμμή, ρε ψώνιο. Γι’ αυτό.

–Και μεις πού θα ‘μαστε, στη θάλασσα για ηλιοθεραπεία;

–Εγώ όμως ξέρω καλύτερη μπάλα.

–Κι εγώ βαράω τις καλύτερες μπουνιές.

–Να το παίζουμε στις μπίλιες τότε...

–Μέσα.

Οπότε να τη σηκώσω εγώ αποκλειόταν, γιατί ούτε στις μπίλιες ήμουν κανένα φαινόμενο.

Τώρα συνέπεσε την εποχή εκείνη οι γυναίκες να έχουν για πρώτη φορά αποκτήσει δικαίωμα ψήφου κι αυτό έφερε μια αναταραχή άνευ προηγουμένου στην κοινωνία. Ψήφο στις... γυναίκες!!! Μα τι ξέραν οι γυναίκες πέρα από την κουζίνα τους, το κουτσομπολιό και τα φτιασίδια; Να μου πεις για κανένα κέντημα, τίποτις κουλουράκια, κάνα χτένισμα, κάνα φορεματάκι, να σου πω μάλιστα, αλλά για πολιτική!...

–Εξευτελίστηκε το γυναικείο φύλο, σχολίαζαν οι θυμόσοφοι φίλοι του πατέρα μου.

–Γίναμε Σόδομα και Γόμορρα! Ψήφο οι γυναίκες!...

–Θα ρίξει φωτιά ο θεός, να μας κάψει.

–Θα τρίζουν τα κόκαλα του Κολοκοτρώνη.

–Η συντέλεια του κόσμου!

–Μα θα ‘ρθει τώρα εμένα η Καλλιόπη, που δεν ξέρει την τυφλαμάρα της, ν’ αποφασίσει ποιος θα με κυβερνήσει;!!!

–Ας πάνε πρώτα φαντάρει, να δούνε τη γλύκα, και μετά ξαναμιλάμε.

–Μωρέ καλά το σκέφτηκε ο Σουλτάνος... Ούλες πίσω απ’ τα καφασωτά.

–Κι αυτό το «η γυνή να φοβείται τον άντρα» που λέει το Ευαγγέλιο τι το κάνουμε; Θα το καταργήσουμε κι αυτό; Θα καταργήσουμε τη θρησκεία τώρα;

–Χαλεποί καιροί... Χαλεποί...

Ακόμα και οι παπάδες στην εκκλησία προέτρεπαν το ποιμνιο να μην υιοθετήσει αυτά τα ξενόφερτα κι αντίχριστα καινά δαιμόνια.

«Η θέσις της γυναικός ευρίσκεται εις την οικείαν της», κήρυξε με την γλιτσερή, ψαλμουδιαστή φωνή του ευνούχου ο ιεροκήρυκας. «Να φροντίζει το σπιτικόν της, τον άνδραν της και τα παιδιά της και όχι εις τας κάλπας των εκλογικών τμημάτων και τα άλλα άντρα της ακολασίας».

Αλλά και οι ίδιες οι κυράδες δεν το είδαν με μεγάλο ενθουσιασμό αυτό το καινούργιο προνόμιο.

–Άντε τώρα να τρέχεις να ψηφίζεις! έλεγε η κυρία Μαρίκα στη μάνα μου. Σαν να μη μας έφταναν οι άλλες σκοτούρες. Και ποιος θα ψωνίσει, ποιος θα μαγειρέψει, ποιος θα πλύνει; Ο Καραμανλής;

–Ε, δεν θα ‘ναι και κάθε μέρα..., απαντούσε η μάνα μου κάπως αβέβαια.

–Ίσα να βρισκόμαστε σε δουλειά.

–Και τι ξέρουμε εμείς από πολιτική να ψηφίσουμε; Ποιον να ψηφίσουμε;

- Ε, όσο να ‘ναι θα μας πουν οι άντρηδοι... Δεν θα μας πουν;
- Και σάματι αυτοί ξέρουν; Δεν ακούς που τους βρίζουν όλους;
- Αχ, θεέ μου! Τα προβλήματα σ’ αυτή τη ζωή δεν έχουν τέλος πια!
- Την υγεία μας να ‘χουμε, κυρία Μαρίκα μου, κι απέ τα άλλα γίνονται.
- Την υγεία μας, κυρία Πιπίτσα μου. Την υγεία μας!
- Οι πατεράδες μας πάλι είχαν τις δικές τους ανησυχίες.
- Διάβασα στην εφημερίδα ότι οι γυναίκες υπερτερούν των ανδρών αριθμητικώς.
- Αμ πώς να μην υπερτερούν; Όταν εμείς αφήναμε τα κοκαλάκια μας στα χιόνια της Αλβανίας αυτές έπλεκαν κάλτσες δίπλα στη σόμπα.
- Ναι, αλλά μπορούν να καθορίσουν το εκλογικό αποτέλεσμα.
- Έλα μωρέ, σάματι ξέρουν τι και πώς;
- Άσε που μπορεί και να μην παν να ψηφίσουν...
- Μπα, είναι υποχρεωτικό. Υπάρχουν κυρώσεις.
- Φτου, γαμώ το στανιό μου, πού μπλέξαμε!
- Δηλαδή, έτσι που το πάμε, το επόμενο βήμα ποιο θα ‘ναι; Να τις δούμε και σωφεράτζες στα λεωφορεία;
- Ή τροχονόμες... Το σκέφτεσαι να σου κόβει κλήση η Φωφώ, η χαμηλοκώλα, και να λες κι ευχαριστώ;
- Σηκώθηκαν τα ποδάρια να βαρέσουν το κεφάλι!
- Η συντέλεια του κόσμου! Η συντέλεια του κόσμου!

Είχαμε όμως επηρεαστεί κι εμείς, οι πιτσιρικάδες, από το γενικό κλίμα αναμπουμπούλας και πολιτικολογίας. Στα σκαλιά του Αούτου τα βράδια η φιλοσοφία έδινε κι έπαιρνε.

–Και τι ξέρει να ψηφίσει τώρα η μάνα μου; αναρωτιόταν ο Θυμιάκης. Αυτή ούτε τον Σαλταπίδα του Ηρακλή δεν ξέρει.

–Γιατί, σάματι αν ήταν να ψηφίσουμε εμείς θα ξέραμε; λέει ο Τσίλας.

–Σιγά μη μας αφήσουν να ψηφίσουμε εμάς! τον αποπαίρνει ο Γιώργος.

–Στην Αμερική τα παιδιά ψηφίζουν, λέω εγώ για να δείξω πως είμαι πληροφορημένος στα του κόσμου.

–Ποιος στο ‘πε εσένα αυτό; ρωτάει ο Σταύρος δύσπιστα.

–Κάπου το διάβασα..., προσπαθώ να ελιχτώ.

–Άμα δεν ξέρεις μη μιλάς, με αποπαίρνει ο Σταύρος. Απλά, στην Αμερική τα παιδιά βγάζουν δίπλωμα οδήγησης. Δεν ψηφίζουν αν δεν τελειώσουν το Γυμνάσιο.

–Δηλαδή, ρε συ, αν εμείς ήμασταν στην Αμερική θα βγάζαμε δίπλωμα; ενδιαφέρεται ο Τάκης.

Ο Σταύρος δεν ήξερε ακριβώς. Τα μπάλωσε πρόχειρα.

–Στα δώδεκα το παίρνουν μου φαίνεται, λέει. Μόλις μπουν στο Γυμνάσιο. Με το που μπαίνεις σου στέλνουν αυτομάτως το δίπλωμα, χωρίς εξετάσεις, χωρίς τίποτα.

–Αλήθεια, ρε; Αλήθεια;

–Αφού, ρε, εκεί τα παιδιά οδηγάνε από μικρά. Όπως εμείς μαθαίνουμε ποδήλατο, αυτοί μαθαίνουν αυτοκίνητο. Γι’ αυτό βλέπεις στα έργα να κάνουν τέτοια κόλπα με τις κούρσες.

–Πωπώ! Σκέψου να πηγαίνεις σχολείο με την Κάντιλακ, να πούμε!

–Και πώς θ’ αγοράσεις την Κάντιλακ, ρε μάπα; επεμβαίνει ο πάντα πρακτικός Γιώργος. Ξέρεις πόσο κάνει μια Κάντιλακ;

–Δεν λέμε για εδώ, ρε... Εκεί είναι φτηνή.

–Ίσαμε πόσο δηλαδή;

–Ε, δεν θα κάνει και τρία χιλιάρικα;

–Και πού θα βρεις, ρε ψώνιο, τα τρία χιλιάρικα;

–Σιγά-σιγά, ρε. Από το χαρτζηλίκι... Βάλε και τα κάλαντα...

–Ναι, καλά... Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάσαι!

–Σκέψου να ήμασταν κι εμείς στην Αμερική, λέω.
Με κοιτάζουν ξαφνιασμένοι.

–Και πώς θα ήμασταν στην Αμερική, ρε μάπα;

–Θα λέγαμε στους Αμερικάνους να μας πάρουν κι εμάς στην Αμερική, όλη την Ελλάδα, εξηγώ. Πώς είναι το Τέξας; Ε, έτσι κι εμείς...

Οι φιλαράκοι βάζουν τα γέλια.

–Και πώς θα μας πάρουν, ρε; Θα μας βάλουν καρούλια και θα μας τσουλήσουν;

Η βοήθεια έρχεται, αναπάντεχα, από τον Σταύρο.

–Έχει δίκιο, λέει. Γίνεται. Μήπως η Χαβάη δεν είναι στου διαόλου τη μάνα; Ε, οι Αμερικάνοι την έχαναν Πολιτεία –σαν να λέμε Νομό.

–Και τότε γιατί δεν τους λέμε κι εμείς;

–Γιατί εμάς μας φοβάνται.

–Οι... Αμερικάνοι;!!!

–Ναι, ρε. Γιατί σαν τον Έλληνα δεν υπάρχει κανείς και το ξέρουν ότι αν μας αφήσουν θα μεγαλουργήσουμε. Όπως επί Μεγαλέξαντρου, που κατακτήσαμε όλο τον κόσμο.

–Αμ, γι' αυτό δεν μας αφήνουν!

–Ας μας αφήναν και σου 'λεγα εγώ!

–Πάντως, αν ήμασταν Αμερική εγώ θα ψήφιζα Τζωννυ-βαϊσμούλλερ.

–Κι εγώ.

–Εγώ Ερροφλύν.

–Ο Ερροφλύν είναι Εγγλέζος, ρε βλάκα.

–Και τι πειράζει;

–Άμα δεν είναι Αμερικάνος δεν μπορείς να τον ψηφίσεις.

Αυτό ήταν κακό, αλλά υπήρχαν κι άλλα μελανά σημεία στο όλο εγχείρημα.

–Μετά, στην Αμερική οι μαύροι δεν ψηφίζουν, μας ανακοινώνει σκυθρωπά ο Σταύρος.

–Γιατί;

–Δεν ξέρω... Δεν τους πάνε.

–Ούτε οι Χάρλεμ, ρε συ;

Μας φαινόταν απίστευτο οι φοβεροί Harlem Globetrotters, που βλέπαμε στα επίκαιρα του σινεμά να κάνουν μαγικά πράγματα στο μπάσκετ, να μην ψηφίζουν!

Ο Σταύρος το σκέφτηκε.

–Δεν ξέρω, λέει τέλος με επιφύλαξη. Οι Χάρλεμ μπορεί και να ψηφίζουν.

–Δηλαδή τους μαύρους εκεί τους έχουν όπως εμείς τους γύφτους;

–Λίγο καλύτερα. Τους βάζουν να τρέχουν στους Ολυμπιακούς και κερδίζουν μετάλλια.

–Οι μαύροι νικάνε τους άσπρους στο κατοστάρι δηλαδή;

–Εξόν από τον Άρμιν Χάρρυ, που τους παίρνει τα σώβρακα.

–Εγώ θα ψήφιζα Χοντρό-Λιγνό.

–Ναι, ρε... Ναι... Κι εγώ!

–Ψώνιο θα ‘ταν!

Να και κάτι που μας έβρισκε όλους σύμφωνους!

Όμως οι εκλογές πλησίαζαν κι ο πυρετός ανέβαινε. Την Κυριακή το πρωί η μάνα μου στολίστηκε, λες και θα πήγαινε επίσκεψη στην κυρία Φώνη, κι ετοιμάστηκε για τη μεγάλη έξοδο.

Στην πόρτα ο πατέρας μου της δίνει έναν φάκελο. Σφραγισμένο.

–Ρίξε αυτό ως έχει και είσαι εντάξει, της λέει.

–Τι είναι αυτό;

-Το ψηφοδέλτιο.

-Μα δεν πρέπει να το σημειώσω;... Να βάλω σταυρό τέλος πάντων;... Ξέρω κι εγώ...

-Όλα έτοιμα και σταυρωμένα, την καθησυχάζει ο πατέρας μου. Εσύ το ρίχνεις στην κάλπη και τελειώσεις.

-Μα, να μην ξέρω τι ψηφίζω, χριστιανέ μου; εξανίσταται η ψηφοφόρα.

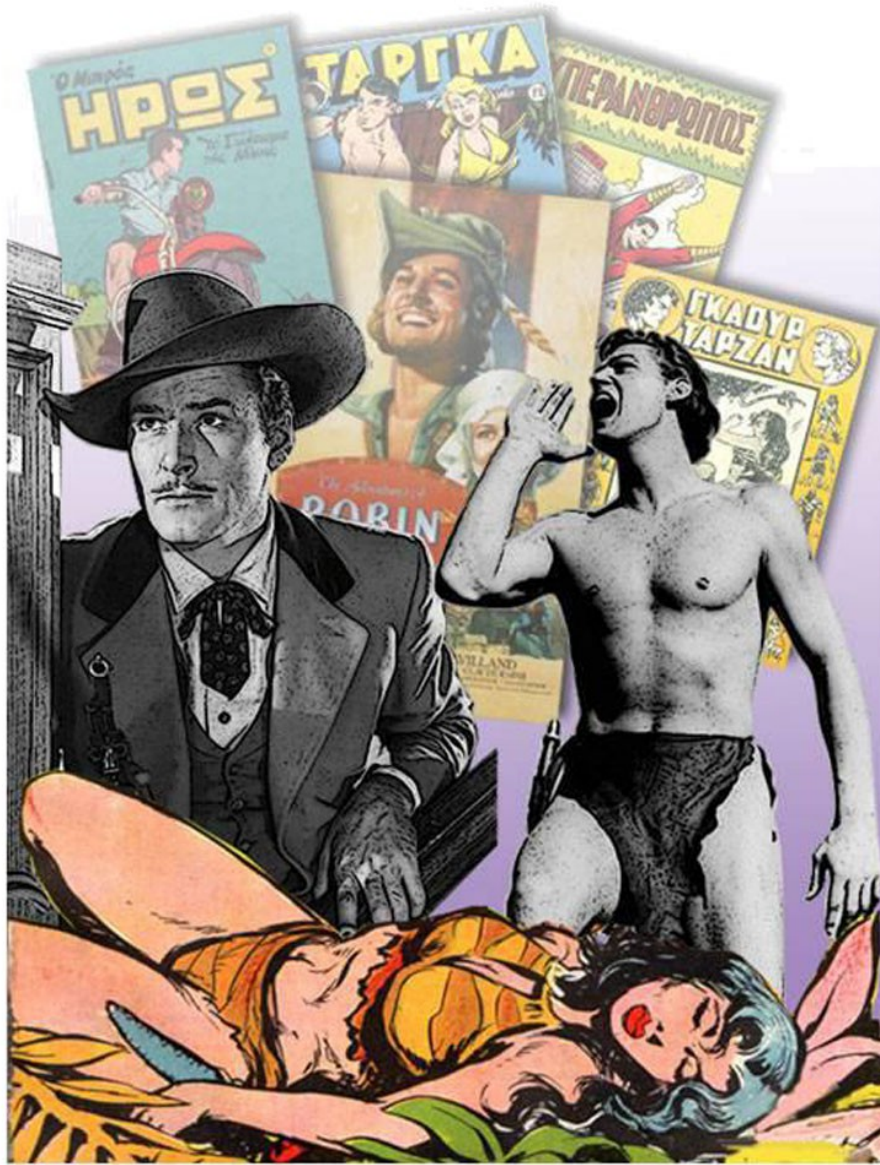
Κι ο πατέρας μου αυστηρά:

-Άκου να δεις, κυρία μου, της κάνει. Η ψήφος είναι ιερή και η ψηφοφορία ήταν, είναι και θα παραμείνει μυστική. Ορίστε μας!

Τρισθεώρατε!!!

Χάρτινοι Ήρωες και
Παλμιάρια από Σελλυλόιντ

Την εποχή της «πρώτης μας νεότητας», μέχρι δηλαδή να πάμε στο Γυμνάσιο, την περάσαμε ισορροπώντας ανάμεσα σε δυο κόσμους, τον πραγματικό και τον φανταστικό. Καμιά φορά, όπως γίνεται στα διηγήματα επιστημονικής φαντασίας, τα δύο αυτά επίπεδα αλληλοτέμονταν και τότε μας ήταν εξαιρετικά δύσκολο, μέχρι αδύνατο, να ξεχωρίσουμε το πραγματικό απ' το παραμυθένιο. Τις στιγμές αυτές, η γειτονιά άλλαζε μαγικά και μεγάλωνε, γινόταν ζούγκλα, Φαρούεστ, Κίνα, Κάμελοτ..., ότι μπορεί να φανταστεί κανείς, κι εμείς μεταμορφωνόμασταν σε ήρωες μυθικούς, εξερευνητές, σερίφηδες και ιππότες... Το σπίτι, οι γονείς, το σχολείο, ξέφτιζαν στην ομίχλη και τη θέση τους παίρναν βασιλιάδες και πρίγκηπες, ντεσπεράντος και πειρατές, σατανικοί κατάσκοποι και μοιραίες κυρίες.

Οι πηγές που έτρεφαν το ουτοπικό αυτό σύμπαν ήταν τα παιδικά εικονογραφημένα περιοδικά απ' τη μια μεριά και το πανί του κινηματογράφου απ' την άλλη.

Είχαμε την τύχη να μεγαλώσουμε σε μια εποχή που δεν υπήρχε ακόμη τηλεόραση. Τις εικόνες, τις παραστάσεις που χρειαζόμασταν έπρεπε να τις κατασκευάζουμε μόνοι μας, μέσα από τις γραμμές των διηγήσεων που διαβάζαμε. Γιατί ακόμη δεν είχε αντικατασταθεί το κείμενο βλέπεις απ' την εικόνα των κόμικς (που φάνηκαν πολύ αργότερα). Λέξεις διαβάζαμε και βοηθούμενοι από τις σκόρπιες εικονογραφήσεις έπρεπε να «δούμε» την περιπέτεια να ζωντανεύει μπροστά μας, έπρεπε να φτιάξουμε χώρες και χαρακτήρες, να «ζήσουμε» καταστάσεις, να

ονειρευτούμε. Ο Γιώργος Θαλάσσης, το ηρωικό Παιδί-Φάντασμα, η Κατερίνα, ο Σπίθας, ο Διαβολάκος, ο Υπεράνθρωπος, ο Γκαούρ, ο Ταρζάν, ο Ποκοπίκο, ο Τάργκα, ο Τζων Γκρηκ, ήταν πρόσωπα υπαρκτά, οικεία και συγγενή μας. Χαιρόμασταν με τις χαρές τους και λυπόμασταν με τις λύπες τους. Θριαμβεύαμε μαζί τους στον «πόλεμο κατά του Κακού» και υποφέραμε όταν τα βρίσκανε σκούρα απ' το εν λόγω Κακό, που φαινόταν ανεξάντλητο σε σατανικές επινοήσεις και παγίδες. Ταξιδεύαμε στα Ουράλια και στην Κίνα, στη ζούγκλα της Αφρικής και σ' εκείνη –την όχι λιγότερο επικίνδυνη– της Νέας Υόρκης, στην έρημο της Σαχάρας, στο βυθό της θάλασσας και στους άλλους πλανήτες! Τα ταπεινά αυτά φυλλαδιάκια ήταν το πανάκριβο εισιτήριό μας για άλλους κόσμους, για άλλες εποχές, όπου όλα ήταν συναρπαστικά, όλα μεγαλειώδη, όλα μαγευτικά. Ήταν το διαβατήριό μας για την Ελευθερία!

Τις ιστορίες που διαβάζαμε κάθε βδομάδα δεν παραλείπαμε βέβαια να τις σχολιάζουμε, στο διάλειμμα του παιχνιδιού, αλλά και να τις αναπαριστάνουμε κιόλας. Εκεί, στα σκαλοπάτια του μπακάλικου του κυρ-Βασίλη, το Παιδί-Φάντασμα-Σταύρος εφάρμοζε τις τελευταίες λαβές ιαπωνικής πάλης πάνω στον υποχθόνιο Σεϊτάν Αλαμάν-Τάκη, ενώ ο Υπεράνθρωπος-Νικολάρας εξουδετέρωνε τον κατάπτυστο Σατούρ-Βάσο. Άλλοτε πάλι ο φοβερός Ταρζάν-Γιάννης –παραβιάζοντας όλα τα Ρούτσια σε-νάρια– έτριβε στο χώμα τη μούρη του (άτυχου) Γκαούρ-Τσίλα.

–Δεν πάει, ρε, δεν πάει...

–Τι λε, ρε, που δεν πάει!

–Αφού, ρε, ο Γκαούρ τον νικάει τον Ταρζάν!

–Σκατά τον νικάει.

–Αφού το λέει και στον «Γκαούρ-Ταρζάν»...

–Τι λε, ρε ψώνιο; Σαν να λέμε δηλαδή ότι ο Κακαβάς νικάει τον Τζωννυβαϊσμύλλερ!

Εδώ μπερδεύονταν και τ' άλλα τα παληκαράκια, αυτά της οθόνης. Γιατί ο κινηματογράφος ήταν η δεύτερη πηγή «πνευματικής τροφής» μας, όπως είπαμε. Αλλά καλύτερα να τα πιάσουμε με τη σειρά.

Οι «Χάρτινοι» πρώτοι.

Όπως έχω εξηγήσει και σ' άλλο σημείο αυτής της φλύαρης διήγησης, ένα πράγμα μόνο ήταν ικανό να μας μαζέψει στα σπίτια μας κάθε βράδυ από τους δρόμους. Κι αυτό ήταν ο ερχομός του εφημεριδοπώλη. Εφημεριδοπώλης σήμαινε, ανάλογα με τη μέρα της βδομάδας, «Μικρό Ήρωα», «Υπεράνθρωπο», «Γκαούρ-Ταρζάν», «Τάργκα», «Τζων Γκρηκ» κι άλλα τέτοια επιμορφωτικά. Με τον ερχομό των ηρώων μας παρατούσαμε τα πάντα και τρέχαμε να ρουφήξουμε τις περιπέτειες τους, να ζήσουμε τις αγωνίες τους και να ταξιδέψουμε σε χώρες μυθικές κι ονειρεμένες.

Τα περιοδικά αυτά έβγαιναν σε σχήμα 12,5x17,5 (το περίφημο «δέκατο έκτο») και είχαν 32 σελίδες, δυο τυπογραφικά 16σέλιδα δηλαδή, συν τα εξώφυλλα. Τα εξώφυλλα τυπώνονταν σε τετραχρωμία και μερικές φορές ήταν αληθινά έργα τέχνης. Τα κείμενα που υπέγραφαν «διάσημοι» συγγραφείς της παιδικής παραφιλολογίας δεν διεκδικούν βέβαια κανένα βραβείο λογοτεχνίας, αλλά το θέμα δεν είναι εκεί. Σημασία έχει ότι οι άνθρωποι αυτοί, έναντι του ευτελούς ποσού των 2 δραχμών, αναλάμβαναν να μας ταξιδέψουν στη χώρα του ονείρου, να μας κάνουν να ταυτιστούμε για λίγο με κείνους τους απίθανους υπερήρωες, να μας προσφέρουν συγκινήσεις ανεπανάληπτες, μ' άλλα λόγια μας παρείχαν το υλικό, την πρώτη ύλη της φαντασίας. Και τον σκοπό αυτό τον πετύχαιναν πέρα ως πέρα. Δεν υπάρχει παιδί της γενιάς μου που να μην ονειρεύτηκε να γίνει Γιώργος Θαλάσσης ή Γκαούρ ή Ελ Γκρέκο. Δεν υπάρχει κάποιος που να μην ονειρεύτηκε ζούγκλες κι ανδραγαθήματα σκυμμένος πάνω από τα βαρετά σχολικά βιβλία. Ποιος δεν αγάπησε την Κατερίνα, ποιος δεν πόθησε την Ταταμπού, ποιος δεν γέλασε με τον Ποκοπίχο ή τον Κοντοστούπη;

Η μεγάλη επιτυχία των συγγραφέων αυτών πιστεύω ήταν ότι επινόησαν μια τέτοια πλατιά γκάμα χαρακτήρων ώστε κάθε παιδί να μπορεί να ταυτιστεί με κάποιον, έστω από τους «δεύτερους», αν δεν μπορούσε να δει τον εαυτό του πρωταγωνιστή. Δεν πείραζε αν το παιδί έφερνε λίγο προς τον Τόφαλο, υπήρχε ο Σπίθας. Αν ήταν κοντούλης υπήρχε ο Διαβολάκος, ο Υπερέλληνας, ο Μπέϊμπυ... Πληθώρα επιλογών. Κανείς παραπονεμένος.

Αναμφισβήτητα το Νούμερο Ένα, σε επιτυχία κι αντίκτυπο, έντυπο ήταν ο «Μικρός Ήρωας».

«Η Αθήνα, η σκλαβωμένη Αθήνα που στενάζει κάτω από την μπότα των τυράννων της, Γερμανών, Ιταλών και Βουλγάρων, περνάει κρίσιμες ημέρες.»

Αυτή ήταν μία στάνταρ εισαγωγή στην εβδομαδιαία περιπέτεια του Παιδιού-Φάντασμα. Χώρος: η Αθήνα. Χρόνος: η Κατοχή. Οι Έλληνες υποφέρουν, οι κατακτητές τους έχουν αλλάξει τον αδόξαστο στα μαρτύρια και τις ταπεινώσεις, ελπίδα δεν υπάρχει καμιά, όμως...

«Τρεις σκιές γλιστρούν με προφυλάξεις στους δρόμους της σκλαβωμένης Αθήνας. Δεν είναι παρά ο Γιώργος Θαλάσσης, το ηρωικό Παιδί-Φάντασμα, η Κατερίνα και ο Σπίθας. Τα τρία ηρωικά Ελληνόπουλα που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους στον αγώνα της πατρίδας τους κατά των βαρβάρων κατακτητών.»

Αυτή είναι η ελπίδα.

Επί δεκατρία χρόνια (τόσο κράτησε η έκδοση της σειράς) ο Γιώργος Θαλάσσης και η παρέα του άλλαξαν κυριολεκτικά τα φώτα στους Γερμανούς. Τι πράκτορες δεν τους έριχναν από δίπλα, τι πρακτόρισσες, τι παγίδες δεν τους έστηναν, μέχρι Κινέζους, Γιαπωνέζους και... Ινδούς φακίρηδες επιστράτευσαν τα επιτελεία του Χίτλερ και του Μουσολίνι για να εξολοθρεύσουν αυτά τα «μικρά αλλά θαυματουργά παιδιά», αλλά δε βαριέσαι, εις μάτην... Πάντα την τελευταία στιγμή ο Γιώργος θα σκαρφιζόταν μια πονηριά, μια κομπίνα, και θα γλιστρούσε «σαν αληθινό φάντασμα» μέσα από τα χέρια τους. Και πώς να μην ξεγλιστρήσει, αφού –παρά το νεαρό της ηλικίας του– μιλούσε ήδη καμιά δεκαπενταριά γλώσσες (συμπεριλαμβανομένης και της ... ιαπωνικής), μπορούσε να βλέπει στο σκοτάδι, ήταν άσσος στις μεταμφιέσεις, άσσος στο ζίου-ζίτσου, οδηγούσε από αυτοκίνητο κι αεροπλάνο μέχρι υποβρύχιο και τανκ και είχε δείχτη ευφυΐας κοντά σ' αυτόν του Αϊνστάϊν; Πού να τον κάνουν καλά οι κούταροι Γερμαναράδες, οι γελοίιοι μακαρονάδες, οι κτηνώδεις Βούλγαροι, οι υπουλίτες Γιαπωνέζοι και πάει λέοντας; Και να τον πιάνανε καμιά φορά, σιγά, κάτι τρέχει στα γύφτικα!... Γιατί ξέχασα να σας πω ότι, ο Γιώργος Θαλάσσης μπορούσε επίσης να λύσει κάθε κόμπο, ν' ανοίξει κάθε λουκέτο, να διαρρήξει κάθε πόρτα. Μέχρι να χαρούν που τον κράταγαν τους γινότανε μπου-

χός. Δηλαδή, με δέκα Γιώργους Θαλάσσηδες ο πόλεμος θα είχε τελειώσει από το '42 (τουλάχιστον) –το είπε κι ο Χ-1, ο Εγγλέζος αρχιστράτηγος των Δυνάμεων της Μέσης Ανατολής (ο μοναδικός Άγγλος της προκοπής στην Ιστορία της Σύγχρονης Ελλάδας).

Δίπλα στον Γιώργο, η Κατερίνα. Ασαφής η σχέση, ασαφής κι ο χαρακτήρας. Δηλαδή, η Κατερίνα τι του ήταν του Παιδιού-Φάντασμα; Γκόμμενα δεν ήταν, γιατί τέτοια κατάπτυστα δεν επιτρέπονταν σ' αυτού του είδους τ' αναγνώσματα (που είχαν καταργήσει τελείως το «βασικό ένστιχτο»), αδερφή του δεν ήταν, αρραβωνιάρα;...

Μάλλον λογοδοσμένα ήταν τα παιδιά και περίμεναν πώς και πώς να τελειώσει όλο αυτό το πατατράκ, να συμμαζευτούν, να νοικοκυρευτούν, να γελάσει λίγο το χειλάκι τους το πικραμένο.

Η Κατερίνα, τέρας μόρφωσης και ικανοτήτων κι αυτή. Ένας Γιώργος Θαλάσσης σε θηλυκή έκδοση. Μελαχρινή, κουμπωμένη μέχρι το λαιμό, λίγο προς θεούσα έφερνε...

Ήταν αναμφισβήτητα το «καλό κορίτσι», αυτό που κάθε μάνα ονειρεύεται για τον γιο της (αν έχει και προίκα...). Εγώ αυτή την Κατερίνα δεν την πήγαινα, ρε παιδιά. Δεν ξέρω, κάπως στραβά μου καθόταν. Αυτά τα «Ευχαριστώ Θεέ μου» και τα «Παναγία μου, φύλαξε τον αγαπημένο μου» μου την έσπαγαν φοβερά. Άσε μας κάτω, κυρά μου! Εδώ ο κόσμος καίγεται...

Αντίθετα ήταν κάτι πρακτόρισσες του εχθρού που πολύ ευχαρίστως... Δηλαδή, ρε παιδί μου, αυτές μάλιστα! Και στο αλανιάρικο έφερναν, και πουκαμισάκια ξεκούμπωτα φόραγαν, και μπουτάκι βλέπαμε καμιά φορά, όταν ο εικονογράφος είχε κέφια (αραιά και πού, αλλά βλέπαμε). Έτσι μάλιστα, το καταλαβαίνω. Να σε δέσει στον χαλκά η Φρουλάϊν Χ για παράδειγμα, ή η Κόμπρα, ή η Σφήκα (φοβερά ονόματα!), να ευχαριστηθείς μαρτύριο! Έτσι να σου κάνω αντίσταση, όχι δεκατρία χρόνια, αλλά εξήντα τρία (που λέει ο λόγος).

Την ξενέρωτη όμως δεν τη μπορούσα. Βέβαια προς το τέλος της σειράς ξεθάρρεψε λίγο ο Απτόσογλου, ο σκιτσογράφος, κι έβαζε και καμιά σκηνή όπου σηκωνόταν λίγο αυτή η ρημαδο-

φούστα της θεούσας, αλλά για μένα ήταν πια πολύ αργά, από αισθητικής (κι αισθησιακής) άποψης, είχα ήδη αυτομολήσει στον εχθρό.

Τα ίδια είχαμε και στον «Υπεράνθρωπο», το Νούμερο Δύο ανάγνωσμα των «Εκδόσεων Ανεμοδουρά». Κι εδώ οι «καλές» ήταν σεμνές και χαμηλοβλεπούσες ενώ οι «κακές» πια ξεσάλωναν τελείως. Είχαμε, για παράδειγμα, τη θεούσα την Αστραπή, με κάτι φορεματάκια κάτω από το γόνατο –σαν πλύστρα με μπέρτα ήταν το κακόμοιρο. Αντίθετα, οι επίβουλες υπερανθρώπισσες του Κακού –κάτι Ρεγγίνες, κάτι Σατούρνες και δεν συμμαζεύεται– φορούσαν κάτι φορμίτσες εφαρμοστές και πέταγαν κάτι στηθάκια μούρλια! Γενικά, σε όλα τα αριστουργήματα που υπέγραφε η πέννα του Θάνου Αστρίτη (Σ. Ανεμοδουράς), τα καλά κορίτσια ήταν για να σου μαγειρεύουν φακή ή να σου ρίχνουν βεντούζες όταν γριπώνεσαι, ενώ οι «άτακτες» –θου Κύριε φυλακή τω στόματί μου– τέλος πάντων, όλο με μαστίγια και χειροπέδες βολτάριζαν, αυτές σίγουρα ήταν επιπέδου τουλάχιστον body massage –ίνα μη τι χείρον είπω. (Εκεί που έφτιανε η κατάσταση αισθητά, αισθητότατα, ήταν στα «ζουγκλικά» αναγνώσματα, αλλά γι' αυτά πιο κάτω).

Και μια και μιλάμε για τον «Υπεράνθρωπο»... Εδώ είχαμε μια προσαρμογή –ελεύθερη βέβαια και τα μάλα αυθαίρετη– του αμερικάνικου Superman. Ο υπερήρωας που πετάει, σπάει βράχους με τη γροθιά του, σταματάει τραίνα κι άλλα τέτοια εφικτά. Το κακό εδώ ήταν ότι, ο τσίφτης αυτός, δεν ήταν Έλληνας αλλά Αμερικάνος. Ευτυχώς όμως, συντομότητα, κάνει την εμφάνισή του ο... Ελ Γκρέκο (μην πάει ο νους σας στον ζωγράφο, αγράμματοι) –μια επιστημονική ιδιοφυΐα, και μπιπ τον Αϊνστάϊν!– και βάζει τα πράγματα στη θέση τους. Σε τέτοιο βαθμό που η ομάδα των Υπερανθρώπων –κι ήταν μπόλικοι, ζωή να 'χουν– χωρίς τον πατριώτη μας ήταν σαν την Αργεντινή χωρίς τον Μαραντόνα, χαμένοι από χέρι. Τέτοια άρπα-κόλλα επικρατούσε δε την εποχή εκείνη ώστε ο δαιμόνιος σκιτσογράφος, ο πανταχού παρών Byron, δεν δίστασε ν' αντιγράψει, μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια, το κοστούμι ενός ήρωα των αμερικάνικων κόμικς, του Captain Marvel. Τι copyright και κουραφέξαλα, εδώ είναι Ελλάδα!

Το πρόβλημα με τον «Υπεράνθρωπο» ήταν ότι δυσκο-

λευόμεσταν πολύ να αναπαραστήσουμε τα επεισόδια. Πώς να πετάξεις δηλαδή; Άντε, να σαλτάρεις απ' την κορυφή της σκάλας του μπακάλικου, και μετά; Πώς στέκεσαι στον αέρα; Και πες ότι αυτό δεν πείραζε και πολύ, η φαντασία μας να 'ταν καλά, αλλά πού να βρεις θύμα να του πέσεις πάνω απ' το τέταρτο σκαλί; Κι αν βρεις για μια φορά, θα το ξαναβρεις μετά;

Τέτοια προβλήματα ευτυχώς δεν αντιμετωπίζαμε στο άλλο εκπληκτικό ανάγνωσμα που διέπλαθε τους χαρακτήρες μας, τον περίφημο «Γκαούρ-Ταρζάν». Εκεί, μ' ένα δέντρο και μια τριχιά –αντί για κληματσίδες– ήμασταν εντάξει, το πολύ να γδάρουμε λίγο τα γόνατα –κάτι τρέχει στα γύφτικα!

Ο «Γκαούρ-Ταρζάν» ήταν το δημοφιλέστερο, μετά τον «Μιχρό Ήρωα», ανάγνωσμά μας. Εδώ η υπόθεση διαδραματιζόταν στην Αφρικανική ζούγκλα. Κεντρικοί ήρωες, όπως κι ο τίτλος υποδηλώνει, ο Γκαούρ και ο Ταρζάν.

«Ο Γκαούρ αργεί λίγο να φτάσει. Οι ανθρωποφάγοι προλαβαίνουν και πετούν τον Ταρζάν στην φωτιά. Σαν λυσσασμένο λιοντάρι ο γιγαντόσωμος Έλληνας πέφτει πάνω τους. Αρπάζει στα χέρια τον αναίσθητο Ταρζάν. Τον βγάζει από τις φλόγες. Ύστερα πιάνει από τα πόδια έναν κανίβαλο. Τον σηκώνει ψηλά. Κι αρχίζει μ' αυτόν να χτυπάει τους άλλους. Η δύναμή του είναι αφάνταστη.»

(Προσέξτε τις κοφτές φράσεις του δαιμόνιου συγγραφέα. Εδώ τα κόμματα έχουν αντικατασταθεί με τελείες. Μια κι έξω. Και μπιπ τις στίξεις!)

Εδώ βέβαια ο καλός ήταν ο δικός μας, ο Γκαούρ, ενώ ο κακός –αν και με κάποιες σπάνιες αναλαμπές καλοσύνης– ο Εγγλέζος Ταρζάν (μην ξεχνάμε ότι είχαμε αγγλική κατοχή στην Κύπρο, ΕΟΚΑ κ.λ.π.). Ο Γκαούρ, «ο μελαψός γίγαντας», ήταν ένα παληκαράκι που έπιανε την πέτρα και την έστυβε, άσε πια την ομορφιά, τα ευγενικά αισθήματα, την ανωτερότητα –βέρος Πειραιώτης! Ο Ταρζάν αντίθετα ήταν ένα μεσόκοπο ραμολί, που μιας και δεν τον βαστούσαν τα κότσια του, όλο σε μηχανορραφίες κατέφευγε για να τα φέρνει βόλτα. Ότι κιναιδιά γινόταν στη ζούγκλα δουλειά του Ταρζάν, ότι κατόρθωμα νάτος ο Έλληνας!

Οι κύριοι αυτοί, ευτυχώς για μας, είχαν και «συντρόφισσες» –κατά πως το έθετε διπλωματικά ο συγγραφέας Νίκος Β. Ρούτσος. Κι ο μεν Ταρζάν, κουτσά-στραβά κάπως βολευόταν με τη

«νόμιμη» συμβία του, τη Τζαίην, ο φουκαράς όμως ο Γκαούρ, που είχε τη δικιά του αστεφάνωτη, ξεροστάλιαζε κάθε βράδυ – σαν τέλειος τζέντλεμαν– έξω απ’ τη σπηλιά. Τέλος πάντων, ας πρόσεχε. Οι «συντρόφισσες» τώρα των δυο ηρώων έτυχε να είναι το ακριβές θηλυκό αντίγραφο των αντρών τους. Η μεν Τζαίην – που μάλλον λιμπιζόταν τον Έλληνα– όλο ραδιουργίες και κακίες έκανε, παρασύροντας τον «αδύναμο Άρχοντα της Ζούγκλας», ενώ αντίθετα η «πανώρια Ταταμπού» (πατρίδα κι αυτή, απ’ τη μεριά του μπαμπά της), έλαμπε από ανωτερότητα και μεγαλοψυχία. (Μόνο για τον φουκαρά τον Γκαούρ δεν έλεγε να κάνει κανένα ψυχικό, αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία).

Η εικονογράφηση εδώ ήταν σαφώς πιο προχωρημένη γιατί, εκτός από τους άγριους κανίβαλους, τα θηρία και τις μπανανιές, μπορούσε να θαυμάσει κανείς την ημίγυμνη ομορφιά –μαστορικά δοσμένη, πάντα από τον Βύρωνα Απτόσογλου– της «πανώριας Ταταμπού», που ήταν (Θεέ μου!) μπουκιά και συχώριο (όχι ότι η Τζαίην, με τις σχιστές μίνι-ζυπ από λεοπάρδαλη και τα μυτερά βυζιά, πήγαινε πίσω δηλαδή)! Αυτή ήταν πιστεύω η πρώτη δειλή είσοδος του σεξ στα παιδικά αναγνώσματα. Γραμμή που δεν μπορούσε βέβαια να περάσει στον «εθνικού» περιεχομένου και υψηλών εννοιών (Πατρίδα-Θρησκεία-Οικογένεια) «Μικρό Ήρωα». Μπορώ να βεβαιώσω δε το φιλομαθές, πλην αρρωστημένα περίεργο, κοινό ότι οι εικόνες της Ταταμπού και της Τζαίην, μαζί μ’ εκείνες (τις κινούμενες στο πανί του σινεμά) της Ζέτας Αποστόλου, της Γκιζέλας Ντάλι και της Ελένης Προκοπίου (προ-Λάσκαρη εποχή) ενέπνευσαν πλείστες όσες μοναχικές ερωτικές συνομιλίες στους νεόκοπους προ-έφηβους της κλάσεώς μου.

Προσωπικά η Ταταμπού μου άρεσε, αλλά μου άρεσε και η Τζαίην. Δηλαδή, έτσι και μου πετύχαινε στην ζωή μου μια Ταταμπού, με τους ιλιγγιώδεις βύζους της Τζαίην, καθώς και μια υποψία διεστραμμένου μυαλού, αλά Φροϋλάϊν X, ε, δεν θα ’χα τίποτ’ άλλο να ζητήσω απ’ τον καλό θεό –σίγουρα πάντως δεν θα καθόμουν τώρα, περασμένες τρεις το πρωί, να γράφω αναμνήσεις.

Αλλά, αν το σεξ σπάνιζε στις σελίδες των τευχών προς 2 δραχμές, αντίθετα το χιούμορ –ή μάλλον, επί το ελληνικότερον, το καλαμπούρι– έδινε κι έπαιρνε. Πάντα υπήρχαν «αστέιοι» χα-

ρακτῆρες που σκοπό είχαν να μας «διασκεδάσουν». Ο Σπίθας, «το αιώνια πεινασμένο παιδί» ήταν, υποτίθεται, αστείος καθόσον χοντρός και... διανοητικά καθυστερημένος! Ο Κοντοστούπης στον «Υπεράνθρωπο» ήταν νάνος, με μύτη σαν μελιτζάνα και... δειλός, ο Ποκοπίκο, «γόης φιδιών και κοριτσιών και κυνηγός αγρίων κονίκλων», νάνος και δύσμορφος, όπως κι η αγαπητικιά του, η χοντροβαρέλα (και νάνος) Χουχού κι άλλοι τέτοιοι εκφραστές κι ενσαρκωτές της «χοντρής πλάκας», που έκανε τον Βέγγο και τον Μουστάκα, τον Ψάλτη και τον Τσάκωνα εθνικούς μας κωμικούς και την Επιθεώρηση εθνικό μας θεατρικό είδος.

Σεξ λοιπόν, κατάπτυστον και λαθραίον (καθόσον κάθε τι ερωτικό ίσον ανήθικο, κάθε τι ηθικό ίσον μη ερωτικό –ρε γαμώτο). Πλάκα του σκοτωμού και βία όση τραβούσε η ψυχή των μικρών Ντίλιγκερ που ήμασταν και που απαιτούσαμε αίμα –σαν τους παρανοϊκούς Ρωμαίους Αυτοκράτορες– για να δώσουμε διέξοδο στην έμφυτη επιθετικότητά μας. Κι έχουμε το παράδοξο στη δυτικοανατολική, υποκριτική και διαλυμένη απ’ τους παπάδες κοινωνία μας, ν’ αποτελεί η βία αποδεκτή και «φυσιολογική» κατάσταση (με τα όποια άλλοθι, «για την Πατρίδα», «για τη Θρησκεία», «για το Δίκιο») ενώ η ερωτική έκφραση, κάτι τόσο φυσικό κι άκακο, να καταδικάζεται και να εξοστραχίζεται με τόσο τελεσίδικο τρόπο. Ο θρίαμβος του Θανάτου πάνω στη Ζωή; Αλλά τι λέμε τώρα... Στρατιώτες χρειαζόμαστε, όχι ποιητές.

Πέρα όμως από τα αμιγώς ελληνικά λογοτεχνήματα είχαμε και τα ξενικής προέλευσης και (καμιά φορά) γραφής. Τις ιστορίες δηλαδή που προέρχονταν από τα αμερικάνικα pulps, τους πρόδρομους των κόμικς. Οι περιπέτειες του Ντέτεκτιβ Χ, της Αράχνης, του Ίσκιου, της Νυχτερίδας, του Λέμμου Κώσιον, του Έλλερν Κουήν κ.λ.π., αλλά και των «γουέστερν» Τσικ Μπώντρου, Γεράκι, Ρίο Κιντ, Γουάιατ Ερπ, Ζορρό κ.λ.π. κρατούσαν συντροφιά όχι μόνο στους πιτσιρικάδες, αλλά και στους πιο ώριμους αναγνώστες μέσα από τις σελίδες της «Μάσκας» και του «Μυστήριου». Εδώ οι ήρωες ήταν ξένοι –μη Έλληνες δηλαδή– με τόπο δράσης συνήθως τη Βόρεια Αμερικάνικη Ήπειρο. Παρ’ όλο που και οι «καμπούστινες» περιπέτειες είχαν πέραση, ωστόσο δεν μπορούσαν να συγκριθούν με την επιτυχία των αστυνομικών. Εκεί είχαμε μασχοφόρους και μη τιμωρούς, να υπηρε-

τούν τον Νόμο και το Δίκιο ενάντια στο Έγκλημα και την Παρανομία και πάντα να θριαμβεύουν στο τέλος, παρά τις αντίξοες συνθήκες που είχαν ν' αντιμετωπίσουν. Το περίεργο εδώ είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των πρωταθλητών της Εννόμου Τάξης ήταν... παράνομοι και καταζητούμενοι από τον «επίσημο» Νόμο! Έτσι, δεν είχαν μόνο τους εγκληματίες που τους προβλημάτιζαν, είχαν από πάνω και το μπασκιναριό που τους κυνηγούσε (χάλαγαν την πιάτσα βλέπετε). Το μήνυμα σαφές: «Αφού ο Νόμος έχει τα χέρια του δεμένα, οι κακοί αλωνίζουν. Τελικά ο μόνος τρόπος να βρει κανείς το δίκιο του είναι χρησιμοποιώντας δικά του μέσα.». Νοοτροπία κληροδοτημένη από την ηρωική εποχή του Φαρ-Ουέστ.

Αν τα άλλα μας περιοδικά («Μικρός Ήρωας», «Υπεράνθρωπος», «Γκαούρ-Ταρζάν» κ.λ.π.) προκαλούσαν την γκρίνια των γονιών μας, «Μάσκα» και «Μυστήριο» είχαν επικηρυχτεί ως άκρως φθοροποιά για την ηθική διαπαιδαγώγηση των νέων. Έτσι και σ' έπιαναν στο σχολείο με «Μάσκα», πάει, την είχες βάλει. Δημιουργήθηκε λοιπόν ένα κλίμα ποτοαπαγόρευσης, όπου τα ποταπά και κατάπτυστα αυτά έντυπα κυκλοφορούσαν λαθραία και μετά φόβου Θεού από χέρι σε χέρι και διαβάζονταν σε «κρυψώνες» ή κάτω απ' τις κουβέρτες με φακό, το βράδυ που μας έστελναν για ύπνο.

Πέρα όμως από τα χάρτινα πρότυπα είχαμε και τα παλικάρακια της οθόνης.

Ο κινηματογράφος κείνα τα χρόνια ήταν μεγάλη υπόθεση. Στην πραγματικότητα ήταν η μόνη φτηνή διασκέδαση, προσιτή σε όλους, ειδικά στην επαρχία όπου δεν υπήρχε, κυριολεκτικά, τίποτ' άλλο να κάνει κανείς. Στη Λάρισα είχαμε τρεις χειμερινούς κινηματογράφους στην αρχή, το «Παλλάς», τον «Ορφέα» και τα «Ολύμπια», αργότερα άνοιξε κι ένας άλλος «υπερμοντέρνος», τα «Διονύσια». Το εισιτήριο ήταν, αν θυμάμαι καλά, 8 δραχμές. Δηλαδή προσιτό ακόμα και στον πιο φτωχό μεροκαματιάρη. Το «Παλλάς» έδινε και παραστάσεις την Κυριακή το πρωί με δυο έργα και Μίκυ Μάους, έναντι 5 δραχμών. Οι γονείς μας δεν είχαν αντίρρηση να μας ξεφορτωθούν (να δει λίγη ησυχία το σπίτι) κι έτσι μαζευόμασταν όλη η συμμορία και τρέχαμε ν' απολαύσουμε τους πλαστικούς μας ήρωες. Συνήθως την Κυριακή πρόβαλαν Ταρζάν ή καουμπόυκο και μια κωμω-

δία, Τρίο Στούτζες, Χοντρό-Λιγνό, τέτοια. Εκεί πρωτογνωρίσαμε την (οπτική) μαγεία της ζούγκλας με τον Τζώννου Βαϊσμύλλερ, τον Λεξ Μπάρκερ και τον Γκόρντον Σκωτ, εκεί είδαμε τους πρώτους «Ηρακλήδες» με τον Στηβ Ρηβς, εκεί πρωτοθαυμάσαμε τα ταχυδακτυλουργικά με το πιστόλι του μεγάλου, του ανεπανάληπτου, Ώντυ Μώρφυ και τους ασύλληπτους σπαθισμούς του θεϊκού Έρρολ Φλυν. Μετά, όταν γυρίζαμε στη γειτονιά, αναπαριστάναμε βέβαια, σ' ελεύθερη προσαρμογή, αυτά που 'χαμε δει στο πανί.

Εκτός απ' την Κυριακή μας άφηναν να πηγαίνουμε και το Σαββατόβραδο, όταν μεγαλώσαμε λίγο. Εκεί μπορούσαμε να δούμε τα «καινούργια» έργα, δηλαδή αυτά που έφταναν με καθυστέρηση μόλις δέκα με δεκαπέντε ετών. «Σαμψών και Δαλιδά» με τον Βίκτωρ Μάτσιουρ και Χέντυ Λαμάρ, «Ρομπέν των Δασών» με τον Έρρολ Φλυν, «Κόκκινο Πειρατή» με τον Μπαρτ Λάνκαστερ, «Ρίο Μπράβο» με τον Τζων Γουαίην, τέτοια.

Τα παληκαράκια που συγκέντρωναν τις προτιμήσεις μας ήταν αρκετά. Πάνω-πάνω βέβαια ο Τζώννου Βαϊσμύλλερ, ο Ταρζάν, κι ο Έρρολ Φλυν, ο απίθανος ξιφομάχος. Μετά έρχονταν ο Τόνυ Κέρτις, ο Ρόμπερτ Ταίηλορ στα ιπποτικά, ο Ώντυ Μώρφυ, ο Άλλαν Λαντ, ο Μπάρτ Λάνκαστερ, ο Κερκ Ντάγκλας κι ο Τζων Γουαίην στα καμπούστια, ο Τσεφ Τσάντλερ, ο Ταμπ Χάντερ, ο Χένρυ Φόντα στα πολεμικά, ο Πωλ Νιούμαν, ο Μάρλον Μπράντο κι ο Στηβ Μακ Κουήν στα περιπετειώδη, ο Ντάνυ Καίη, ο Τζακ Λέμον κι ο Τζέρι Λούις στις κωμωδίες και τέλος στα «ιστορικά» (αυτά τα φοβερά εξαμβλώματα της Τσινετσιτά») πρώτος κι εκτός συναγωνισμού ο Στηβ Ρηβς κι ακολουθούσαν οι διάφοροι «Μασίστες» και «Ούρσοι», Μαρκ Φόρεστ, Ρεγκ Πάρκ, Γκόρντον Σκωτ. Τους άλλους, τους «κουλτουρέ» κι έτσι, τύπου Τζαίημς Ντην, Λώρενς Χάρβεϋ, Σπένσερ Τραίησου κι άλλους του ιδίου φυράματος, που παίζαν σε κείνα τα βαρετά και προβληματισμένα, δεν τους πηγαίναμε βέβαια με τίποτα. Τι θα πει δηλαδή, ούτε μια ξιφομαχία, ούτε ένα μπιστολίδι, ούτε ένα μπουνίδι της προκοπής; «Χασάπη τα λεφτά μας»!

Σ' ότι με αφορά οι μεγάλοι μου ήρωες μου ήταν δύο: ο Τζώννου Βαϊσμύλλερ κι ο Έρρολ Φλυν. Το 'χα πάρει απόφαση, όταν θα μεγάλωνα ή στην ζούγκλα θα πήγαινα, να γίνω Ταρζάν ή (με κάποιον τρόπο) Ρομπέν των Δασών, δεν ξέρω πού. Αυτή η

ιδέα, να παίρνεις από τους πλούσιους και να δίνεις στους φτωχούς, πολύ μου άρεσε –ακόμα μ' αρέσει. Μετά, θυμάμαι είδα το ανεπανάληπτο «Μοροσσο» με τον Γκάρυ Κούπερ Λεγεωνάριο και τη Μάρλεν Ντήτριχ καμπαρετζού κι αποφάσισα να περάσω μια βόλτα κι από τη Λεγεώνα των Ξένων (αφού υποστώ πρώτα κάποια συνταρακτική ερωτική απογοήτευση εννοείται).

Δεν ανέφερα καθόλου γυναίκες ινδάλματα κι αυτό είναι επειδή —τότε ακόμα— λίγο μας αφορούσαν. Έτσι κι αλλιώς, στα έργα που μας ενδιέφεραν, δεύτερο βιολί έπαιζαν, για να μην σου πω τρίτο. Άσε που δεν άφηναν το παληκαράκι ήσυχο να κάνει τη δουλειά του. Όλο γκρίνια και φαγούρα, όλο κλάψα και θρήνους ήταν. Άσε μας κάτω, κυρά μου, που θ' αφήσουμε τους κακούς ν' αλωνίζουν για να μας φορέσεις εσύ παντούφλες και να μας καταντήσεις μαμούχαλους! Βέβαια, κάποιες εξαιρέσεις κάναμε, δεν λέω, αλλά αυτές ήταν σπάνιες. Μας άρεσε η Ρίτα Χαίηγουωρθ, μας άρεσε η Σοφία Λώρεν, η Τζαίην Μάνσφηντ (με τέτοιους βύζους πώς να μη μας αρέσει;), αλλά και τη Σάντρα Ντη την πηγαίναμε και τη Ντόρις Νταίη. Μέχρι εκεί. Όσο για το «σκοτεινό αντικείμενο του πόθου», όσο κι αν φαίνεται αυτό περίεργο, προτιμούσαμε τα... εγχώρια προϊόντα(!), αλλά γι' αυτό παρακάτω.

Ο Ελληνικός κινηματογράφος τότε ήταν χωρισμένος θεματογραφικά στα δύο. Στην κωμωδία, όπου μεσουρανούσαν αυτοί οι εκπληκτικοί ηθοποιοί (που είχαν την ατυχία να γεννηθούν Έλληνες), ο Χατζηχρήστος, ο Φωτόπουλος, ο Αυλωνίτης, ο Σταυρίδης, ο Λογοθετίδης, ο Ρίζος, ο Ηλιόπουλος, η Βασιλειάδου κι άλλοι, και στο δράμα, με μαίτρ του είδους τον Ξανθόπουλο, τη Βούρτση, τη Μέμα Σταθοπούλου κ.λ.π. Το δράμα δεν μας αφορούσε (οι μανάδες μας τρέχαν για να κλάψουν), αλλά της κωμωδίας της δίναμε να καταλάβει!

Για καλή μας τύχη στη γειτονιά χτίστηκε ένας θερινός κινηματογράφος, που σκεπάστηκε πολύ αργότερα, το «Αχροπόλ». Κάθε καλοκαίρι λοιπόν, πού μας έχανες, πού μας έβρισκες, στο σινεμά. Το έργο άλλαζε τρεις φορές τη εβδομάδα και το εισιτήριο ήταν 3 δραχμές. Η καλύτερή μας!

Τα ελληνικά μας άρεσαν, αφενός μεν γιατί μας κάναν να γελάμε, αφετέρου δε γιατί όλο και κάτι το «πονηρόν» υπήρχε,

εντέχνως προσαρμοσμένο στην υπόθεση, για να κιαλάrouμε. Όλο και κάποιο μπαλέτο, όλο και κάποιο φιλο-στριπτήζ, όλο και λίγο μπουτάκι, όλο και κάποιο στηθάκι ξέφευγε. Ειδικά από την Πέμπτη του Δημοτικού και μετά, που αρχίσαμε να ξυπνάμε περί το «προπατορικό αμάρτημα», δεν χάναμε ευκαιρία να μελετήσουμε τα μυστήρια της Φύσης όπως τα απεκάλυπταν οι μεγάλες ιέρειες –κι εμψυχώτριες– του είδους, η Ελένη Προκοπίου (η χορεύτρια με το πιο σεξουαλικό κορμί που πέρασε ποτέ από το πανί), η Γκιζέλα Ντάλι, η Ρίκα Διαλυνά, η Σπεράτζα Βρανά και άλλες, εγχώριες μεν, μπουκιά και συχώριο δε.

Πάντως, όσο κι αν το «κατάπτυστο» μας απασχολούσε, με τίποτα δεν μπορούσε να συναγωνιστεί την ανάγκη για κατορθώματα και την έφεση για περιπέτεια που μας χαρακτήριζε. Δηλαδή, είμαι σίγουρος, αν μας λέγαν: «Διαλέξτε. Τον Έρρολ Φλυν για να σας μάθει ξιφομαχία ή τη Ρίκα Διαλυνά, να σας μάθει άλλα τινά;» τον Έρρολ Φλυν θα διαλέγαμε. Αργότερα βέβαια κι αυτό θ' άλλαζε. Οι προτεραιότητες μας άλλαζαν. Εμείς αλλάζαμε...

Όμως...

Τον παραμυθένιο κόσμο των Χάρτινων Ηρώων και των Παληκαριών από Σελλυλόιντ δεν θα τον ξεχνούσαμε ποτέ. Μακάρι να κράταγε για πάντα.

Αλλά...

Ε, ρε υαι να 'μασαν Θεός!

Ένα από τα πλέον προσφιλή μας απογευματινά γυμνάσματα –που αποτελούσε συγχρόνως και προετοιμασία για τη μελλοντική μας καριέρα ως καφενόβιων– ήταν το «ε, ρε και να ‘μωνα...». Όπου η συνέχεια στο «να ‘μωνα...» ποίκιλε, ανάλογα με τις εποχές και τη διάθεση. Θα μπορούσε να ‘ταν: «σέντερ φορ στον Ηρακλή» ή «βασιλιάς» ή «Ερροφλύν» ή «Ταρζάν» ή ότι βάλει το μυαλό του ανθρώπου τέλος πάντων.

Αυτό το «ε, ρε και να ‘μωνα...» μας έδινε την ευκαιρία να εκθέσουμε απόψεις κι επιθυμίες, κάτι σαν άτυπες προεκλογικές υποσχέσεις δηλαδή, που άλλοτε ο όχλος επικροτούσε κι άλλοτε γιουχάιζε ανελέητα.

Το πράγμα μπορούσε να ξεκινήσει με αφορμή το ματς Ηρακλή-Λαρισαϊκού, όπου ο μέγας Κάσας, προφανέστατα σουρωμένος, αντί να δώσει πάσα του Αγορογιάννη, που ήταν μόνος του, ρε, και ξεμαρκάριστος προ κενής εστίας, αυτός πήγε να ντριμπλάρει τον... διαιτητή, ο οποίος αντέδρασε μηχανικά κόβοντάς τον (!) –άλλος πατάτας κι αυτός!– κι αναγκάστηκε στη συνέχεια να δώσει φάουλ (!), αλλά υπέρ του ξεφτίλα του Λαρισαϊκού, γιατί, λέει, ο Κάσας του ‘πε για τη μάνα του!

–Αν ήμουν εγώ Κάσας, θα τον πλάκωνα στο ξύλο, τον ξεφτίλα, τον πληρωμένο τον διαιτητή και θα με επευφημούσε όλο το γήπεδο, λέει ο Γιώργος.

–Εγώ θα ‘παιρνα τη μπάλα πίσω από τη σέντρα, θα ντριμπλάριζα όλοπ τον ξεφτιλισμένο τον Λαρισαϊκό, για να τους ξεφτιλίσω –και τον τερματοφύλακα– και μετά, αντί να βάλω γκολ

σε κενή εστία, θα γύριζα πίσω, θα τους ντρίμπλαρα ξανά όλους από την αρχή, έτσι, για να γίνει η ξεφτίλα πιο μεγάλη και μετά θα έβαζα γκολάρα που θα τρυπούσε τα δίχτυα, λέει ο Θυμιάκης, που διακρινόταν για τη δημιουργική του φαντασία.

Αλλά δεν ήταν μόνο η επικαιρότητα που μας ενέπνεε. Μπορεί, ας πούμε, να 'χαμε δει μια ταινία του τεράστιου, του τρισθεώρατου Ερροφλύν να παίζει τον πειρατή.

–Εγώ, έτσι και ήμανε Ερροφλύν, στην τελευταία σκηνή με την ξιφομαχία με τον Ισπανό, θα του 'κανα ένα κόλπο απ' αυτά που κάνει ο Ζορρό, θα του 'κοβα τη ζώνη να πέσουν τα βρακιά του και να μείνει με τα σώβρακα και μετά θα τον πέταγα στη θάλασσα με μια κλωτσιά στον κώλο, έλεγε ο Τσίλας.

–Εγώ θα τον πλάκωνα στις μπουνιές, πρόσθεσε τη δική του συνεισφορά ο Γιώργος, που του άρεσαν οι απλές και καθαρές λύσεις.

Μπορεί πάλι να μας είχε καταλάβει η εθνική έπαρση (κάτι που γινόταν συνήθως την εποχή των παρελάσεων).

–Εγώ, αν ήμανε βασιλιάς, θα πήγαινα να πάρω την Πόλη, έλεγε ο Σταύρος. Έτσι, μόνος μου, με τους Ευζώνους της Ανακτορικής Φρουράς. Για να τους ξεφτιλίσω πια τελείως τους Τουρκαλάδες.

–Κι αυτοί θα κάθονταν με σταυρωμένα χέρια και θα σ' άφηναν, ρε; του πήγαινε κόντρα ο Γιώργος.

–Τι λε, ρε; Τι λε! ανέκραζε ο Σταύρος. Αφού θα σηκωνόταν, ρε, από τον τάφο ο Μαρμαρωμένος Βασιλιάς και θα κατέβαιναν οι αγγέλοι με τα σπαθιά να πολεμήσουν. Το λέει και η προφητεία, δεν το λέει; «Κωνσταντίνος την έχτισε, Κωνσταντίνος την έχασε, Κωνσταντίνος θα την πάρει».

–Εσένα όμως σε λένε Σταύρο.

–Ναι, αλλά άπαξες και ήμανε βασιλιάς θα με λέγαν Κωνσταντίνο.

Κάποτε με ρώτησαν και μένα τι θα 'κανα αν ήμουν κάτι που ήθελα –για να πω καμιά πατατιά και να με προγκήξουν υποθέτω.

Βέβαια, ο διακαής μου πόθος εμένα τότε ήταν να είμαι ει-
σπράκτορας στην Αστική, να μπει η μάνα μου στο λεωφορείο κι
εγώ να της φωνάξω «προχώρει, κυρά μου, στο διάδρομο», αλλά
φοβόμουν πως αν το 'λεγα κανείς δεν θα το καταλάβαινε και σί-
γουρα θα 'τρωγα γιούχα, οπότε έψαξα να βρω κάτι άλλο.

–Εγώ, έτσι και ήμαν τροχονόμος..., ξεκίνησα...

–Τροχονόμος! ανέκραξε ξαφνιασμένη η ομήγυρη.

–Τι λε ρε;... Τροχονόμος!...

–Σαν τον Αλέκο δηλαδή; Σιγά μην σε κάνουν εσένα τροχο-
νόμο!... Αφού δεν ξέρεις μπάλα!

–Είπαμε «αν»..., τους υπενθύμισα.

–Καλά, άντε... «Αν»... Πες...

–Θα έκοβα αβέρτα κλήσεις, είπα θριαμβευτικά.

Η παρέα ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

–Καλά, χαίρω πολύ!... Θα κόβεις κλήσεις!...

–Αμ ο τροχονόμος αυτή τη δουλειά κάνει, ρε βλήμα!...
Κόβει κλήσεις...

–Ναι, αλλά μετά;... επέμεινα εγώ απτόητος.

–Μετά τι;...

–Μετά θα τις έσβηνα, ανήγγειλα θριαμβευτικά.

–Γιατί; απόρησε ο Σταύρος.

–Απλό, του εξήγησα. Ας πούμε ότι σε πιάνω εσένα με το
ποδήλατο. «Δίπλωμα, άδεια», σου λέω. «Δεν έχω», μου λες. Σε
γράφω εγώ. Παρακαλός εσύ... «Μη, κυρ-τροχονόμε, θα με σκο-
τώσει ο πατέρας μου...». «Να πρόσεχες», σου λέω εγώ. Φεύγεις
εσύ χεσμένος, γιατί ξέρεις τι έχει να γίνει έτσι και το μάθει ο
πατέρας σου. Πού να κοιμηθείς τώρα το βράδυ;... Κάθεσαι στα
καρφιά. Οπότε περιμένεις την άλλη μέρα να 'ρθει η κλήση και
δεν έρχεται. Την παράλλη τα ίδια. Ράκος εσύ να περιμένεις την
κλήση κι αυτή να μην έρχεται, γιατί εγώ την έχω σβήσει...
Αλλά εσύ δεν το ξέρεις...

Ο Σταύρος μου 'ριξε μια λοξή ματιά.

–Έχεις πολύ σκατά μυαλό, μου λέει. Πολύ σκατά!

–Εγώ πάντως, έτσι και μ’ έκανες κανένα τέτοιο αστείο θα σε πλάκωνα στις μπουνιές, δηλώνει ο Γιώργος.

–Και θα σε πήγαιναν μέσα δεμένο, του λέω.

–Γιατί, ρε;

–Γιατί πλάκωσες τροχονόμο, γι’ αυτό.

–Τότε θα τους πλάκωνα όλους και θα ‘βγαινα, απαντάει ο Γιώργος ατάραχος.

Αργότερα ο Σταύρος με πήρε παράμερα.

–Κοίτα ‘δώ..., μου κάνει εμπιστευτικά. Για κείνη την κλήση...

–Ε, τι;

–Έτσι και με γράφεις, να το ξέρεις... κόβουμε φιλία.

Αυτό ήταν βέβαια κάτι πολύ σοβαρό.

– ‘Ντάξ’, του λέω. Δεν σε γράφω, αλλά ποιον να γράψω;

–Γράψε τον Τάκη, που δεν σε χωνεύει κόλας.

Το πρώτο ρουσφέτι που προέκυψε από τη διαδικασία του «ε, ρε και να ‘μουν...»!

Δεν θυμάμαι ποιανού ιδέα ήταν το «ε, ρε και να ‘μουν θεός», αλλά είχε πολύ μεγάλη επιτυχία. Το τι ακούστηκε κείνη τη μέρα ήταν άλλο πράγμα!

Άλλος καταργούσε τους φτωχούς, άλλος έκανε το σινεμά τζάμπα, άλλος έβγαζε τον Ηρακλή πρωταθλητή κόσμου... Ότι μπορεί να φανταστεί ο νους του ανθρώπου! Την είχαμε καταβρεί!

Στο τέλος ήρθε και η σειρά του Αλέκου, που ήταν λίγο μικρότερός μας κι ο πιο ήσυχος και λιγομίλητος απ’ όλους μας (έπαιζε και καλή μπάλα).

–Εγώ θ’ αγοράζα καινούργια παπούτσια για τη μαμά μου, είπε. Για να βγει και να πάει βόλτα στην Πλατεία.

Παγώσαμε! Έπεσε μια μουγκαμάρα καθόλου χαρακτηριστική αυτών των συναθροίσεων κι αλληλοκοιταζόμεσταν αλαφιασμένοι.

Γιατί η μητέρα του Αλέκου, όλοι ξέραμε πως ήταν από πολύ καιρό κατάκοιτη και οι φήμες έλεγαν πως όλο και χειρότερευε.

Τη σιωπή έσπασε ο Σταύρος.

–Άει στο διάλο, μαλάκηνδες, με τις αηδίες σας, είπε με φωνή περίεργα αλλαγμένη. Βαρέθηκα... Πάμε να παίξουμε μπάλα.

Ήταν από τις ελάχιστες φορές που θυμάμαι να υπήρξε σε κάτι απόλυτη ομοφωνία.

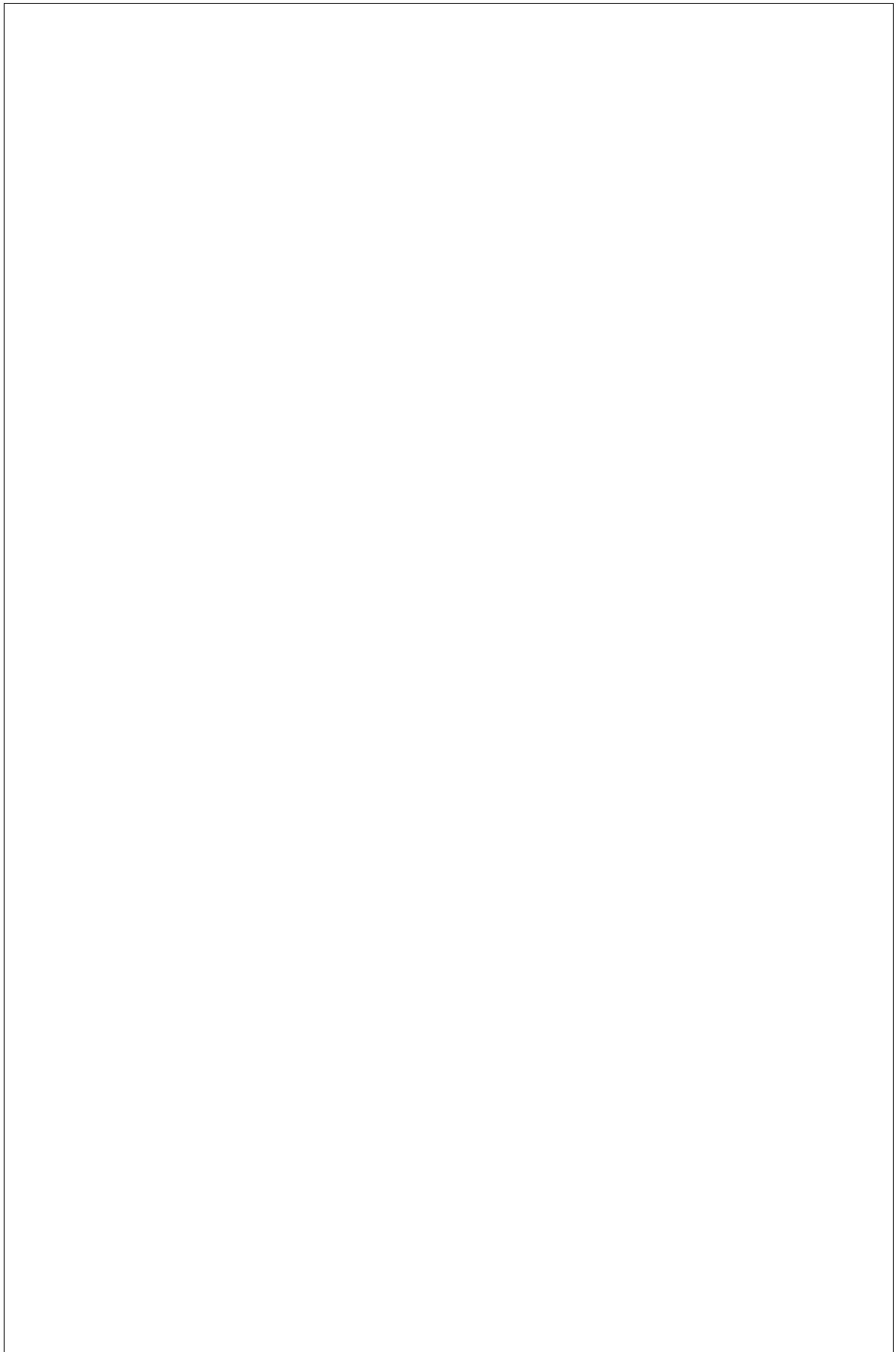
Έχτοτε το «ε, ρε και να ‘μουν...» το αποφεύγαμε.

"Αξιοποίηση"

Tην πρώτη φορά που άκουσα τη φοβερή αυτή λέξη δεν ήταν για καλό. Έκτοτε, κάθε φορά που την ακούω, ανατριχιάζω –και δικαίως.

Από καιρό κυκλοφορούσε στη γειτονιά η φήμη πως θα μας χάλαγαν το Οικόπεδο. Αυτό που βρισκόταν μπροστά στο σπίτι μου δηλαδή και που εμείς, η πιτσιρικαρία, θεωρούσαμε κτήμα και ιδιοκτησία μας. Γιατί εκεί παίζαμε μπάλα, τσιλίκια, κρυφτο-ντενεκέ, μπίλιες, σφούρλες, σέγκια και χαρτάκια, από κει σηκώναμε αετούς και σκούφους κι εκεί είχαμε φτιάξει και το σκάμμα για να πηδάμε τριπλούν. Οι μόνοι που μας αμφισβητούσαν την κυριαρχία ήταν οι περίοικοι και ειδικά οι κυράτσες, που μας κυνηγούσαν όταν κάναμε παραπάνω φασαρία απ’ όση μπορούσε ν’ αντέξει το ευαίσθητο νευρικό τους σύστημα. Στις περιπτώσεις αυτές υποχωρούσαμε στρατηγικά, αφού πρώτα ανταλλάσσαμε, εννοείται, μερικούς διαλεκτικούς διαξιφισμούς με τους επιτιθέμενους, για να επανέλθουμε σε λίγο δριμύτεροι.

Σε μια απ’ αυτές τις περιπτώσεις είχαμε θρηνήσει και θύματα. Το ύπουλο μαχαίρωμα της μπάλας μας από τη γεροντοκόρη που έφερε το εύηχο όνομα Μπεμπέκα, και η οποία άκουσε βέβαια τα εξ’ αμάξης, πλην η ζημιά είχε γίνει. Και τότε όμως ξαναγυρίσαμε. Παραγεμίσαμε τη σφαγμένη μπάλα με κουρέλια και συνεχίσαμε το παιχνίδι, έτσι –για το γαμώτο– μέχρι να εξοικονομήσουμε άλλο «εσωτερικό» και να μπορέσουμε και πάλι να κλωτσήσουμε σαν άνθρωποι.

Τίποτα δεν μας σταματούσε. Ούτε οι μανάδες, ούτε οι γεροντοκόρες, ούτε το κρύο, η βροχή, το χιόνι και η ζέστη. Μας σταμάτησαν όμως οι μπουλντόζες.

Τέλος πάντων, υπήρχε είπαμε η φήμη πως η ιδιοκτήτρια του Οικοπέδου μας, μια μυθική Μαργαρίτα, που δεν είχε δει ποτέ κανείς γιατί ζούσε στην Αθήνα, είχε αποφασίσει να «αξιοποιήσει» τον χώρο φτιάχνοντας, λέει, μαγαζιά, να τα νοικιάζει και να τσεπώνει τα φράγκα, να ζει εκείνη μπέικα στην πρωτεύουσα, αδιαφορώντας αν μας άφηνε εμάς στους πέντε δρόμους (κυριολεκτικά).

Οι μανάδες αυτό φυσικά το έβλεπαν θετικότερα.

–Να ησυχάσουμε λίγο κι απ’ τα βρωμόπαιδα, που ξεσηκώνουν τον κόσμο με τις φωνές.

(Εννοείται βέβαια... «τα άλλα βρωμόπαιδα», όχι τα δικά τους.)

–Να μαζευτούν απ’ τους δρόμους, να διαβάσουν κανένα ρηματομάθημα.

(Γιατί το Οικόπεδο μας εμπόδιζε βλέπεις να είμαστε διαβαστεροί!)

Αλλά, παραδόξως, κι εμείς οι ίδιοι δεν το βλέπαμε αρνητικά το όλο πράγμα –στην αρχή τουλάχιστον. Δεν είχαμε αντιληφθεί βλέπεις το μέγεθος της συμφοράς που μας βρήκε.

–Μπορεί ν’ ανοίξει κάνα ψιλικατζίδικο, ν’ αγοράζουμε χαρτάκια χωρίς να τρέχουμε στον Άγιο Κωνσταντίνο, έλεγε ο ένας.

–Ή κάνα εφημεριδάδικο που να μαζεύει τα παλιά τεύχη του «Μικρού Ήρωα», του «Υπεράνθρωπου» και του «Γκαούρ-Ταρζάν», ονειρευόταν ο άλλος.

Και μόνο ο Θυμιάκης εξέφραζε δειλά κάποιες αμφιβολίες.

–Και πού θα παίζουμε μπάλα, ρε; αναρωτιόταν.

–Ναι, καλά... Τόσα μέρη υπάρχουν, τον καθησύχαζε ο Σταύρος. Έξω από το σπίτι σου, ας πούμε, που έχει άπλα.

–Και θα μας αφήνει ο Αούτος;... Κι ο Μοίραρχος;...

–Αν δεν μας αφήνουν πάμε στου Πέρπερα.

Εδώ φιλοκομπιάζαμε. Γιατί, παρόλο που τα «φαντάσματα» αποδείχτηκαν φούμαρα, πάλι... ξέρει κανείς καμιά φορά;...

–Γιατί, ρε, χεζόσαστε; αγρίευε ο Σταύρος.

–Εγώ δεν χέζομαι καθόλου, δήλωσε ο Γιώργος θιγμένος. Κι έτσι και βγει κάνα φάντασμα θα το πλακώσω στις μπουνιές.

–Κι εγώ δεν χέζομαι γιατί έχω φυλαχτό από Τίμιο Ξύλο, σιγοντάρησε ο Τσίλας. Αλλά...

–Αλλά τι;

–Να, αν μας φωνάζουν οι μανάδες μας εμείς δεν θ' ακούμε...

–Ε, τόσο το καλύτερο.

–Ναι, αλλά μετά θα πέφτει ξύλο...

Ήταν ένα πρόβλημα.

Ευτυχώς η «αξιοποίηση» του Οικόπεδου παρέμεινε μια ομιχλώδης απειλή για χρόνια.

Ώσπου... Ώσπου μια μέρα πλάκωσαν οι μπουλντόζες.

Ήταν λίγο πριν αρχίσουν τα σχολεία.

Είδαμε τα τέρατα να καταφθάνουν, ακολουθούμενα από δυο ανατρεπόμενα κι από πίσω κάτι κούρσες μαύρες και γυαλιστερές.

Από τις κούρσες βγήκαν κάτι γέροι κουστουμαρισμένοι κι άρχισαν να βολτάρουν πάνω-κάτω κουβεντιάζοντας με ύφος χιλίων πιθήκων και χειρονομώντας θεατρικά.

–Ο Δήμαρχος, μας εξήγησε ο Σταύρος. Και το Συμβούλιο.

Σ' ότι έργα είχα δει να εμφανίζεται Δήμαρχος και Συμβούλιο δεν ήταν για καλό, πάντα κάποια ζημιιά πήγαιναν να κάνουν κι ευτυχώς εκεί τους σταματούσε την τελευταία στιγμή το παληκαράκι. Μ' έζωσαν τα φίδια.

Μαζεύτηκε κι η γειτονιά. Πιάσαν όλοι οι μεγάλοι την κουβεντούλα και χαχαχαχά και χουχουχού, βγάλαν φωτογραφίες με τους κουστουμαρισμένους, όλα ωραία και καλά. Μετά, αφού ο Δήμαρχος έβγαλε έναν δεκάριχο που δεν καταλάβαμε Χριστό τι έλεγε, ξεκίνησαν οι μπουλντόζες την καταστροφή.

Μείναμε για λίγο να κοιτάζουμε μουνδιασμένοι την ιδιοκτησία μας να γίνεται σωρός από χώματα και πέτρες και μετά, με κατεβασμένα κεφάλια, πήραμε τον δρόμο για το αρχηγείο μας, τα σκαλιά του Αούτου.

–Θα χαλάσουν και το σκάμμα; ρώτησε σε μια στιγμή ο Θυμιάκης.

–Όχι, θα το αφήσουν, γαμώ το κέρατό μου γαμώ, φώναξε ο Σταύρος κλωτσώντας με μανία μια πέτρα.

–Θα βάλουν δέντρα να το κάνουν άλσος είπε ο Δήμαρχος, πέταξε ο Τσίλας.

–Ναι, καλά...

–Άμα έχει δέντρα θα μπορούμε να κρεμάσουμε σκοινιά και να παίζουμε Ταρζάν, είπα εγώ με ελπίδα.

–Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάσαι, γκρίνιαξε ο Σταύρος. Μέχρι να μεγαλώσουν τα δέντρα εμείς θα 'χουμε πάει φαντάροι.

–Μπορεί να βάλουν μεγάλα δέντρα, επέμεινα.

–Ναι, καλά...

Το βράδυ έστησα αυτί ν' ακούσω τι είχαν να πουν οι μεγάλοι. Πράγματι, ο Δήμαρχος είχε πει για άλσος.

–Θα γεμίσουμε κουνούπια, γκρίνιαξε η μάνα μου. Όλα τα είχαμε τα βρωμόδεντρα μας έλειπαν.

–Μην ανησυχείς και δεν πρόκειται να δεις δέντρο εδώ απέξω, την καθσύχασε ο πατέρας μου. Κάποια άλλη κομπίνα ετοιμάζουν αυτοί και πάνε να μας τη φέρουν λάου-λάου.

–Μα αφού το οικόπεδο είναι της Μαργαρίτας, τι δουλειά έχει ο Δήμος; ρώτησε η μάνα μου.

–Τρέχα γύρευε, ήρθε η απάντηση. Σου λέω πάντως και στο υπογράφω πως δέντρο δεν πρόκειται να δεις μακάρι και τι!

Προφήτης! Κανονικός προφήτης!

Οι μπουλντόζες έσκαψαν κάμποσο τη μέρα που μας επισκέφθηκε ο κύριος Δήμαρχος με το Συμβούλιο, δούλεψαν ξανά μερικές μέρες αργότερα... Μετά περίμεναν να σηκώσουν τα φορτηγά το πολύ χώμα... κάτι που πήρε βδομάδες... ξανάσκαψαν, σταμάτησαν, άντε και λίγο σκάψιμο ακόμα... Το Οικόπεδο είχε γίνει πια αγνώριστο! Λάγκος εδώ, λάγκος εκεί, βουνά τα χώματα, πλάκωσαν κι οι βροχές κι έγινε όλο αυτό μια λασπουριά απερίγραπτη! Μετά οι μπουλντόζες εξαφανίστηκαν –για να χα-

λάσουν άλλα οικόπεδα, σε άλλες γειτονιές υποθέτω— και μας άφησαν σε μια κατάσταση απελπιστική.

Οι γείτονες μουρμούραγαν, αλλά η προοπτική της «αξιοποίησης» τους συγκρατούσε σε επίπεδα κόσμια. Στείλαν και μια επιτροπή, με επικεφαλής τον Μοίραρχο, στον Δήμαρχο, ο οποίος τους διαβεβαίωσε πως «εντός ολίγου η γειτονιά θα γινόταν Παρίσι», πλην όμως πέρασαν τα Χριστούγεννα, ήρθε το Πάσχα κι ακόμα το χάος ήταν εκεί.

Εμάς τώρα, να μας έπιανες από τη μύτη θα σκάγαμε. Σαν τους γύφτους γυρίζαμε από 'δώ κι από κει, να βρούμε μέρος να παίζουμε. Στο σπίτι του Θυμιάκη, που είχε άπλα, μας κυνηγούσαν ο Αούτος κι ο Μοίραρχος. Πηγαίναμε πιο πάνω... μας προγκούσαν οι εκεί περίοικοι. «Να πάτε στα σπίτια σας να παίξετε, βρωμόπαιδα»... Έξω από το σπίτι του Σταύρου ήταν δρόμος και κάθε τόσο περνούσαν ποδήλατα και κάπου-κάπου κανένα αυτοκίνητο. Άσε που μας κυνηγούσε και η γιαγιά του, η Μαρματζάκαινα.

Στου Πέρπερα βρίσκαμε λίγη ησυχία, αλλά κι εκεί μας πήραν είδηση οι γείτονι, με επικεφαλής τον παρανοϊκό απόστρατο, και μας έδιωχναν.

Κάθε τόσο πηγαίναμε να δούμε το κατεστραμμένο Οικόπεδό μας και μας σφιγγόταν η καρδιά.

—Γαμώ το κέρατό μου, γαμώ!

—Κοίτα πώς μας το κάναν το Οικόπεδο!

Και φεύγαμε πάλι σκουντούφληδες.

Η διαδικασία της «αξιοποίησης» τράβηξε κάνα-δυο χρόνια. Εμείς ήμασταν στο Γυμνάσιο πια —πλην του Τσίλα, που το πήγαινε χρονιά και κανόνι— όταν φύγαν επιτέλους τα χώματα και τοτσιμεντάρισαν. Φάτσα στη Βασιλέως Γεωργίου Β' έχτισαν δυο-τρία άθλια μαγαζιά με τζαμαρίες, που κανείς δεν είχε πρόθεση να νοικιάσει. Όσο για τα δέντρα και το... άλσος... Ούτε θάμνος δεν φυτεύτηκε. Ένα τριγωνικό εξάμβλωμα, άψυχο και τερατόμορφο είχε πάρει τώρα τη θέση του ωραίου μας Οικόπεδου. Η γειτονιά είχε μπει στη λεωφόρο της «αξιοποίησης». Κι εμείς, εξόριστοι κι αποδιωγμένοι απ' όλους, τριγυρνάγαμε

από 'δω κι από κει, σαν τις άδικες κατάρρες, χωρίς να συνειδητοποιούμε ωστόσο πως ήμασταν οι τελευταίοι επιζώντες μια μυθικής εποχής – όταν τα παιδιά έπαιζαν ακόμη έξω.

ΤΕΛΟΣ

Η εποποιία «Θρύλοι της Γειτονιάς» άρχισε να γράφεται κι εγώ δεν θυμάμαι πότε και πού και τελείωσε το καλοκαίρι του 2012 στην Ύδρα σε εικονογράφηση εμού του ιδίου.